

BANKA
SLOVENIJE

EVROSISTEM

**Poročilo o
finančni
stabilnosti**

Oktober 2023

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Poročilo o finančni stabilnosti

Številka: oktober 2023

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila
sta dovoljeni le z navedbo vira.

Upoštevani so podatki, dostopni do 30. junija 2023, razen če ni
navedeno drugače.

Gradivo je bilo obravnavano na seji Sveta Banke Slovenije
3. oktobra 2023.

© Banka Slovenije

ISSN 1581-9760

Predgovor k Poročilu o finančni stabilnosti

Poslovanje finančnega sistema v zadnjih letih zaznamujejo drugačna tveganja, kot smo jih bili vajeni v preteklosti. Večinoma izvirajo iz makroekonomskega in naravnega okolja, torej okolja zunaj bančnega sistema. Nasprotno se tveganja, ki so inherentna samemu bančnemu oziroma finančnemu sistemu, v zadnjem obdobju zmanjšujejo.

V prvi sklop dejavnikov, ki vplivajo in bodo na finančni sistem vplivali tudi v bodoče, prav gotovo spadata postopno ohlajanje gospodarske aktivnosti evrskega območja in še vedno visoka inflacija, zaradi katere smo na zadnji monetarni seji naše ključne obrestne mere dvignili že desetič zaporedoma. S tem so naše obrestne mere dosegle ravni, ki bodo ob dovolj dolgem ohranjanju pomembno prispevale k vrnitvi inflacije na ciljno raven.

Hitra rast obrestnih mer tekom zadnjega leta je ustvarila zelo ugodne pogoje za poslovanje bank. Revizija lanskoletnega bruto domačega proizvoda je poslabšala sliko, ki smo jo imeli o stanju slovenskega gospodarstva, negotovosti, povezane s podatkovno osnovo, pa vplivajo tudi na napovedi bodočega dogajanja. Razpoložljivih podatkov za tretje četrletje je za zdaj še malo in ne dajejo enopomenske slike makroekonomskih gibanj v Sloveniji. Nanjo bodo sicer vplivale tudi posledice poletnih vremenskih ujm, ki so povzročile škodo pred tem nesluteneh razsežnosti.

Med obema skupinama dejavnikov, notranjimi in zunanji, je nepremičninski trg. Nanj lahko v centralni banki posredno, vendar v omejenem obsegu, vplivamo prek nivojev obrestnih mer in z makrobonitetno politiko. V zadnjem obdobju zaznavamo postopno zniževanje stopenj rasti cen ob nekoliko naglejšem zmanjševanju obsega transakcij, ki nakazujejo morebiten obrat na trgu. Kazalniki precenjenosti stanovanjskih nepremičnin se obračajo navzdol in kažejo manjšo precenjenost kot v preteklih četrletjih. Ob porastu obrestnih mer se je na ravni pred letom 2021 vrnil tudi obseg novoodobrenih stanovanjskih posojil. Vse to nakazuje korekcijo nepremičninskega trga, ki poteka umirjeno, zato smo oceno tega tveganja že v prejšnjem četrletju znižali na zmerno.

V zadnjih letih je bilo zaradi različnih dejavnikov močno izpostavljeno kreditno tveganje, vendar se raven tega tveganja znižuje. Kljub drugačnim predvidevanjem v preteklih letih po pandemiji se deleži nedonosnih terjatev postopoma znižujejo in so trenutno na rekordno nizkih ravneh, znižujejo pa se tudi v panogah, prizadetih med pandemijo. Določeno tveganje predstavljajo posledice avgustovske naravne nesreče. Po začetku ruske vojaške agresije na Ukrajino se je nekoliko zaostriло poslovanje energetskega intenzivnih panog, ob postopnem dvigovanju obrestnih mer pa bi se lahko poslabšal tudi portfelj bank v delu izpostavljenosti s spremenljivo obrestno mero. Ob tem je pomembno tudi dejstvo, da je slovenski bančni sistem v zadnjih desetih letih naredil precejšen obrat od spremenljivih k fiksnim obrestnim meram, zlasti pri kreditiranju gospodinjstev. Konec leta 2013 je bilo le dobrih deset odstotkov posojil gospodinjstvom obrestovanih z nespremenljivo obrestno mero, medtem ko je danes takih skoraj tri četrte. S tem se je zmanjševalo kreditno tveganje, hkrati pa povečevalo obrestno tveganje v bančnem sistemu. Obrestne mere so za večino kreditojemalcev, zaradi še vedno visokih stopenj inflacije, že nekaj časa realno gledano negativne.

Pa vendar so razmere v našem bančnem sistemu ravno zaradi take strukture aktive manj zaostrene kot v določenih državah evrosistema, kjer prevladujejo spremenljive obrestne mere za posojila. Banke bistveno lažje upravljajo obrestno tveganje kot komitenti, kar predvsem velja za gospodinjstva in manjša podjetja. V trenutnih razmerah negotovosti glede prihodnjih obrestnih mer ohranjamo oceno, da je obrestno tveganje povišano, vendar pa se kažejo znaki

njegovega zniževanja. Razlika med povprečnim časom spremembe obrestnih mer na aktivih in pasivi (t. i. vrzel v ponovni določitvi obrestnih mer) ostaja na ravni, doseženi v začetku leta, krepitev likvidne aktive in sicer zelo počasno povečevanje deleža vezanih vlog nakazujeta zmanjševanje tega tveganja v prihodnje.

Slovenski bančni sistem se že vrsto let v največji meri zanaša na financiranje z depoziti, tradicionalno najbolj stabilnim virom financiranja. V okolju nizkih obrestnih mer bančni komitenti niso imeli spodbude za vezavo depozitov, zato se je struktura financiranja bank v dobrem desetletju tako spremenila, da je večina vlog vpogledne narave. S stališča bank je to cenovno ugoden vir financiranja, ki prinaša tudi določena tveganja, ki se lahko zdaj, ko se obrestne mere postopno normalizirajo, za posamezno banko tudi realizirajo s premikom vlog med bankami ali iz bančnega sistema. Zato nivo tega tveganja ohranjamo na zmerni ravni. Premiki iz vlog na vpogled v vezane vloge ostajajo skromni, saj slovenske banke le počasi, med zadnjimi v evrskem območju, dvigujejo depozitne obrestne mere. Ob realno globoko negativnih obrestnih merah bodo komitenti morda spodbujeni k razmisleku o alternativnih naložbah, zato je smiselno, da banke skrbno spremljajo konkurenčne razmere in dejavno prilagajajo tudi depozitne obrestne mere.

Počasno prilagajanje obrestnih mer na pasivi je eden glavnih dejavnikov visokih dohodkov, ki jih banke ustvarjajo v zadnjem obdobju. Dobro naložbeno priložnost, čeprav »pasivno«, ob skromnem povpraševanju po posojilih trenutno predstavljajo tudi sredstva, naložena pri centralni banki. Tako so po letih soočanja z izzivi pri ustvarjanju dohodka, na katere smo redno opozarjali v naših publikacijah, z višjimi obrestnimi merami za banke nastopili boljši časi. V Banki Slovenije opozarjamo, da se trenutno ugodne razmere za ustvarjenje dohodka bank lahko precej hitro spremenijo zaradi morebitnih pritiskov na depozitni strani ali kakšnih drugih zunanjih okoliščin.

Od zadnjega Poročila o finančni stabilnosti smo bili žal priča tudi materializaciji podnebnih tveganj, za katera že dlje opozarjamo, da jih morajo pri vsakdanjem delu upoštevati tudi finančne institucije. Vpliv ujm po trenutnih ocenah ne bo imel večjega vpliva na porast nedonosnih terjatev pri bankah, medtem ko bodo posledice za poslovanje zavarovalnic večje. Povečana pogostost tovrstnih dogodkov v Sloveniji in po svetu predstavlja opozorilo, da je upoštevanje podnebnih tveganj, tako tranzicijskih kot fizičnih, tudi pri poslovanju finančnih institucij nujno. Banke glede na podatke, ki nam jih posredujejo od zgoj strateškega razmisleka o podnebnih tveganjih v čedalje večji meri prehajajo h konkretnim dejanjem na tem področju.

V nasprotju s pričakovanji se število kibernetičnih incidentov kljub vojni v Ukrajini ni povečalo in niso pomenili posebne grožnje bančnemu sistemu. Banke poročajo, da so v zadnjem letu zaznale porast lažnih sporočil SMS, v katerih se prevaranti izdajajo za banke in s tem pridobljene podatke strank zlorabijo za izvrševanje nepooblaščenih plačilnih transakcij. Nadaljnja previdnost in izobraževanje komitentov bank na področju kibernetične varnosti in vlaganja finančnih institucij v povečevanje kibernetične odpornosti so tako nujna.

Pri odpornosti bančnega sistema na tveganja v zadnjih mesecih ni prišlo do bistvenih sprememb. Likvidnostna odpornost bančnega sistema je že nekaj let izjemno visoka, v prvi polovici leta pa se je likvidnost še nekoliko izboljšala, a razlike med bankami ostajajo velike. Po drugi strani je odpornost v segmentu solventnosti in dobičkonosnosti srednja. Ob rekordni dobičkonosnosti bančnega sistema so možnosti za krepitev kapitalne pozicije bank izjemne, zato bi bilo smotrno, da bi banke v čim večji meri zadržale ustvarjene dobičke in tako okrepile kapitalno odpornost. Smiselno bi tudi bilo, da bi morebitne ureditve, ki bi posegale v dobičke bank, ustrezno pripoznale intenco tistih bank, ki bi se odločile za večji delež zadržanja teh dobičkov.

Opisana tveganja in odpornost bančnega sistema v mejah svojega mandata v Banki Slovenije naslavljamo z makrobonitetnimi instrumenti, ki so v zadnjih mesecih doživeli kar nekaj sprememb, še nekaj pa se jih obeta.

V juliju so tako začele veljati spremenjene makrobonitetne omejitve kreditiranja, ki so posameznikom z dohodki, nižjimi od povprečne plače, olajšale dostop do kreditov. Osnovno vodilo sprememb je ostala skrb za finančno stabilnost, zato je vzporedno s sprostitvijo ukrepa prišlo do zmanjšanja dopustnega deleža odstopanj od predpisane najnižje meje razmerja med stroškom servisiranja dolga in neto dohodkom kreditojemalca.

Če so ti ukrepi usmerjeni zlasti v zniževanje tveganj v bančnem sistemu, je skupina kapital-skih blažilnikov namenjena predvsem krepitvi (kapitalske) odpornosti finančnega sistema na zaznana tveganja. Najbolj eksplicitno je to razvidno iz kalibracije enega od sektorskih blažilnikov sistemskih tveganj, ki obravnava tveganja, ki bi se lahko realizirala ob odobranju bolj tveganih kreditov prebivalstvu, tudi zaradi prej opisane prilagoditve ukrepa. Ob nadaljnjem umirjanju tveganj na nepremičninskem trgu bi sčasoma lahko prilagodili drugi sektorski blažilnik, ki je bil uveden zlasti s ciljem povečevati odpornost bančnega sistema na tveganja za finančno stabilnost, ki izhajajo s slovenskega nepremičninskega trga, tveganj, povezanih s povečanim posojanjem prebivalstvu in okoljem nizkih obrestnih mer, ki se je medtem že zaključilo.

Prilagoditev metodologije določanja blažilnika za druge sistemsko pomembne banke metodologiji, ki jo uporablja ECB, bo ob naslednji oceni, ki jo bomo izvedli do konca novembra, pripeljala do povečane povprečne vrednosti blažilnika slovenskega bančnega sistema, torej več zahtevanega kapitala pri posameznih večjih bankah, s katerim bi lahko banke absorbirale morebitno realizacijo tveganj.

Podoben je tudi učinek višje stopnje proticikličnega kapitalskega blažilnika, ki jo bodo morale od konca leta dosegati vse banke in hranilnice v slovenskem bančnem sistemu. Ta instrument je skozi leta uporabe v evropskem prostoru pridobil dodaten namen. Vse več držav se odloča za uporabo tako imenovane pozitivne nevtralne stopnje blažilnika, kar pomeni, da opredelijo pozitivno stopnjo blažilnika kljub odsotnosti naraščanja cikličnih tveganj, ki bi izvirala (zlasti) iz visoke rasti kreditiranja. Pozitivni učinki tovrstne strategije nekaterih makrobonitetnih organov so bili opazni ob materializaciji tveganj, ki je izvirala iz zunanjih, s samim finančnih sistemom nepovezanih dogodkov (npr. pandemije). Glede na dejstvo, da trenutno opažamo predvsem tveganja, ki izhajajo »od zunaj«, postaja tovrstna strategija čedalje bolj priljubljena med makrobonitetnimi organi članic EU, v katerih se napovedane ali že uvedene pozitivne nevtralne stopnje proticikličnega kapitalskega blažilnika trenutno gibljejo med 0,5 % in 2,0 %. Hiter prehod iz obdobja nizkih obrestnih mer v obdobje povečane inflacije, višjih nominalnih obrestnih mer ter posledično večje nestanovitnosti nominalnih in realnih ekonomskih kategorij pomeni potencial za krepitev tveganj, povezanih zlasti z neoptimalnimi investicijskimi odločitvami zaradi velikih razlik med realnimi in nominalnimi kategorijami. Ciklična gibanja lahko v takih razmerah ponovno postanejo izrazitejša. Tudi v Banki Slovenije zato proučujemo krepitev preventivne naravnosti makrobonitetne politike prek povečevanja odpornosti bančnega sistema na morebitni porast prej opisanih tveganj.

dr. Primož Dolenc

Povzetek	1
1 Makroekonomsko okolje	5
2 Ključna tveganja za finančno stabilnost	9
2.1 Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	9
Trg stanovanjskih nepremičnin	9
Trg poslovnih nepremičnin	13
2.2 Tveganje financiranja	14
Viri financiranja bank	15
Ročnost vlog ter vrzel v ročnosti med naložbami in obveznostmi	18
2.3 Obrestno tveganje	20
Obrestna občutljivost	21
Obrestne mere	23
Okvir 1: Dolžniški vrednostni papirji in posledice sprememb njihove poštene vrednosti	24
2.4 Kreditno tveganje	27
NPE in skupine kreditnega tveganja	27
Kreditni standardi bank in obrestne mere	29
Pokritost z oslabitvami in rezervacijami	31
2.5 Dohodkovno tveganje	32
Bruto in neto dohodek bank	32
Neto obrestna in neto neobrestna marža	32
Operativni stroški	34
Pričakovanja glede ustvarjenega dohodka do konca leta 2023	35
Primerjava dohodkovnih in stroškovnih kazalnikov slovenskega bančnega sistema z državami EU	35
3 Ostala tveganja	37
3.1 Kibernetsko tveganje	37
Okvir 2: Digitalizacija bančnega sistema	39
3.2 Podnebna tveganja	42
Okvir 3: Rezultati ankete o izzivih na temo podnebnih sprememb	43
4 Odpornost bančnega sistema	46
4.1 Solventnost in dobičkonosnost	46
Solventnost	46
Dobičkonosnost	49
4.2 Likvidnost	51
Okvir 4: Stresni testi	55
5 Gospodinjstva in podjetja	57
5.1 Gospodinjstva	57
Potrošnja in varčevanje gospodinjstev	57
Razpoložanje potrošnikov in finančno premoženje gospodinjstev	58
Zadolženost gospodinjstev	58
5.2 Nefinančne družbe	60

	Financiranje in zadolženost NFD	60
	Finančna sredstva NFD	65
	Stečaji in blokade računov NFD	65
<hr/>		
6	Nebančne finančne institucije	67
	6.1 Lizinške družbe	67
	6.2 Zavarovalnice	69
	6.3 Vzajemni skladi	71
<hr/>		
7	Makrobonitetna politika za bančni sistem in lizinške družbe	74
	Makrobonitetna politika Banke Slovenije	74
	Makrobonitetni instrumenti Banke Slovenije	75
	Pregled makrobonitetnih politik v Evropi	79
<hr/>		
8	Priloge	84
	8.1 Opis kratic	100

Povzetek

Splošna raven sistemskih tveganj za finančno stabilnost v Sloveniji se izboljšuje. K temu pomembno prispevata izboljšanje dohodkovnega položaja bank zaradi rasti obrestnih mer in nematerializacija tveganj, ki so bila še v začetku leta izraziteje prisotna. Kljub temu opozarjamo, da ostaja raven negotovosti zaradi vztrajanja visoke ravni inflacije ob hkratnem ohlajanju svetovnega gospodarstva visoka. Oceno tveganja za tretje četrtletje leta 2023 smo znižali za kreditno in dohodkovno tveganje ter za tveganje, ki izhaja iz poslovanja lizinških družb. Oceno kreditnega tveganja smo znižali na zmerno zaradi izboljšanih kazalnikov kakovosti portfelja, medtem ko tveganje za prihodnji porast NPE predstavljajo posledice nedavnih poplav. Oceno dohodkovnega tveganja smo znižali na nizko s stabilnimi obeti zaradi hitrega povečevanja (neto) obrestnih prihodkov bank. Prav tako smo kot nizka ocenili tudi tveganja, ki izhajajo iz poslovanja lizinških družb, ki beležijo nadaljnjo rast novih in obstoječih poslov, medtem ko delež zamud ostaja majhen. V primerjavi s pomladanskim poročilom o finančni stabilnosti smo znižali tudi oceno tveganja, ki izhaja iz nepremičninskega trga, saj se je zaključilo obdobje visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin in stanovanjskih posojil. Ocene drugih sistemskih tveganj ter kibernetškega in podnebnih tveganj ostajajo nespremenjene. Prav tako ostaja nespremenjena ocena odpornosti bančnega sistema, ki je v segmentu solventnosti in dobičkonosnosti ocenjena kot srednja, v segmentu likvidnosti pa kot visoka (tabela 1.1).

Tabela 1.1: Prikaz tveganj in odpornosti Banke Slovenije za slovenski finančni sistem

	Prikaz tveganj in odpornosti					Tendencna sprememba na lestvici
	Q4 2021	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023	Q3 2023	
Sistemsko tveganje						
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga						→
Tveganje financiranja v bančnem sistemu						→
Obrestno tveganje v bančnem sistemu						↓
Kreditno tveganje v bančnem sistemu						↑
Dohodkovno tveganje v bančnem sistemu						→
Tveganje, ki izhaja iz lizinških družb						→
Odpornost na sistemska tveganja						
Solventnost in dobičkonosnost bančnega sistema						↓
Likvidnost bančnega sistema						↓
Ostala tveganja						
Kibernetško tveganje						→
Podnebna tveganja*						→
Barvna lestvica:						
Tveganje						
Odpornost						

Opomba: Prikaz tveganj in odpornosti v bančnem sektorju temelji na analizi ključnih tveganj in odpornosti za slovenski bančni sistem ter je opredeljen kot sklop kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za opredelitev in merjenje sistemskega tveganja in odpornosti. Pri prikazu tveganj in odpornosti se ocena na barvni lestvici nanaša na oceno do enega četrtletja vnaprej. Puščica predstavlja pričakovano spremembo tveganja oziroma odpornosti na lestvici (navzgor ali navzdol) v nekoliko daljšem horizontu, okrog enega leta. Pri tveganjih usmeritev puščice navzgor (navzdol) pomeni povečanje (zmanjšanje) tveganja, pri odpornosti pa njeno krepitev (slabitev).
* Pri podnebnih tveganjih se upoštevajo tranzicijska tveganja.
Vir: Banka Slovenije.

Svetovno gospodarstvo kljub prevladi negativnih tveganj za bodočo rast ostaja robustno. Gospodarska aktivnost evrskega območja je tudi v drugem četrtletju stagnirala, medtem ko se je v Sloveniji okrepila, vendar bo njena prihodnja raven ob posledicah uničujočih vremenskih ujm negotova. Nadaljevali so se dvigi ključnih obrestnih mer, s čimer se pogoji financiranja še naprej zaostrujejo. Ob višjih obrestnih merah za posojila se je breme spremenljivo obrestovanih in novih obveznosti nebančnega sektorja še povečalo, višji pa postajajo tudi stroški bančnih virov. Poslovni rezultati bank so se po dolgem obdobju zahtevnih razmer za ustvarjanje dohodka izboljšali. Verjetnost nastanka sistemske krize v Sloveniji v naslednjem letu, ocenjena z modelom zgodnjega opozarjanja, se je po avgustovskih ujmah hitro dvignila nad prag signalizacije, večinoma zaradi nestanovitnosti borznega trga, ki izraža trenuten porast negotovosti. Pred tem je bilo ocenjeno tveganje za Slovenijo večinoma pod pragom in nižje kot za večino držav v vzorcu.

Oceno tveganja za finančno stabilnost, ki izhaja iz trga nepremičnin, smo v primerjavi s spomladansko publikacijo znižali s povečanega na zmerno. Obdobje visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin in stanovanjskih posojil se je ob visoki inflaciji in višjih obrestnih merah za zdaj zaključilo. Upočasnitev rasti cen stanovanjskih nepremičnin in upad števila prodaj stanovanjskih nepremičnin za zdaj pomenita korekcijo cen, ne pa tudi realizacije tveganj za finančno stabilnost.

Ocena tveganja financiranja ostaja zmerna. Vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti se je ob hkratnem povečanju likvidnih sredstev in zmanjšanju dolgoročnih posojil rahlo zmanjšala, vendar pa v prvi polovici leta 2023 ostala razmeroma visoka. Postopno zviševanje depozitnih obrestnih mer je nekoliko spodbudilo varčevalce k vezavi prihrankov, kljub temu pa so vloge na vpogled še naprej glavnina vseh vlog nebančnega sektorja. Vloge ostajajo stabilen vir financiranja bank, vendar pa bi lahko večje razlike v višini depozitnih obrestnih mer v prihodnje povzročile opaznejše premike vlog med bankami. Zato ostajata spremljanje konkurenčnih razmer in dejavno prilagajanje cenovne politike pomembna za stabilnost financiranja bank.

Obrestno tveganje še naprej ocenjujemo kot povišano, v prihodnje pa pričakujemo njegovo zniževanje. Vrzel med povprečnim obdobjem ponovne določitve aktivnih obrestnih mer v primerjavi s pasivnimi se je ohranila na podobni ravni kot pred polovico leta. Ob zmanjšanju obsega posojil nebančnemu sektorju se upočasnjuje povečevanje deleža posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, povečuje pa delež najbolj likvidnih naložb. Po drugi strani se z višjimi depozitnimi obrestnimi merami postopoma povečuje delež vezanih vlog, medtem ko se delež vlog na vpogled zmanjšuje, kar poleg povečanja obsega izdanih dolžniških vrednostnih papirjev prispeva k zniževanju tveganja.

Oceno kreditnega tveganja smo znižali na zmerno zaradi izboljšanih kazalnikov kakovosti portfelja. Kakovost kreditnega portfelja se je kljub izjemnim izzivom v zadnjih letih nenehno izboljševala in v prvem polletju 2023 dosegla nov zgodovinski mejnik. Tudi v delih portfelja, v katerih so visoki NPE najdlje vztrajali, se je kakovost začela opazno izboljševati. Določeno tveganje za porast NPE predstavljajo nedavne poplave, ki po dosedanjih ocenah ne bodo bistveno spremenile dosežene kakovosti bančnih naložb. Naraščajoči dobički v gospodarstvu in visoka zaposlenost kažejo dober finančni položaj komitentov bank, ki bi se lahko v prihodnje zaradi ohlajanja gospodarstva in vztrajanja visoke inflacije poslabšal.

Razmere za ustvarjanje dohodka bank se dodatno izboljšujejo, zato smo oceno dohodkovnega tveganja znižali na nizko. Ustvarjeni dohodek bank se je zaradi rasti neto obrestnih prihodkov bank močno povečal. Povečevanje neto obrestnih prihodkov

in zviševanje neto obrestne marže izvirata predvsem iz višjih aktivnih obrestnih mer. Zato kljub upočasnjevanju rasti posojil še naprej pričakujemo zelo močne pozitivne učinke na ustvarjanje dohodka bank tudi v preostanku leta 2023. Velik delež vlog na vpogled in zelo počasno povečevanje obrestnih mer za vloge daljših ročnosti pri bankah omejujeta in upočasnjujeta prenos višjih obrestnih mer v obrestne odhodke. Katastrofalna ujma, ki je prizadela del države v začetku avgusta, predvidoma ne bo vplivala na zmanjšano ustvarjanje dohodka bank.

Ocena pri ostalih tveganjih, kamor spadajo kibernetško in podnebna tveganja, ostaja nespremenjena. Kibernetško tveganje v bančnem sistemu ostaja zmerno. Banke ne poročajo, da bi se število kibernetških napadov in incidentov zaradi geopolitičnega tveganja v zadnjem letu povečalo. Število kibernetških incidentov je bilo v obdobju med marcem 2022 in julijem 2023, ki ga je zaznamovala vojna v Ukrajini, majhno in ni pomenilo posebne grožnje bančnemu sistemu. Tudi tranzicijska podnebna tveganja v bančnem sistemu ostajajo zmerna s stabilnimi obeti za prihodnje. Pri fizičnih tveganjih pogostejši in intenzivnejši škodni dogodki lahko močno vplivajo na finančni sistem, zlasti zavarovalniški sektor, ocena učinka nedavnih poplav pa ostaja zaradi velikega razpona precej negotova.

Ocena odpornosti bančnega sistema ostaja z vidika solventnosti in dobičkonosti srednja. Ocenjujemo, da povečevanje dobičkov bank, ki izvira iz hitre krepitve neto obrestnih prihodkov, trenutno povečuje odpornost bank. Iz tega naslova lahko letos pričakujemo dodatne pozitivne učinke na dobičkonosnost in tudi na solventnost. Ugodna gibanja dobičkonosnosti v letu 2022 in prodaja lizinske družbe v prvem četrtletju 2023 so se odrazila tudi v količniku skupne kapitalске ustreznosti. Na višino dobička po davkih in prihodnjo krepitev regulatornega kapitala iz zadržanih dobičkov bo vplivala napovedana uvedba davka na bilančno vsoto bank, medtem ko bodo visoki tekoči dobički glede na trenutne ocene lahko absorbirali posledice morebitnega poslabšanja portfelja zaradi poplav.

Nespremenjena, visoka, ostaja tudi ocena odpornosti bančnega sistema v segmentu likvidnosti. Čeprav so se na ravni bančnega sistema izboljšale vrednosti vseh kazalnikov likvidnosti, poudarjamo, da so med bankami še vedno precejšnje razlike v sposobnosti pokrivanja posledic morebitne uresničitve tveganja financiranja.

Finančni položaj gospodinjstev in nefinančnih družb tudi v letu 2023 ostaja dober. Slovenska gospodinjstva so v primerjavi z evrskim območjem manj zadolžena, s čimer je breme večjih stroškov zadolževanja zaradi višjih obrestnih mer manjše. Ob ugodnih razmerah na trgu dela se je nadaljevala tudi nominalna rast bruto razpoložljivega dohodka gospodinjstev, medtem ko je realna rast v zadnjem obdobju bistveno nižja oziroma negativna. Tudi kazalniki zadolženosti NFD ostajajo nizki, tako v medletni primerjavi kot v primerjavi z evrskim območjem. Zahtevni pogoji poslovanja v zadnjem obdobju niso pomembneje povečali števila začetih stečajnih postopkov in blokad računov na ravni sektorja NFD, čeprav je v nekaterih dejavnostih njihovo število začelo naraščati.

Poslovanje nebančnega finančnega sektorja je v prvi polovici leta 2023 ostalo razmeroma stabilno. Spremembe na področju dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in posledice avgustovskih naravnih ujm bi lahko pomembneje zaznamovale poslovanje zavarovalniškega sektorja. Oceno tveganja, povezanega s poslovanjem lizinskih družb, smo znižali na nizko raven. V prvi polovici leta 2023 so lizinske družbe še naprej krepile svojo dejavnost, kar se je odrazilo v povečanju obsega novih poslov in v rasti celotne bilančne vsote. Zbrane bruto premije zavarovalnic so se v prvi polovici leta 2023 ponovno zvišale, najbolj pri premoženjskih zavarovanjih. Zavarovalnice so

zaradi višjih škod, na katere je vplivala predvsem rast cen, podražile svoje zavarovalne premije. V začetku leta je začela veljati vladna uredba, ki omejuje dvig premije dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, kar je močno vplivalo na dobiček zavarovalnic, ki se je v prvem polletju leta 2023 v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta krepko zmanjšal. Posledice avgustovskih ujm še niso v celoti znane, bodo pa zagotovo negativno vplivale na poslovanje zavarovalnic v drugi polovici leta. Domači vzajemni skladi so v prvi polovici leta 2023 zabeležili rast sredstev, zlasti zaradi prevlade delniških naložb, ki so na trgih dosegle rast.

Makrobonitetna politika je naravnana k ohranjanju odpornosti finančnega sistema. Konec leta 2022 je bil tako uveden proticiklični kapitalski blažilnik v višini 0,5 %, ki ga bodo banke morale izpolnjevati od 31. decembra 2023. Julija letos smo sprejeli tudi nov Sklep o določitvi blažilnika za DSPB, ki implementira revidirano metodologijo za določanje minimalne stopnje kapitalskega blažilnika za DSPB, ki jo bo ECB uporabljala od 1. januarja 2024. Ob uporabi te metodologije se bo povprečna stopnja blažilnika za DSPB zvišala. S 1. julijem 2023 je začel veljati nov sklep, ki prilagaja že prej uveljavljene makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov. Z vidika makrobonitetne politike bodo izredno pomembne posledice prehoda iz obdobja nizkih obrestnih mer in nizke variabilnosti različnih ekonomskih kategorij v obdobje povečane inflacije, višjih nominalnih obrestnih mer ter posledično večje variabilnosti nominalnih in realnih ekonomskih in finančnih kategorij. Ta sprememba bo prinesla večji poudarek spremljanju izrazitejših cikličnih gibanj. Posledično to pomeni osredotočanje makrobonitetne politike na povečevanje odpornosti bančnega sistema, kar trenutno omogočajo tudi visoki dobički bank.

Tudi v tokratni publikaciji smo pripravili štiri tematske okvirje. Prvi analizira naložbe v vrednostne papirje s poudarkom na posledicah sprememb njihove poštene vrednosti. V drugem in tretjem okvirju predstavljamo izzive, s katerimi se soočajo banke na področju digitalizacije in podnebnih sprememb, v četrtem pa izpostavljamo vlogo izvajanja rednih stresnih testov.

1 Makroekonomsko okolje

Svetovno gospodarstvo kljub zviševanju centralnobančnih obrestnih mer, spomladanskim pretresom na nekaterih finančnih trgih, ohranjanju geopolitičnih napetosti in upočasnjevanju mednarodne trgovine letos izkazuje precejšnjo robustnost. Obete za gospodarsko rast še naprej spremljajo negativna tveganja, povezana zlasti z ohlajanjem povpraševanja v državah evrskega območja in kljub umirjanju še vedno visoka inflacija. Gospodarska aktivnost evrskega območja je tudi v drugem četrtletju stagnirala, medtem ko se je v Sloveniji okrepila, v nadaljevanju leta pa jo bodo zaznamovale tudi posledice vremenskih ujm. Domač trg dela ostaja tesen, inflacija povišana, zlasti osnovna, medtem ko se pogoji financiranja še naprej zaostrojujejo. Ocena tvegane rasti slovenskega BDP se je z drugim četrtletjem nekoliko izboljšala, verjetnost nastanka finančne krize pa po poplavah povečala. Poslovni rezultati bank so se po obdobju zahtevnih razmer za ustvarjanje dohodka izboljšali, nekatera tveganja pa ostajajo.

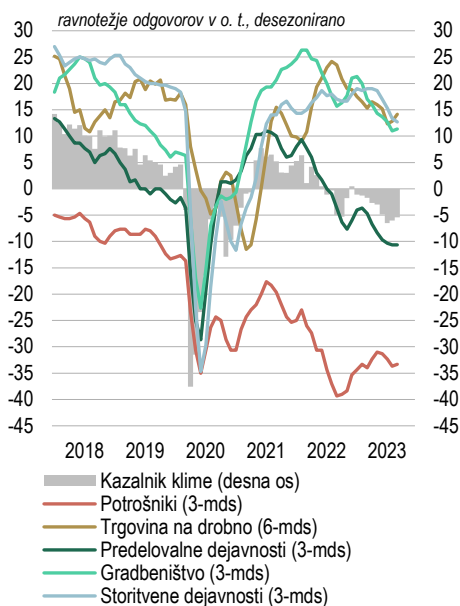
Svetovno gospodarstvo v letu 2023 kljub mnogim negativnim tveganjem za njegovo rast izkazuje precejšnjo robustnost. Tveganja za finančni sektor so se po razrešitvi težav v ameriškem in švicarskem bančnem sistemu ter po uspešnem dogovoru o premiku zgornje meje za ameriški dolg umirila, tveganja za nižjo svetovno gospodarsko rast pa se ohranjajo. Zviševanje ključnih centralnobančnih obrestnih mer na gospodarsko aktivnost deluje zaviralno, vendar bi visoka inflacija lahko kljub trenutnemu umirjanju v prihodnje ostala visoka, k čemur bi lahko prispevali nestanovitnost na energetskih trgih, ekstremni vremenski šoki in visoka rast plač. Poleg visoke inflacije tveganja za nižjo svetovno gospodarsko rast izvirajo še iz morebitne počasnejše rasti kitajskega gospodarstva in potencialnih težav nekaterih držav z refinanciranjem dolga ob višjih obrestnih merah. Po drugi strani bi lahko inflacija ob uresničitvi negativnih tveganj za gospodarsko rast upadla hitreje od pričakovanj, s čimer bi se potreba po nadaljnjem višanju ključnih obrestnih mer zmanjšala. Prav tako se lahko domače povpraševanje izkaže za robustnejše od pričakovanj in še naprej podpira rast. Ta naj bi se za svetovno gospodarstvo s 3,5 %, kolikor je znašala leta 2022, po napovedih Mednarodnega denarnega sklada letos in naslednje leto upočasnila na 3,0 %, ¹ pri čemer je zadnja napoved za letos bolj optimistična od predhodne. ²

¹ IMF, World Economic Outlook, julij 2023.

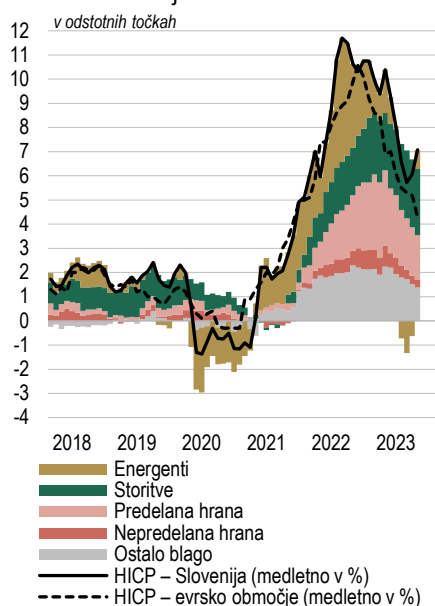
² 2,8 % (IMF, World Economic Outlook, april 2023).

Slika 1.1: Kazalniki zaupanja za Slovenijo in inflacija s prispevki

Kazalniki zaupanja

Rast cen (HICP) s prispevki in primerjava z evrskim območjem

Opomba: Na sliki levo so podatki kazalnikov zaupanja predstavljeni kot 3-mesečne oziroma 6-mesečne drseče sredine (razen kazalnika gospodarske klime). Kazalniki so izraženi v obliki povprečja ravnotežij. Ravnotežje je razlika med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov.

Vir: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Gospodarstvo evrskega območja je v drugem četrtletju nadalje stagniralo, v Sloveniji se je rast glede na prejšnji četrtletji okrepila, tesnost domačega trga dela in rast plač ostajata visoki, skupna in še posebej osnovna inflacija pa povišani.

Gospodarstvo evrskega območja je v drugem četrtletju stagniralo tretje četrtletje zapored, nižje pa so tudi zadnje napovedi prihodnje rasti.³ Medtem je bila rast v Sloveniji višja,⁴ njeno prihodnje gibanje pa bo zaznamovano tudi s posledicami vremenskih ujm. Kazalniki PMI in gospodarske klime za evrsko območje (slika 8.1, v prilogi) so v tretjem četrtletju nakazovali nadaljnje umirjanje gospodarske aktivnosti v predelovalnih in tudi v storitvenih dejavnostih. Podobno kažejo umiritev aktivnosti tudi v Sloveniji, saj je bila vrednost kazalnika gospodarske klime v poletnih mesecih najnižja po začetku leta 2021 (slika 1.1, levo). Domač trg dela z nizko brezposelnostjo ostaja kljub temu tesen, podjetja pa se ob pomanjkanju domače delovne sile večinoma zanašajo na zaposlovanje delavcev iz tujine. Z relativno robustnostjo gospodarske aktivnosti in s hitrim upočasnjevanjem kreditne aktivnosti se vse bolj večja razlika med poslovnim in finančnim ciklom; slednji je v vidni fazi upada. Skupna inflacija, merjena s HICP, se v obeh gospodarstvih umirja (slika 8.2 v prilogi, desno), v poletnih mesecih večinoma zaradi negativnega prispevka cen energentov (slika 1.1, desno), pri čemer v Sloveniji ostaja višja (avgusta in septembra se je po petih mesecih zniževanja znova zvišala).⁵ Visoka in višja od skupne inflacije ostaja osnovna inflacija,⁶ s čimer je večje tudi tveganje višje ravni cen daljše obdobje. Osnovna inflacija prav tako v največji meri prispeva k višji rasti cen v Sloveniji glede na povprečje evrskega območja. Inflacijskim gibanjem sledi denarna politika z nadaljnimi dvigi ključnih obrestnih mer, ki pogoje financiranja nadalje

³ Po podatkih, prilagojenih učinku sezone in koledarja, se je BDP evrskega območja v drugem četrtletju 2023 glede na prvo povečal za 0,1 %, v medletni primerjavi pa se je povečal za 0,5 %. ECB (september 2023) evrskemu gospodarstvu za letos napoveduje 0,7-odstotno rast (0,2 odstotne točke manj kot v spomladanski napovedi), za leto 2024 pa 1,0-odstotno (0,5 odstotne točke manj kot v spomladanski napovedi). Za več informacij glej [ECB staff macroeconomic projections for the euro area](#).

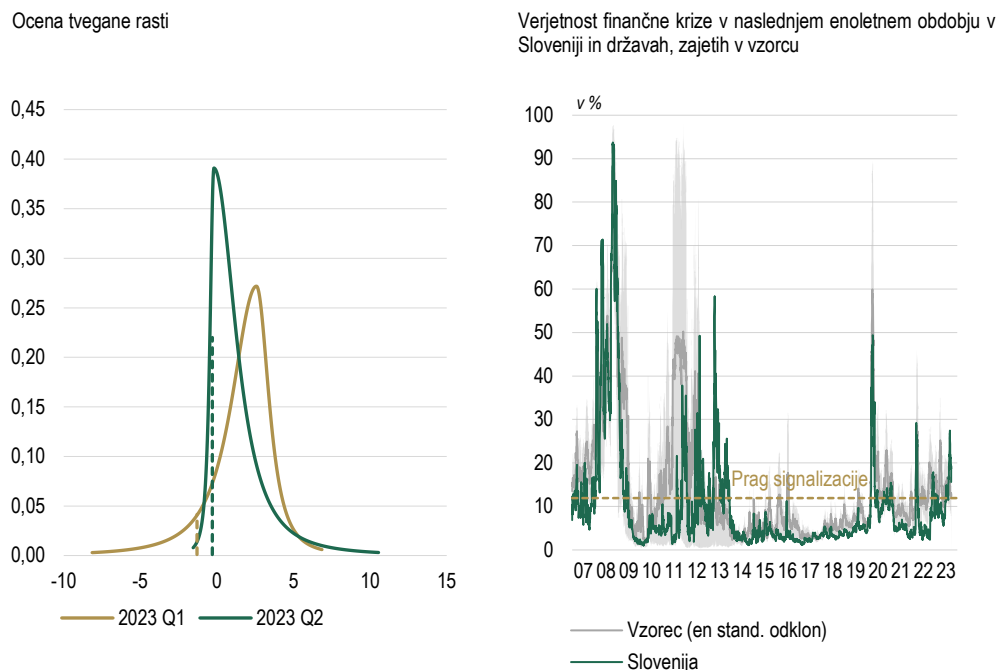
⁴ Po podatkih, prilagojenih učinku sezone in koledarja, se je BDP Slovenije v drugem četrtletju 2023 glede na prvo povečal za 1,1 %, v medletni primerjavi pa za 1,6 %.

⁵ V avgustu se je negativen prispevek energentov znižal in septembra znova postal pozitiven, zato bo v prihodnosti umirjanje skupne inflacije vse manj slonelo na nizkih oziroma negativnih prispevkih energentov.

⁶ Septembra je skupna inflacija (HICP) v Sloveniji znašala 7,1 %, v evrskem območju pa 4,3 %. Osnovna inflacija (HICP brez cen energentov, hrane, alkohola in tobaka) je v Sloveniji avgusta znašala 6,9 %, v evrskem območju pa 5,3 %.

zaostrujejo. Ob ugodnejših pogojih menjave se letošnji presežek na tekočem računu plačilne bilance slovenskega gospodarstva krepi, k čemur največ prispeva presežek v blagovni menjavi.⁷ Primanjkljaj države se je ob ukrepih za blaženje energetske druginje povečal, dodatno tveganje za javne finance pa pomenijo povečani izdatki za odpravo posledic vremenskih ujm.

Slika 1.2: Tvegana rast za Slovenijo in verjetnost finančne krize

Opomba: Na sliki levo je porazdelitev gostote povprečne letne rasti BDP za 4 četrtletja naprej. Model vključuje: avtoregresivni člen, kazalnik finančnih pogojev (FCI), kazalnik sistemskih tveganj (SRI) in kazalnik makrobonitetne politike (MPI). Opis osnovne metodologije je na voljo v prispevku Drenkovska & Volčjak (2022). Po izvedbi ocen kvantilne regresije je bila pogojna porazdelitev prihodnjih rasti BDP za eno četrtletje naprej izračunana s prileganjem parametrični nesimetrični t-porazdelitvi napovedanih vrednosti rasti. Tvegana rast pri 10 % ustreza vrednosti stopnje rasti BDP, kjer je levo ploščina pod krivuljo gostote verjetnosti enaka 0,1. Na sliki desno sivo območje prikazuje verjetnosti za države, zajete v vzorcu, ki spadajo v interval enega standardnega odklona okrog povprečja – približno dve tretjini vzorca. Za več informacij o metodologiji glej [Poročilo o finančni stabilnosti, oktober 2022](#). Zadnji podatek: 22. september 2023.

Vir: Banka Slovenije.

Negativna tveganja za domačo gospodarsko rast, ki prihajajo iz finančnega sektorja, so se nekoliko znižala, verjetnost nastanka sistemske krize pa se je po poletnih vremenskih ujmah povečala. Ocena tvegane rasti (angl. growth-at-risk) slovenskega BDP se je glede na makrofinančno okolje z drugim četrtletjem nekoliko izboljšala. Analiza tvegane rasti išče povezave med makrofinančnimi spremenljivkami in verjetnostno porazdelitvijo prihodnje rasti realnega BDP, kar pomeni, da porazdelitev temelji na prevladujočih makrofinančnih pogojih. Ocena tvegane rasti pri 10 % za prvo in drugo četrtletje letos znaša $-1,3$ % oziroma $-0,3$ % (slika 1.2, levo).⁸ Medtem se je verjetnost nastanka sistemske krize v Sloveniji v naslednjem letu, ocenjena z modelom zgodnjega opozarjanja, po avgustovskih ujmah hitro dvignila nad prag signalizacije, vendar večinoma zaradi nestanovitnosti borznega trga, ki odraža trenuten porast negotovosti. Za države v vzorcu, večinoma iz evrskega območja,⁹ se je povprečno tveganje od začetka leta 2022 gibalo blizu ravni praga signalizacije, pri čemer so bile prisotne negotovosti, povezane z vojno v Ukrajini in naraščajočimi stroški zadolževanja ob za-

⁷ Za več informacij glej [Pregled makroekonomskih gibanj, september 2023](#).

⁸ Ocena rasti ne upošteva avgustovskih ujm.

⁹ 18 držav evrskega območja ter Danska in Švedska.

ostrovanju denarne politike. Ocenjeno tveganje za Slovenijo je bilo v tem obdobju večinoma pod pragom in nižje kot za večino držav v vzorcu, po avgustovskih poplavih pa ga je preseglo in bilo med najvišjimi.

Finančni in bančni sektor letos poslujeta v negotovih razmerah tako glede prihodnje gospodarske aktivnosti kot usmerjenosti denarne politike. Letos se z nadaljnjim zviševanjem ključnih obrestnih mer nadaljuje zaostrovanje pogojev financiranja, banke v razvitih gospodarstvih pa so močno zaostriale kreditne standarde in omejile ponudbo posojil. Z višjimi obrestnimi merami za posojila se je breme spremenljivo obrestovanih in novih obveznosti nebančnega sektorja do bank še povečalo, kar lahko v prihodnje poveča kreditno tveganje, ob višjih stroških bančnih virov pa se lahko poveča tudi tveganje financiranja. Z višjimi obrestnimi merami so se izboljšali poslovni rezultati evrskih bank, tudi slovenskih. Boljši poslovni rezultati sledijo dolgemu obdobju zahtevnih razmer za ustvarjanje dohodka, poleg okolja nizkih obrestnih mer še številnih šokov, kot sta pandemija in vojna v Ukrajini. Boljše poslovanje se je odrazilo v višjem vrednotenju evrskih bank na borzah, a je to še naprej nižje kot pred petimi leti (slika 8.3 v prilogi, desno). Medtem so se delniški trgi letos precej okrepili, v ZDA predvsem zaradi velikih tehnoloških podjetij in obetov glede umetne inteligence, toda ostali pod vrhom z začetka lanskega leta. Z večjimi stroški financiranja se ob zapadanju in refinanciranju dolgov sooča tudi domači sektor države, ki ga bo v prihodnje bremenil še večji dolg zaradi obnove po uničujočih vremenskih ujmah. Zahtevane donosnosti na slovenske državne obveznice so glede na leto 2022 višje, vendar se od začetka leta do septembra niso bistveno spremenile, njihov pribitek nad nemško pa se je zmanjšal (slika 8.3 v prilogi, levo). Država je pri bonitetnih agencijah ohranila obstoječe ocene s stabilnimi obeti, s čimer pri investitorjih še naprej ohranja visoko zaupanje.

2 Ključna tveganja za finančno stabilnost

2.1 Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga

Ocenjujemo, da se je tveganje za finančno stabilnost, ki izhaja iz nepremičninskega trga, s povečanega znižalo na zmerno. Obdobje visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin in stanovanjskih posojil se je za zdaj zaključilo, hitrih in obsežnejših znižanj cen pa za zdaj ni pričakovati. Nepremičninski trg se ob visoki inflaciji in višjih obrestnih merah že nekaj časa ohlaja. Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je upočasnila, kar za zdaj pomeni korekcijo cen in ne tudi realizacije tveganj za finančno stabilnost. Število prodaj stanovanjskih nepremičnin je upadlo, rast stanovanjskih posojil pa se je močno upočasnila. Povpraševanje po nepremičninah je podprto z nizko brezposelnostjo in nizko povprečno zadolženostjo slovenskih gospodinjstev v primerjavi z drugimi državami EU. Po anketi o izzivih v bančnem sistemu¹⁰ dve tretjini bank ocenjujeta tveganja, ki izhajajo iz trga poslovnih nepremičnin, kot nizka, tretjina bank pa kot srednja.

Trg stanovanjskih nepremičnin

Slovenski nepremičninski trg je v prvem četrtletju leta 2022 dosegel cenovni vrh, ohlajanje pa se nadaljuje, kar se kaže v nadaljnji upočasnitvi rasti cen stanovanjskih nepremičnin in upadanju števila prodaj. Medletna rast nominalnih cen stanovanjskih nepremičnin je dosegla vrh v prvem četrtletju leta 2022 (17,0 %) in se do drugega četrtletja 2023 upočasnila na 7,4 %. Rast cen rabljenih stanovanj se je najbolj upočasnila v Ljubljani na 1,6 %, medtem ko je v Mariboru znašala 7,5 %, v preostali Sloveniji pa 7,4 % (slika 2.1, levo). Pri novih nepremičninah je medletna rast cen v drugem četrtletju leta 2023 znašala 0,7 % (v letu 2022: 9,0 %). Medletna rast cen rabljenih družinskih hiš je pri 11,2 % ostala visoka.

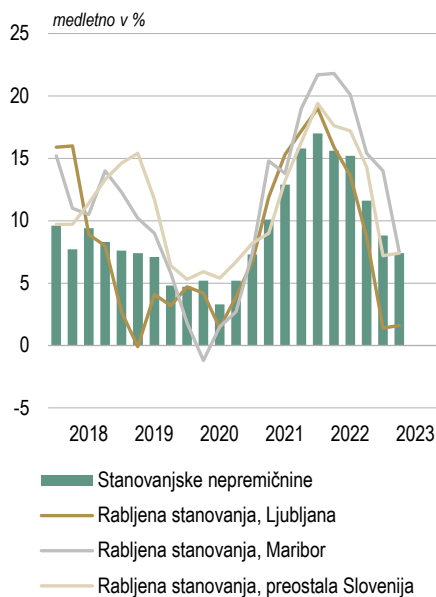
Upočasnitev rasti cen stanovanjskih nepremičnin pomeni korekcijo cen, ki so s tem bližje dolgoročnemu ravnovesju, in ne tudi že realizacije tveganj za finančno stabilnost. V primerjavi s prejšnjim cenovnim vrhom leta 2008 so bile v drugem četrtletju 2023 nominalne cene rabljenih stanovanj v Ljubljani višje za 40,5 %, še višje pa so bile v preostali Sloveniji za 69,1 %. Realno so se cene stanovanjskih nepremičnin glede na leto 2008 zvišale za 4,6 % (slika 2.1, desno). Stanovanjske nepremičnine so v prvi polovici leta 2023 glede na različne kazalnike relativne precenjenosti ostale precenjene, vendar se je precenjenost (slika 2.2, levo) z zmanjšanjem odmika od dolgoročnega ravnovesja nekoliko zmanjšala. Kazalnik precenjenosti nepremičnin je v drugem četrtletju 2023 nakazoval 7,8-odstotno, razmerje med ceno nepremičnin in razpoložljivim dohodkom pa v prvem četrtletju 2023 3,2-odstotno precenjenost. Na gibanje cen nepremičnin v prihodnje vplivajo po eni strani višje obrestne mere in življenjski stroški, zaradi česar se povpraševanje po nepremičninah zmanjšuje. Po drugi strani pa povpraševanje po nepremičninah in s tem tudi cene ohranja ugoden položaj gospodinjstev na trgu dela, poleg tega pa tudi ponudba stanovanjskih nepremičnin zaostaja za povpraševanjem, kar vse bolj pogloblja tudi višji stroški gradnje in financiranja. Tveganja za finančno stabilnost so ocenjena kot zmerna s stabilno tendenco.

¹⁰ Anketa o izzivih bančnega sistema (v nadaljevanju: anketa o izzivih) je bila med bankami izvedena junija 2023 in ponovno v avgustu po vremenskih ujmah, ki so prizadele Slovenijo.

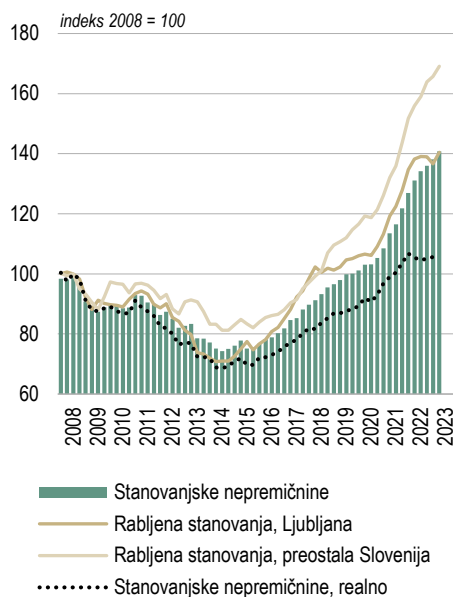

Slika 2.1: Rast cen stanovanjskih nepremičnin

Rast cen stanovanjskih nepremičnin

Gibanje cen stanovanjskih nepremičnin glede na leto 2008

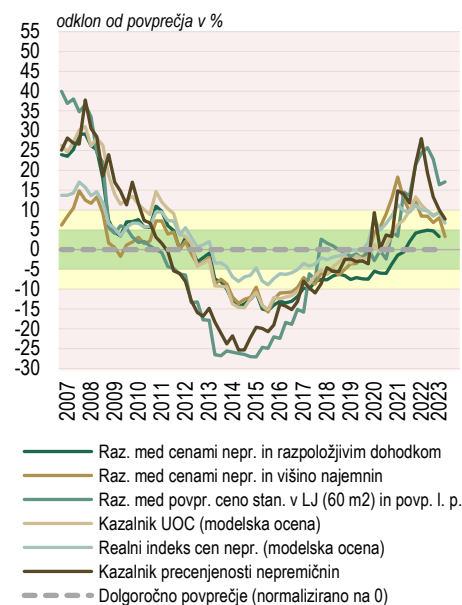

Vir: SURS.

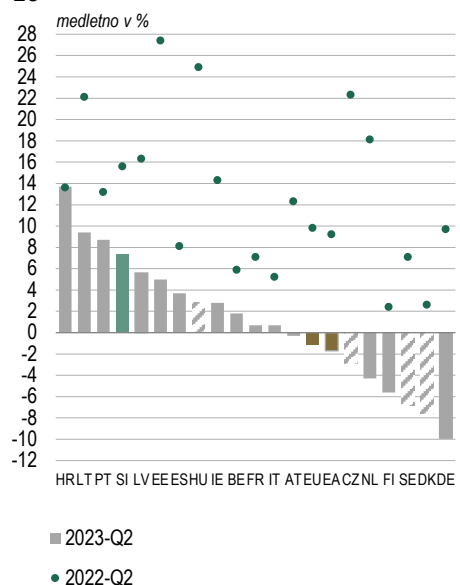
Nepremičninski trg se ohlaja v večini evropskih držav, v Sloveniji pa je bila rast cen stanovanjskih nepremičnin v drugem četrtletju 2023 še vedno med najvišjimi. Cene stanovanjskih nepremičnin so v povprečju držav EU v drugem četrtletju 2023 upadle za 1,1 %, medtem ko je v enakem obdobju leta pred tem povišale za 9,8 % (slika 2.2, desno). V drugem četrtletju 2023 so cene najbolj upadle v Nemčiji (−9,9 %), na Danskem (−7,6 %) in na Švedskem (−6,8 %). V nekaterih drugih državah EU se je rast cen močno upočasnila, tj. na Madžarskem (2,8 %) in v Estoniji (5,0 %). Rast cen je bila s 13,7 % najvišja na Hrvaškem.

Slika 2.2: Kazalniki precenjenosti in rast cen stanovanjskih nepremičnin v izbranih državah EU

Kazalniki precenjenosti cen stanovanjskih nepremičnin

Rast cen stanovanjskih nepremičnin v izbranih državah EU

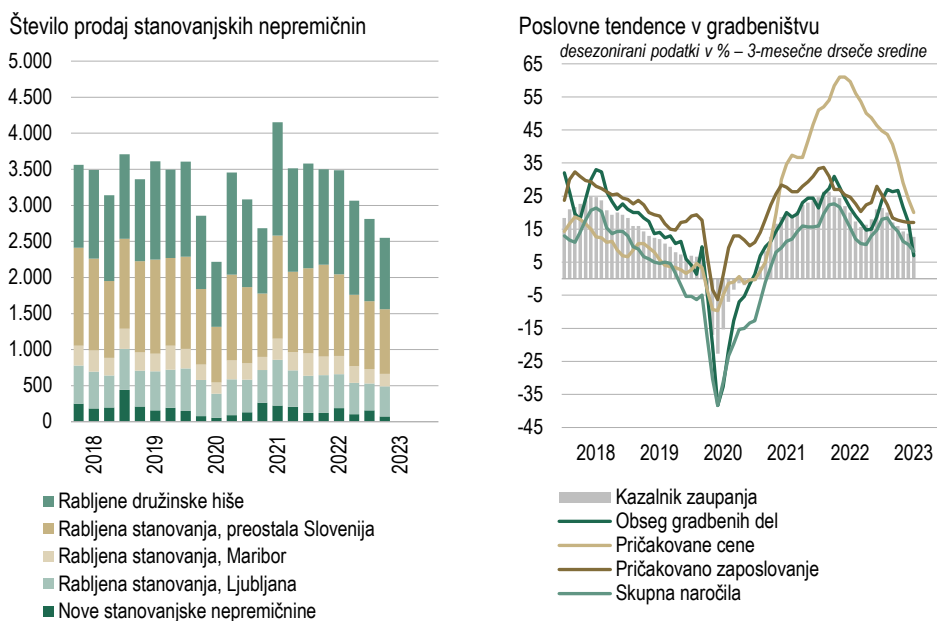

Opomba: Na sliki levo so kazalniki ravnotežnosti cen stanovanjskih nepremičnin normalizirani okrog lastnega dolgoročnega povprečja, ki je postavljeno na vrednost 0. Odklon kazalnikov od dolgoročnega povprečja prikazuje precenjenost oziroma podcenjenost cen stanovanjskih nepremičnin. Kazalniki so prikazani do drugega četrtletja 2023, razen razmerja med cenami nepremičnin in razpoložljivim dohodkom, ki je prikazan do prvega četrtletja 2023. Na sliki desno so države, ki niso del evrskega območja, obarvane črtkano.

Vir: SURS, GURS, Slonep, Eurostat.

Ponudba stanovanjskih nepremičnin še vedno zaostaja za povpraševanjem po nepremičninah. Delež bruto investicij v stanovanja v BDP ostaja majhen, v prvem četrletju 2023 je znašal 2,9 %, kar je manj kot v povprečju evrskega območja (6,0 %). Z zviševanjem cen stanovanjskih nepremičnin v zadnjih letih se je število stanovanjskih stavb, za katere so bila izdana gradbena dovoljenja (slika 8.6 v prilogi, levo), kar kaže prihodnjo gradbeno aktivnost, sicer povečalo (medletno 12,8 % oziroma 5,4 % v letih 2021 in 2022). V letu 2022 se je začela tudi gradnja 5.410 novih stanovanjskih nepremičnin, medtem ko je bilo zaključenih 4.296 novih stanovanjskih nepremičnin, kar je za 22,3 % oziroma 6,3 % več kot leto pred tem.

Slika 2.3: Število prodaj stanovanjskih nepremičnin in poslovne tendence v gradbeništvu

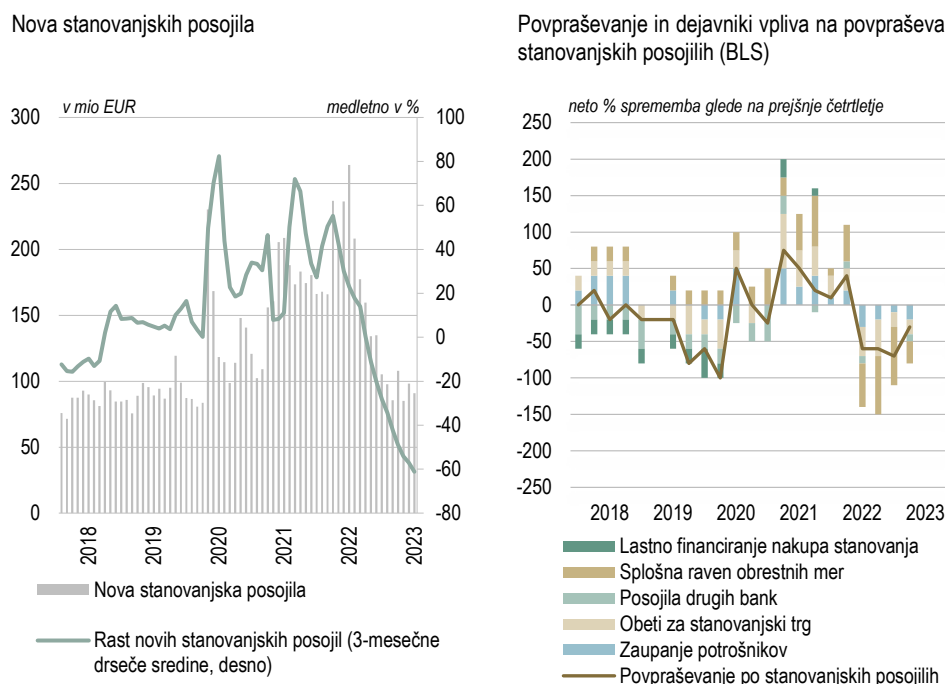
Opomba: Na desni sliki predstavlja 0 dolgoročno povprečje, vrednost kazalnika nad 0 pomeni, da kazalnik presega dolgoročno povprečje, vrednost kazalnika pod 0 pa pomeni, da je nižje od dolgoročnega povprečja. Dolgoletno povprečje se izračuna iz povprečja ravnotežij od začetka časovne vrste do decembra predhodnega leta. Vir: SURS.

V prihodnje lahko zvišanje stroškov financiranja ter gradbenih stroškov materiala in dela (slika 8.6 v prilogi, desno) ob težavah s pomanjkanjem usposobljenih delavcev oteži gradnjo stavb, kar bi lahko omejilo ponudbo novih stanovanjskih nepremičnin na trgu. Zaupanje v gradbeništvu se je v prvi polovici leta 2023 poslabšalo, vendar je bilo junija še vedno za 12,7 odstotne točke višje od dolgoletnega povprečja (območje nad 0). Obseg gradbenih del in naročila so se precej zmanjšala, močno so se umirila tudi pričakovanja glede rasti cen (slika 2.3, desno). Vrednost v maju 2023 opravljenih gradbenih del na stavbah je bila medletno višja za 17,1 %, medtem ko je bila leta 2022 medletno višja kar za 83,8 %.

Število prodaj stanovanjskih nepremičnin se medletno zmanjšuje že od drugega četrletja 2022, v drugem četrletju 2023 pa je bil upad 30,6-odstoten (slika 2.3, levo). Število prodaj rabljenih stanovanj se je v drugem četrletju 2023 v Ljubljani zmanjšalo za 28,8 %, Mariboru za 30,8 % in preostali Sloveniji za 21,9 %. Število prodaj novih stanovanj je v tem obdobju upadlo za 81,3 %. Ob pomanjkanju ponudbe novih stanovanjskih nepremičnin so se v letu 2022 najemnine (glede na indeks cen življenjskih potrebščin) zvišale za 19 %, do junija 2023 pa se je rast medletno upočasnila na 12,8 %. Delež nenaseljenih stanovanj je po zadnjem merjenju v letu 2021 znašal 19 %.

Z zviševanjem obrestnih mer se je povpraševanje po stanovanjskih posojilih zmanjšalo, od oktobra 2022 zato upadajo tudi nova stanovanjska posojila. V prvi polovici leta 2023 so nova stanovanjska posojila medletno upadla kar za polovico ter so bila ob koncu polletja na podobni ravni kot v letih 2018 in 2019 (slika 2.4, levo). Po anketi BLS (Bank Lending Survey) so k manjšemu povpraševanju po stanovanjskih posojilih prispevale višje obrestne mere, slabši obeti za nepremičninski trg in manjše zaupanje potrošnikov, vendar pa se je v prvi polovici leta 2023 vpliv ravni obrestnih mer in nekoliko tudi obetov za nepremičninski trg zmanjšal. Upadanje povpraševanja po posojilih se je v drugem četrtletju leta 2023 nadaljevalo, vendar manj (slika 2.4, levo), v tretjem četrtletju pa naj bi po pričakovanjih bank povpraševanje prenehalo upadati.¹¹

Slika 2.4: **Nova stanovanjska posojila in povpraševanje po stanovanjskih posojilih**

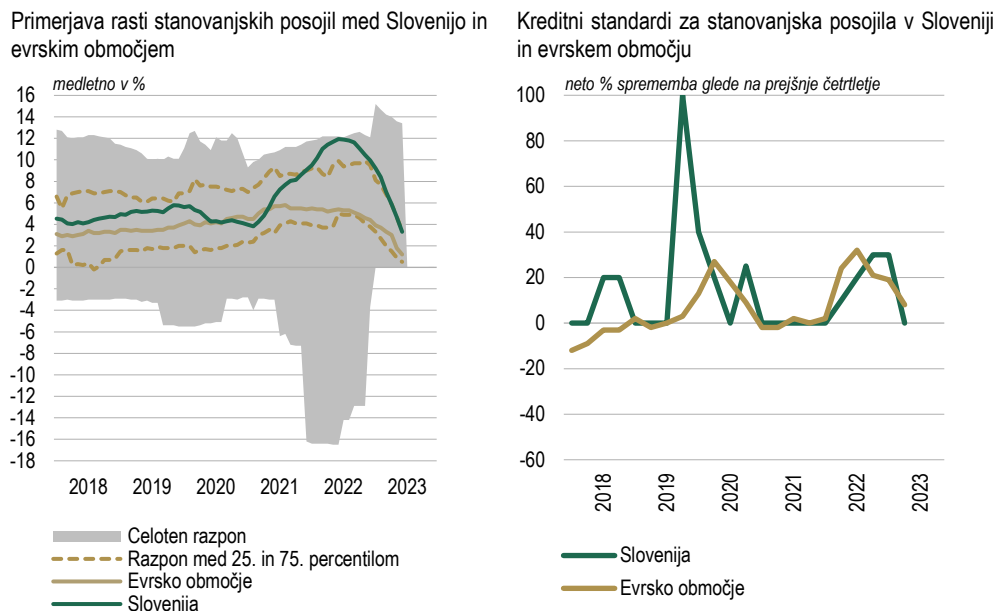

Vir: Banka Slovenije.

Rast stanovanjskih posojil se je upočasnila in približala povprečju evrskega območja. Medletna rast stanovanjskih posojil se je od vrha v juniju 2022, ko je znašala 11,9 %, do junija 2023 upočasnila na 3,3 %. Rast stanovanjskih posojil, ki je bila v Sloveniji leta 2022 ena najvišjih med državami evrskega območja, se je približala letošnjemu junijskemu povprečju evrskega območja (1,2 %) (slika 2.5, levo). Stanje stanovanjskih posojil je v prvi polovici leta 2023 ostalo skoraj nespremenjeno pri 8,2 mrd EUR. Delež stanovanjskih posojil v BDP je z okoli 14 % precej nižji od povprečja evrskega območja, kjer znaša okoli 40 %. Povprečna ročnost po preostali zapadlosti vseh posojil je junija 2023 znašala 15,6 leta, medtem ko je povprečna ročnost novih posojil junija 2023 znašala 18,0 leta (leta 2022 še 19,1 leta). Po anketi BLS so kreditni standardi za stanovanjska posojila po zaostrovanju v zadnjem letu ostali v drugem četrtletju 2023 nespremenjeni, v evrskem območju pa so se še naprej rahlo zaostrovali (slika 2.5, desno).

¹¹ Po zadnjih razpoložljivih podatkih ankete BLS, ki je bila izvedena julija 2023.

Slika 2.5: Primerjava rasti stanovanjskih posojil in kreditnih standardov v Sloveniji in evrskem območju

Vir: ECB SDW, Banka Slovenije.

Nadaljnje povpraševanje po stanovanjskih nepremičninah podpira za gospodinjstva ugoden položaj na trgu dela z nizko brezposelnostjo. Z zviševanjem obrestnih mer so se stroški servisiranja dolga nekaterih gospodinjstev povečali, a se je delež stanovanjskih posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, od leta 2020 do junija 2023 zvišal s 34 % na 67 % stanovanjskih posojil. Nekateri posojilojemalci so se pred zaostritvijo denarne politike ali po njej pred povečanimi stroški financiranja dolga zaščitili s spremembo obrestovanja posojila iz spremenljive obrestne mere v fiksno. V drugem četrletju leta 2023 je bilo kar 95 % novih stanovanjskih posojil sklenjenih s fiksno obrestno mero, medtem ko je bilo leta 2020 takih manj kot polovica.¹²

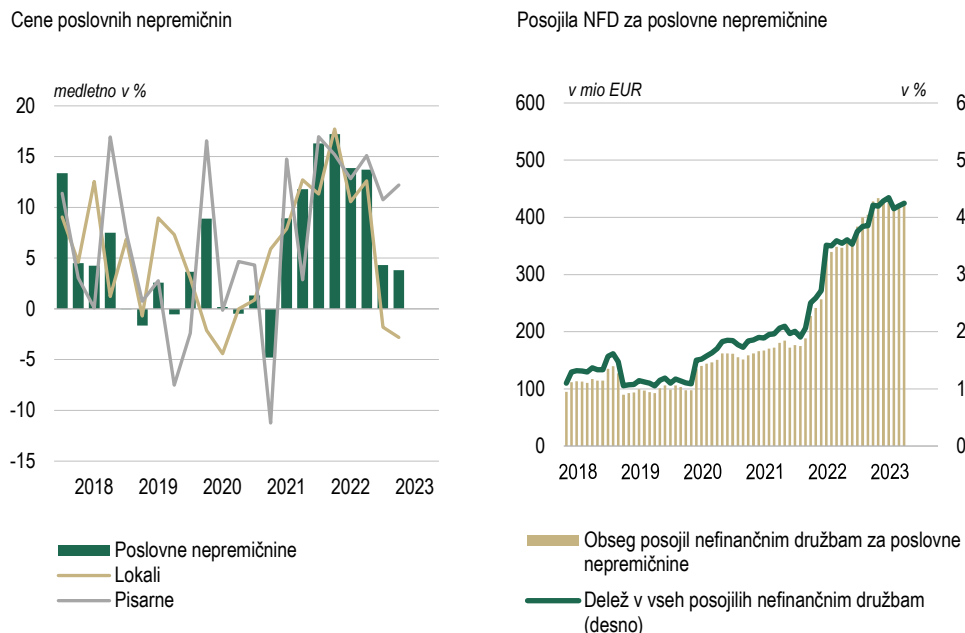
Trg poslovnih nepremičnin

Po visoki rasti cen poslovnih nepremičnin v letu 2022 se je v drugem četrletju 2023 medletna rast cen pisarn upočasnila na 12,2 %, cene lokalov pa so upadle za 2,8 %. Cene poslovnih nepremičnin so bile v drugem četrletju 2023 medletno višje za 3,8 % (slika 2.6, levo), medtem ko je bila v letu 2022 medletna rast cen najvišja od leta 2008 in je znašala v povprečju okoli 15 %. Cene so bile še vedno za 24,5 % višje kot pred pandemijo. Rast cen bi se lahko v prihodnje še bolj upočasnila ali upadla, na kar nakazuje upad števila prodaj. Število prodaj pisarn in lokalov je začelo upadati v drugem četrletju 2022, upad pa se je nadaljeval tudi v drugem četrletju leta 2023 in medletno znašal 5,1 % oziroma 20,9 %.

Obseg posojil za poslovne nepremičnine se je v prvi polovici leta 2023 spet nekoliko povečal, vendar ostaja majhen. Junija 2023 je znašal 4,2 % vseh posojil NFD (slika 2.6, desno). Z zviševanjem obrestnih mer so se stroški financiranja dolga zelo povečali, junija 2023 pa je bilo kar 94 % posojil NFD za poslovne nepremičnine sklenjenih s spremenljivo obrestno mero. Z ročnostjo nad pet let je bila sklenjena tretjina vseh posojil za poslovne nepremičnine. Skupen obseg posojil gradbeništvu in poslovanju z nepremičninami je znašal 1,3 mrd EUR, njihov delež v vseh posojilih NFD pa se je povečal na 13,0 %.

¹² Glej poglavje 2.3 Obrestno tveganje.

Slika 2.6: Cene poslovnih nepremičnin in posojila NFD za poslovne nepremičnine

Vir: SURS, Banka Slovenije.

Po anketi o izzivih dve tretjini bank ocenjujeta tveganje, ki izhaja iz posojil NFD, zavarovanih s poslovno nepremičnino, kot nizko, tretjina bank pa kot srednje. Po oceni bank je v povprečju okoli 40 % vseh posojil NFD zavarovanih s poslovno nepremičnino. Banke so izpostavile, da je v zadnjem času zaradi višjih obrestnih mer tveganje neplačila večje in da so posojila, zavarovana z nepremičninami, manj tvegan del portfelja posojil NFD, saj je v primeru NPE in izvršilnih postopkov poplačilo teh posojil iz unovčitve zavarovanja višje kot pri nezavarovanih posojilih. Vendar, če bi cene poslovnih nepremičnin upadle, bi upadla tudi vrednost tovrstnega zavarovanja, banke pa bi imele izgube iz oblikovanja dodatnih oslabitev in morebitnih odpisov. NFD najpogosteje najamejo posojila, zavarovana s poslovno nepremičnino, za nakup ali obnovo poslovne nepremičnine, financiranje investicij, financiranje osnovnih in obratnih sredstev ali projektno financiranje.

Poplave v Sloveniji bodo vplivale na nepremičninski trg verjetno predvsem v bolj prizadetih območjih. Z gradnjo nadomestnih oziroma novih nepremičnin, ki bo podprta tudi z evropskimi sredstvi, se bodo bruto investicije v stanovanja povečale. Pri tem se bo povečalo število gradbenih dovoljenj, lahko pa se še dodatno zvišajo tudi gradbeni stroški materiala in dela. Poveča se lahko tudi previdnost kupcev in bank pri presoji tveganj, povezanih z izpostavljenostjo nepremičnin naravnim nesrečam.

2.2 Tveganje financiranja

Ocenjujemo, da tveganje financiranja ostaja zmerno z nespremenjeno tendenco. Vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti se je v prvi polovici leta 2023 rahlo zmanjšala, vendar ostala razmeroma visoka. Postopno zviševanje depozitnih obrestnih mer je spodbudilo varčevalce k vezavi prihrankov, vendar pa so vloge na vpogled še naprej glavna vseh vlog nebančnega sektorja. Nenadni izrazit odliv vlog iz bančnega sistema ali njihov obsežnejši prehod med bankami kot posledica stresnega dogodka bi lahko povzročil nestabilnost v financiranju nekaterih bank. Do tega za zdaj ni prišlo, zato so vloge ostale glavni in stabilni vir financiranja bank. Večje razlike v višini depozitnih obrestnih merah bi v prihodnje lahko povzročile opaznejše premike vlog med bankami, zato ostaja spremljanje

konkurenčnih razmer in aktivno prilagajanje cenovne politike pomembno za stabilnost financiranja bank.

Viri financiranja bank

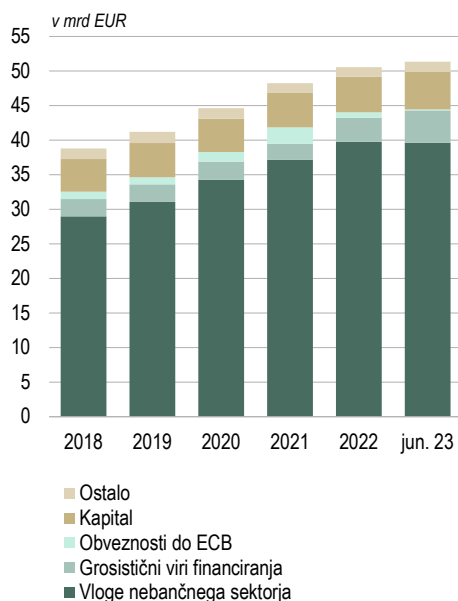
Vloge nebančnega sektorja so se v prvi polovici leta 2023 rahlo zmanjšale, vendar s 77,2-odstotnim deležem v bilančni vsoti ostale najpomembnejši vir financiranja bančnega sistema. Obseg vlog nebančnega sektorja se je zmanjšal za 122 mio EUR na 39,6 mrd EUR. Zmanjšale so se vloge vseh sektorjev razen vloge gospodinjstev (slika 2.7, desno), ki so se povečale zlasti v pomladnih mesecih. S tem se je upočasnjevanje medletne rasti vlog nebančnega sektorja, prisotno od novembra 2022, ustavilo. Medletna rast vlog je junija 2023 s 5,1 % minimalno zaostajala za rastjo pred enim letom (slika 2.8, levo). Ker je bilo zmanjšanje vlog nebančnega sektorja v prvem polletju manjše od zmanjšanja posojil nebančnemu sektorju, se je razmerje med posojili in vlogami nebančnega sektorja (LTD) zmanjšalo na 68,3 %. S tem se je povečal zaostanek za povprečjem evrskega območja, kjer se je LTD v zadnjem enoletnem obdobju ohranil pri 90,0 %.

Ob velikem deležu vlog nebančnega sektorja in velikem obsegu likvidnih sredstev večina bank nima potreb po dodatnih virih, zato odvisnost od ostalih virov financiranja ostaja majhna (slika 2.7, levo). S poplačilom glavnine obveznosti do Evrosistema (TLTRO-III) je stanje teh obveznosti junija na ravni bančnega sistema znašalo le še 114 mio EUR oziroma 0,2 % bilančne vsote. Nasprotno se je v prvi polovici leta 2023, zlasti zaradi izdaje dolžniških vrednostnih papirjev treh bank, povečal delež grosističnih virov financiranja.¹³ Junija je znašal 9,1 % bilančne vsote, kar je še vedno manj kot četrtnina deleža iz leta 2008, ko je bila odvisnost bančnega sistema od grosističnih virov najvišja. S tem ostaja financiranje večine bank manj izpostavljeno prenosom morebitnih negativnih vplivov s tujih finančnih trgov. Povod za izdajo dolžniških vrednostnih papirjev je predvsem izpolnjevanje minimalnih zahtev glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (MREL), kar bi lahko bil razlog tudi za morebitne prihodnje izdaje.

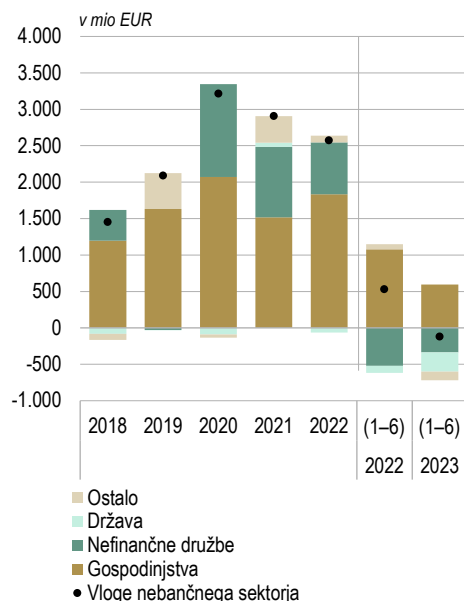
¹³ Grosistični viri vključujejo obveznosti do tujih bank in izdane dolžniške vrednostne papirje.

Slika 2.7: **Struktura in rast virov financiranja**

Struktura virov financiranja

Spremembe stanj vlog po sektorjih v posameznem letu

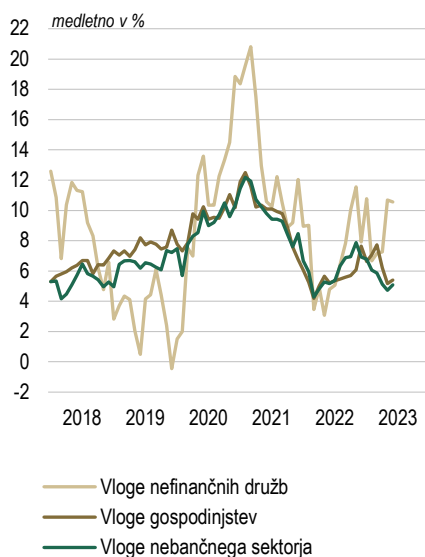

Vir: Banka Slovenije

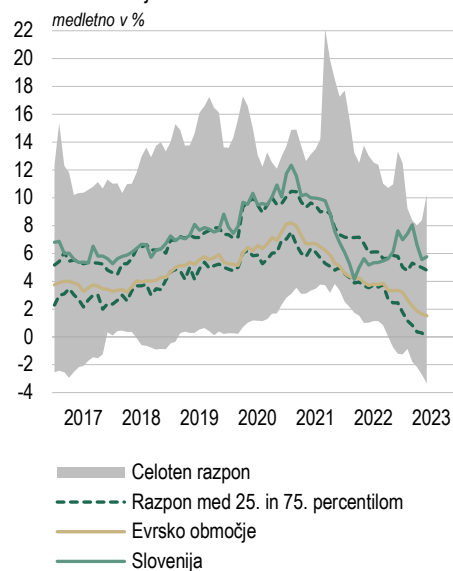
Čeprav so se vloge gospodinjstev v prvi polovici leta 2023 povečale manj kot v preteklih letih, ostajajo robusten vir financiranja slovenskega bančnega sistema. Njihov obseg se je povečal za 595 mio EUR na 26,4 mrd EUR, kar je več kot polovica bilančne vsote in uvršča Slovenijo na prvo mesto med državami evrskega območja po pomembnosti tega vira financiranja. Medletna rast vlog gospodinjstev se je v prvi polovici leta 2023, po krepitevi v predhodnem letu, upočasnila na 5,4 %, vendar ostala visoko nad evrskim povprečjem (1,5%). To se zmanjšuje od začetka leta 2021 (slika 2.8, desno). Po izrazitem povečevanju vlog, še zlasti v času pandemije, se je vrednost vlog gospodinjstev od polletja 2021, ko je začela naraščati inflacija, do junija 2023 nominalno zvišala za 10,9 %, realno pa zmanjšala za 6,1 % (slika 8.7 v prilogi, levo). Ob visoki inflaciji in povečanju življenjskih stroškov, ki vplivajo na zmanjšanje realnega dohodka, imajo gospodinjstva manj možnosti za varčevanje, zato tudi v prihodnje pričakujemo umirjeno rast vlog gospodinjstev. Na njihovo gibanje bodo posredno vplivale tudi vremenske ujme, ki so v poletnih mesecih prizadele Slovenijo, saj bodo oškodovanci za odpravljanje posledic verjetno uporabili tudi morebitne prihranke pri bankah.

Slika 2.8: Rast vlog v Sloveniji in evrskem območju

Rast vlog po sektorjih

Primerjava rasti vlog gospodinjstev med Slovenijo in evrskim območjem

Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW) in lastni izračuni

Vloge¹⁴ pri bankah so leta 2022 okrepile zlasti tiste fizične osebe ali samostojni podjetniki, ki so imeli že pred tem večji obseg prihrankov (slika 2.9, levo).¹⁵

Skupni obseg vlog fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov, ki imajo pri posamezni banki več kot 100.000 EUR, se je povečal za skoraj 28 % na 6 mrd EUR, kar je skoraj četrtnina celotnega obsega vlog fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov. Hkrati so posamezniki z visokimi prihranki zelo maloštevilčna skupina, ki predstavlja le 1,3 % vseh varčevalcev (slika 2.9, desno). Povečali so se tudi prihranki v razredih med 20.000 EUR in 100.000 EUR, kar je lahko tudi posledica prehodov iz nižjih v višje razrede. Glavnina fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov (77 %) je imela leta 2022 v banki manj kot 10.000 EUR, skupni obseg prihrankov v tej skupini pa se je v enoletnem obdobju zmanjšal za 2,6 % na 3,2 mrd EUR. To je ob visoki inflaciji in povečanih življenjskih stroških lahko posledica slabših možnosti varčevanja oziroma večjih potreb po porabi prihrankov. Hkrati so med varčevalci v najnižjih razredih lahko tudi taki, ki so močno povečali svoj obseg prihrankov in prešli v višje razrede.

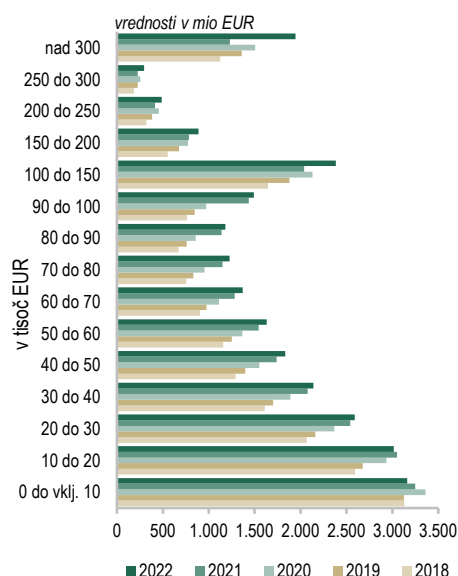
¹⁴ V tem odstavku vlogo razumemo kot vse prihranke, ki jih ima posamezna fizična oseba ali samostojni podjetnik pri eni banki (sredstva na transakcijskih računih, hranilnih vlogah, varčevalnih računih, depoziti in ostale oblike varčevanja). V času pisanja tega poročila podatki za leto 2023 še niso na voljo.

¹⁵ Ugotovitve v tem odstavku temeljijo na podatkih, ki jih v skladu s Sklepom o sistemu jamstva za vloge (Uradni list RS, št. 49/16, 27/17 in 139/20, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE10855>) banke poročajo Banki Slovenije in zajemajo upravičene vloge vlagateljev, ki so opredeljene v 9. členu Zakona o sistemu jamstva za vloge (Uradni list RS, št. 27/16).

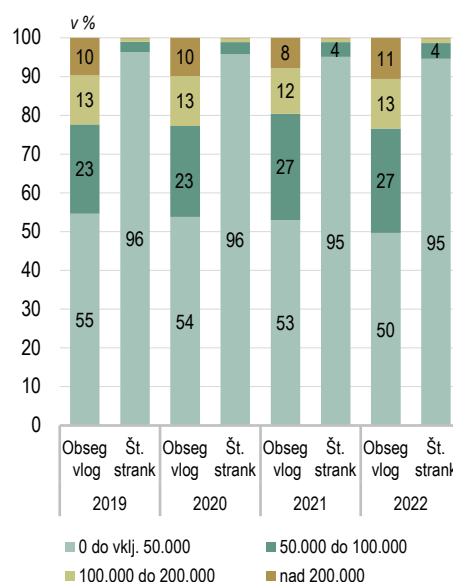

Slika 2.9: Vloge fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov po posameznih vrednostnih razredih

Stanje vlog fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov po posameznih vrednostnih razredih

Struktura obsega vlog in števila strank po vrednostnih razredih za sistem

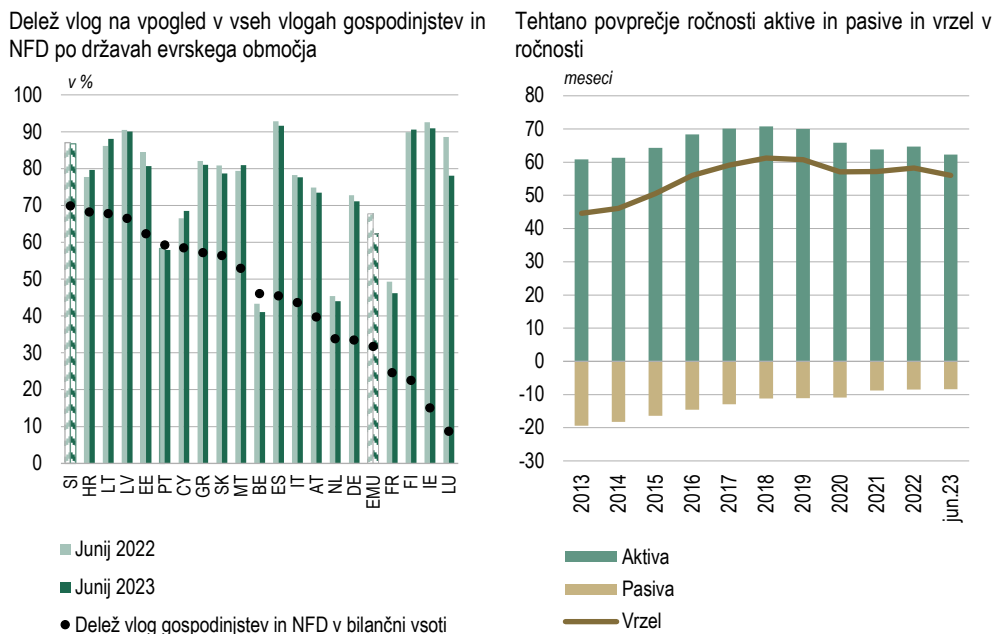
Opomba: Vloge so v razrede razporejene glede na višino vsote vseh vlog (torej gre za seštevke sredstev na transakcijskem računu, hranilnih vlogah, varčevalnih računih, depozitov in drugih vlog) posamezne fizične osebe ali samostojnega podjetnika pri eni banki
Vir: Banka Slovenije, lastni izračuni.

NFD so v prvi polovici leta 2023, podobno kot v enakem obdobju lani, zmanjšale prihranke v bankah. Njihove vloge so bile nižje za 336 mio EUR (slika 2.7, desno), vendar pa so z 9,4 mrd EUR oziroma skoraj petino bilančne vsote ostale drugi najpomembnejši vir financiranja slovenskih bank. Vrednost vlog NFD se je od polletja 2021, ko je začela naraščati inflacija, do junija 2023 nominalno zvišala za 15,8 %, realno pa zmanjšala za 1,9 % (slika 8.7 v prilogi, desno). Medletna rast vlog NFD je bila po neprekinjeni rasti v drugi polovici leta 2022 letos spet bolj volatilna in junija 2023 znašala 10,6 %. S tem je ostala visoko nad povprečno rastjo evrskega območja (0,4 %), ki se je po pandemiji močno upočasnila. Mesečno nihanje vlog NFD lahko pričakujemo tudi v prihodnje, saj je odvisno tudi od tekočega poslovanja in investicij družb. Poraba prihrankov bo verjetno, podobno kot pri gospodinjstvih, prisotna predvsem pri tistih NFD, ki so utrpeli škodo zaradi poplav in bodo sredstva iz računov pri bankah usmerila tudi v sanacijo svojega poslovanja.

Ročnost vlog ter vrzel v ročnosti med naložbami in obveznostmi

Z rahlim povečanjem depozitnih obrestnih mer so se vloge na vpogled po dolgotermnem naraščanju v prvi polovici leta 2023 zmanjšale, še vedno pa pomenijo glavnino vseh vlog nebančnega sektorja (82,3 %). Delež vlog na vpogled se je bolj kot pri gospodinjstvih (za 1,1 odstotne točke na 88,0 %) zmanjšal pri NFD (za 3,1 odstotne točke na 79,3 %), zlasti zaradi povečanja kratkoročnih vezanih vlog, za katere so banke ponudile višje obrestne mere kot za nove kratkoročne vezane vloge gospodinjstev. Z rastjo depozitnih obrestnih mer in vezavo sredstev so se podobno kot v Sloveniji vloge na vpogled zmanjšale tudi v večini drugih držav evrskega območja. Slovenija ostaja na prvem mestu po pomembnosti vlog gospodinjstev in NFD v bilančni vsoti ter se hkrati uvršča med države z velikim deležem vlog na vpogled (slika 2.10, levo). To slovenski bančni sistem še naprej izpostavlja večjemu tveganju nestabilnosti financiranja v primeru morebitnih večjih odlivov kot tiste države, ki so temu viru manj izpostavljene oziroma je delež vlog na vpogled pri njih manjši.

Slika 2.10: **Vloge po državah evrskega območja in vrzel v ročnosti**

Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW), lastni izračuni.

Vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti, iz katere izhaja tveganje financiranja, se je v prvi polovici leta 2023 zmanjšala, vendar ostala razmeroma visoka. S povečanjem vpoglednih likvidnih sredstev na računih pri centralni banki in zmanjšanjem dolgoročnih posojil se je zmanjšalo tehtano povprečje ročnosti naložb. Ob skoraj nespremenjenem tehtanem povprečju obveznosti se je vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti v prvi polovici leta 2023 zmanjšala za dva meseca na 4,5 leta (slika 2.10, desno), kar je eno leto več kot pred začetkom naraščanja vlog na vpogled leta 2013. Nenaden izrazit odliv vlog iz bančnega sistema ali njihov obsežnejši prehod med bankami bi lahko povzročil nestabilnost v financiranju nekaterih bank. Vseeno ugotavljamo, da se je kljub različnim dogodkom v preteklih letih (pandemija, težave ene od slovenskih bank ob začetku vojne v Ukrajini) visoko zaupanje varčevalcev v delovanje slovenskega bančnega sistema ohranilo, vloge nebančnega sektorja pa so ostale stabilen vir financiranja.

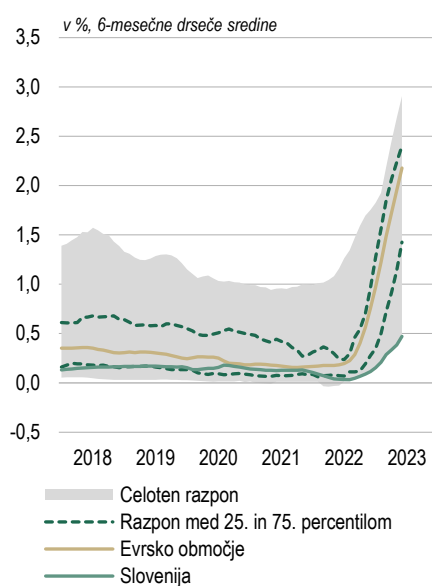
Ker glavnina varčevalcev kljub nizkim obrestnim meram ohranja prihranke v bankah, te ne hitijo z zviševanjem obrestnih mer in tako še naprej vzdržujejo nizke obrestne odhodke. Obrestne mere za vezane vloge gospodinjstev in NFD so se v prvi polovici leta 2023 nekoliko zvišale, vendar še vedno zaostajale za povprečjem evrskega območja (slika 2.11, levo in slika 8.5 v prilogi, desno). To še zlasti velja za obrestno mero za kratkoročne vezane vloge gospodinjstev, ki je ostala izrazito nizka in uvršča Slovenijo na zadnje mesto med državami evrskega območja. Razlog za hitrejšo rast depozitnih obrestnih mer v drugih državah je lahko potreba po novih virih (dospetje TLTRO-III) ali pa večja odvisnost od drugih, praviloma dražjih virov financiranja (grosistični viri), ki jih želijo banke nadomestiti s stroškovno še vedno ugodnimi vlogami nebančnega sektorja. Slovenske banke ob velikem obsegu likvidnih sredstev in velikem deležu vlog nebančnega sektorja potreb po dodatnih virih za zdaj nimajo, s tem pa ostaja tudi motiv za hitrejše zviševanje depozitnih obrestnih mer pri večini bank nizek.

Morebitne večje razlike v depozitnih obrestnih merah med bankami bi lahko v prihodnje povzročile opaznejše premike vlog med njimi. Rezultati ankete o izzivih so pokazali, da je več kot polovica bank že zaznala manjši odliv vlog h konkurenčni banki zaradi višje depozitne obrestne mere. Še zlasti je to opazno pri gospodinjstvih,

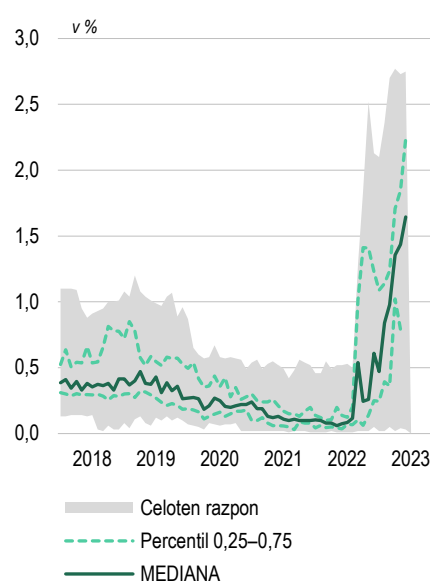
kjer so postopki za prenos prihrankov verjetno enostavnejši kot pri podjetjih. Čeprav so med bankami že nastale razlike v višini depozitnih obrestnih mer (slika 2.11, desno, in slika 8.5 v prilogi, levo) in so bili zaznani posamični manjši odlivi vlog, pa rezultati ankete o izzivih kažejo, da do konca leta 2023 izrazitejših porastov obrestnih mer za vezane vloge depozitov večina bank ne načrtuje. Kljub temu je ena od večjih bank septembra opazneje zvišala obrestno mero za dolgoročne vezane vloge gospodinjstev, to pa bi k podobnemu ravnanju v prihodnje lahko spodbudilo tudi druge banke. Ob tem zato poudarjamo, da ostajata skrbno spremljanje konkurenčnih razmer in pravočasno prilagajanje cenovne politike pomembna za ohranjanje stabilnosti financiranja bank.

Slika 2.11: Obrestne mere za vezane vloge gospodinjstev

Primerjava obrestnih mer za nove kratkoročne vezane vloge gospodinjstev med evrskim območjem in Slovenijo

Razpršenost obrestnih mer za nove dolgoročne vezane vloge gospodinjstev med bankami v Sloveniji

Opomba: Podatki na sliki levo ne vključujejo vlog na vpogled.
 Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW), lastni izračuni.

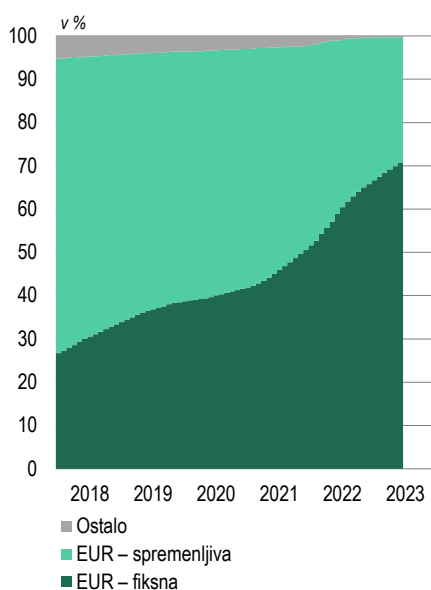
2.3 Obrestno tveganje

Obrestno tveganje se v prvi polovici leta 2023 ni bistveno spremenilo in ostaja v tretjem četrtletju ocenjeno kot povišano s tendenco zniževanja. Povečevanje deleža posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, ki v primeru odsotnosti varovanja povečujejo izpostavljenost obrestnemu tveganju, se je upočasnilo, na zniževanje tveganja pa je ugodno vplivalo precejšnje povečanje najbolj likvidnih naložb. Med viri se z višjimi depozitnimi obrestnimi merami postopoma povečuje delež vezanih vlog, delež vlog na vpogled pa se zmanjšuje. Vrzel med povprečnim obdobjem ponovne določitve aktivnih obrestnih mer v primerjavi s pasivnimi se je ohranila na ravni z začetka leta. Ob počasnejšem zviševanju obrestnih mer za vloge nebančnega sektorja se banke še naprej večinoma zanašajo na vire zelo kratkih ročnosti, kar jih izpostavlja tveganju hitrega zmanjšanja teh virov, a so ti zgodovinsko gledano izkazovali veliko stabilnost.

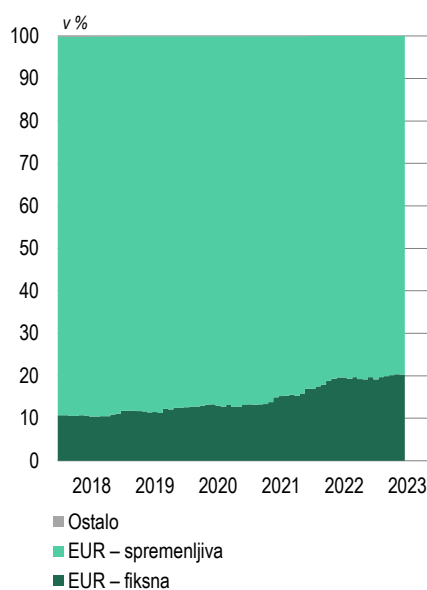
Obrestno tveganje v tretjem četrtletju še naprej ocenjujemo kot povišano, saj se izpostavljenost bank temu tveganju v prvi polovici leta 2023 ni bistveno spremenila, v prihodnje pa pričakujemo njegovo zniževanje. Umirjanje kreditne aktivnosti ob počasnejšem povečevanju deleža posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, in povečevanje deleža vezanih vlog kažeta prihodnje zniževanje obrestnega tveganja. Na strani naložb se je v prvi polovici leta za 464 mio EUR zmanjšal obseg posojil nebančnemu sektorju,¹⁶ s čimer se je njihov delež v bilančni vsoti do junija zmanjšal na 52,7 %. Še naprej se je povečeval delež posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, predvsem pri gospodinjstvih, vendar mnogo počasneje kot v drugi polovici lanskega leta (slika 2.12). Na zniževanje obrestnega tveganja so na strani naložb ugodno vplivale predvsem spremembe v obsegu in deležu najbolj likvidnih naložb.¹⁷ Te so se v pol leta povečale za 1.224 mio EUR, njihov delež (22,7 %) pa je bil junija glede na konec lanskega leta večji za 2,1 odstotne točke. Povprečno obdobje ponovne določitve aktivnih obrestnih mer se je v prvi polovici leta le rahlo podaljšalo (slika 2.13, levo), saj se je kljub nadaljnjemu daljšanju obdobja ponovne določitve obrestnih mer posojil precej povečal obseg najbolj likvidnih naložb, še naprej pa se je krajšalo obdobje ponovne določitve obrestnih mer vrednostnih papirjev.¹⁸

Slika 2.12: **Struktura posojil po vrsti obrestovanja v stanjih**

Struktura posojil gospodinjstvom

Struktura posojil NFD

Opomba: Pri spremenljivi obrestni meri so upoštevana posojila, sklenjena s spremenljivo obrestno mero ali s fiksno obrestno mero za obdobje, krajše od enega leta (tudi če je za celotno obdobje zapadlosti posla), pri fiksni obrestni meri pa so upoštevana posojila, sklenjena s fiksno obrestno mero za obdobje, daljše od enega leta. V kategoriji ostalo so zajeta vsa posojila v švicarskih frankih, ki predstavljajo večino preostalih posojil.

Vir: Banka Slovenije.

Na strani virov so se ob spreminjanju strukture vlog obveznosti do nebančnega sektorja zmanjšale. Na zniževanje obrestnega tveganja je ugodno vplivalo spreminja-

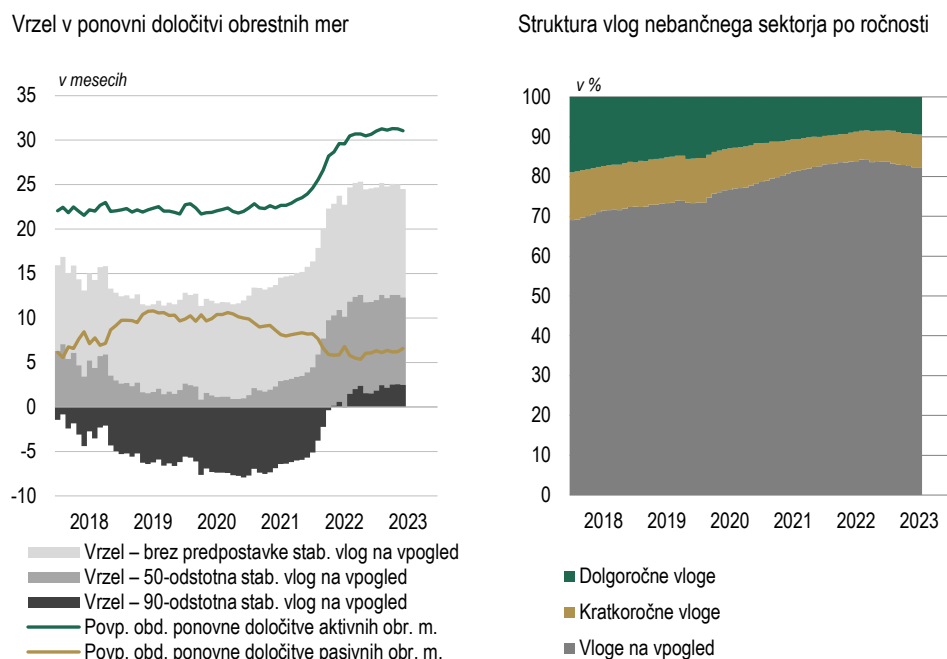
¹⁶ Pretežno gre za učinek poplačila posojil v prvem četrtletju prodane lizinskih družbe, s tem pa znatnega zmanjšanja obsega posojil drugim finančnim institucijam.

¹⁷ Denar v blagajni, stanje na računih pri centralni banki in vloge na vpogled pri bankah.

¹⁸ Več o spremembah strukture dolžniških vrednostnih papirjev glede na metodo merjenja v okvirju 1, Dolžniški vrednostni papirji in posledice sprememb njihove poštene vrednosti.

nje strukture ročnosti vlog, saj se ob višjih depozitnih obrestnih merah postopoma povečuje delež vezanih vlog, medtem ko se delež vlog na vpogled zmanjšuje (slika 2.13, desno). Kljub temu so te junija še vedno predstavljale 82,3 % vseh vlog nebančnega sektorja, kar je za 1,4 odstotne točke oziroma 650 mio EUR manj glede na konec lanskega leta, delno tudi zaradi odliva vlog iz bančnega sistema. S porastom obrestnih mer, predvsem za dolgoročno vezavo sredstev, se je povečal obseg dolgoročnih vlog,¹⁹ za 355 mio EUR, njihov delež pa se je povečal za 0,9 odstotne točke na 9,4 %. Povečal se je tudi obseg kratkoročnih vlog, vendar ob precej nižjih obrestnih merah v primerjavi z dolgoročnimi v manjši meri za 174 mio EUR, v deležu pa za 0,5 odstotne točke na 8,3 %. Odgovori bank v anketi o izzivih kažejo, da je ob pričakovanih zvišanih obrestnih mer za vezane vloge mogoče pričakovati nadaljevanje podobnega trenda.

Slika 2.13: Vrzel v ponovni določitvi obrestnih mer in struktura vlog po ročnosti

Opomba: Na sliki levo so pri vrzeli v ponovni določitvi obrestnih mer upoštevani: stabilnost vlog na vpogled z različnimi predpostavkami stabilnosti in z razpršitvijo temeljnega dela vlog na vpogled po časovnih intervalih, zavarovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti in amortizacija. Na sliki desno kratkoročne vloge predstavljajo depozite z vezavo sredstev do enega leta, dolgoročne vloge pa depozite z vezavo sredstev nad enim letom.

Vir: Banka Slovenije.

Obveznosti do centralne banke so se zmanjšale, obseg izdanih dolžniških vrednostnih papirjev pa se je vidno povečal. V podobnem obsegu kot v drugi polovici leta 2022 so banke zmanjšale obveznosti do centralne banke za 644 mio EUR, s čimer so junija predstavljale le še 0,2 % vseh virov. Na zniževanje obrestnega tveganja je na strani virov pomembno vplivalo znatno povečanje obsega izdanih dolžniških vrednostnih papirjev za 1.061 mio EUR,²⁰ pri katerih je obdobje ponovne določitve obrestnih mer precej daljše v primerjavi z vlogami nebančnega sektorja. S tem se je njihov delež povečal na 6,1 %. Z navedenimi spremembami v strukturi virov financiranja se je povprečno obdobje ponovne določitve pasivnih obrestnih mer v prvi polovici leta podaljšalo (slika 2.13, levo). Razlika med povprečnim obdobjem ponovne določitve aktivnih obrestnih mer v primerjavi s pasivnimi se je ohranila na podobni ravni kot pred pol leta, s čimer je tveganje ostalo povišano, vendar s tendenco umirjanja. To podpirajo tudi

¹⁹ Dolgoročne vloge predstavljajo depozite z vezavo nad enim letom, medtem ko kratkoročne predstavljajo depozite z vezavo do enega leta.

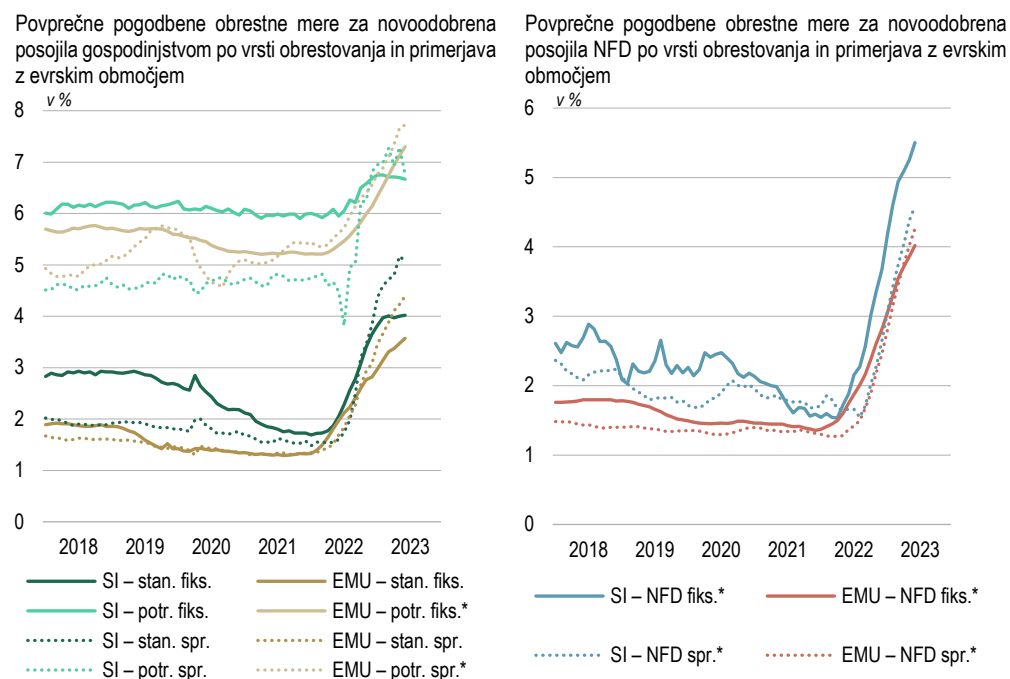
²⁰ Namen izdaje dolžniških vrednostnih papirjev je predvsem izpolnjevanje minimalnih zahtev glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (MREL) in ne likvidnostne potrebe.

odgovori bank iz ankete o izzivih, saj mnoge pričakujejo, da se bo vrzel med ročnostjo naložb in obveznosti zmanjšala zaradi večjega podaljšanja ročnosti obveznosti v primerjavi z ročnostjo naložb.

Obrestne mere

Obrestne mere za novoodobrena posojila nebančnemu sektorju so se v prvi polovici leta zviševale počasneje kot v drugi polovici lanskega leta. Trend hitrega zviševanja se je letos nekoliko umiril, kar se je posebej odrazilo pri fiksnih obrestnih merah za posojila gospodinjstvom (slika 2.14, levo). Te so v prvi polovici leta 2023 stagnirale pri stanovanjskih in tudi pri potrošniških posojilih. Pri prvih so se do junija zvišale na 4,0 % in bile glede na konec leta 2022 višje za 0,3 odstotne točke, pri drugih pa so s 6,7 % ostale nespremenjene. Pri potrošniških posojilih so se s 6,8 % tudi spremenljive obrestne mere ohranile na enaki ravni kot pred pol leta, čeprav so vmes že dosegle 7,3 %, medtem ko so se pri stanovanjskih posojilih vidneje zvišale za 1,2 odstotne točke na 5,1 %. S 6,6-odstotno junjsko inflacijo (HICP) so realne obrestne mere za stanovanjska posojila ostale negativne, medtem ko so za potrošniška posojila postale rahlo pozitivne. V evrskem območju se je trend zviševanja obrestnih mer za novoodobrena posojila gospodinjstvom nadaljeval tudi letos, pri čemer so bile junija povprečne obrestne mere za stanovanjska posojila v primerjavi s Slovenijo nižje, za potrošniška pa višje. Pri posojilih NFD se je trend zviševanja obrestnih mer iz druge polovice lanskega leta nadaljeval tudi letos, podobno pa so se zvišale tako fiksne kot spremenljive obrestne mere (slika 2.14, desno). Prve so bile junija glede na konec lanskega leta s 5,7 % višje za 1,5 odstotne točke, druge pa s 5,0 % za 1,2 odstotne točke. Realno so bile še vedno negativne, trend zviševanja v primerjavi z evrskim območjem pa je bil nekoliko hitrejši, pri čemer so fiksne obrestne mere junija močneje presegle njegovo povprečje v primerjavi s spremenljivimi.

Slika 2.14: Obrestne mere za posojila

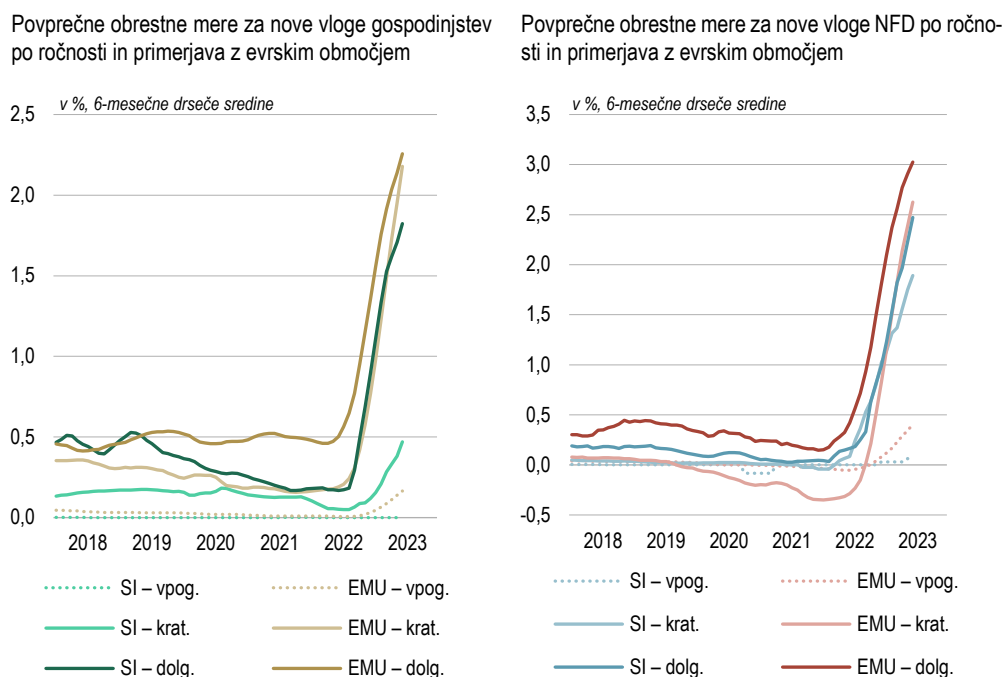

Opomba: Pri spremenljivi obrestni meri so upoštevana posojila, sklenjena s spremenljivo obrestno mero (z EURIBOR-jem) ali s fiksno obrestno mero za obdobje, krajše od enega leta (tudi če je za celotno obdobje zapadlosti posla), pri fiksni obrestni meri pa so upoštevana posojila, sklenjena s fiksno obrestno mero za obdobje, daljše od enega leta. V legendi so z zvezdico (*) označene serije, ki so predstavljene kot 6-mesečne drseče sredine.

Vir: Banka Slovenije, ECB SDW.

Trend zmernega zviševanja obrestnih mer za nove vloge nebančnega sektorja se je do junija nadaljeval, pri čemer so obrestne mere za vloge na vpogled večinoma ostale pri nič odstotkih. Pri gospodinjstvih so se zvišale predvsem obrestne mere za dolgoročne vloge, medtem ko so za kratkoročne še naprej vidno zaostajale (slika 2.15, levo). Prve so se od konca lanskega leta do junija letos zvišale za 0,7 odstotne točke na 2,1 %, druge pa za 0,5 odstotne točke na 0,7 %. Pri vlogah na vpogled, ki med vlogami gospodinjstev še naprej močno prevladujejo, so se ohranile pri 0,0 %. V primerjavi z evrskim območjem so bile junija vidno nižje predvsem obrestne mere za kratkoročne vloge, ob 6,6-odstotni junijski inflaciji (HICP) pa so bile realne obrestne mere za vloge, ne glede na vezavo, močno negativne. Pri posojilih NFD so se vidno zvišale tako obrestne mere za dolgoročne kot kratkoročne vloge (slika 2.15, desno). Prve so se do junija zvišale za 1,4 odstotne točke na 2,6 %, druge pa za 0,9 odstotne točke na 2,2 %. Obrestne mere za vloge na vpogled so junija v povprečju znašale 0,0 %, čeprav so se maja že rahlo zvišale na 0,2 %. V primerjavi z evrskim območjem so bile nižje za vse omenjene ročnosti. Glede na odgovore v anketi o izzivih bo večina bank tudi v prihodnje zviševala obrestne mere za kratkoročne in dolgoročne vloge, medtem ko bodo pri zviševanju obrestnih mer za vloge na vpogled banke zadržane.

Slika 2.15: Obrestne mere za vloge

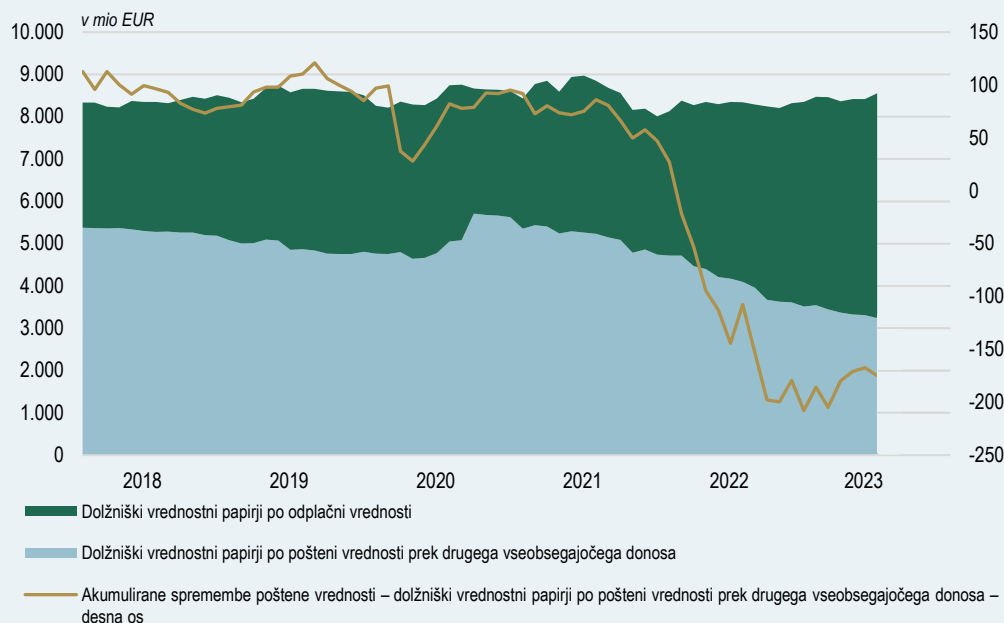
Vir: Banka Slovenije, ECB SDW.

Okvir 1: Dolžniški vrednostni papirji in posledice sprememb njihove poštene vrednosti

V zadnjem obdobju je zaradi naraščajočih obrestnih mer več pozornosti usmerjene k dolžniškim vrednostnim papirjem, predvsem tistim, ki jih banke merijo po odplačni vrednosti, in sicer obsegu teh vrednostnih papirjev ter razliki med njihovo knjigovodsko vrednostjo in pošteno vrednostjo (z njimi povezanih nerealiziranih izgub, ki bi jih banke utrpele ob prodaji pred zapadlostjo).

Konec prvega polletja 2023 so imele banke v svojih bilancah 8,5 mrd EUR dolžniških vrednostnih papirjev (17,5 % bilančne vsote), od tega 5,3 mrd EUR (62 %) merjenih po odplačni vrednosti in 3,2 mrd EUR (38 %) merjenih po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa. Prevladovali so vrednostni papirji države (72 %), ki so jim sledili vrednostni papirji bank (20 %), preostanek pa so obsegali vrednostni papirji NFD in drugih finančnih organizacij. Struktura portfelja dolžniških vrednostnih papirjev po sektorjih se med kategorijama merjenja ni pomembno razlikovala.

Slika 2.16: Obseg dolžniških vrednostnih papirjev po izbranih kategorijah merjenja in akumulirane spremembe poštene vrednosti, izkazane v drugem vseobsegajočem donosu

Opomba: Porast deleža vrednostnih papirjev, merjenih po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, v letu 2020 je posledica drugačne razvrstitve vrednostnih papirjev Abanke ob pripojitvi k NKBM.
Vir: Banka Slovenije, ECB SDW.

Podobno kot pri bankah v drugih državah EU so tudi v slovenskem bančnem sistemu v letih 2022 in 2023 opazne strukturne spremembe med obema kategorijama merjenja zaradi odplačil ob zapadlosti ter prodaj in nakupov dolžniških vrednostnih papirjev, ki jih lahko pripišemo tudi spremembam njihove tržne vrednosti. Omenjene strukturne spremembe lahko odražajo ravnanje bank, usmerjeno v zmanjševanje občutljivosti njihovega dobička ali izgube na obrestno tveganje v času zviševanja obrestnih mer, ki smo mu priča po letu 2021. Še konec leta 2021 so v portfeljih bank prevladovali dolžniški vrednostni papirji, merjeni po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa (59 %). V letu 2022, ko smo zabeležili občuten padec poštene vrednosti dolžniških vrednostnih papirjev, so nekatere banke ob nakupu vrednostne papirje v večji meri razvrščale v kategorijo finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti. Take razvrstitve smo zaznali tudi v letu 2023, saj se je v prvem polletju na račun zmanjšanja portfelja dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, za dodatne 4 odstotne točke na 62 % povečal strukturni delež portfelja dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po odplačni vrednosti. Na podlagi predvidevanj bank, ki so jih razkrile v anketi o izzivih, je tovrstne strukturne spremembe mogoče pričakovati tudi v nadaljevanju leta 2023. V obeh kategorijah merjenja je po letu 2021 opazno postopno povečevanje deleža vrednostnih papirjev države (s 67 % konec leta 2021 na 72 % ob polletju 2023) na račun vrednostnih papirjev, ki so jih izdale banke.

Banke, ki imajo v svojem portfelju dolžniške vrednostne papirje, merjene po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, so v letu 2022 zabeležile izgube zaradi padca njihove poštene vrednosti, zaradi česar je bil v teh bankah nižji tudi količnik kapitalske ustreznosti. Akumulirana izguba iz tega naslova, pripoznana v kapitalu, je na ravni bančnega sistema konec leta 2022 po obdavčitvi znašala 208 mio EUR. V letošnjem letu se razmere na trgu nekoliko umirjajo, zato se je na ravni bančnega sistema do konca junija 2023 ta akumulirana izguba že nekoliko zmanjšala in je ob polletju po obdavčitvi znašala 175 mio EUR.

Iz naslova vrednostnih papirjev, ki se merijo po odplačni vrednosti, pa bankam učinkov iz prevrednotenja na pošteno vrednost v skladu z MSRP 9 ni treba pripoznati, saj se pričakuje, da bodo banke te vrednostne papirje obdržale do zapadlosti, ko se njihova poštena vrednost približa njihovi odplačni vrednosti. Banke morajo pošteno vrednost tega portfelja le razkriti.

Ocenjujemo, da je bila poštena vrednost vrednostnih papirjev, ki se merijo po odplačni vrednosti, ob zaključku prvega polletja 2023 za 279 mio EUR nižja od odplačne vrednosti. V oceni so že vključeni učinki prevrednotenja iz morebitnega varovanja poštene vrednosti posameznega instrumenta (mikro hedge),²¹ ne pa tudi učinki iz morebitnega varovanja skupine dolžniških instrumentov (makro hedge), ki vključuje dolžniške vrednostne papirje, merjene po odplačni vrednosti.²² Ob trenutno ugodni likvidnostni situaciji banke nimajo potreb po prodaji dolžniških vrednostnih papirjev, saj imajo za uravnavanje likvidnosti na voljo druge možnosti, kot so denarna sredstva na računih pri centralni banki in poslovnih bankah ter pridobitev dodatnega financiranja pri ECB na podlagi zastave neobremenjenih sredstev ustrezne kreditne kakovosti (vključno z omejenimi portfelji dolžniških vrednostnih papirjev). Zato je malo verjetno, da bi se nerealizirane izgube iz tega naslova pozneje tudi realizirale.

Z vidika analize tveganj je pomemben tudi podatek o oslavitvah zaradi ocenjenih izgub iz kreditnega tveganja, ki jih morajo banke pri obeh kategorijah merjenja pripoznati v poslovnem izidu. Banke ocenjujejo, da je kreditno tveganje njihovih portfeljev vrednostnih papirjev majhno, konec junija 2023 so pri obeh kategorijah merjenja na ravni bančnega sistema izkazovale približno enak delež pokritosti njihove bruto knjigovodske vrednosti z oslavitvami (0,13 %), kar je treba pripisati tudi že omenjenemu velikemu deležu državnih vrednostnih papirjev.

²¹ V skladu z določili MSRP 9 banka v primeru varovanja poštene vrednosti posameznega instrumenta prilagodi njegovo knjigovodsko vrednost za dobiček ali izgubo, ki je posledica spremembe poštene vrednosti iz naslova varovanja pred tveganjem.

²² Kadar banka varuje skupino finančnih instrumentov, spremembe poštene vrednosti te skupine izkazuje v ločeni vrstični postavki in ne prilagaja knjigovodske vrednosti posameznega varovanega instrumenta, ki je del te skupine.

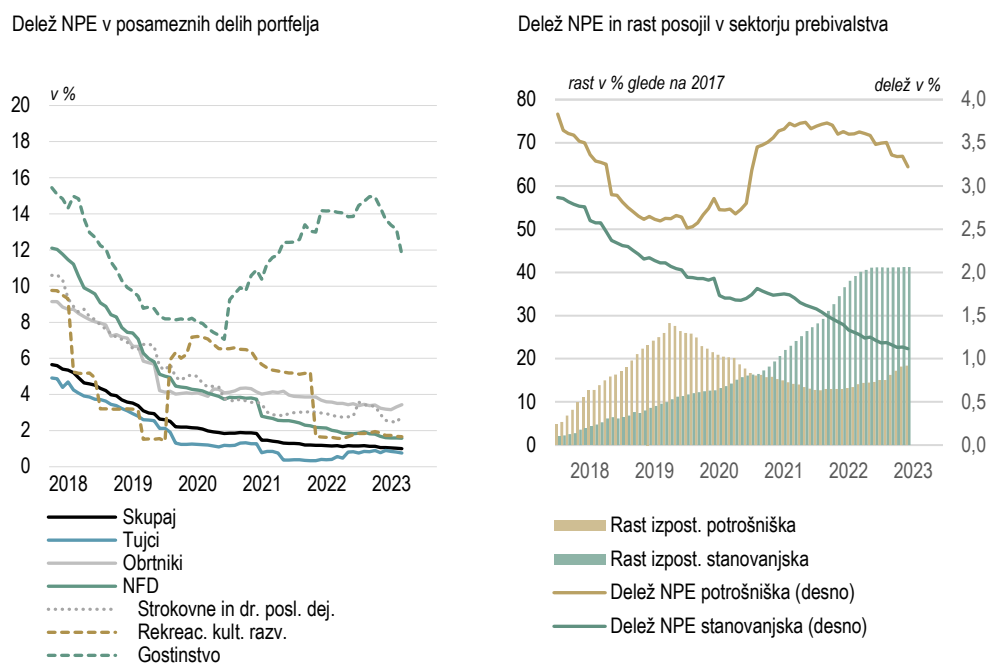
2.4 Kreditno tveganje

Kreditno tveganje v bankah smo znižali s povišane na zmerno raven. Kljub izjemnim izzivom za gospodarstvo in prebivalstvo v preteklih treh letih se je kakovost kreditnega portfelja nenehno izboljševala in v prvem polletju 2023 dosegla nov zgodovinski mejnik. Tudi v delih portfelja, v katerih so visoki NPE najdlje vztrajali, se je kakovost začela opazno izboljševati. Naraščajoči dobički v gospodarstvu in visoka zaposlenost ob nizki zadolženosti kažejo dober finančni položaj komitentov bank, ki poslujejo v stabilnem okolju s sicer nekoliko slabšimi, a pozitivnimi obeti. Tveganje za prihodnji porast NPE predstavljajo posledice nedavnih poplav, ki so zaradi prepletenosti gospodarstva lahko večje od trenutno zaznanih. Po dosedanjih ocenah se zaradi tega kakovost bančnih naložb naj ne bi bistveno poslabšala.

NPE in skupine kreditnega tveganja

V prvem polletju 2023 so se deleži NPE dodatno zmanjšali in na ravni celotnega portfelja junija znašali 1,0 %. Trend zmanjševanja deleža NPE, vendar počasnejši, je prisoten tudi na ravni EU. Konec leta 2021 je Slovenija dosegla povprečje EU, hitrejše upadanje pa se je nadaljevalo še naprej. Marca 2023 je bila raven slovenskega kazalnika za 0,3 odstotne točke pod povprečjem EU in tudi pod povprečjem evrskega območja (slika 8.8 v prilogi, levo). Pri slovenskih bankah je tudi v sektorju NFD delež NPE dosegel najnižjo raven do zdaj 1,6 %, pri prebivalstvu pa 1,5 % (slika 2.17, levo). Med skupinami komitentov izstopa le sektor obrtnikov, tako po rahlem porastu deleža NPE za 0,1 odstotne točke kot po doseženi ravni 3,4 %. V celotnih NPE bank so obrtniki junija predstavljali le manjši, to je 4,6-odstotni delež.

Slika 2.17: Deleži NPE

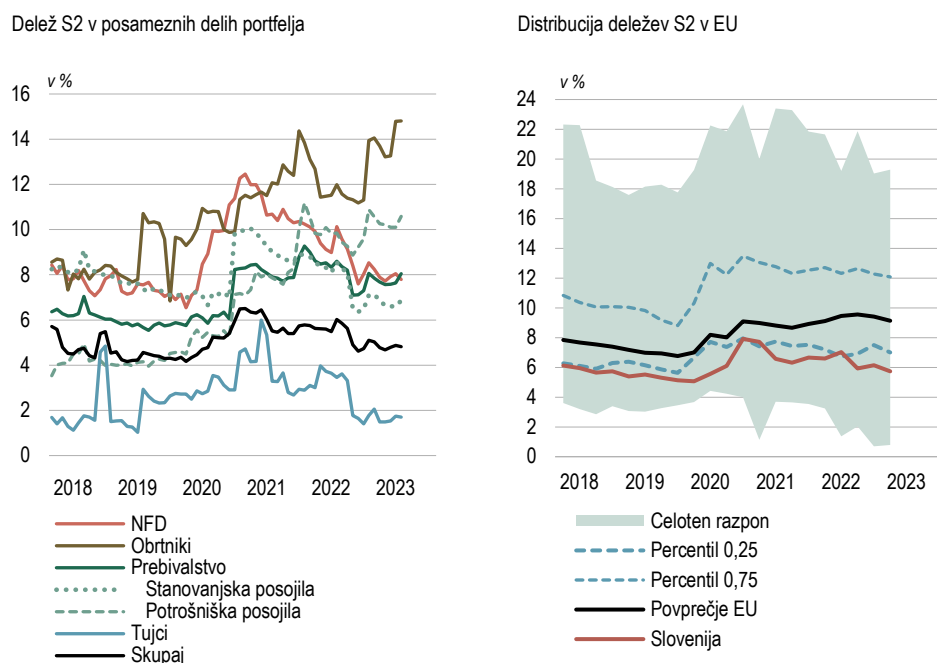
Vir: Banka Slovenije.

Po prehodnem poslabšanju v zadnjih mesecih 2022 se je kakovost portfelja tudi v dejavnostih, ki so med pandemijo utrpeli največje in dolgotrajne posledice, v prvem polletju 2023 izboljšala. Obseg dejavnosti v gostinstvu je po podatkih SURS lani prvič od začetka pandemije presegel obseg iz leta 2019, letošnje poslovanje pa se

je še dodatno okrepilo. Izboljšano poslovanje gostinskih podjetij se je v bankah odrazilo v zmanjšanju obsega NPE gostinstva v prvem polletju 2023 za 23 % in zmanjšanju deleža NPE za 3,2 odstotne točke na 11,8 %. Obseg NPE v gostinstvu junija še vedno predstavljal 23 % celotnih NPE v sektorju NFD, v primerjavi s 6 % pred pandemijo. V strokovnih, poslovnih in tehničnih storitvah ter dejavnosti rekreacije, kulture in razvedrila so se deleži NPE, po rahlem porastu v zadnjih mesecih 2022, v letošnjem prvem polletju ponovno zmanjšali (slika 2.17, levo). Navedene tri dejavnosti so med pandemijo dosegle največje deleže NPE v sektorju NFD.

V prvem polletju 2023 se je nadaljeval trend izboljševanja kakovosti portfelja stanovanjskih in potrošniških posojil. K padcu deleža NPE pri potrošniških posojilih na 3,2 % oziroma za 0,3 odstotne točke sta prispevala zmanjšanje obsega NPE in tudi porast potrošniškega kreditiranja od avgusta 2022 (slika 2.17, desno). V prvem polletju so se potrošniška posojila²³ povečala za 3,0 %, medtem ko so se stanovanjska posojila ohranila na decembrski ravni. Delež NPE pri stanovanjskih posojilih je med najnižjimi v kreditnem portfelju bank, junija je znašal 1,1 % oziroma za 0,1 odstotne točke manj kot decembra 2022.

Slika 2.18: **Delež S2**

Vir: Banka Slovenije, EBA.

Delež izpostavljenosti v skupini s povečanim kreditnim tveganjem se je v letu 2023 dodatno zmanjšal, v nekaterih delih portfelja pa kaže povečano zaznavo kreditnega tveganja v bankah. Na ravni celotnega portfelja se je delež skupine 2 v prvem polletju 2023 zmanjšal za 0,2 odstotne točke na 4,9 % (slika 2.18, levo). Z obratno naraščajočo dinamiko tega deleža izstopa portfelj potrošniških posojil, pri katerem se je delež skupine 2 povečal na 10,6 %. Pri potrošniških posojilih v celotnem obdobju od začetka pandemije prevladuje naraščajoč trend ob izmenjevanju porasta in zmanjšanja tega deleža v posameznih krajših obdobjih. Povečano prerazvrščanje v skupino 2 je od zadnjih mesecev preteklega leta prisotno tudi v sektorju obrtnikov in v mikro družbah (slika 8.9 v prilogi, levo), ki skupaj pomenita manjši 5,2-odstotni delež v celotni izpostavljenosti bank. Med dejavnostmi NFD ni večjih odstopanj od splošnega

²³ V poglavju o kreditnem tveganju komentiramo celotne izpostavljenosti bank tako bilančne kot zunajbilančne. Pri potrošniških in stanovanjskih posojilih je delež zunajbilančne izpostavljenosti pri teh naložbah zelo majhen (junija 0,02 % pri potrošniških in 0,64 % pri stanovanjskih), zato govorimo le o posojilih.

padajočega trenda na ravni sektorja (slika 8.9 v prilogi, desno), pri čemer je v gostinstvu ter v rekreaciji, kulturi in razvedrilu že od začetka leta 2022 prisotno veliko prerazvrščanje iz skupine 2 v skupino 1 (z najmanjšim kreditnim tveganjem). V teh dveh dejavnostih se je delež skupine 2 zmanjšal z več kot polovice portfelja na še vedno nadpovprečnih 26 % in 21 % v juniju 2023.

Ponovno zmanjševanje deleža skupine 2 je prisotno tudi v državah EU. Povečano kreditno tveganje zaradi izbruha vojne v Ukrajini se je na ravni EU odrazilo v povečevanju deleža skupine 2, trend pa se je obrnil v zadnjem četrtletju 2022 in nadaljeval tudi v prvem četrtletju 2023 (slika 2.18, desno). Delež skupine 2 na ravni EU je tako marca z 9,1 % še vedno nekoliko presegal raven pred začetkom vojne.²⁴

Kreditni standardi bank in obrestne mere

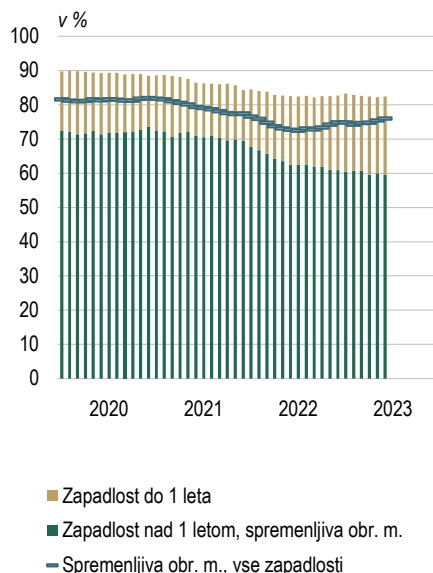
Banke so tudi v letu 2023 nekoliko zaostrile kreditne standarde, vendar manj kot v preteklem letu. Po anketi BLS so se kreditni standardi zaostrili že od začetka leta 2020 z manjšim umirjanjem v letu 2021 in ponovno zaostritvijo po začetku vojne v Ukrajini (slika 8.8 v prilogi, desno). Med najpomembnejše dejavnike zaostrovanja pri posojilih podjetjem banke navajajo razmere v gospodarstvu in dodatno še v posameznih panogah. Med dejavniki zaostrovanja kreditnih standardov za prebivalstvo v drugem četrtletju izstopa kreditna sposobnost posojilojemalca, na standarde so pomembno vplivale tudi splošne razmere v gospodarstvu in slabši obeti za stanovanjski trg. Zmanjšujejo se pričakovanja o nadaljnjem zaostrovanju kreditnih standardov za podjetja v naslednjih treh mesecih. Nasprotno večina bank v istem obdobju pričakuje rahljanje kreditnih standardov za stanovanjska in potrošniška posojila. Med posojilnimi pogoji banke najpogosteje navajajo spremembe posojilnih obrestnih mer.

Porast obrestnih mer se je najprej odrazil pri posojilih sklenjenih s spremenljivo obrestno mero in pri posojilih s kratko preostalo zapadlostjo. V strukturi stanj posojil NFD je bilo junija 76 % posojil, sklenjenih s spremenljivo obrestno mero (slika 2.19, levo), med posojili s fiksno obrestno mero pa se bo ob zapadlosti morebitna obnova posla sklenila po višji, takrat veljavni obrestni meri. Slabih 60 % stanj posojil NFD predstavljajo posojila s spremenljivo obrestno mero in preostalo zapadlostjo, daljšo od enega leta, dodatnih 22 % pa predstavljajo posojila z ročnostjo, krajšo od enega leta, ne glede na način obrestovanja (slika 2.19, desno). Med dejavnostmi je glede obrestnih mer v najmanj ugodnem položaju dejavnost informacij in komunikacij, v kateri se bo skoraj 95 % dolga obrestna mera spremenila oziroma obnovila v manj kot enem letu. Le nekoliko manjši je ta delež v gostinstvu in trgovini, v slednji predvsem zaradi narave dejavnosti, ki se v večji meri financira s kratkoročnimi posojili.

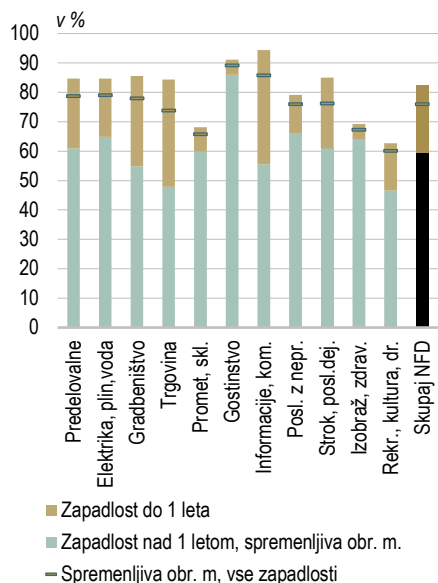
²⁴ Podatek se nanaša na portfelj posojil. Primerljiv podatek za Slovenijo za enako obdobje znaša 5,7 %.

Slika 2.19: Posojila NFD s spremenljivo obrestno mero

Delež posojil NFD s spremembo obrestne mere v enem letu

Delež posojil NFD s spremembo obrestne mere v enem letu, po dejavnostih

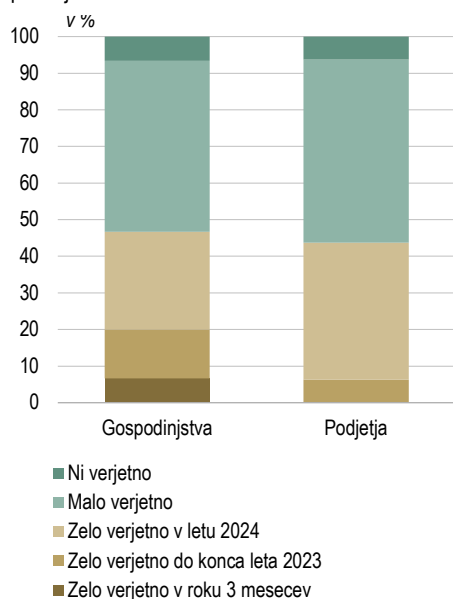

Vir: Banka Slovenije.

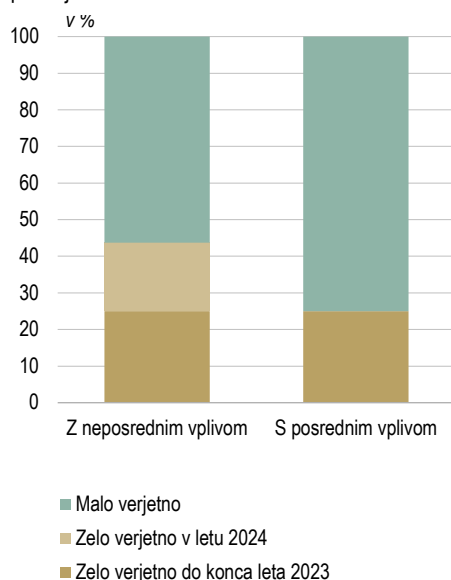
Kljub večjemu bremenu obresti banke v letošnjem in naslednjem letu ne pričakujejo večjega poslabšanja kakovosti portfelja. Po anketi o izzivih več kot polovica bank ne pričakuje večjega vpliva višjih obrestnih mer na sposobnost dolžnikov za servisiranje dolga, med tistimi, ki pričakujejo poslabšanje kreditnega portfelja iz tega naslova, pa bi se to odrazilo predvsem v letu 2024 (slika 2.20, levo). Prav tako manj kot polovica bank ocenjuje, da se bo povišanje cen energentov odrazilo v kakovosti portfelja pri komitentih, ki jih porast cen prizadene neposredno, le dobrih 20 % pa pri komitentih s posrednim vplivom teh cen (slika 2.20, desno).

Slika 2.20: Ocene bank o poslabšanju kakovosti portfelja

Ocena vpliva povečanih obrestnih mer na kakovost portfelja bank

Ocena vpliva povečanih cen energentov na kakovost portfelja bank

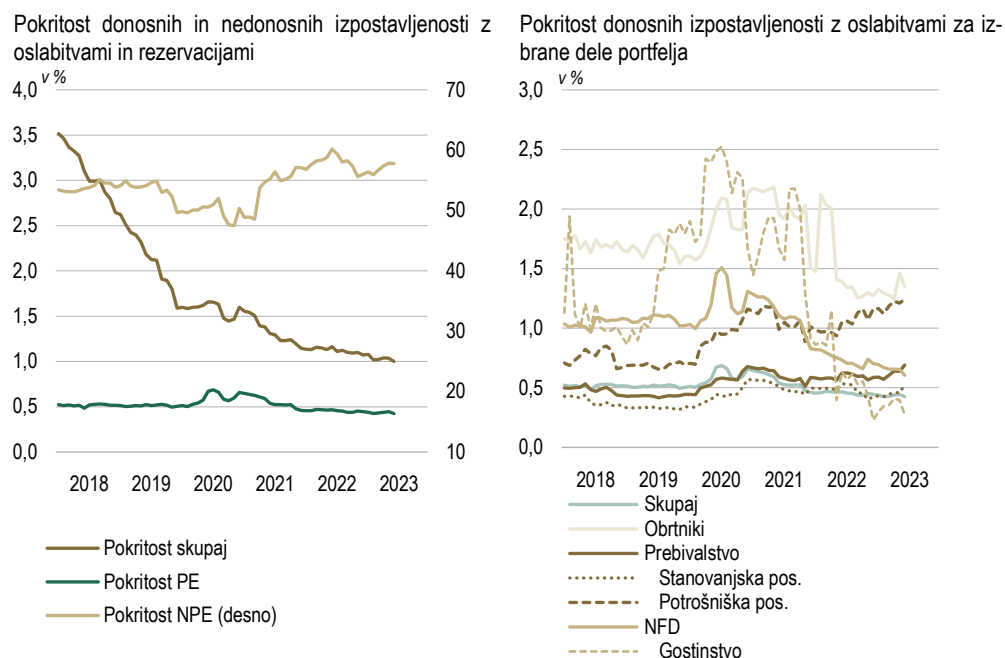

Opomba: Na slikah so prikazani deleži bank s posameznimi odgovori.
Vir: Anketa bank o izzivih bančnega sistema.

Po prehodnem upadanju v drugi polovici leta 2022 se je v prvem polletju 2023 pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami ponovno izboljšala, pokritost donosnega dela portfelja pa dodatno zmanjšala. Junija je stopnja pokritosti na nedonosnem delu portfelja dosegla 57,8 %, v primerjavi s 56,0 % ob koncu preteklega leta (slika 2.21, levo).²⁵ Porast pokritosti NPE je bil prisoten v vseh skupinah komitentov. Pokritost donosnega dela portfelja se je tudi v prvem polletju zmanjševala in junija dosegla 0,43 %. Pri tem izstopajo potrošniška posojila (in posledično celoten sektor prebivalstva) z naraščanjem pokritosti od leta 2022 skupaj za 0,2 odstotne točke na 1,2 % (slika 2.21, desno). Po zmanjšanju pokritosti z oslabitvami izrazito izstopa gostinstvo z najvišje dosežene ravni 5,9 % v novembru 2021 na 2,3 % v juniju 2023, skladno z obsežnim prerazporejanjem izpostavljenosti iz skupine 2 v skupino 1 kreditnega tveganja.

Po anketi o izzivih banke ne pričakujejo večjega porasta oslabitev in rezervacij v prihodnje. Le slabih 19 % bank ocenjuje, da bi zaradi vpliva višjih obrestnih mer oblikovale dodatne oslabitve in rezervacije, pri vplivu cen energentov pa znaša ta delež le dobrih 6 % bank. Ocene so bile podane pred zaključkom zbiranja podatkov o velikosti škode, ki so jo v letošnjih poplavah utrpeli komitenti bank, po trenutno znanih ocenah bank pa naj bi bila škoda majhna. V poplavah oškodovani komitenti bank bodo lahko po z zakonom predpisanih pogojih pri bankah uveljavili odlog plačila obveznosti²⁶ ali se dogovorili za druge spremembe pogodbenih določil ter tudi najeli nova posojila za odpravo posledic škode, kar bo lahko vplivalo na poslabšanje kakovosti portfelja in potrebe po dodatnih oslabitvah. Del povečanega posojilnega povpraševanja zaradi poplav se bo financiral neposredno pri nebančnih ponudnikih kreditov in ne nujno le prek bank. Še zlasti negotovo je, kolikšno posredno škodo bodo srednjeročno utrpeli komitenti bank zaradi začasno prekinjenih dobavnih verig.

Slika 2.21: Pokritost z oslabitvami in rezervacijami

Opomba: PE označuje donosne izpostavljenosti (*performing exposures*).
Vir: Banka Slovenije.

²⁵ K zmanjšanju pokritosti sta v drugem polletju 2022 ključno prispevali dinamika NPE ter oslabitev pri izpostavljenostih do Rusije, Ukrajine in Belorusije. Večina izpostavljenosti do treh držav je bila v letu 2022 prestavljena med NPE, med njimi so bile tudi izpostavljenosti z visoko pokritostjo z zavarovanji (jamstvom države) in posledično manjšo pokritostjo z oslabitvami.

²⁶ [Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 \(ZIUOPZP\) \(pisrs.si\)](#).

2.5 Dohodkovno tveganje

Oceno dohodkovnega tveganja v bančnem sistemu smo zaradi izboljšanih razmer za ustvarjanje dohodka znižali na nizko. Ustvarjeni dohodek bank se je zaradi rasti neto obrestnih prihodkov bank močno povečal. Povečevanje neto obrestnih prihodkov in zviševanje neto obrestne marže izvirata predvsem iz višjih ravni obrestnih mer na naložbeni strani bančnih bilanc. Kljub upočasnjevanju rasti posojil še naprej pričakujemo zelo močne pozitivne učinke na ustvarjanje dohodka bank tudi v preostanku leta 2023. Hkrati je bila v prvem polletju pozitivna tudi rast neto neobrestnih prihodkov, rast operativnih stroškov pa precej zaostaja za povečevanjem dohodka. Avgustovska ujma predvidoma ne bo negativno vplivala na ustvarjanje dohodka pri bankah.

Bruto in neto dohodek bank

Banke so v prvem polletju letos močno povečale bruto in neto dohodek. Ustvarjen dohodek bank se je izboljšal zaradi hitrega in obsežnega povečevanja neto obresti, k povečanju pa je prispevala tudi rast neto neobrestnih prihodkov, katerih obseg je bil letos zaradi enkratnih dejavnikov ponovno razmeroma volatilen. Bruto dohodek bank se je v prvi polovici leta 2023 medletno povečal za 58,3 %, neto dohodek bank pa ob zmerni rasti operativnih stroškov (11 %) kar za 135,3 %. Neto dohodek je tako v prvi polovici leta 2023 odločilno prispeval k medletnemu povečanju dobička.²⁷ Ob prevladi cenovnih učinkov lahko kljub morebitni nižji rasti posojil pričakujemo, da se bo njegovo povečevanje nadaljevalo.

Neto obrestna in neto neobrestna marža

Neto obrestni prihodki so se v prvem polletju medletno podvojili. Neto obrestna marža se zvišuje. S tem glavni dejavnik povečevanja dohodka bank ostajajo neto obrestni prihodki. Krepitev neto obresti je bila prisotna že celotno preteklo leto ter je razmeroma enakomerno izvirala iz količinskih in cenovnih učinkov. Od drugega polletja lani do junija letos so se ob hitrem zviševanju obrestnih mer izrazito okrepili pozitivni cenovni učinki, ki izvirajo z naložbene strani bančnih bilanc, saj so se izrazito povečale donosnosti vseh vrst naložb (slika 2.22). Povečali so se obrestni prihodki iz posojil in iz najbolj likvidnih oblik, predvsem terjatev do centralne banke.

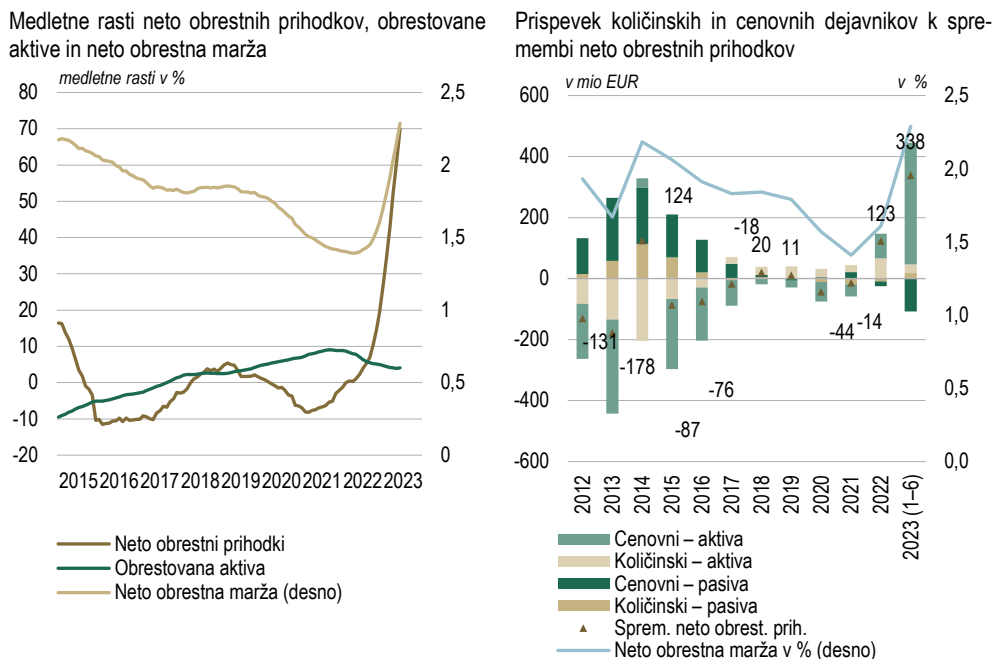
Povečanje obrestnih odhodkov je bilo v primerjavi z rastjo obrestnih prihodkov majhno, znašalo je le petino povečanja obrestnih prihodkov. Vzroke je mogoče iskati v strukturi bančnih virov in obrestnih politikah bank. Prevladujoče financiranje prek vlog nebančnega sektorja in obenem nizek delež dražjih oziroma grosističnih virov²⁸ močno pripomoreta k povečevanju neto obrestnih prihodkov. Velik delež še vedno skoraj povsem ničelno obrestovanih vpoglednih vlog in zelo počasno zviševanje obrestnih mer za vloge daljših ročnosti imata tako za posledico hitro zviševanje neto obrestne marže. Slednja je aprila 2022 dosegla najnižjo vrednost (1,39 %), od tedaj pa hitro raste in je junija letos dosegla 2,29 %.²⁹

²⁷ Glej poglavje o dobičkonosnosti in solventnosti, kjer so prikazane razlike v obsegu dobička pred obdavitvijo, ki pojasnjujejo spremembe iz dohodkovno-stroškovnega dela (neto dohodka) ter iz neto oslabitev in rezervacij.

²⁸ Delež grosističnih virov se je letos povečal predvsem zaradi izdaje obveznic pri dveh večjih bankah za izpolnjevanje zahtev MREL.

²⁹ Četrtna gibanja marže na letni ravni npr. kažejo, da je že decembra lani presegla dva odstotka in do junija dosegla vrednost 2,9 %, kar je najvišja vrednost v skoraj zadnjih dveh desetletjih.

Slika 2.22: **Neto obrestna marža ter prispevek količinskih in cenovnih učinkov k spremembi neto obrestnih prihodkov**

Opomba: Na slikah zgoraj je neto obrestna marža izračunana za vsakokratno enoletno obdobje.
Vir: Banka Slovenije.

K povečanju neto obrestnih prihodkov so v prvem polletju letos izrazito prispevali cenovni učinki iz naložbene strani bilanc bank. Količinski učinki na aktivni strani so bili ob upočasnjevanju rasti posojil in obrestovane aktive majhni. Ob upoštevanju samo cenovnih učinkov so ti z aktivne strani bančnih bilanc v primerjavi s pasivno stranjo predstavljali štirikratnik vrednosti.³⁰ Na naložbeni strani so pri medletnem povečanju obrestnih prihodkov največ prispevali obrestni prihodki iz posojil, ki predstavljajo več kot polovico obrestovane aktive. Izpostaviti je treba tudi povečanje obrestnih prihodkov iz najbolj likvidnih oblik terjatev bank, tj. do centralne banke in bank, ki predstavljajo petino bilančne vsote in skoraj četrtino obrestovane aktive. Iz tega naslova so se zaporedna zvišanja obrestnih mer ECB takoj odrazila v povečanju (neto) obrestnih prihodkov.³¹ Na pasivni strani so bili negativni cenovni učinki med posameznimi glavnimi vrstami (vloge nebančnega sektorja, grosistični viri, ostalo) razmeroma enakomerno razporejeni, postopoma so se dražili vsi viri financiranja, najpočasneje med njimi vloge nebančnega sektorja.

Neto neobrestni prihodki bank so precej nihali zaradi enkratnih dejavnikov, vendar so v prvem polletju leta 2023 presegli lanske za 7,7 %. K medletnemu zaostajanju neto neobrestnih prihodkov do aprila je pomembno prispeval učinek prodaje lizinskega podjetja pri eni od večjih bank. Do preobrata v rasti je prišlo maja zaradi prejetih dividend, ki so na ravni bančnega sistema v prvem polletju močno presegle lanske (slika 2.23, desno). Neto opravnine so se v prvem polletju medletno znižale za 3,6 %, neto opravninska marža pa na 0,78 % (decembra lani je znašala 0,81 %). Upoštevati je treba, da so banke lani v prvem polletju še zaračunavale ležarine za vloge. Zmanjšanje neto opravnin, ki z okrog dvema tretjinama predstavljajo največ neto neobrestnih prihodkov, je bilo letos razmeroma majhno (-7,4 mio EUR), predvsem v primerjavi z obsežnim povečanjem neto obresti.

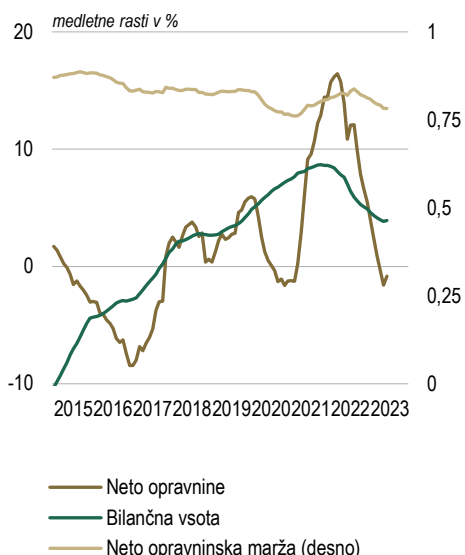
³⁰ Na naložbeni strani so cenovni učinki letos znašali 399 mio EUR, na strani obveznosti pa 107 mio EUR.

³¹ Če upoštevamo obrestne prihodke iz terjatev do ECB oz. mejnega depozita bank v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim prvim polletjem, ko je bil del presežnih rezerv bank pri ECB še negativno obrestovan, predstavlja medletna razlika v neto obrestnih prihodkih iz tega naslova na ravni bančnega sistema več kot 40 % v celotnem povečanju neto obrestnih prihodkov.

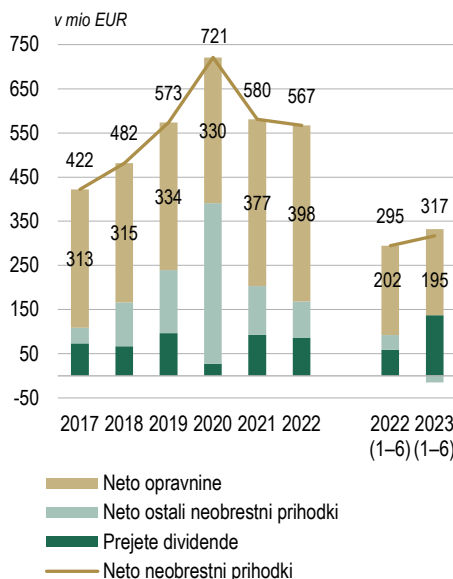

Slika 2.23: **Neto opravninska marža na bilančno vsoto in vrste neobrestnih prihodkov**

Medletne rasti neto opravnin, bilančne vsote in neto opravninska marža

Neto neobrestni prihodki bank

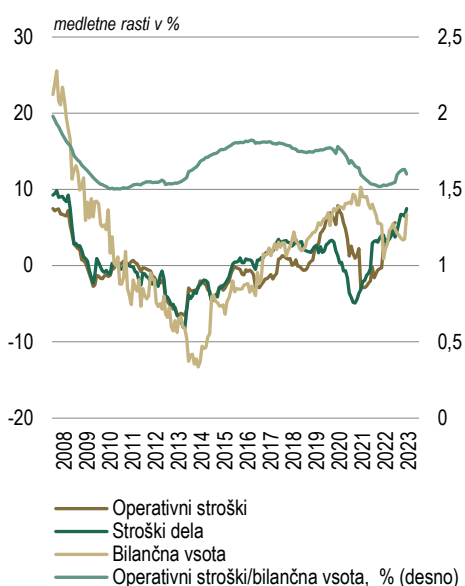
Opomba: Na sliki levo je neto opravninska marža izračunana vsakokrat za zadnje enoletno obdobje, na sliki desno številke predstavljajo neto neobrestne prihodke in neto opravnine.
Vir: Banka Slovenije.

Operativni stroški

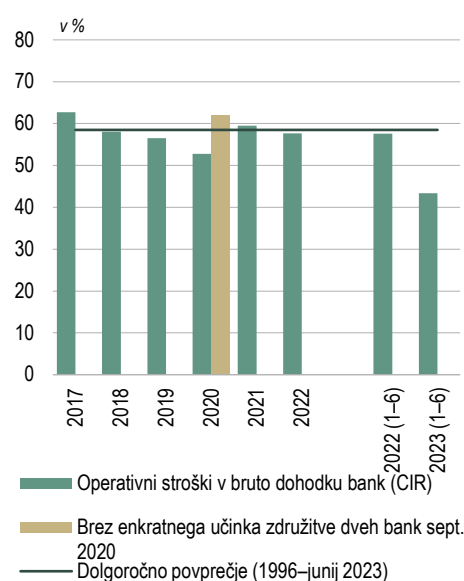
Rast operativnih stroškov bank je bila letos zmerna in je zaostajala za rastjo bruto dohodka. Operativni stroški so se v prvem polletju medletno povečali za 11 %, nekoliko nad inflacijo in bistveno manj od prihodkov bank. Rast stroškov dela je bila za 10,2 % še nekoliko nižja. Delež operativnih stroškov v bilančni vsoti, izračunan za zadnje enoletno obdobje, se je nekoliko povečal, kar je posledica počasnejše rasti bilančne vsote (slika 2.24). Po drugi strani se je delež operativnih stroškov bank v ustvarjenem bruto dohodku bank (CIR, *Cost-to-Income ratio*) močno zmanjšal zaradi visoke rasti dohodka in je znašal le 43,4 % (lani v prvem polletju 61,9 %, v letu 2022 57,6 % medtem ko dolgoročno povprečje tega kazalnika za slovenski bančni sistem znaša 58,5 %).

Slika 2.24: **Operativni stroški in razmerje med operativnimi stroški in bruto dohodkom**

Operativni stroški, stroški dela in bilančna vsota

Razmerje med operativnimi stroški in bruto dohodkom

Vir: Banka Slovenije.

Do konca leta 2023 lahko pričakujemo izrazito povečanje neto dohodka v primerjavi z lani. Zaradi letošnjih ravni obrestnih mer³² v primerjavi z lani še vedno pričakujemo visoko rast neto obrestnih prihodkov bank in zviševanje neto obrestne marže, tudi ob morebitni dodatni upočasnitvi rasti posojil.³³ Neto obrestni prihodki bodo glavni dejavnik povečanja dohodka in dobička bank. Ocenjujemo in predvidevamo lahko, da tudi morebitni moratoriji, ki jih bodo banke letos oziroma v enoletnem obdobju odobrile komitentom zaradi avgustovske ujme, ne bodo vplivali na zmanjšanje obrestnih prihodkov, ki se v tem obdobju obračunavajo. Morebitna dodatna kreditna aktivnost, usmerjena v sanacijo posledic poplav in plazov, bi lahko imela pozitiven učinek na dohodek bank.

Večina bank v preostanku letošnjega leta pričakuje povečevanje neto obrestnih prihodkov bank oziroma njihov pozitiven vpliv na povečanje dohodka in dobička, razmeroma nevtralen učinek iz naslova neobrestnih prihodkov in zmeren negativni vpliv iz operativnih stroškov.³⁴

Primerjava dohodkovnih in stroškovnih kazalnikov slovenskega bančnega sistema z državami EU

Primerjava glavnih kazalnikov dohodka in stroškov na bilančno vsoto za slovenski bančni sistem v primerjavi z državami EU³⁵ za leto 2022 glede na predhodna leta ne pokaže bistvenih sprememb. Slovenski bančni sistem je lani v primerjavi z državami EU nekoliko odstopal navzgor (primerjava z mediano držav EU) pri neto obrestni, neto neobrestni in neto opravninski marži, kjer ima eno višjih neto opravninskih marž. Obenem so slovenske banke v primerjavi z drugimi državami imele večji delež operativnih stroškov v bilančni vsoti in večji delež operativnih stroškov v bruto dohodku bank (CIR), vendar je pri tem treba upoštevati tudi značilnosti in pomen bančnih sistemov v posameznih državah. Primerjava slovenskega bančnega sistema s podobno velikimi bankami (skupina majhnih bank v EU), kjer so podatki najbolj primerljivi, pa tudi za lansko leto pokaže, da je slovenski bančni sistem nekoliko izstopal navzgor pri maržah (neto obrestni, neobrestni in opravninski marži), hkrati pa je v letu 2022 dosegal boljše, tj. nižje vrednosti pri deležu operativnih stroškov na bilančno vsoto, zlasti izrazito pri kazalniku, ki kaže delež operativnih stroškov v bruto dohodku bank.

V prvem četrtletju leta 2023 so se že kazali močnejši premiki pri gibanju neto obrestne marže.³⁶ Povečala se je predvsem razlika v vrednostih neto obrestne marže med slovenskim in drugimi bančnimi sistemi, kar pomeni, da je slovenski bančni sistem med tistimi v EU, pri katerih neto obrestni prihodki najhitreje naraščajo (slika 2.25, desno).

³² Obrestna mera za mejni depozit pri ECB se je julija 2022 z $-0,4\%$ zvišala na 0% , po naslednjih devetih zvišanjih pa je ta obrestna mera v septembru 2023 dosegla $4,0\%$, podobno je trimesečni euribor lani julija prešel v pozitivno območje. Kako velike so razlike v ravneh obrestnih mer med letom, a pokaže podatek, da je povprečje trimesečnega euriborja v prvem polletju lani znašalo $-0,4\%$, letos pa 3% . Ta obrestna mera je v drugem polletju lani kljub povečevanju v povprečju znašala le $1,1\%$, sredi septembra letos $3,9\%$.

³³ Od posojil gospodinjstvom in NFD (skupaj predstavljajo 84% vseh posojil nebančnemu sektorju) je 55% vseh posojil s spremenljivo obrestno mero. Ker obseg najbolj likvidnih sredstev presega petino bilančne vsote, se torej več kot dve tretjini obrestovane aktive sproti prilagaja z zviševanjem obrestnih mer. Po drugi strani npr. vpogledne vloge nebančnega sektorja, kjer premikov obrestnih mer letos skoraj še ni bilo, predstavljajo kar 72% obrestno plačljive pasive bank.

³⁴ V sklopu odgovorov na vprašanje o vplivu posameznih kategorij izkaza poslovnega izida je kar 14 bank odgovorilo, da iz neto obresti pričakuje velik vpliv na povečanje dobičkonosnosti, ena banka pričakuje majhen vpliv na povečanje in le ena precejšnje zmanjšanje. Pri neobrestnih prihodkih so pričakovanja razporejena enakomerno, 13 bank je dalo razmeroma nevtralne odgovore (od tega štiri pričakujejo majhen vpliv na zmanjšanje dobičkonosnosti, štiri brez vpliva in pet majhen vpliv na povečanje dobičkonosnosti). Pri operativnih stroških velika večina bank pričakuje negativen vpliv, od tega pet velik, 10 pa majhen vpliv na zmanjšanje dobičkonosnosti (anketa o izživih).

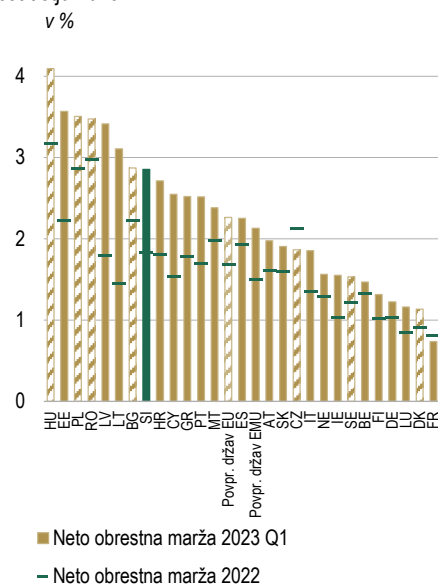
³⁵ Primerjane vrednosti se nanašajo na leto 2022 (ECB, SDW). Glej slike 8.13–8.16 v prilogi na koncu poročila.

³⁶ Gre za razpoložljive četrtletne podatke, preračunane na letno raven. Pri tem je treba upoštevati, da se je začela rast neto obresti v letu 2022 hitro povečevati šele v drugem polletju oziroma zlasti od tretjega četrtletja, zato so bile spremembe v letu 2022 še razmeroma majhne. Zelo močne spremembe pri neto obrestnih prihodkih kažejo podatki za prvo četrtletje letošnjega leta.

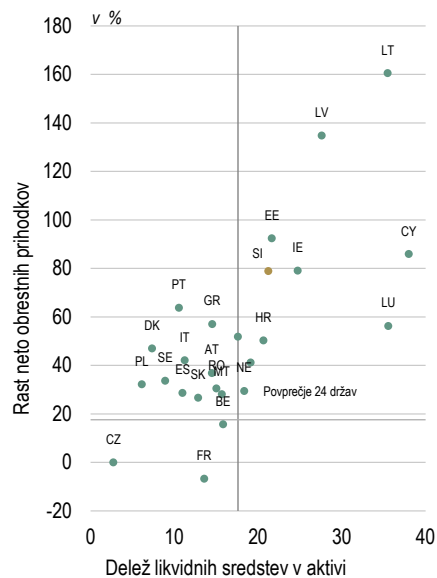
Hitro povečevanje marže in povečevanje razlike do drugih bančnih sistemov je posledica zgoraj navedenih razlogov.

Slika 2.25: **Neto obrestna marža in rast neto obrestnih prihodkov po državah EU**

Neto obrestna marža v državah EU v letu 2022 in prvem četrtletju 2023

Medletne rasti neto obrestnih prihodkov in delež likvidnih sredstev v aktivih v državah EU

Opomba: Na sliki levo stolpci z vzorcem prikazujejo vrednosti za države EU, ki niso v evrskem območju. Podatki na desni sliki so bili razpoložljivi le za 24 držav EU.
Vir: Banka Slovenije.

3.1 Kibernetsko tveganje

Kibernetsko tveganje v bančnem sistemu ostaja zmerno. Banke ne poročajo, da bi se število kibernetskih napadov in incidentov zaradi geopolitičnega tveganja v zadnjem letu povečalo. To je razvidno tudi iz rezultatov julijske ankete, ki nadalje kažejo, da ostaja kibernetska odpornost bančnega sistema stabilna. Še vedno se srečujejo s težavami zaradi pomanjkanja nadzora nad zunanjimi izvajalci in dobavitelji, zastarelosti informacijskih sistemov in pomanjkljive kibernetske higijene, vendar manj kot v preteklih letih. Število kibernetskih incidentov je bilo v obdobju med marcem 2022 in julijem 2023, ki ga je zaznamovala vojna v Ukrajini, majhno ter niso predstavljali posebne grožnje bančnemu sistemu.

Banke se srečujejo s tremi oblikami kibernetskih ranljivosti: (i) premalo nadzora nad zunanjimi izvajalci in dobavitelji, (ii) zastarelost informacijskih sistemov in (iii) težave s kibernetsko higieno.³⁷ S kibernetskimi ranljivostmi se banke še zmeraj srečujejo, vendar manj kot v preteklih letih. Trend gre v smeri najemanja informacijskih rešitev ter podpore zanje pri zunanjih izvajalcih in dobaviteljih, s čimer se povečuje izpostavljenost kibernetskim napadom in incidentom. Banke nadzor nad zunanjimi izvajalci izvajajo na podlagi politike v zvezi z uporabo zunanjih izvajalcev, ki sledi zahtevam smernic EBA o zunanjem izvajanju.³⁸ Za kritične zunanje izvajalce banke naročajo neodvisne revizijske preglede, kar pripomore k izboljšanju odpornosti bančnega sistema. Banke imajo v pogodbah opredeljene klavzule, ki zunanje izvajalce zavezujejo k uvedbi in izvajanju organizacijskih ter tehničnih varnostnih ukrepov za zagotavljanje varovanja informacij.

Banke se še zmeraj soočajo z zastarelostjo informacijskih sistemov, kar predstavlja določena tveganja zaradi lažjih kibernetskih vdorov. Zastarelost je posledica kompleksnosti informacijskih sistemov bank, medsebojno prepletenih storitev in občasne nekompatibilnosti posameznih storitev z novejšimi rešitvami. Banke to odpravljajo postopoma glede na prioritete, rezultate analiz tveganja in grožnje, ki obstajajo. Za izboljšanje kibernetske odpornosti in vzpostavitev hitrejše zaznave groženj ter sistematičnega odziva na kibernetske grožnje bi banke morale v prihodnje nameniti več resursov za okrepitev kibernetske obrambe z dodatnimi varnostnimi mehanizmi (uvedba varnostnega operacijskega sistema ter internih in aplikativnih požarnih pregrad). Banke poročajo, da intenzivno nadgrajujejo in posodablajo informacijske sisteme, tudi s ciljem boljše zaščite pred kibernetskimi napadi.

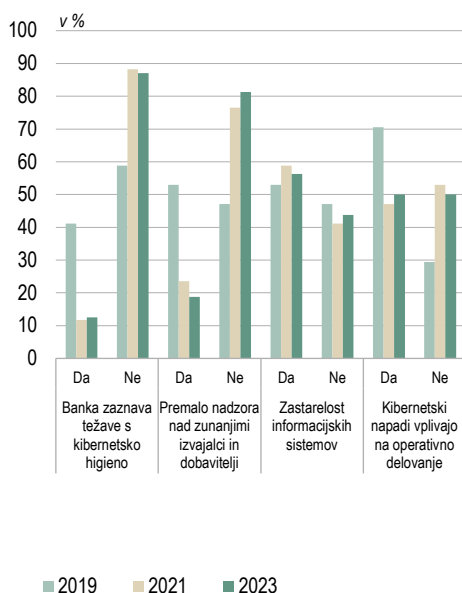
Banke poročajo, da se še zmeraj soočajo s težavami glede kibernetske higijene. Te se kažejo v različnih deviacijah od varnostne politike banke. Za obvladovanje varnostnega tveganja banke poleg različne programske opreme in neodvisnih varnostnih pregledov uporabljajo tudi redno usposabljanje zaposlenih (slika 3.1).

³⁷ Kibernetska higiena je upoštevanje dobrih praks in korakov pri uporabnikih računalnikov in drugih naprav s ciljem izboljšati spletno varnost.

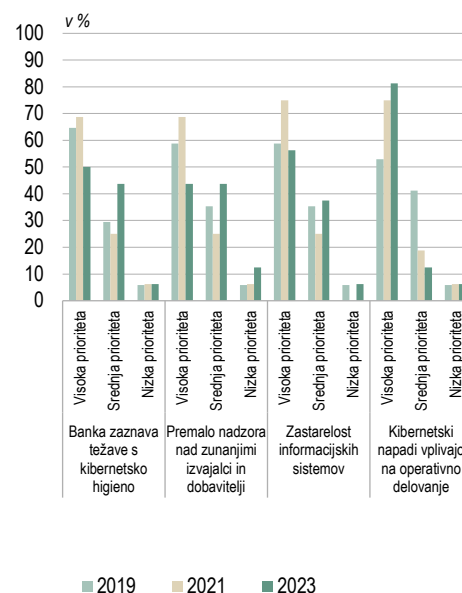
³⁸ EBA smernice o zunanjem izvajanju IKT ponudnikov so dostopne na naslednjem naslovu: [EBA BS 2019 04 \(Final draft Guidelines on ICT and security risk management\).docx \(europa.eu\)](#).

Slika 3.1: **Kibernetska ranljivost bank**

Kibernetska ranljivost bančnega sistema

Prioritizacija kibernetskih ranljivosti v bančnem sistemu

Vir:: Banka Slovenije.

Banke poročajo, da so v zadnjem letu zaznale povečanje števila lažnih sporočil SMS, v katerih se prevaranti izdajajo za banke. Prevaranti želijo prejemnike sporočila s klikom na priloženo spletno povezavo preusmeriti na lažno spletno stran banke, na kateri od njih zahtevajo vnos zaupnih osebnih podatkov. Goljufi želijo komitente slovenskih bank prepričati, da jim posredujejo dovolj podatkov, da lahko potem v njihovem imenu namestijo aplikacijo, ki omogoča potrjevanje teh transakcij in izvedbo phishing napadov. Tako pridobljene podatke zlorabijo za izvrševanje nepooblaščenih plačilnih transakcij, ki bremenijo njihov osebni bančni račun. Banke komitente opozarjajo, da na tovrstna sporočila, ki jih prejmejo prek elektronske pošte ali mobilnega telefona, ne klikajo ter ne vnašajo svojih osebnih podatkov.

V anketi smo poskušali izvedeti tudi, kako se banke spopadajo s kibernetsko ranljivostjo glede na prednostne naloge, in ocenili, da resno obravnavajo ranljivosti, ki smo jih identificirali z uporabo rezultatov ankete. Kibernetska odpornost³⁹ bančnega sistema se je od leta 2019 izboljšala, kar kaže, da je bančni sistem na kibernetske napade bolj pripravljen in bolj usposobljen za blažitev njihovih posledic (slika 3.1, desno).

Banke poročajo, da zaradi geopolitičnega tveganja (vojne v Ukrajini) niso zaznale povečanega števila kibernetskih napadov na bančne informacijske sisteme. Trend povečanega števila kibernetskih napadov na banke je prisoten že več let, vendar ne zaradi vojne v Ukrajini. Bančni sistem se je v zadnjem letu srečeval z naslednjimi vrstami kibernetskih napadov, ki so bodisi povzročali prekinitev v poslovanju ali finančno škodo: phishing napadi, DDoS, direktorske prevare, skeniranje zunanjih IP-naslovov, poskusi izrabe znanih varnostnih ranljivosti uporabljene računalniške opreme in izsiljevalski programi. Med marcem 2022 in julijem 2023 se je zgodilo 2.096 kibernetskih napadov, finančna škoda, ki so jo povzročili, pa je ocenjena na okoli 202 tisoč EUR. Banke ne poročajo, da bi bili informacijski sistemi bolj izpostavljeni kibernetskim napadom zaradi geopolitičnih tveganj, in tudi ne namenjajo dodatnih sredstev za kibernetsko varnost. Zaradi geopolitičnega tveganja banke niso spremenile strateških načrtov.

³⁹ Kibernetska odpornost je sposobnost banke ali druge finančne institucije, da uresničuje poslanstvo s predvidevanjem in obvladovanjem kibernetskih tveganj ter hitrim okrevanjem po kibernetskih incidentih.

Digitalizacija in nove finančne tehnologije (finteh)⁴¹ čedalje bolj vplivajo na poslovanje in poslovne modele bank. Z razvojem finteh sektorja, ki temelji na uporabi inovativne informacijske tehnologije v finančnih storitvah, se je začela spreminjati uporaba tehnologije pri razvoju novih bančnih storitev/produktov in poslovnih modelov. Uporaba novih finančnih tehnologij je namenjena zlasti digitalni preobrazbi poslovanja in ohranjanju konkurenčnosti na trgu. Banke uporabljajo finančne tehnologije, vendar glede na pretekla leta ni bilo mogoče zaznati vidnega povečanja v njihovi uporabi, iz česar je mogoče sklepati na previdnost pri sprejemanju novih finančnih tehnologij pri rednem poslovanju.

Banke se srečujejo s konkurenčnim pritiskom s strani podjetij finteh in tudi digitalnih bank.⁴² Poročajo, da so podjetja finteh in digitalne banke konkurenčne predvsem na področju upravljanja transakcijskih računov, plačilnega prometa in potrošniškega kreditiranja, vendar manj kot v preteklih letih. Konkurenčne so predvsem zaradi dodatnih ponudb za naprednejše digitalne uporabnike in uporabnike brezplačnih storitev (cenovna konkurenca). Banke čedalje bolj sodelujejo s podjetji finteh tako, da nadgrajujejo interne informacijske sisteme z novimi funkcionalnostmi (predvsem na področju plačilnih storitev in pri ponudbi novih bančnih produktov, slika 3.2).

Banke so v zadnjih letih namenile dodatna sredstva za razvoj novih produktov, ki temeljijo na biometriji, računalništvu v oblaku in umetni inteligenci. Uporaba umetne inteligence in strojno učenje prinašata priložnosti za povečevanje prihodkov, zniževanje stroškov in obvladovanje tveganj, kar se kaže v večji konkurenčnosti bank. Banke v drugih finančnih tehnologijah (kot sta npr. tehnologija razpršene evidence in pametnih pogodb) ne vidijo dodane vrednosti za uporabo v svoji ponudbi in internih poslovnih procesih.

Banke pri uvajanju novih finančnih tehnologij ostajajo konservativne, kar pomeni, da dobro ocenijo dodano vrednost tehnologije, preden se odločijo za njeno implementacijo. Če stopnjo uporabe novih finančnih tehnologij primerjamo s preteklimi leti (2019 in 2021) je premike mogoče zaznati predvsem pri uporabi tehnologij umetne inteligence, biometrije in obdelave masovnih podatkov. Predvsem je mogoče zaznati, da banke pri internih procesih uporabljajo različne aplikacije umetne inteligence (slika 3.2), kot so na primer nevronske mreže, odločitvena drevesa in regresijska analiza. Uporabljajo se predvsem na področjih ocene kreditne sposobnosti, preprečevanja pranja denarja in spremljanja plačil v realnem času, vključno s preverjanjem identifikacije plačnikov in prejemnikov plačila.

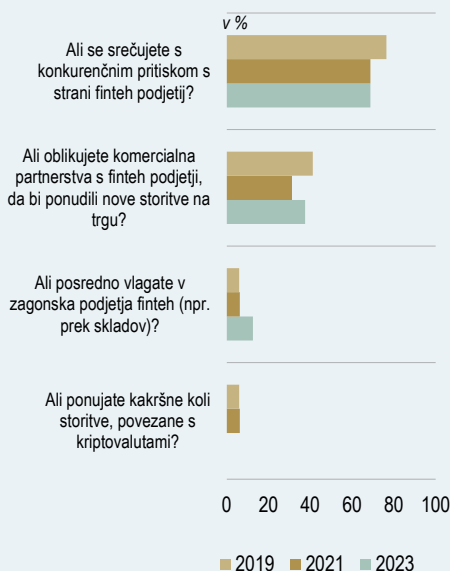
⁴⁰ Besedilo tega poglavja temelji na rezultatih ankete o izzivih.

⁴¹ Med finančne tehnologije umeščamo naslednja področja: računalništvo v oblaku, digitalne/mobilne denarnice, biometrijo, analizo velikih podatkov, umetno inteligenco (vključno s strojnimi učenjem), pametne pogodbe in tehnologijo razpršene evidence.

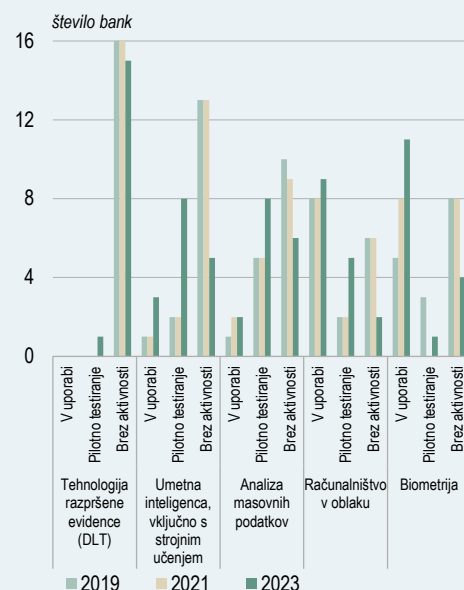
⁴² Digitalne banke poslujejo s strankami izključno prek mobilnih aplikacij ali spletnih platform. Digitalne banke nimajo fizičnih poslovalnic in s strankami ne poslujejo na način, značilen za tradicionalno bančništvo. V Sloveniji trenutno poslujeta dve digitalni banki: N26 in Revolut.

Slika 3.2: Sodelovanje bank s podjetji finteh in uporaba finančnih tehnologij

Sodelovanje bank s podjetji finteh

Stopnja uporabe novih finančnih tehnologij v bančnem sistemu

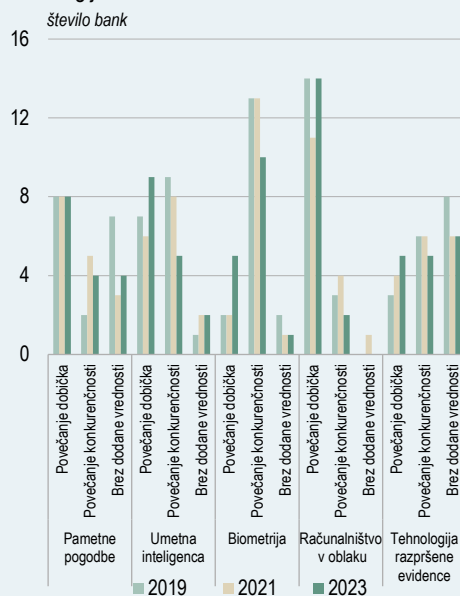
Vir: Banka Slovenije.

Banke želijo z uporabo novih finančnih tehnologij izboljšati svojo konkurenčnost na trgu in zmanjšati stroške poslovanja. Za dvig konkurenčnosti na trgu banke uporabljajo predvsem digitalne/mobilne denarnice, biometrijo in umetno inteligenco (slika 3.3). Za zniževanje stroškov poslovanja banke uporabljajo finančne tehnologije, kot sta računalništvo v oblaku in umetna inteligenca. Večina komitentov bank za opravljanje vsakodnevnih bančnih storitev že redno uporablja digitalne kanale. Na področju bančništva na drobno uporablja digitalne kanale okoli 75 % bančnih komitentov, medtem ko je pri komercialnem bančništvu uporaba še večja in znaša okoli 85 %. Banke strankam ne ponujajo in tudi ne nameravajo ponujati kriptožetonских produktov.

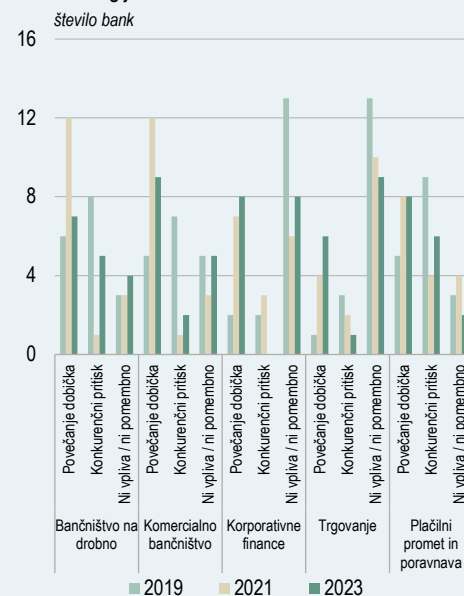
Rezultati ankete kažejo, da nove finančne tehnologije vplivajo na bančne poslovne modele predvsem v segmentih bančništva na drobno, komercialnega bančništva in plačilnega prometa. Banke želijo s prilagajanjem poslovnih modelov izboljšati poslovne procese in zadovoljiti rastoča pričakovanja strank ter s tem postati bolj konkurenčne podjetjem finteh in tudi digitalnim bankam. Z uvajanjem novih finančnih tehnologij želijo banke predvsem povečati prihodke, število strank in ponuditi nove storitve na trgu. Nadalje želijo izboljšati ponudbo storitev, da bi zadovoljile nove in tudi obstoječe komitente. V primerjavi s preteklimi leti se banke hitreje prilagajajo razmeram na trgu z novimi produkti in storitvami ter še naprej povečujejo naložbe v digitalizacijo oziroma avtomatizacijo poslovnih procesov. Iz rezultatov ankete je mogoče zaznati, da podjetja finteh in digitalne banke še vedno konkurirajo bankam s svojimi brezplačnimi storitvami pri poslovanju s strankami, vendar manj, kot je bilo to mogoče zaznati v preteklih letih (slika 3.3).

Slika 3.3: Dodana vrednost in sprememba bančnega sistema zaradi razvoja finančnih tehnologij

Dodana vrednost posameznih finančnih tehnologij za bančni sistem

Spremembe bančnega sistema zaradi razvoja finančnih tehnologij

Vir: Banka Slovenije.

Banke pri poslovanju uporabljajo predvsem uveljavljene in preizkušene finančne tehnologije, kot so na primer oblačne storitve in aplikativni programski vmesniki.

Finančne tehnologije uporabljajo predvsem na področju kibernetске varnosti, pri izboljšanju kakovosti podatkov in pri preprečevanju pranja denarja. Banke poročajo, da uporaba storitev v oblaku omogoča uporabo naprednih analitičnih orodij in obdelave masovnih podatkov. Banke vse več razvijajo in uporabljajo finančne tehnologije, ki izboljšujejo ponudbo v sklopu odprtega bančništva.

Pri vpeljavi načrtovanih sprememb v okviru digitalizacije se banke podobno kot v preteklih letih soočajo s pomanjkanjem virov, zakonodajnimi omejitvami in visoko dinamiko tehnoloških sprememb. Banke omenjajo, da na trgu primanjkuje kadrov z ustreznimi tehničnimi znanji, ustreznih izvajalcev (IT podjetij) in kakovostnih ponudnikov informacijskih rešitev. Tudi na področju zakonodaje, podobno kot v preteklih letih, ugotavljajo, da zaradi čedalje bolj kompleksnih regulatornih zahtev za načrtovane spremembe na področju digitalizacije zmanjkuje časa in resursov. Banke so v letu 2022 za notranji razvoj finančnih tehnologij namenile manj svojih prihodkov kot v preteklih letih. Po napovedih bank naj bi se za leto 2023 naložbe v notranji razvoj finančnih tehnologij in nadgradnjo obstoječe informacijske infrastrukture rahlo povečale. Banke že več let vlagajo dodatna sredstva v razvoj biometrije, umetne inteligence in analizo masovnih podatkov, s katerimi želijo dodatno optimizirati interne poslovne procese (kot je zmanjševanje stroškov dela in število zaposlenih) in ponuditi strankam privlačnejše bančne produkte. Nove finančne tehnologije prinašajo priložnost za banke, da z njimi izboljšajo poslovanje s komitenti in zaledno bančništvo ter se tem povečujejo dobičkonosnost in konkurenčnost na trgu.

Podobno kot v preteklih letih banke poročajo, da sodelujejo s korporacijami BigTech⁴³ in jih vidijo bolj v vlogi poslovnih partnerjev kot konkurentov. Tudi v letošnji anketi banke ocenjujejo, da bodo BigTech podjetja v naslednjih letih vstopila na področje bančnih storitev ter izboljšala uporabniško izkušnjo, strankam ponudila inovativne storitve in izdelke, znižale stroške poslovanja in oblikovala nova partnerstva na

⁴³ Med BigTech podjetja trenutno uvrščamo naslednja tehnološka podjetja: Facebook, Apple, Amazon, Microsoft in Google. Za velika tehnološka podjetja je značilno, da prevladujejo v svojih panogah: Apple s komunikacijskimi internetnimi napravami, Facebook v prostoru družbenih medijev, Google za iskanje po internetu, Microsoft kot prevladujoči ponudnik programske opreme in Amazon kot prevladujoči akter na trgu e-trgovin. Velika tehnološka podjetja zaradi svoje prevlade na tehnološkem trgu vplivajo tudi na gospodarstvo in družbo.

trgu. Banke imajo pred BigTech in podjetji finteh še zmeraj določene prednosti, kot je na primer boljše upravljanje tveganj in bolj osebna obravnava strank.

3.2 Podnebna tveganja

Podnebna tveganja v bančnem sistemu ostajajo z vidika tranzicijskih tveganj zmerna s stabilnimi obeti za prihodnje. Pri kazalnikih podnebnih (tranzicijskih) tveganj je v prvi polovici leta 2023 zaradi učinka osnove in stabilizacije cen energentov zaznati izboljšanje (slika 3.4). Pri fizičnih tveganjih pa imajo bolj pogosti in intenzivni škodni dogodki lahko znaten vpliv na finančni sistem, ocena učinka nedavnih poplav pa ostaja zaradi velikega razpona precej negotova.

Posledice avgustovskih poplav so velike, ter zajemajo neposredno nastalo škodo na zasebnem premoženju, javni infrastrukturi, izpad dohodka zaradi prekinitve poslovanja in posrednih učinkov vzdolž dobavne verige. Omenjene posledice lahko pomembno vplivajo na posamezne sektorje finančnega sistema, zlasti na zavarovalniški sektor zaradi povečanja odškodnin.⁴⁴ Zaradi morebitnega povečanja kreditnega tveganja je možen tudi vpliv na bančni sektor. Z makrofinančnega vidika bi lahko bili učinki na BDP pozitivni, ob povečanju investicij namenjenih obnovi, strošek zadolževanja države pa bi se lahko povečal. Fizična tveganja se lahko ob povečani frekvenci škodnih dogodkov pomembno povečajo, ukrepi adaptacije pa so lahko pomemben blažilnik teh tveganj v prihodnje. V nadaljevanju prikazujemo oceno podnebnih (tranzicijskih) tveganj.

Delež izpostavljenosti do najbolj podnebno občutljivih dejavnosti v NFD portfelju se je v prvem polletju leta 2023 rahlo povečal za 0,3 odstotne točke na 37 %, delež izpostavljenosti do podnebno relevantnih sektorjev v NFD portfelju pa za 1 odstotno točko na 42 %. Medtem ko je pri deležih izpostavljenosti zaznati rahlo povečanje, so se medletne stopnje rasti izpostavljenosti do podnebno občutljivih oziroma relevantnih dejavnosti v prvem polletju bistveno znižale.⁴⁵ To je posledica učinka osnove in stabilizacije cen energentov ob zmanjšanju mesečnega prirasta izpostavljenosti v primerjavi s prvo polovico leta 2022. Po definiciji razvrščanja dejavnosti glede na strukturo emisij v Sloveniji se je medletna stopnja rasti v prvem polletju znižala z 18,4 % na 6,9 %, po definiciji glede na strukturo emisij v EU pa z 19,2 % na 8,3 %. Po definiciji na podlagi strukture emisij v Sloveniji so na znižanje stopnje rasti izpostavljenosti do podnebno občutljivih dejavnosti v povprečju 3,3 odstotne točke prispevale predelovalne dejavnosti, dejavnost elektrike in gradbeništva, medtem ko je 1,7 odstotne točke prispevala prometna dejavnost, po definiciji na podlagi strukture emisij v EU pa so k znižanju stopnje rasti izpostavljenosti prispevale energetske intenzivne dejavnosti (4,1 odstotne točke), stanovanjski sektor (3,1 odstotne točke) in oskrbovalne dejavnosti (2,3 odstotne točke).

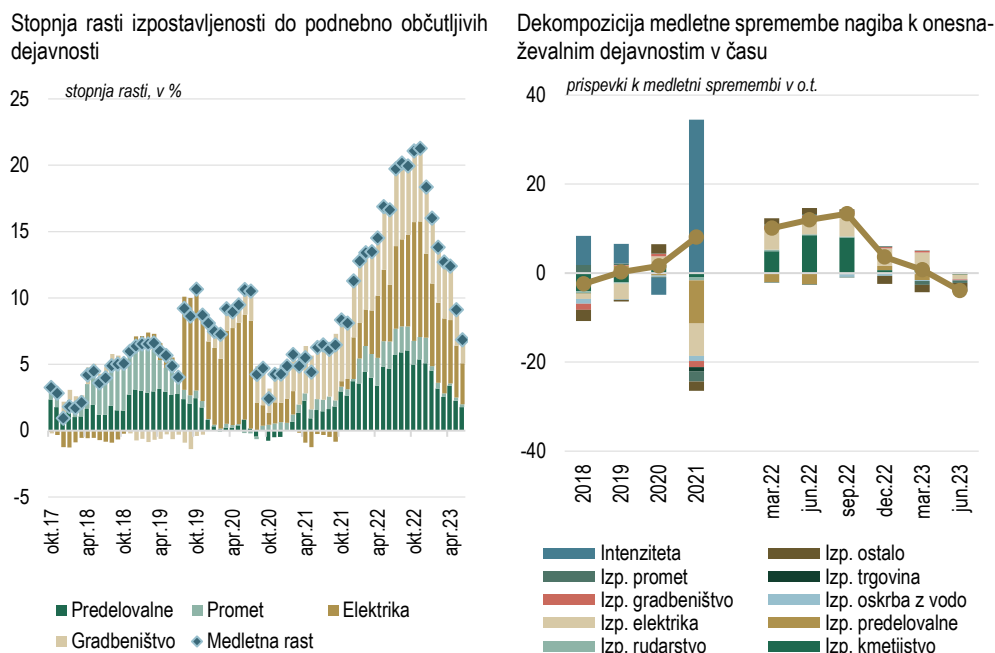
Utežena ogljična intenziteta se je rahlo znižala, ustavilo se je tudi povečevanje nagiba portfelja NFD do dejavnosti, ki najbolj onesnažujejo. Slednji se je v prvi polovici leta 2023 celo znižal. Utežena ogljična intenziteta se je v prvem polletju znižala za 2,3 %, k njej pa še vedno najbolj prispevajo dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro, kmetijstvo in predelovalne dejavnosti. Trend povečevanja nagiba se je obrnil, nagib se je glede na december 2022 znižal za 3,1 odstotne točke (granularne

⁴⁴ Več v poglavju 6.2 Zavarovalnice.

⁴⁵ Podnebno občutljive dejavnosti so opredeljene na podlagi deleža emisij posameznih dejavnosti v celotnih emisijah ogljika v Sloveniji ter zajemajo predelovalne dejavnosti, gradbeništvo, promet in elektrika. Podnebno relevantne dejavnosti upoštevajo med drugim delež emisij posameznih dejavnosti v celotnih emisijah TGP na ravni EU (Battiston et al, 2017), ter zajemajo stanovanjski in transportni sektor, energetske intenzivne in oskrbovalne dejavnosti, ter sektor fosilnih goriv.

emisije), predvsem zaradi zmanjšanja nagiba do dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom in paro.⁴⁶

Slika 3.4: Gibanje izpostavljenosti portfelja NFD do dejavnosti, ki najbolj onesnažujejo, in dekompozicija spremembe nagiba k onesnaževalnim dejavnostim v času

Opomba: Nagib je definiran kot utežena ogljična intenziteta bančnega sistema glede na neuteženo emisijsko intenziteto. Na sliki so prikazani prispevki sprememb v uteženi emisijski intenziteti po dejavnostih ter sprememb v neuteženi emisijski intenziteti gospodarstva.

Vir: Banka Slovenije.

Kreditno tveganje podnebno občutljivih dejavnosti ostaja nizko, deleži NPE teh dejavnosti se gibljejo skladno s celotnimi NPE portfelja NFD. Delež NPE podnebno občutljivih dejavnosti v NFD portfelju je v juniju znašal 0,4 %, delež NPE podnebno občutljivih dejavnosti v celotnem NPE portfelju NFD pa eno četrtno. Obeti podnebnih tveganj v prihodnjih četrtletjih ob znižanju cen energentov in razmeroma ugodni gospodarski sliki ostajajo stabilni. Znižanje cen energentov je deloma odraz šibkosti v predelovalnih dejavnosti, morebitno poslabšanje obetov gospodarske rasti pa bi lahko v času povišanih obrestnih mer, ki povečujejo strošek (trajnostnega) financiranja, zlasti v primeru neurejenega prehoda, povečalo tranzicijska tveganja ob sicer čedalje pogostejših ekstremnih vremenskih dogodkih.

Okvir 3: Rezultati ankete o izzivih na temo podnebnih sprememb

Banke so v obdobju 2021–2023 uvedle oziroma dodatno razvile nekatere konkretne ukrepe na področju trajnostnosti, merjenje podnebnih tveganj pa ostaja izziv zaradi podatkovnih vrzeli in kompleksnosti tematike. Ozaveščenost o pomenu podnebnih tveganj in trajnostnosti ostaja na visoki ravni, v primerjavi z letom 2021 se je povečalo tudi število bank, ki imajo ali nameravajo razviti trajnostne finančne produkte (slika 3.5). Nižje obrestne mere za zelene kredite so spodbuda trajnostnemu financiranju in zelenemu prehodu. Merjenje podnebnih tveganj, ki se lahko v prihodnjem obdobju pomembno povečajo, ostaja izziv, predvsem zaradi pomanjkanja podatkov in zahtevnosti njihove obdelave in interpretacije.

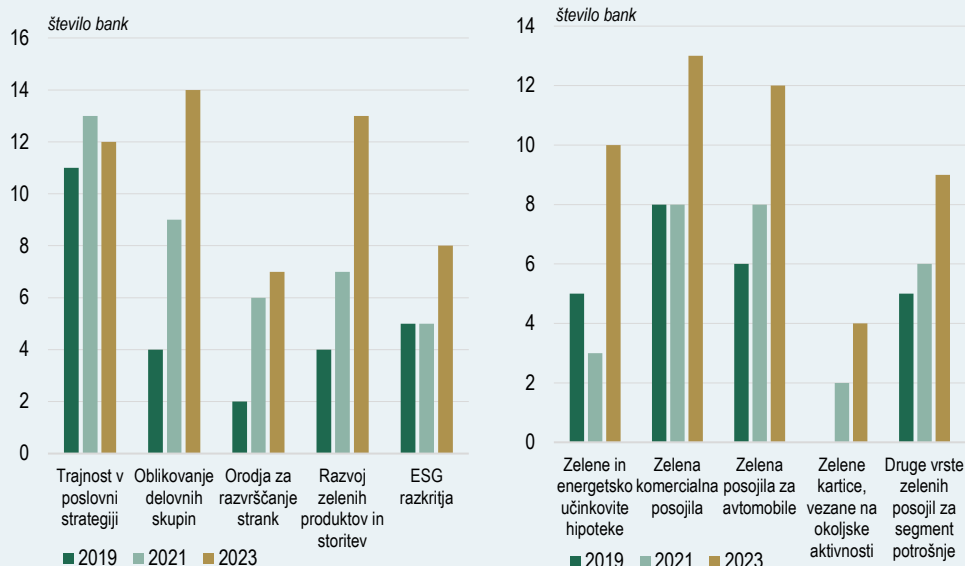
⁴⁶ Nagib je definiran kot utežena ogljična intenziteta bančnega sistema glede na neuteženo emisijsko intenziteto gospodarstva, ter odraža razlike med utežmi izpostavljenosti in utežmi v dodani vrednosti gospodarstva posamezne dejavnosti.

Podnebna tveganja so del strategije večine bank, v zadnjih letih pa so banke naredile pomembne korake za vključitev podnebnih tveganj v svoje poslovanje. Glede na leto 2021 se je dodatno povečalo število bank, ki so ustanovile delovne skupine namenjene trajnosti (slika 3.5, levo), prav tako približno tretjina bank navaja uvedbo odborov za področje trajnosti. Področje trajnosti se pri večini bank tudi redno obravnava na ravni posameznih sektorjev oziroma na ravni uprav bank. Večina bank je tudi razvila konkretne ukrepe, ki se nanašajo na trajnostno strategijo. Ti med drugim zajemajo uvedbo kazalnikov za trajnostno poslovanje in razvoj zelenih ali finančnih produktov ESG. Prav tako se je bistveno povečalo vlaganje v izobraževanje zaposlenih na temo trajnosti, ciljno število zaposlenih na področju trajnosti pa se je glede na leto 2021 nekoliko povečalo.

Banke do določene mere razvrščajo izpostavljenosti glede na trajnostnost ali podnebna tveganja. Približno polovica bank je razvila lastna orodja za razvrščanje sredstev in virov z vidika trajnosti oziroma identifikacijo trajnostno naravnanih poslovnih strank.⁴⁷ Polovica bank uporablja ocene ESG pri bilančnih izpostavljenostih, večinoma za oceno portfelja NFD, tretjina pa ima namen uvesti ocene ESG za portfelj podjetij v roku do enega leta. Posamezne banke uporabljajo ocene ESG pri portfelju obveznic.

Slika 3.5: **Trajnostni vidiki in produkti pri slovenskih bankah**

Upoštevanje trajnosti v poslovnih procesih   Razvoj zelenih produktov v bankah

Vir: Banka Slovenije.

Ponudba zelenih kreditov se je povečala, obrestne mere za zelene kredite so nižje kot pri drugih kreditih. Skoraj polovica bank je pristopila k trženju zelenih kreditov, bistveno se je povečalo tudi število bank, ki nameravajo razviti zelene kredite za segment podjetij in prebivalstvo (slika 3.5, desno). Zeleni krediti bi lahko bili obrestovani po višji obrestni meri, v primerih ko zelene inovacije veljajo za bolj tvegane naložbe, ali nižji obrestni meri kot spodbuda zelenemu prehodu in trajnostnemu financiranju nasploh. Obrestne mere za zelene kredite so nižje pri vseh bankah, ki tržijo te kredite, razlika znaša do 3 odstotne točke, ter so nekoliko večje za potrošniške kredite namenjene zelenemu financiranju.

⁴⁷ Npr. na podlagi EU Taksonomije, izključitvenih seznamov ali stopnje upoštevanja dejavnikov ESG.

Med ključnimi izzivi banke izpostavljajo slabo razpoložljivost podatkov in kompleksnost tematike. Poleg zapiranja podatkovnih vrzeli sta obdelava in interpretacija podatkov ključni izziv zlasti zaradi kompleksnosti tematike. Večina bank uporablja različne definicije trajnostnosti in metodologij ocen ESG, ki niso primerljive med bankami. V prihodnje bo zato poleg razvoja regulative na področju trajnostnega financiranja pomembna tudi harmonizacija obravnave podnebnih tveganj, z vidika izboljšanja merjenja in posledično upravljanja podnebnih tveganj.

4 Odpornost bančnega sistema

4.1 Solventnost in dobičkonosnost

Odpornost bančnega sistema z vidika solventnosti in dobičkonosnosti sistema ostaja srednja. Ocenjujemo, da povečevanje dohodkov bank, ki izvira iz hitre krepitve neto obrestnih prihodkov, trenutno povečuje odpornost bank. Iz tega naslova lahko letos pričakujemo dodatne pozitivne učinke na dobičkonosnost in tudi na solventnost. Ugodna gibanja dobičkonosnosti v letu 2022 so se odrazila tudi v količniku skupne kapitalske ustreznosti, saj so banke del dobičkov že razporedile med zadržane oziroma v druge rezerve. Trenutno dober solventnostni položaj bank se lahko v prihodnje zniža zaradi morebitnega povečanja izpostavljenosti kreditnemu tveganju in dodatne davčne obremenitve bank, ki bo negativno vplivala na prihodnjo rast regulatornega kapitala.

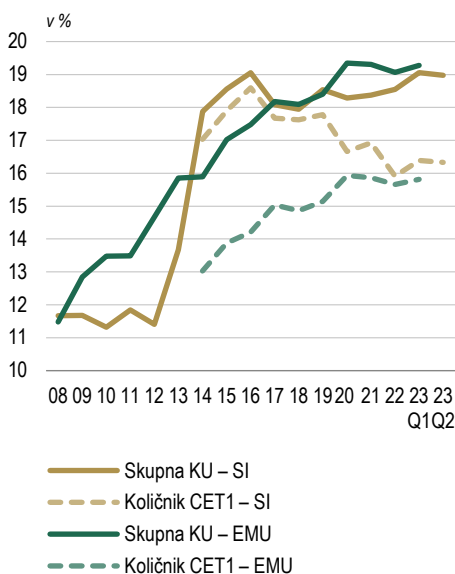
Solventnost

Ob polletju 2023 bančni sistem izkazuje srednji nivo kapitalske odpornosti na morebitne šoke. Količniki kapitalske ustreznosti presegajo vrednosti, dosežene ob koncu leta 2022, a so nekoliko nižji kot konec prvega četrletja tekočega leta. Na solventnost lahko v prihodnje vplivajo nekatera tveganja. Gospodarsko okolje kljub precejšnji robustnosti kaže postopno ohlajanje, v Sloveniji pa dodatno tveganje izhaja še iz posledic avgustovske ujme, ki je prizadela tudi bančne komitente, zato bi bilo preudarno, da bi banke nadaljevale krepitev kapitalske pozicije tudi v prihodnje. K povečanju količnikov v letu 2023 sta večinoma prispevala znižanje tveganju prilagojene aktive (v nadaljevanju: TPA) in rast regulatornega kapitala (slika 4.1, desno). TPA se je znižala za 0,8 % zaradi zmanjšanja izpostavljenosti kreditnemu tveganju zaradi odprodaje lizing družbe, katere učinek je presegel rast izpostavljenosti do drugih segmentov kreditiranja. Pozitivni učinki, ki so vplivali na rast regulatornega kapitala, so izhajali iz povečanih zadržanih dobičkov oziroma drugih rezerv in manjših akumuliranih izgub iz vrednotenja dolžniških vrednostnih papirjev, medtem ko je konec uporabe bonitetnih filtrov za državne obveznice⁴⁸ vplival negativno. Količnik skupne kapitalske ustreznosti bančnega sistema na konsolidirani podlagi (slika 4.1, levo) je v prvem polletju leta 2023 dosegel 19,0 %, (+0,4 odstotne točke), količnik navadnega temeljnega kapitala (CET1) pa se je povečal na 16,3 % (+0,4 odstotne točke). Na posamični podlagi sta se količnik skupne kapitalske ustreznosti in količnik CET1 slovenskega bančnega sistema v prvi polovici leta 2023 povečala za 0,6 odstotne točke na 20,9 % oziroma na 17,7 %. Tudi podatki za evrsko območje kažejo rast količnikov kapitalske ustreznosti na konsolidirani podlagi. Količnik skupne kapitalske ustreznosti je na ravni evrskega območja v prvem kvartalu 2023 dosegel 19,3 %, količnik CET1 pa 15,8 %.

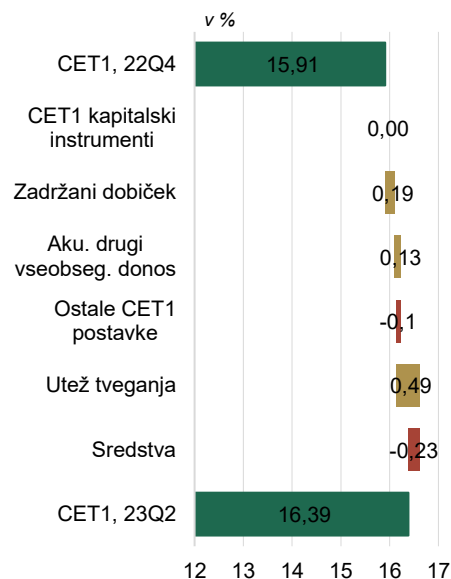
⁴⁸ Nekaterne banke so v tretjem četrletju 2023 izkoristile bonitetni filter za državne obveznice na osnovi »Quick Fix« uredbe o kapitalskih zahtevah iz junija 2020 (Uredba (EU) 2020/873) ter s tem začasno nevtralizirale vpliv nestanovitnosti finančnega trga in donosov na kapital, kar je pozitivno vplivalo na CET1. Uredba je omogočila začasno izključitev nerealiziranih dobičkov in izgub, realiziranih v obdobju od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2022, merjenih po poštenu vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, zaradi pandemije COVID-19 iz izračuna svojih postavk navadnega lastniškega temeljnega kapitala.

Slika 4.1: Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti v primerjavi z evrskim območjem na konsolidirani podlagi in dekompozicija spremembe količnika CET1

Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti v primerjavi z evrskim območjem na konsolidirani podlagi

Dekompozicija spremembe količnika CET1, konsolidirana podlaga

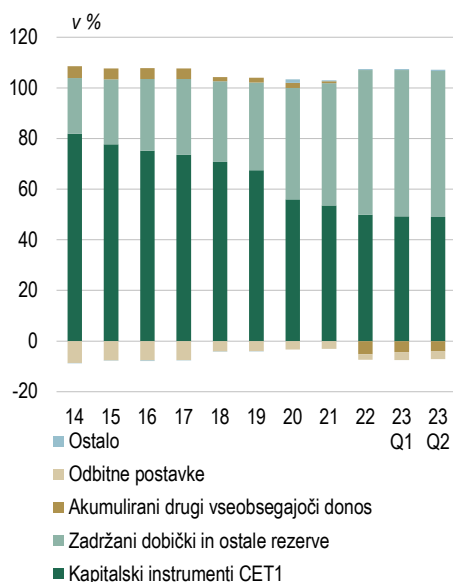

Vir: ECB SDW, Banka Slovenije.

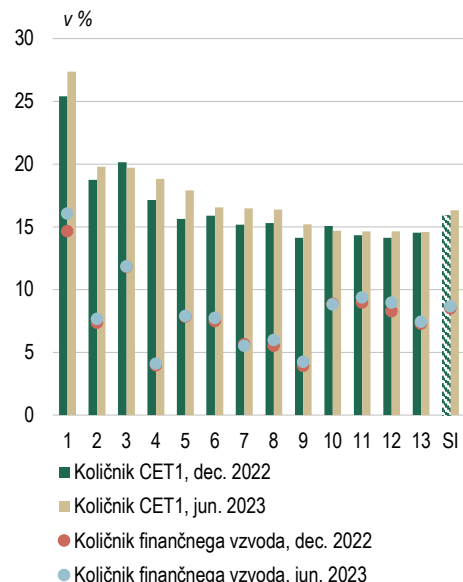
Količniki skupne kapitalne ustreznosti na konsolidirani podlagi so se v letu 2023 povečali pri več kot tretjih bank, pri vseh bankah pa presegajo minimalno določenega. Povečanje količnika CET1 je bilo zaznano pri več kot štirih petinah bank, kar kaže preudarno ravnanje bank, ki so lanske dobičke namenile tudi za krepitev kapitalne ustreznosti in s tem svoje odpornosti. Banke so okrepile svoje količnike CET1 na intervalu med 0,05 in 2,29 odstotne točke, medtem ko je bil padec količnika CET1 na intervalu med -0,44 in -0,37 odstotne točke. Gibanje TPA in regulatornega kapitala je vplivalo tudi na gibanje kapitalnih presežkov. Povprečni presežek skupne kapitalne ustreznosti nad opredeljeno skupno kapitalno zahtevo se je ob polletju 2023 glede na konec leta 2022 na ravni bančnega sistema povečal za 0,2 na 5,5 odstotne točke oziroma za 55 mio EUR na 1,8 mrd EUR. Glede na konec leta 2022 se je povišala tudi mediana presežka bank, medtem ko se razpršenost presežka na intervalu med 25. in 75. percentilom med bankami ni bistveno spremenila. Na obeh skrajnih robovih porazdelitve so se presežki povišali, kar pomeni, da tudi banke z najnižjimi skupnimi kapitalnimi količniki povečujejo svojo solventnost (slika 8.24, levo). Zaradi razlik v presežkih kapitala banke izkazujejo tudi različno stopnjo sposobnosti za absorpcijo morebitnih šokov. V letu 2023 se je tudi količnik finančnega vzvoda na ravni sistema malenkostno povečal za 0,1 odstotne točke na 8,6 %, pri čemer ostaja najnižji pri majhnih bankah (slika 4.2, desno).

Slika 4.2: Sestavine CET1, količnik CET1 in finančni vzvod

Sestavine CET1 skozi čas

Količnik CET1 in finančni vzvod po bankah na konsolidirani podlagi

Vir: Banka Slovenije.

Po krepitvi regulatornega kapitala na konsolidirani podlagi v zadnjem četrletju 2022 večinoma z instrumenti dodatnega kapitala (AT1 in T2) se je v 2023 regulatorni kapital krepil na račun zadržanih dobičkov in drugih rezerv. Njegovo višino je še vedno zmanjševal negativni rezultat iz akumuliranega vseobsegajočega donosa zaradi prevrednotenje obveznic, ki se je med letom zmanjšal. Poleg negativnega vpliva iz prevrednotenja obveznic je k zmanjšanju regulatornega kapitala prispeval konec obdobja uporabe bonitetnih filtrov za državne obveznice, s katerim so nekatere banke v tretjem in četrtem četrletju 2022 začasno nevtralizirale negativni vpliv na kapital zaradi nestanovitnosti na finančnih trgih. Regulatorni kapital se je do konca polletja zvišal za 1,5 % oziroma za 88,6 mio EUR, medtem ko se je CET1 povečal za 1,9 % oziroma 94,1 mio EUR. V strukturi regulatornega kapitala CET1 ohranja svoj delež, in sicer v višini 86 %, medtem ko so v strukturi CET1 zadržani dobički in rezerve pridobili na deležu, zmanjšal pa se je negativni vpliv vseobsegajočega donosa (slika 4.2, levo). S krepitvijo kapitala banke izpolnjujejo tudi minimalne zahteve glede MREL. Ocenjujemo, da z obveznim izpolnjevanjem zahtev 1. januarja 2024 banke ne bodo imele težav.⁴⁹

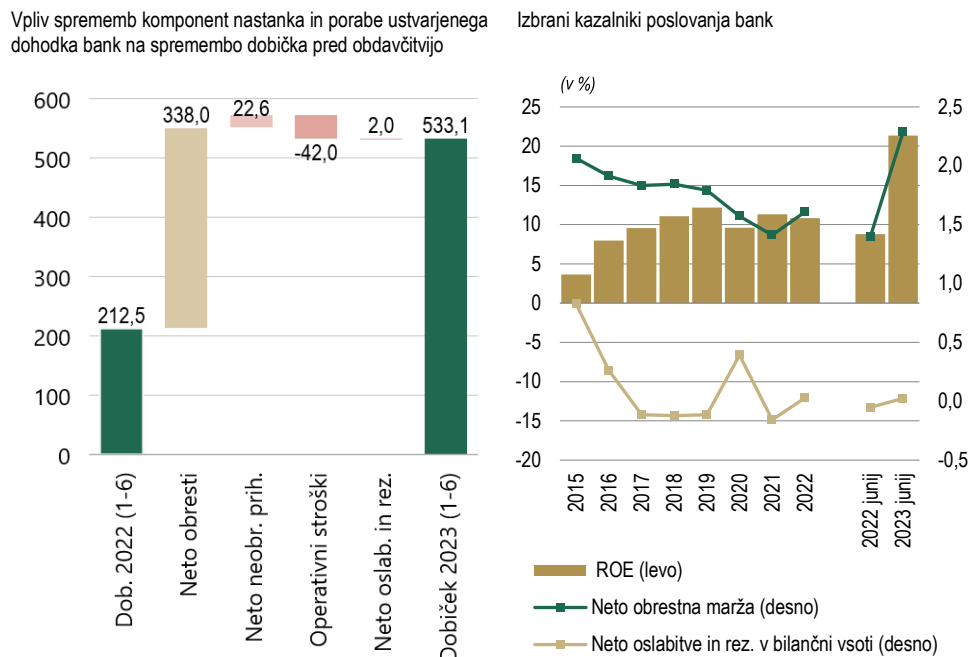
Skupna TPA se je na konsolidirani podlagi v letu 2023 znižala za 261 mio EUR na 32,2 mrd EUR. Znižanje je bilo zaradi enkratnega dogodka odprodaje lizinskih družbe ene od bank v prvem četrletju leta 2023 najvišje v segmentu prebivalstva (–428,1 mio EUR; –4,6 %), povečale pa so se izpostavljenost do podjetij (+185 mio; +1,9 %), izpostavljenosti, zavarovane z nepremičninami, (+115,6 mio; +4,4 %) in visoko tvegane izpostavljenosti (+156,1 mio EUR; +13,8 %). Zaradi še vedno prisotnih sistemskih tveganj v makroekonomskem in mednarodnem okolju se lahko TPA za neplačane in visoko tvegane izpostavljenosti, ki bi izhajale iz poslabšanja razmer v segmentu podjetij in posledično gospodinjstev, povečajo. Vse to pa bi lahko prek višjih uteži tveganj vplivalo na povečane obsega TPA in padec kapitalske ustreznosti.

⁴⁹ S 1. januarjem 2024 bodo morale banke v celoti izpolnjevati zahteve MREL. Vse banke ciljnega obsega zahtev MREL v tem trenutku še ne dosegajo, vendar so vse izpolnile vmesne cilje za doseganje zahtev MREL po stanju 1. januarja 2023.

Dobičkonosnost

Dobiček bank pred obdavčitvijo je letos nadpovprečno visok. V prvem polletju 2023 je znašal 533 mio EUR in za 151 % presega lanskega v enakem obdobju, donosnost na kapital pred obdavčitvijo pa dosega dvakratnik vrednosti zadnjih let. K medletnemu povečanju dobička je prispevalo povečanje neto dohodka za 321 mio EUR,⁵⁰ ki je izviralo iz povečanja neto obresti za 338 mio EUR (slika 4.3, levo). Neto oblikovanje oslabitev in rezervacij je tudi v prvi polovici leta 2023 ostalo nizko in je bilo z 21 mio EUR primerljivo z enakim obdobjem preteklega leta (23 mio EUR). Donosnost na kapital pred obdavčitvijo se je posledično močno zvišala in dosegla 21,4 %, medtem ko je povprečje predhodnih petih let znašalo 11 % (slika 4.3, desno).

Slika 4.3: Spremembe v nastanku in porabi dohodka in dobiček ter izbrani kazalniki poslovanja bank

Opomba: Vrednosti neto obrestne marže oz. neto oslabitev in rezervacij junija odražata zadnje enoletno obdobje.
Vir: Banka Slovenije.

Banke so v preteklem letu in v prvem polletju leta 2023 neto oblikovale majhen obseg oslabitev in rezervacij. V letošnjem letu zaradi njih ne predvidevajo pomembnejšega vpliva na zmanjšanje dobičkonosnosti. Potem ko je v zadnjih letih v Sloveniji večkrat prevladovalo neto sproščanje oslabitev in rezervacij so jih v letu 2022 banke spet neto oblikovale, vendar v nizkem obsegu. Neto oslabitve in rezervacije so tako v letu 2022 predstavljale le 1,1 % ustvarjenega bruto dohodka bank, v prvem polletju 2023 pa 2,1 %. Zelo nizek obseg neto oblikovanja oslabitev in rezervacij je dodatno prispeval k visoki dobičkonosnosti bank. Zaradi povodenj v severnem delu države in zaradi poslabšanih gospodarskih izgledov lahko pričakujemo več neto oslabitev in rezervacij. Kljub temu so bila pričakovanja bank (anketa o izzivih) glede tega razmeroma zmerna. Na vprašanje, kako bodo neto oslabitve in rezervacije oziroma potreba po njihovem oblikovanju vplivale na dobičkonosnost do konca leta, je osem bank oziroma hranilnic od šestnajstih navajalo majhen vpliv na zmanjšanje dobičkonosnosti, dve velik vpliv, tri pa, da vpliva ne bo, in tri, da bo dobičkonosnost zaradi tega nekoliko višja.

Dobiček bank se bo povečeval tudi v drugem polletju 2023. Kljub morebitnemu dodatnemu povečevanju neto oslabitev in rezervacij lahko trenutno ob izrazito izboljšanih razmerah

⁵⁰ Glede gibanja dohodka in stroškov glej poglavje o dohodkovnem tveganju.

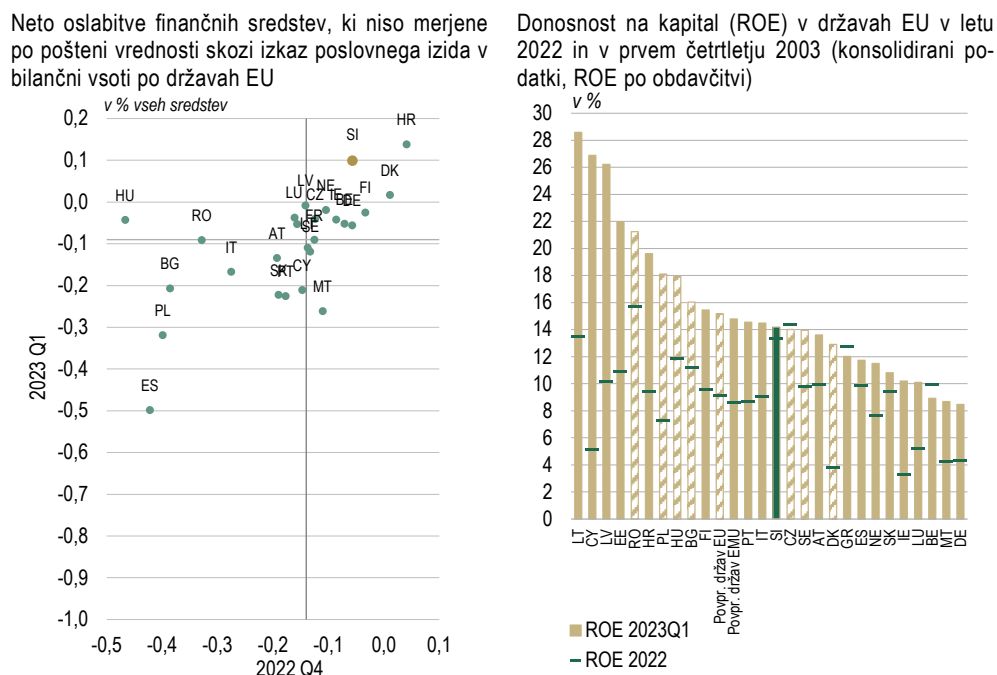

za ustvarjanje dohodka bank, predvsem iz neto obrestnega dela, v drugi polovici leta pričakujemo nadaljevanje izboljševanja poslovnih rezultatov bank. Trenutno povečevanje neto obrestnih prihodkov bankam tudi v prihodnjih mesecih omogoča doseganje visokih dobičkov, hkrati pa lahko prenesejo tudi nekoliko višjo rast operativnih stroškov in povečanje neto oslabitev in rezervacij, ki je bilo tudi v prvem polletju glede na zgodovinske vrednosti izjemno nizko. Hkrati v omenjeni anketi osem bank ocenjuje, da bo njihova dobičkonosnost v letu 2023 v primerjavi z letom 2022 pomembno višja, pet, da bo nekoliko višja, dve nekoliko nižja in ena banka, da bo precej nižja.

V državah EU se je lani obseg neto oslabitev in rezervacij na bilančno vsoto nekoliko povečal, vendar je bil še vedno nižji kot na primer pred pandemijo. Lani nobena od držav ni več neto sproščala oslabitev in rezervacij.⁵¹ Neto oslabitve in rezervacije na bilančno vsoto so se lani nekoliko povečale, v EU je tehtano povprečje vrednosti po državah znašalo 0,19 % bilančne vsote, mediana pa 0,18 %. Vrednost kazalnika za slovenski bančni sistem je znašala le 0,08 %, tj. manj kot polovico srednje vrednosti oziroma tehtanega povprečja držav EU oziroma le tretjino navadnega (aritmetičnega) povprečja vseh držav EU. Vrednosti kazalnika v EU so nižje od tistih pred pričetkom pandemije covid-19, medtem ko je slovenski bančni sistem v letu 2019 celo še sproščal neto oslabitve in rezervacije.

Tudi v prvem četrtletju 2023 ni prišlo do pomembnejših medletnih sprememb pri neto oslabitvah v državah EU in Sloveniji. Podatki za prvo četrtletje kažejo rahlo zmanjšanje oziroma izboljšanje kazalnika oslabitev finančnih sredstev na bilančno vsoto v primerjavi s koncem lanskega leta. Pri bankah v slovenskem bančnem sistemu, na Danskem in na Hrvaškem pa je letos prevladovalo celo neto sproščanje oslabitev (slika 4.4, levo).

Slika 4.4: Neto oslabitve na bilančno vsoto in dobičkonosnost v državah EU

Opomba: Na sliki desno stolpci z vzorcem prikazujejo vrednosti za države EU, ki niso v evrskem območju.
Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW), lastni izračuni.

Slovenski bančni sistem je lani po donosnosti na kapital presegal povprečje EU oziroma evroobmočja. Banke v EU so lani povečale ROE za 0,4 odstotne točke na

⁵¹ V letu 2021 so še štiri države v EU, med njimi tudi Slovenija, neto sproščale oslabitve in rezervacije.

6,9 %. Zvišali sta se tudi povprečje vrednosti in mediana držav, ki sta v letu 2022 znašali 9,1 % oziroma 9,6 %. Slovenski bančni sistem se je uvrstil med najdonosnejše v EU, ROE je znašal 13,3 %.⁵²

Podatki na ravni EU za prvo četrletje 2023 pokažejo dodatno povečanje dobičkonosnosti bank v Sloveniji, zlasti pa v EU. ROE⁵³ za slovenski bančni sistem se je v prvem četrletju leta 2023 v primerjavi z lani zvišal na 14,0 %, precejšnje povečanje dobičkonosnosti pa je značilno tudi za EU, kjer se je mediana držav povečala na 14,2 %, tehtano povprečje EU pa na 10,6 %. Glavni dejavnik povečanja dobičkonosnosti so povečani neto obrestni prihodki.

4.2 Likvidnost

Odpornost bančnega sistema na sistemska tveganja se je v prvi polovici leta 2023 v segmentu likvidnosti izboljšala, vendar pa se ta trend v prihodnje lahko obrne. Čeprav so se na ravni bančnega sistema izboljšale vrednosti vseh kazalnikov likvidnosti, poudarjamo, da so med bankami še vedno precejšnje razlike v sposobnosti pokrivanja posledic morebitne uresničitve tveganja financiranja. Pozorno spremljanje konkurenčnih in gospodarskih razmer posledično ostaja zelo pomembno pri upravljanju likvidnosti in s tem stabilnosti poslovanja bank, še zlasti za tiste z nekoliko nižjimi likvidnostnimi presežki.

Visoka sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v enomesečnem stresnem obdobju se je v prvi polovici leta 2023 na ravni bančnega sistema še povečala. Ob povečanju likvidnostnega blažilnika, zlasti zaradi porasta sredstev na računih pri centralni banki, in zmanjšanju neto likvidnostnih odlivov se je količnik likvidnostnega kritja (LCR) izboljšal za 52 odstotnih točk na 341 % (slika 4.5, levo). S tem se je presežek nad minimalno regulatorno zahtevo (100 %) ponovno povečal. Likvidnostni presežek se je na ravni sistema povečal na 11,8 mrd EUR, kar je največ po popolni uvedbi kazalnika LCR januarja 2018. Čeprav se je vrednost kazalnika LCR izboljšala v skoraj dveh tretjinah držav evrskega območja, se Slovenija še naprej uvršča med tiste z najvišjo sposobnostjo pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v kratkoročnem stresnem obdobju (slika 4.5, desno).⁵⁴

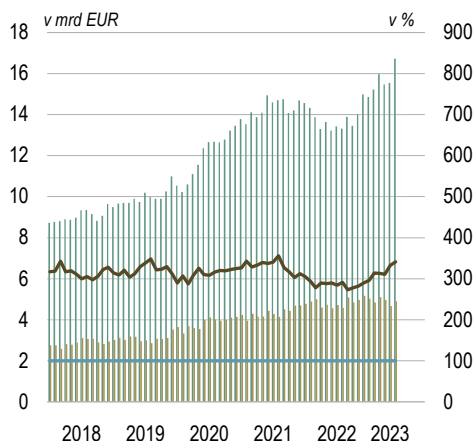
⁵² Povprečen ROE za Slovenijo je v letih 2017–2022 znašal 11,0 %, za območji EU in EA pa 5,4 % oz. 5,2 % (ECB, SDW, CBD).

⁵³ Konsolidirani podatki bank na nacionalni ravni (ECB, SDW, CBD), kazalnik ROE po obdavčitvi je preračunan na letno raven.

⁵⁴ V primerjavo so vključeni podatki na konsolidirani ravni za prvo četrletje 2022 in prvo četrletje 2023.

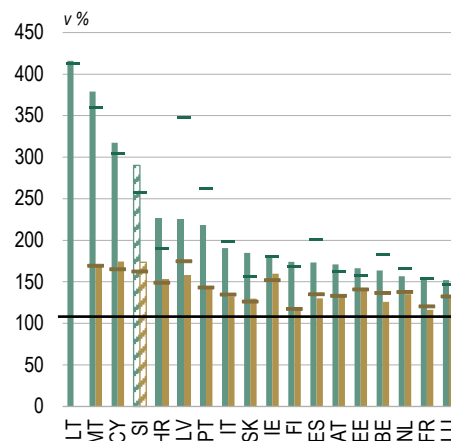
Slika 4.5: Kazalniki likvidnosti za Slovenijo in evrsko območje

Količnik likvidnostnega kritija (LCR) za Slovenijo

■ Likvidnostni blažilnik
■ Neto likvidnostni odliv
— Količnik likvidnostnega kritija (desno)

Količnik likvidnostnega kritija in količnik neto stabilnega financiranja po državah evrskega območja

■ LCR – 2023 Q1   ■ NSFR – 2023 Q1
— LCR – 2022 Q1   — NSFR – 2022 Q1

Opomba: Vodoravna črta na obeh slikah označuje minimalno regulatorno zahtevo (100 %). Na sliki desno so vključeni javno objavljeni podatki na konsolidirani podlagi, podatek za NSFR v javno objavljene bazi ECB (SDW) za Litvo ni na voljo. Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW)

Z izdajo dolžniških vrednostnih papirjev nekaterih bank se je močno okrepila primarna likvidnost.⁵⁵ Kljub zmanjšanju vlog nebančnega sektorja, ki so predvsem v času pandemije močno vplivale na rast primarne likvidnosti bančnega sistema, se je njen obseg v prvi polovici leta 2023 povečal zlasti po izdajah dolžniških vrednostnih papirjev treh bank. Te so glavnino sredstev od izdaj, katerih glavni namen je bil izpolnitev zahtev MREL in ne likvidnostne potrebe, pustile na računih pri centralni banki. Na ravni bančnega sistema se je primarna likvidnost povečala za 1,2 mrđ EUR na zgodovinsko najvišjih 11,7 mrđ EUR (slika 4.6, levo). Njen delež v bilančni vsoti je z 22,7 % močno presešel dolgoletno povprečje (6,8 %) ⁵⁶ in povprečje evrskega območja (slika 4.6, desno). To se je sicer v prvem četrtletju 2023 ⁵⁷ povečalo na 14,5 %, saj se je primarna likvidnost podobno kot v Sloveniji povečala tudi v več kot polovici ostalih držav evrskega območja. Če bodo banke usmerjale likvidna sredstva iz računov pri centralni banki v povečano kreditiranje nebančnega sektorja, ki bo potrebno pri odpravljanju posledic vremenskih ujm, bi se primarna likvidnost v prihodnje lahko zmanjšala. Na njeno gibanje pa bodo vplivale tudi spremembe vlog nebančnega sektorja in morebitne nove izdaje dolžniških vrednostnih papirjev.

Z naložbami bank v vrednostne papirje se je povečala sekundarna likvidnost.⁵⁸ V prvi polovici leta 2023 se je njen obseg na ravni bančnega sistema povečal za 4,0 % na 7,4 mrđ EUR. Večletno zmanjševanje deleža sekundarne likvidnosti v bilančni vsoti se je konec leta 2022 ustavilo, v prvi polovici leta 2023 pa se je ta povečal na 14,4 %. Banke so bolj kot tuje tržne vrednostne papirje najmanj bonitete BBB kupovale predvsem slovenske državne vrednostne papirje. To je ustavilo večletno zmanjševanje koncentracije teh papirjev v sekundarni likvidnosti, saj se je delež vrednostnih papirjev Republike Slovenije v sekundarni likvidnosti rahlo zvišal in junija 2023 znašal 35,2 %.

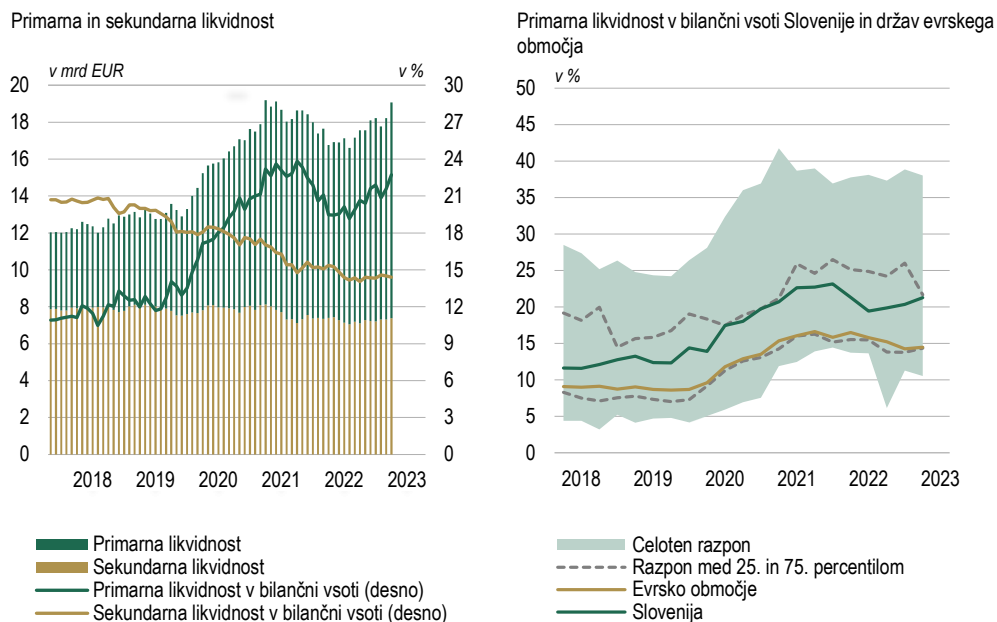
⁵⁵ Primarna likvidnost zajema denar v blagajni, stanja na računih pri centralni banki in vloge na vpogled pri bankah.

⁵⁶ Povprečen delež obsega primarne likvidnosti v bilančni vsoti je izračunan za obdobje 2000–2022.

⁵⁷ Podatki za drugo četrtletje 2023 v času pisanja tega poročila še niso na voljo.

⁵⁸ Sekundarna likvidnost predstavlja seštevek vrednostnih papirjev Republike Slovenije in tujih tržnih vrednostnih papirjev, bonitete najmanj BBB.

Slika 4.6: Primarna in sekundarna likvidnost

Opomba: Primarna likvidnost zajema denar v blagajni, stanja na računih pri centralni banki in vloge na vpogled pri bankah. Sekundarna likvidnost predstavlja seštevke vrednostnih papirjev Republike Slovenije in tujih tržnih vrednostnih papirjev, bonitete najmanj BBB. Glej tudi sliko 2.26 desno.

Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW), lastni izračuni.

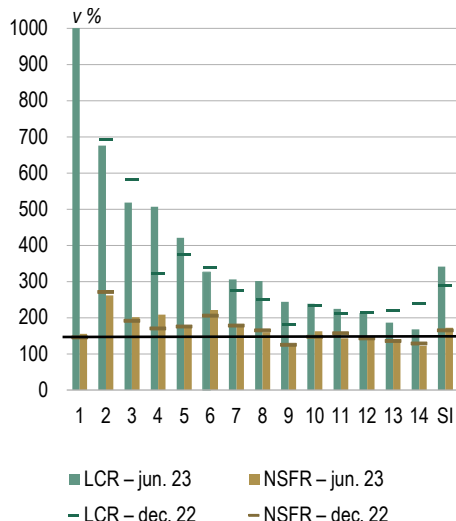
Bančni sistem je izboljšal sposobnost financiranja obveznosti tudi v enoletnem obdobju. Z zmanjšanjem posojil nebančnemu sektorju se je obseg potrebnega financiranja zmanjšal, kar je ob povečanem obsegu razpoložljivega stabilnega financiranja izboljšalo vrednost kazalnika neto stabilnega financiranja (NSFR). Ta se je v prvem polletju povečala za skoraj osem odstotnih točk na 172 % in ostala visoko nad minimalno regulatorno zahtevo (100 %). Bančni sistem je imel ob polletju za 17,6 mrd EUR več razpoložljivega financiranja, kot je bila njegova potreba za pokrivanje obveznosti v enoletnem obdobju. Čeprav je vrednost NSFR izboljšala več kot tretjina držav evrskega območja, Slovenija ostaja v vrhu med državami po vrednosti tega kazalnika.⁵⁹

Čeprav so vse banke presegle minimalne zahteve kazalnikov LCR in NSFR, so razlike v odpornosti na sistemska tveganja v segmentu likvidnosti med njimi ostale precejšnje. Ob porastu likvidnih sredstev na računih pri centralni banki se je vrednost LCR povečala pri polovici bank, le pri dveh pa je bila nižja od dvakratnika minimalne regulatorne zahteve. Pri skoraj dveh tretjinah bank se je vrednost NSFR povečala (slika 4.7, levo), predvsem zaradi zmanjšanja posojil nebančnemu sektorju in posledično zmanjšanja potreb po stabilnem financiranju. Pri več kot polovici bank je bil presežek vrednosti NSFR nad minimalno zahtevo višji od 50 %. Čeprav so nekatere banke poplačale obveznosti iz ciljanih operacij dolgoročnejšega refinanciranja pri Evrosistemu (TLTRO-III), to ni imelo večjega vpliva na spremembo njihovih kazalnikov likvidnosti, saj so se ob zmanjšanju sredstev na računih pri centralni banki hkrati sprostili zastavljeni prvovrstni vrednostni papirji. Kljub razmeroma visokim vrednostim LCR in NSFR ostaja za banke, še zlasti za tiste z nekoliko nižjimi likvidnostnimi presežki, pomembno pozorno spremljanje konkurenčnih razmer in skrbno upravljanje likvidnosti.

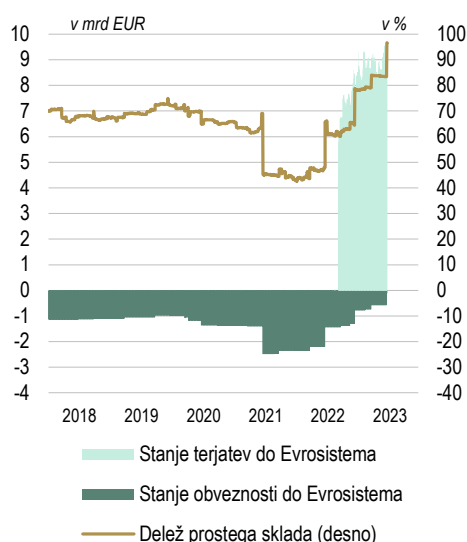
⁵⁹ Primerjava vključuje zadnje razpoložljive podatke (prvo četrtletje 2023) na konsolidirani ravni.

Slika 4.7: Kazalnika LCR in NSFR po bankah ter stanje terjatev in obveznosti do Evrosistema

LCR in NSFR po bankah

Obveznosti in terjatev do Evrosistema in delež prostega sklada finančnega premoženja za zavarovanje

Opomba: Vodoravna črta na levi sliki označuje minimalno zahtevano raven LCR in NSFR (100 %) v skladu s CRR. Na levi sliki zaradi preglednosti slike ni prikazana ena izmed bank, njen LCR je junija 2023 znašal 2.681 %.

Banke so povečale obseg prostega premoženja, ki bi ga lahko zastavile pri Evrosistemu v primeru dodatnih likvidnostnih potreb. S poplačilom glavnine preostalih obveznosti iz TLTRO-III se je delež prostega sklada finančnega premoženja za zavarovanje pri Evrosistemu na ravni bančnega sistema v prvi polovici leta 2023 povečal za 18 odstotnih točk na 97 % (slika 4.7, desno) in še naprej močno presega povprečje evrskega območja (65 %). Ob polletju so imele banke za 2,9 mrd EUR prostega sklada, hkrati pa se je za skoraj 4 % na 6,4 mrd EUR povečalo primerno finančno premoženje, ki ga imajo banke zunaj sklada, v svojih bilancah. V primeru dodatnih likvidnostnih potreb bi banke to premoženje lahko priglasile v sklad, kar bi jim omogočilo dostop do dodatnih likvidnih sredstev pri Evrosistemu. Ker teh potreb ob velikem obsegu likvidnih sredstev zaenkrat niso imele, so po začetku rasti obrestnih mer mejnega depozita junija 2022 ta sredstva začele vezati čez noč pri Evrosistemu. V prvi polovici leta 2023 je povprečen obseg vezave znašal 8,8 mrd EUR.

Stresni testi so pomembno orodje analiziranja in vrednotenja tveganj in odpornosti bančnega sistema. V osnovi je njihov namen, da na podlagi določenih scenarijev, osnovnega ter enega ali več neugodnih scenarijev, ocenijo občutljivosti bank ali celotnega sistema. Nabor tveganj in segmentov odpornosti je lahko širok. Osnovne segmente predstavljajo solventnost in likvidnost, kreditno tveganje, dohodkovno tveganje, tržno tveganje, operativno tveganje ter tudi pravna in nadzorniška tveganja in tveganje ugleda. Hkrati se tako banke kot nadzorniki zavedamo pomembnosti vse bolj aktualnih tveganj, kot so na primer podnebna in kibernetična tveganja. Nekateri nadzorniki razvijajo tudi stresne teste, ki vključujejo vidike okužbe in prelivanj po celotnem finančnem sistemu ali pa celo prelivanje šokov iz bančnega nazaj v realni sektor. Ob tem se negativni učinki merijo na različne načine: kot neposredni učinek na poslovni izid, kot učinek na denarne tokove (prilive in odlive), kot spremembo vrednosti zaradi prevrednotenja in spremembo kapitala in količnika kapitalske ustreznosti. Stresni testi imajo torej različne namene in različne časovne horizonte projekcij, zato je upoštevanje vseh tveganj v enotnih stresnih testih skoraj nemogoče. Z njimi se ocenjuje učinek osnovnega in stresnega makroekonomskega scenarija na računovodske izkaze, dobičkonosnost in solventnost bank. Pomembno je omeniti, da stresni scenarij(i) praviloma predstavljajo manj verjetna, kritična, vendar možna (sistemska) tveganja, katerih namen je razkriti občutljivosti bank, ter ne predstavljajo neposredne napovedi prihodnosti.

Stresne teste redno izvajajo banke kot del lastne ocene tveganj in nadzorniki z namenom ocene sistemskih tveganj. Nadzorniški stresni testi so lahko »od spodaj navzgor« oziroma »bottom-up« ali mikro stresni testi, katerih namen je narediti oceno posameznih bank in tudi sistema. Znotraj teh imajo posamezne banke več svobode pri uporabi lastnih izhodiščnih podatkov in napovedi ter dejavno sodelujejo v vaji. Tovrstne vaje potekajo v sodelovanju in dialogu med individualnimi bankami in nadzornikom. Hkrati potekajo tudi stresni testi »od zgoraj navzdol« oziroma »top-down« ali makro stresni testi. Ti potekajo brez sodelovanja bank oziroma z neposredno uporabo modelov na podatkih, ki so na razpolago Banki Slovenije v okviru nadzorniškega poročanja bank. Ti testi imajo makrobonitetni namen preverjanja finančne stabilnosti ter so navadno osredotočeni na posledice stresa za celoten sistem in ne za posamezne banke. Poleg tega poskušajo makro stresni testi v primerjavi z mikro stresnimi testi sprostiti nekaj predpostavk, ki jih je na ravni sistema mogoče modelirati (npr. predpostavka dinamične namesto statične bilance stanja, napovedovanje obrestnih mer). Z njimi je omogočena primerjava bank po isti metodologiji, hkrati pa je na voljo manj podatkov za ocene.

Na ravni celotne Evropske unije mikro stresni testi potekajo vsako drugo leto pod okriljem Evropskega bančnega organa (EBA) in Evropske centralne banke (ECB). Obsegajo klasične segmente kreditnih, tržnih in operativnih tveganj ter tudi tveganje neto obrestnih prihodkov. Glavni rezultat predstavlja padec kapitalskega količnika (CET1) v zadnjem letu neugodnega scenarija. Scenarije pripravi Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB) v sodelovanju z ECB. V vzorec EBA so zajete samo največje evropske banke, ki obsegajo banke iz evrskega območja (SSM) in tudi banke iz drugih evropskih držav. Vzoredno in na podlagi iste metodologije potekajo tudi stresni testi pod okriljem ECB za ostale pomembne banke evrskega območja. V teh testih sodelujejo tudi največje slovenske banke. EBA se je zavezala k javni objavi rezultatov posameznih bank, medtem ko ECB in Banka Slovenije poročata le agregatne rezultate.

Treba je tudi omeniti, da je ECB prek 100. člena Direktive (CRD)⁶⁰ zavezana k letni izvedbi stresnih testov za namen procesa nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP). V vmesnih letih, ko EBA ne izvaja stresnih testov, izvaja stresne teste ECB, a le na ravni evrskega območja. Ti praviloma obsegajo le eno tveganje (t. i. ciljni stresni testi). Ti pogosto pokrivajo tudi druga tveganja, ki niso zajeta v klasični vaji in ki pomenijo priložnost nadaljnega razvoja.

Banka Slovenije pri izvajanju stresnih testov sledi ECB. V vzorec so zajete manj pomembne banke in hčerinske banke tujih bank. Stresni testi Banke Slovenije do določene mere sledijo metodologiji, ki jo za izvedbo vseevropskih stresnih testov vsako drugo leto pripravlja EBA in za pomembne banke uporablja tudi ECB. Zaradi majhnosti in enostavnih poslovnih modelov slovenskih bank ter ob upoštevanju načela proporcionalnosti so bile pripravljene poenostavljene predloge za naš bančni sistem.

V letošnjem letu so potekali klasični mikro stresni testi na ravni celotne Evropske unije. Rezultati za slovenski bančni sistem so primerljivi razponu rezultatov SSM. Pokazali so, da banke, ki poslujejo v Sloveniji, izkazujejo primerno kapitalsko ustreznost po osnovnem in tudi neugodnem scenariju. Padec količnika v neugodnem scenariju je bil predvsem posledica porasta kreditnih izgub v povezavi z zmanjšano sposobnostjo bank za ustvarjanje dohodka.

V naslednjem letu (2024), ko se bodo stresni testi pod okriljem ECB izvajali za evrsko območje, bo tema ciljnih stresnih testov kibernetno tveganje. Tema je bila izbrana, saj je izjemno aktualna in še ni bila predmet stresnih testov na ravni SSM. Pomeni priložnost za učno vajo, ki bo pomembno prispevala k izboljšanju procesov pri posameznih bankah in tudi pri nadzornikih.

Tudi makro stresni testi, ki smo jih izvedli v Banki Slovenije, so potrdili stabilnost slovenskega bančnega sistema, ki izkazuje primerno kapitalsko ustreznost. Ob ugodnih rezultatih je treba opozoriti na potencialna tveganja za finančno stabilnost. Poleg negotovosti zaradi hitreše normalizacije (dviga) obrestnih mer (restriktivnejša monetarna politika) in geopolitičnih tveganj, povezanih predvsem z zanesljivostjo preskrbe s plinom, je Slovenijo v začetku avgusta prizadela vremenska ujma. Vplivi in učinki ujme oziroma državni ukrepi⁶¹ v povezavi s tem v napovedih niso upoštevani, kar pomeni še dodatna tveganja za oceno poslovanja bančnega sistema. Zaradi izjemnih dogodkov zadnjih let je treba omeniti tudi povišana modelska tveganja.

⁶⁰ DIREKTIVA 2013/36/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 26. junija 2013 o dostopu do dejavnosti kreditnih institucij in bonitetnem nadzoru kreditnih institucij in investicijskih podjetij, spremembi Direktive 2002/87/ES in razveljavitvi direktiv 2006/48/ES in 2006/49/ES

⁶¹ Ocene temeljijo na podatkih do 30. 6. 2023.

5 Gospodinjstva in podjetja

5.1 Gospodinjstva

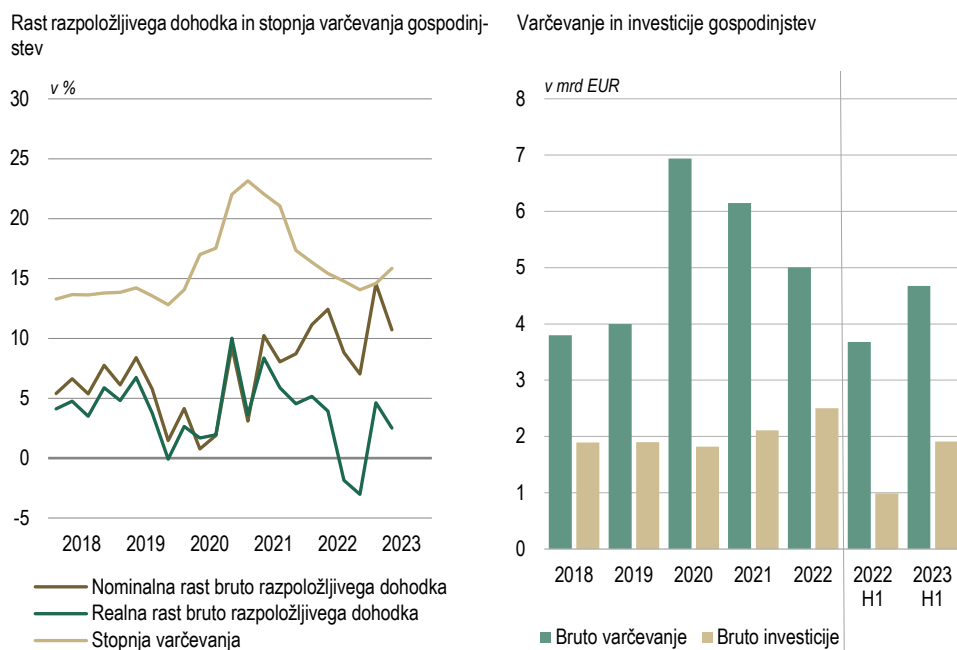
Odpornost gospodinjstev ostaja ob ugodnih razmerah na trgu dela z zgodovinsko nizko brezposelnostjo dobra. Slovenska gospodinjstva so v primerjavi z evrskim območjem manj zadolžena, s čimer je breme večjih stroškov zadolževanja zaradi višjih obrestnih mer manjše. V prvi polovici leta 2023 se je rast končne potrošnje gospodinjstev upočasnila, nadaljevala pa se je rast bruto razpoložljivega dohodka gospodinjstev. Zaupanje potrošnikov se je v prvi polovici leta 2023 rahlo izboljšalo, vendar glede na dolgoročno povprečje ostalo nizko.

Potrošnja in varčevanje gospodinjstev

Ob vztrajajoči inflaciji se je končna potrošnja gospodinjstev zmanjšala. V drugem četrtletju 2023 je obseg končne potrošnje v primerjavi z drugim četrtletjem 2022 upadel za 1,1 %, medtem ko je v enakem obdobju leta pred tem porasel za 13,2 %. Stopnja varčevanja gospodinjstev se je po zniževanju v zadnjih dveh letih v prvi polovici leta 2023 nekoliko zvišala na 15,9 % (slika 5.1, levo).

Ob ugodnih razmerah na trgu dela se je nominalna rast bruto razpoložljivega dohodka gospodinjstev nadaljevala. Razpoložljivi dohodek gospodinjstev je bil 10,7 % višji kot v preteklem letu. Razlika med nominalno in realno rastjo bruto razpoložljivega dohodka se je v zadnjih dveh letih zelo povečala zaradi visoke inflacije. Realna rast bruto razpoložljivega dohodka je v drugi polovici leta 2022 postala negativna, v drugem četrtletju 2023 pa se je spet zvišala na 2,5 % (slika 5.1, levo). Bruto investicije gospodinjstev so bile v prvi polovici leta 2023 večje kot leto pred tem (slika 5.1, desno).

Slika 5.1: **Razpoložljivi dohodek, stopnja varčevanja in investicije gospodinjstev**

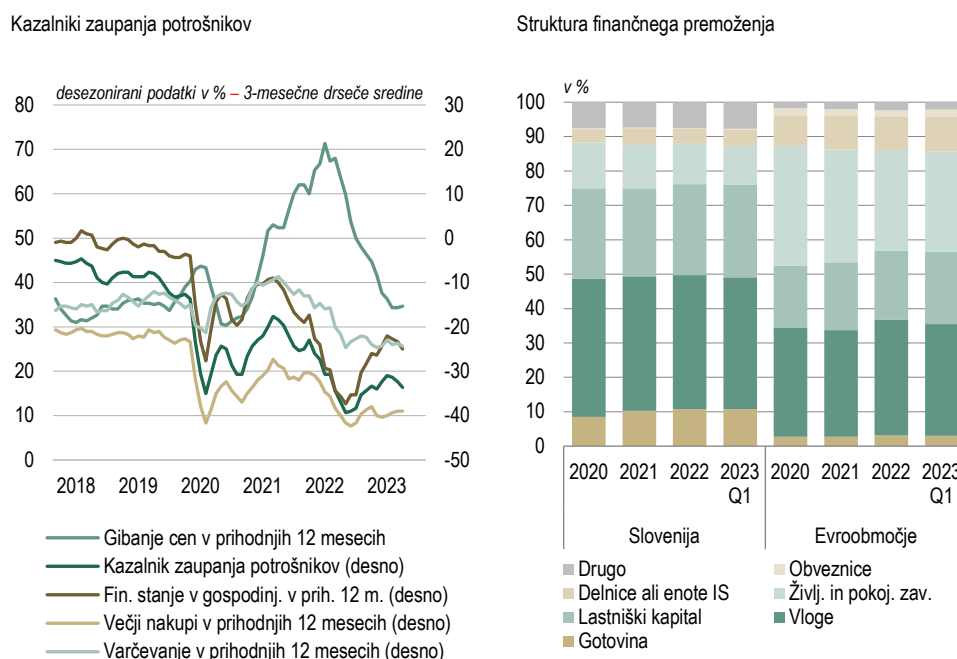
Vir: SURS.

Zaupanje potrošnikov se je v prvi polovici leta 2023 rahlo izboljšalo, vendar glede na dolgoročno povprečje ostalo nizko. Pri tem so se nekoliko izboljšala pričakovanja glede gospodarskega položaja in finančnega stanja gospodinjstev. Pričakovanja glede rasti cen v prihodnje so se v zadnjem letu močno umirila (slika 5.2, levo).

Slovenska gospodinjstva imajo v primerjavi z evrskim območjem v strukturi finančnega premoženja večji delež vlog in gotovine, ki predstavljajo skoraj polovico premoženja, ter večji delež lastniškega kapitala. V evrskem območju je več sredstev v obliki življenjskih in pokojninskih zavarovanj ter delnic oziroma enot investicijskih skladov (slika 5.2, desno). Finančna sredstva slovenskih gospodinjstev so se v prvem četrtletju 2023 medletno nominalno zvišala za 6,7 % na 75,5 mrd EUR, realno pa upadla za 2,9 %.

Slika 5.2: Zaupanje potrošnikov in finančno premoženje gospodinjstev

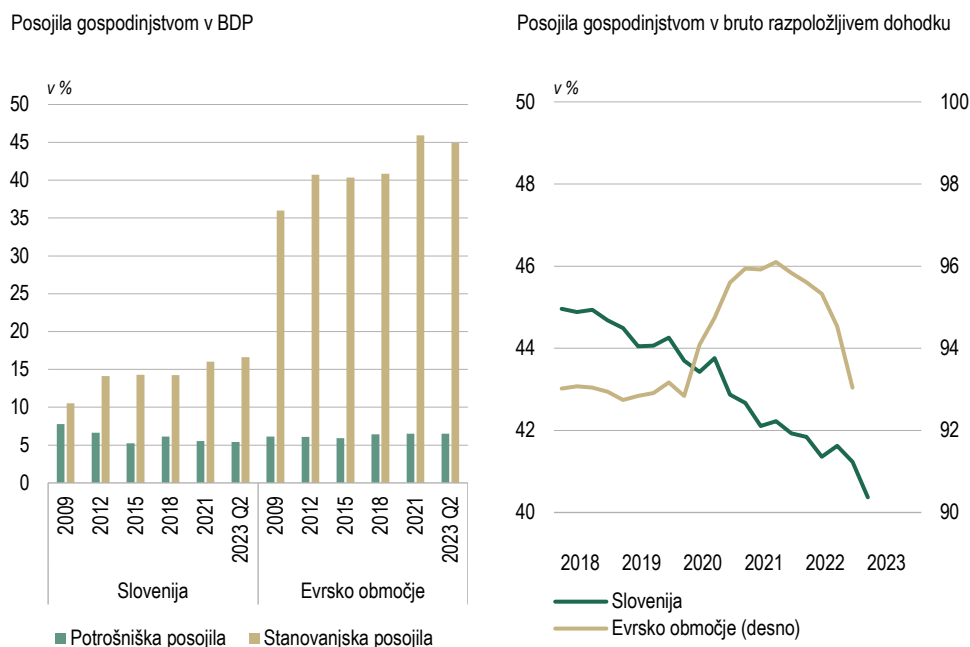
Opomba: Na sliki desno vključuje lastniški kapital delnice, ki kotirajo na borzi, in delnice, ki ne kotirajo na borzi, ter drug lastniški kapital. Delnice ali enote investicijskih skladov so delnice investicijskega sklada, če ima sklad korporacijsko strukturo. Vir: SURS, ECB SDW.

Zadolženost gospodinjstev

Zadolženost slovenskih gospodinjstev je manjša kot v evrskem območju. Delež vseh obveznosti v BDP je v prvem četrtletju 2023 pri gospodinjstvih v Sloveniji znašal 33,9 % in v EA 74,7 %. Slovenska gospodinjstva so imela v prvem četrtletju 2023 14,8 mrd EUR posojil, večino pri finančnih družbah (96,4 %), od tega 1,5 mrd EUR pri drugih finančnih posrednikih, medtem ko so imela pri nefinančnih družbah 356,7 mio EUR posojil. Iz tujine so gospodinjstva prejela 244,0 mio EUR posojil. Večina zadolžitve, 12,5 mrd EUR, je torej pri bankah. V Sloveniji je delež stanovanjskih posojil v BDP precej manjši od povprečja evrskega območja, deloma tudi zaradi velikega deleža lastniških stanovanj. V primerjavi z drugimi evrskimi državami imajo v razmerju do BDP slovenska gospodinjstva tudi manj potrošniških posojil. Slovenska gospodinjstva so se v primerjavi z evrskim območjem v obdobju pandemije manj zadolžila. Skupno breme

večjih stroškov zadolževanja zaradi višjih obrestnih mer v primerjavi z evrskim območjem je posledično manjše. Delež stanovanjskih posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, je junija 2023 znašal 67 %, medtem ko je delež potrošniških posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero, znašal 82 %. Nekatera gospodinjstva, predvsem tista z nižjimi dohodki, lahko zviševanje življenjskih stroškov in obrestnih mer prizadene v večji meri ter jih odvrne od večjih nakupov v prihodnje.

Slika 5.3: **Zadolženost gospodinjstev**

Vir: ECB SDW.

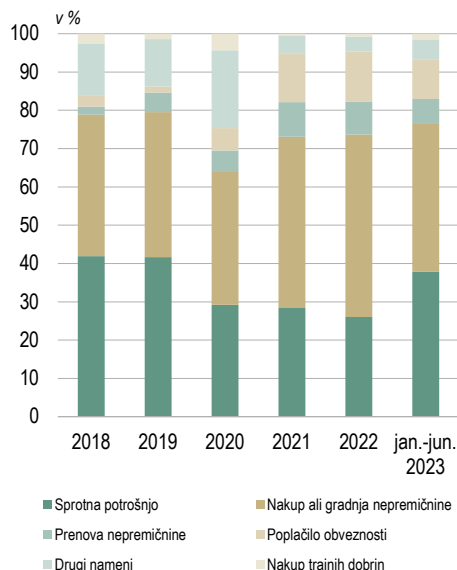
V prvi polovici leta 2023 so se v primerjavi z letom 2022 nekoliko povečala posojila za sprotno potrošnjo in zmanjšala posojila za nakup ali gradnjo nepremičnine.⁶² V anketi o povpraševanju po posojilih banke poročajo, da prebivalstvo pri bankah glede na število vlog še vedno najbolj povprašuje po posojilih za sprotno potrošnjo (slika v prilogi). V skupnem znesku prevladujejo posojila, namenjena nakupu ali gradnji nepremičnine, in posojila za sprotno potrošnjo (slika 5.4, levo). Glavna razloga za zavrnitev posojil gospodinjstvom so neopredeljeni oziroma »drugi« razlogi in kreditni standardi bank (slika 5.4, desno). Pri stanovanjskih posojilih je bil v prvi polovici leta 2023 večji delež zavrnitev tudi zaradi nestrinjanja strank s pogoji. Razlog za zavrnitev posojila zaradi neskladnosti z makrobonitetnim ukrepom je bil izrazitejši pri potrošniških posojilih, vendar pri nobeni vrsti posojil ni pomenil primarnega razloga za zavrnitev posojila. V Banki Slovenije smo z julijem prilagodili makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov.⁶³

⁶² Glej poglavje 2.1, Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga.

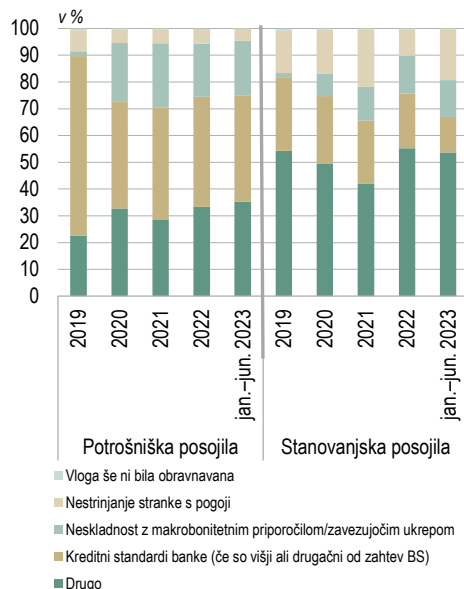
⁶³ Glej poglavje 7, Makrobonitetna politika.

Slika 5.4: Povpraševanje gospodinjstev po posojilih

Struktura namena posojil gospodinjstvom glede na znesek posojila

Struktura zavrnitev povpraševanja po posojilih po tipu zavrnitve

Opomba: Na sliki desno so banke za leto 2022 in januar–junij 2023 med drugimi razlogi (»drugo«) za zavrnitev navedle, da ne vodijo evidence zavrnitev oziroma je ta v razvoju, nepopolno dokumentacijo komitentov, neurejeno stanje v zemljiški knjigi ali pa drugih razlogov niso navedle.

Vir: Banka Slovenije.

5.2 Nefinančne družbe

V zadnjih dveh četrletjih so se umirjali tokovi obveznosti NFD in tokovi finančnih sredstev NFD. Zmanjšal se je tudi primanjkljaj finančnih sredstev nad obveznostmi NFD, manjši je tudi od povprečja evrskega območja. Umirjanje zadolževanja NFD je skladno z upočasnjevanjem gospodarske rasti. Kazalniki zadolženosti ostajajo nizki, tako v medletnih primerjavah kot tudi v primerjavi z evrskim območjem. Naraščajoče obrestne mere so pomemben dejavnik upadanja povpraševanja po bančnih posojilih, še zlasti v luči negotovosti, ki jih prinašajo manjša gospodarska rast ter spremenjene relativne cene energentov in surovin. Zahtevni pogoji poslovanja v zadnjem obdobju niso pomembneje povečali števila začetih stečajnih postopkov in blokad računov na ravni sektorja NFD, čeprav se je v nekaterih dejavnostih njihovo število začelo povečevati.

Financiranje in zadolženost NFD

Povečanemu zadolževanju NFD v letih 2021 in 2022 je v zadnjih dveh četrletjih (do prvega četrletja 2023) sledila umiritev. Dinamika zadolževanja NFD je v grobem sledila dinamiki gospodarske aktivnosti, z njeno upočasnitvijo so NFD zmanjšale tudi obseg novega zadolževanja (slika 5.5, levo). Financiranje s komercialnimi krediti že od leta 2012 presega financiranje z najetimi posojili,⁶⁴ njihov letni pritok pa je v letu 2022 dosegel doslej najvišjo raven.⁶⁵ Vzrokov za naraščanje pomena komercialnih kreditov (prejetih in tudi odobrenih) je več: od manjše dostopnosti bančnih posojil v posameznih letih, prek večjega spodbujanja blagovne menjave do naraščajočih posojilnih obrestnih mer v zadnjem obdobju. Najeti komercialni krediti so po dveh letih hitrega naraščanja v razmerju do slovenskega BDP pridobili 4 odstotne točke in dosegli 30 % BDP. Najeta

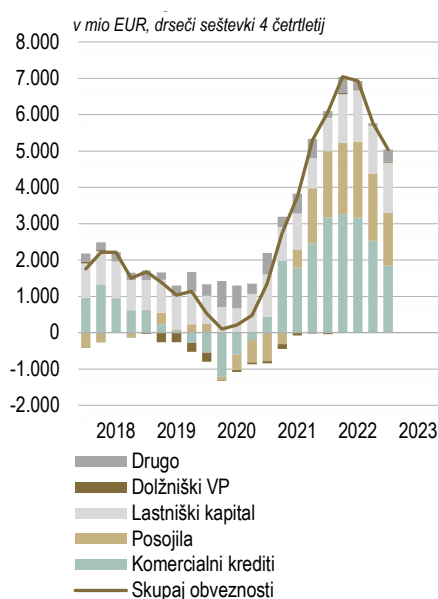
⁶⁴ Tudi v letih negativnih tokov oziroma razdolževanja so NFD manj zmanjševale komercialne kredite kot posojila.

⁶⁵ Podatki finančnih računov so na voljo od leta 2002.

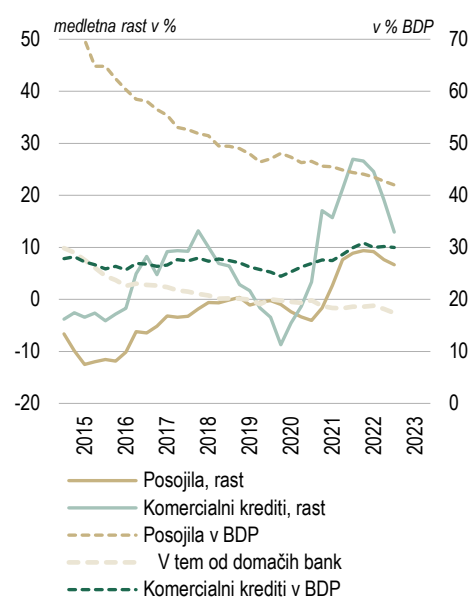
posojila so se nasprotno, kljub visoki nominalni rasti, v razmerju do BDP v podobni višini zmanjšala na 42 % BDP (slika 5.5, desno).

Slika 5.5: **Financiranje NFD**

Tokovi obveznosti NFD po instrumentih

Financiranje NFD s komercialnimi krediti in posojili

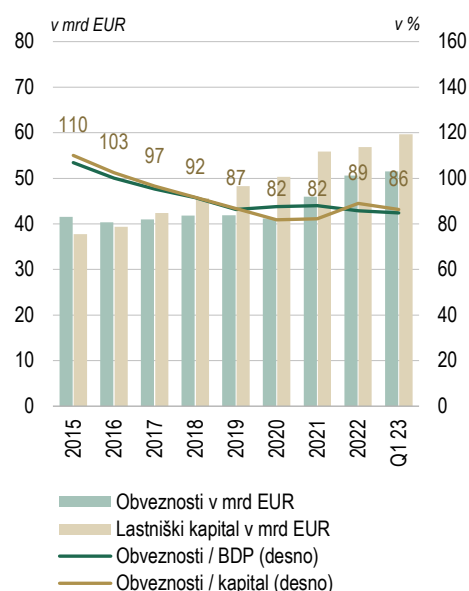
Opomba: Zajeti so vsi viri financiranja NFD ne glede na sektor upnika.
Vir: Banka Slovenije.

Kazalniki zadolženosti NFD so se v primerjavi s koncem leta 2022 nekoliko izboljšali, ostali pa so manjši tudi v primerjavi z letom 2019. Dolžniške obveznosti podjetij v razmerju do BDP so konec prvega četrletja znašale 84,8 %, za 1 odstotno točko manj kot konec leta 2022 in za 1,5 odstotne točke manj kot konec leta 2019 (slika 5.6, levo).⁶⁶ Zmanjšal se je tudi finančni vzvod, in sicer v primerjavi z letom 2022 za 2,7 odstotne točke na 86,3 %, kar je podobno ravni iz leta 2019 (86,7 %). Finančni vzvod je v preteklih letih kazal večjo volatilnost v primerjavi s kazalnikom, ki zadolženost primerja z BDP, zaradi velikega vpliva vrednotenja lastniškega kapitala v imenovalcu kazalnika (slika 5.6, desno). Brez prevrednotenja od leta 2016 bi bil finančni vzvod NFD v prvem četrletju 2023 na ravni iz leta 2015. Od leta 2015 je tudi dejanski pritek lastniškega kapitala ugodno vplival na zmanjševanje finančnega vzvoda, pri čemer je v prvem četrletju 2023 na letni ravni dosegel najvišjo vrednost v zadnjih sedmih letih. V strukturi teh pritokov se je od leta 2020 začel krepiti delež slovenskih vlagateljev.

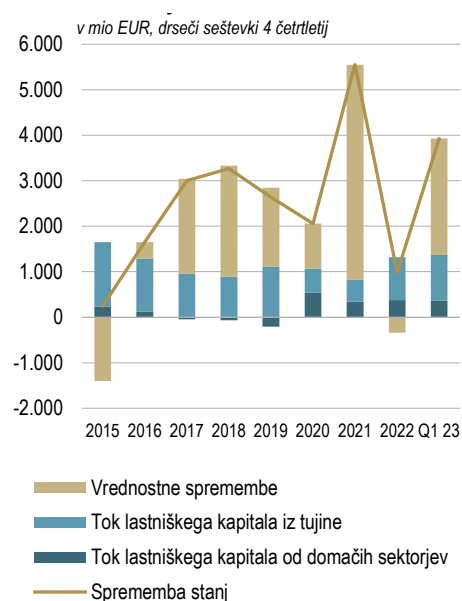
⁶⁶ Po zadolženosti NFD je Slovenija na repu držav EU po kazalniku dolg/BDP (če upoštevamo celotne dolžniške obveznosti in tudi če v dolg vključimo le posojila in dolžniške vrednostne papirje). Po kazalniku, ki dolg primerja s kapitalom, je Slovenija prav tako v ugodnejšem položaju od večine držav EU (je pod mediano in pod povprečjem držav EU).

Slika 5.6: Dolžniško in lastniško financiranje NFD

Kazalniki zadolženosti NFD

Členitev tokov lastniškega kapitala

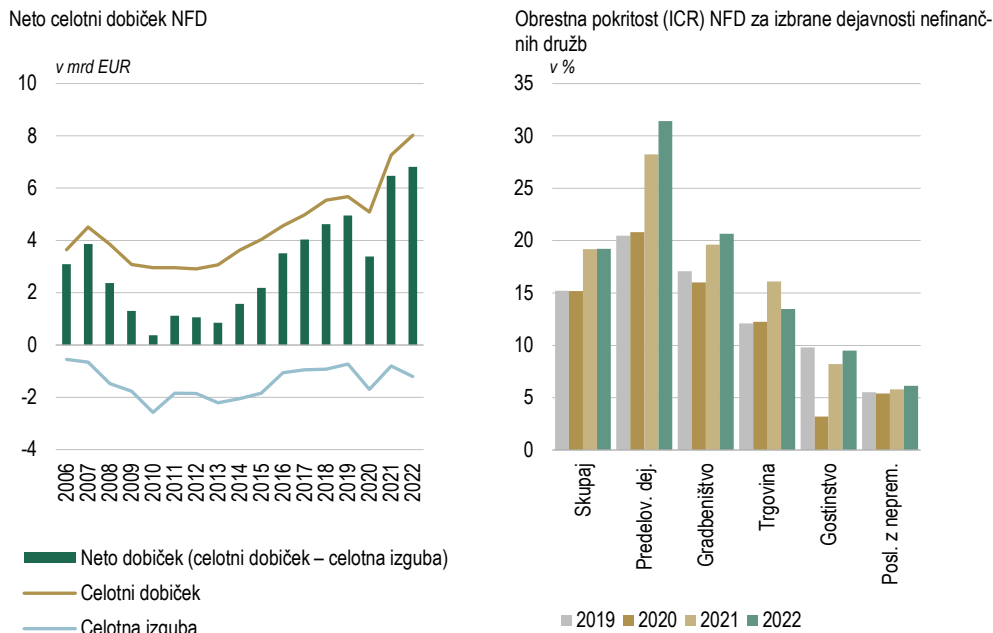

Vir: Banka Slovenije.

Breme financiranja dolga NFD se je zaradi zviševanja obrestnih mer povečalo.

Sposobnost NFD za odplačevanje dolga in pokritost obresti NFD sta leta 2022 ostali na enaki ravni kot leto pred tem, čeprav se NFD pri bankah večinoma zadolžujejo s posojili po spremenljivih obrestnih merah. Razmerje med neto finančnim dolgom in EBITDA je leta 2022 ostalo pri 1,6 leta (slika 8.23 v prilogi, levo), med najvišjimi pa je bilo pri poslovanju z nepremičninami (6,0 leta) in v gostinstvu (3,5 leta). Obrestna pokritost (ICR) NFD je leta 2022 ostala pri 19,2 % (slika 5.7, desno), pri čemer se je nekoliko izboljšala v predelovalnih dejavnostih (31,4 %), gradbeništvu (20,6 %) in gostinstvu (9,5 %), ter poslabšala v trgovini (13,5 %). V zadnjih dveh letih je bil s 6,5 mrd EUR v letu 2021 oziroma 6,8 mrd EUR v letu 2022 visok tudi neto dobiček NFD (slika 5.7, levo), denarna sredstva NFD pa so bila leta 2022 z 10 mrd EUR precej višja kot pred pandemijo ali v letih 2017 in 2018, ko so znašala 5,3 mrd EUR oziroma 5,9 mrd EUR.

Slika 5.7: Neto dobiček in obrestna pokritost NFD

Opomba: Na sliki desno je obrestna pokritost (ICR, angl. Interest Coverage Ratio) merjena z razmerjem med EBITDA in finančnimi odhodki za obresti.

Vir: AJPES, preračuni BS.

Odpornost NFD se je v zadnjem desetletju močno povečala, saj so se od zadnje finančne krize NFD močno razdolžile. Zadolženost NFD je leta 2022 ostala tudi skoraj enaka kot leto pred tem, razmerje med dolžniškimi obveznostmi in kapitalom je znašalo 93,8 %⁶⁷ (slika 8.23, desno). V gradbeništvo in poslovanju z nepremičninami, kjer je bila zadolženost med finančno krizo med največjimi, se je finančni vzvod nekoliko zvišal, vendar ostaja s 156,6 % oziroma 126,3 % precej nižji kot prej (434,6 % oziroma 259,6 % v letu 2008). Zadolženost se je nekoliko povečala tudi v trgovini (finančni vzvod znaša 132,6 %), medtem ko je v gostinstvu upadla (122,8 %). Finančni vzvod ostaja nizek v predelovalnih dejavnostih (93,8 %).

Financiranje s posojili se je v prvi polovici leta⁶⁸ umirjalo pri vseh sektorjih upnikov. Rast posojil iz tujine, ki jo je v preteklih letih poganjala predvsem rast pri nadrejenih tujih družbah, se je v zadnjem letu skoraj ustavila (slika 5.8, levo). Posojila znotraj sektorja NFD, ki so k celotnemu financiranju NFD s posojili pomembneje prispevala še zlasti v letu 2021 in na začetku vojne v Ukrajini, so se v zadnjem letu prav tako opazno zmanjšala. Nekoliko se je v tem obdobju povečalo financiranje s posojili gospodinjstev. Pri bankah se je ob manjšem pritoku posojil medletna rast znižala z najvišje dosežene 17,3 % v avgustu 2022 na 3,9 % v juniju 2023. Med dejavniki manjšega povpraševanja po posojilih banke v zadnjem letu navajajo višino obrestnih mer, kot pomemben dejavnik manjšega povpraševanja pa izstopa še financiranje NFD z notranjimi viri.⁶⁹ Za tretje četrtletje so banke napovedale nadaljnji padec povpraševanja, vendar se v času napovedi Slovenija še ni soočala s poplavi in potrebami podjetij po obsežnih sredstvih za sanacijo njihovih posledic.

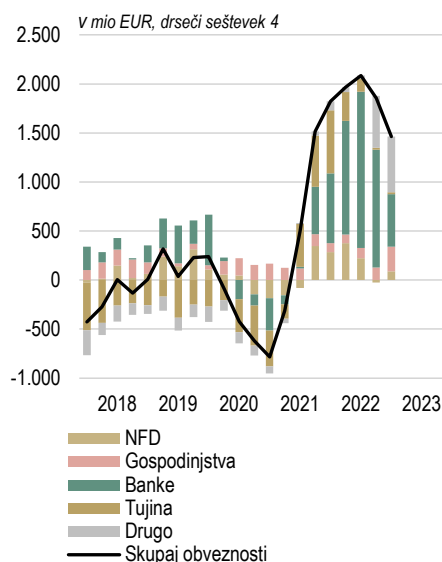
⁶⁷ Razmerje med dolžniškimi obveznostmi in kapitalom se razlikuje od razmerja, prikazanega v sliki 5.6, levo, ki izraža razmerje med dolžniškim in lastniškim financiranjem podjetij na podlagi podatkov finančnih računov (razlike so posledica različnega metodološkega zajema podatkov). Na tem mestu predstavljamo analizo na podlagi podatkov zaključnih poročil NFD AJPES-a.

⁶⁸ Podatki o posojilih iz tujine in pri domačih bankah so na voljo do junija 2023, medtem ko za financiranje pri drugih sektorjih upnikov razpolagamo le s podatki finančnih računov, ki so ob pripravi publikacije na voljo le do Q1 2023.

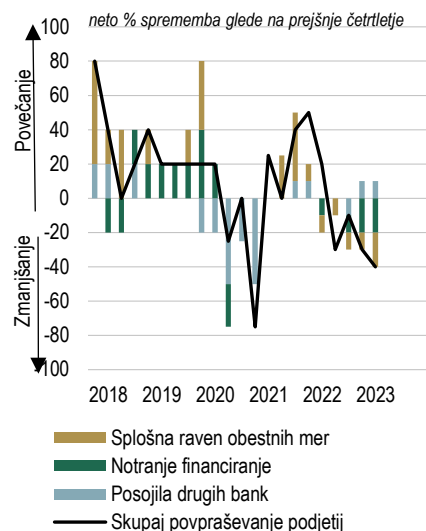
⁶⁹ Anketa BLS.

Slika 5.8: Posojila NFD

Tokovi posojil NFD po sektorju upnika

Dejavniki povpraševanja po posojilih pri domačih bankah

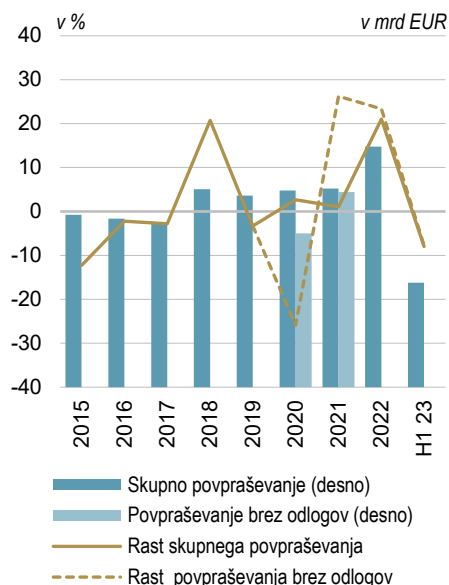

Opomba: Pod »Drugo« je zajeto eno večje posojilo države v decembru 2022.
Vir: Banka Slovenije, Anketa BLS.

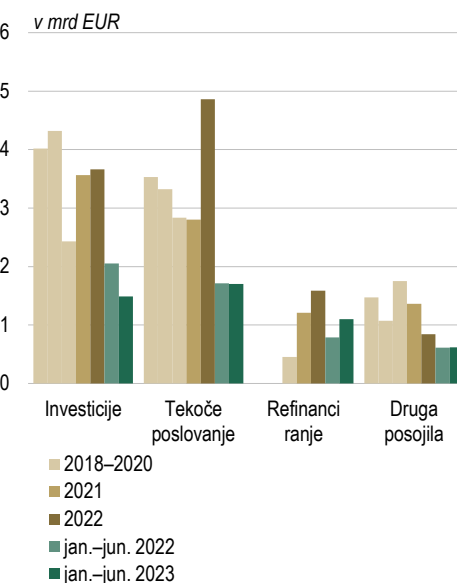
Tudi anketa bank o povpraševanju po posojilih potrjuje padec povpraševanja NFD v letu 2023. Po močnem porastu v lanskem letu se je povpraševanje NFD v prvem polletju 2023 zmanjšalo za 8 % medletno (slika 5.9, levo). Zmanjšalo se je predvsem povpraševanje po posojilih za investicije, ki se je v preteklih dveh letih ponovno približalo ravnem pred pandemijo (slika 5.9, desno). Opazen pa je močan porast povpraševanja po posojilih za refinanciranje, ki ga je spodbudila hitra rast obrestnih mer. V strukturi povpraševanja so ta posojila dosegla skoraj četrtino, v primerjavi s 5 % v letu 2020⁷⁰ (slika 8.22, levo v prilogi).

Slika 5.9: Povpraševanje NFD po posojilih

Skupno povpraševanje NFD po posojilih

Povpraševanje NFD po vrstah posojilih

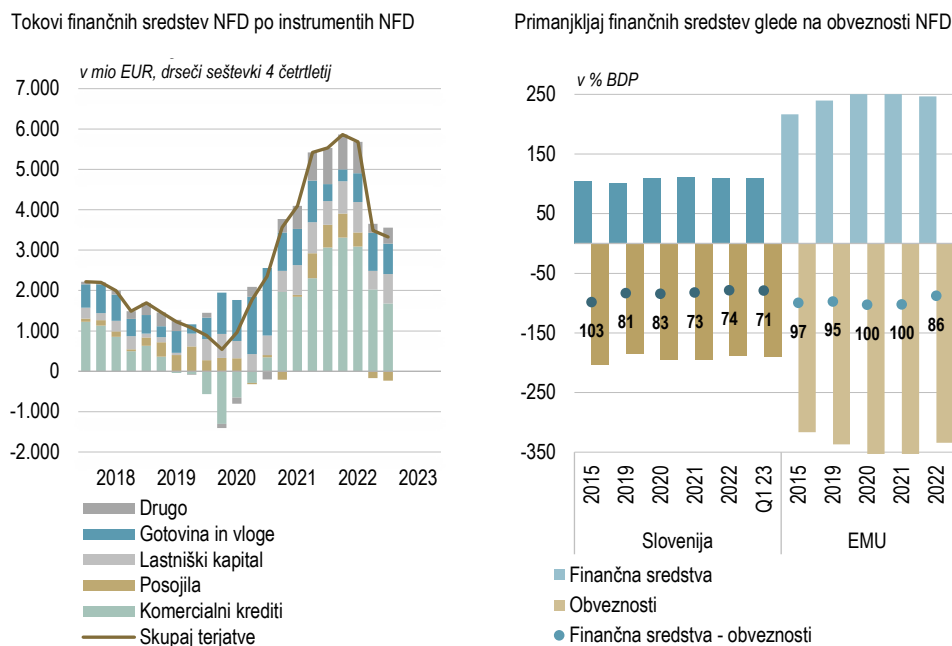
Opomba: Odlogi se nanašajo na odloge odobrene zaradi pandemije covid-19 (po interventnem zakonu in bilateralno dogovorjenih med banko in komitentom). Na sliki desno so odlogi, odobreni zaradi pandemije covid-19, zajeti v skupini drugih posojil.
Vir: Banka Slovenije, Anketa o povpraševanju po posojilih.

⁷⁰ Povpraševanje po posojilih za refinanciranje je prvič poročano v anketi za leto 2020, pred tem je bilo zajeto v skupini drugih posojil.

Finančna sredstva NFD

Podobno kot obveznosti NFD so se v zadnjih dveh četrletjih umirjali tudi tokovi finančnih sredstev NFD. V strukturi finančnih sredstev NFD predstavljajo posojila, komercialni krediti in naložbe v lastniški kapital znotraj sektorja NFD kar 42 % vseh finančnih sredstev,⁷¹ kar večinoma pojasnjuje podobno dinamiko sredstev in obveznosti NFD. Med finančnimi sredstvi NFD s 16,8 % izstopajo gotovina in vloge, večinoma plasirane v bankah v Sloveniji. V prvem polletju so se vloge pri bankah nekoliko zmanjšale, predstavljajo pa pomemben notranji vir NFD za financiranje poslovanja in investicij.

Slika 5.10: Finančna sredstva NFD

Opomba: Na desni sliki so med finančnimi sredstvi in obveznostmi zajete vse obveznosti (dolžniške in lastniške), zato so deleži obveznosti v BDP višji, kot na Sliki 5.6, ki med dolg vključuje le dolžniške obveznosti.
Vir: Banka Slovenije.

Primanjkljaj finančnih sredstev nad obveznostmi NFD se je v zadnjem letu zmanjšal in je tudi manjši kot v evrskem območju. Pri slovenskih NFD so bile obveznosti za 71 % BDP večje od finančnih sredstev (slika 5.10, desno), pri čemer se je ta primanjkljaj zaradi razdolževanja NFD v zadnjih letih opazno zmanjšal (leta 2015 je znašal še 103 %). NFD v evrskem območju imajo višje obveznosti in tudi finančna sredstva, njihov primanjkljaj v razmerju do BDP pa je prav tako višji kot v Sloveniji, 86 %. Pri tem je tendenca zmanjševanja obveznosti, finančnih sredstev in primanjkljaja v razmerju do BDP prisotna tudi v evrskem območju.

Stečajni in blokade računov NFD

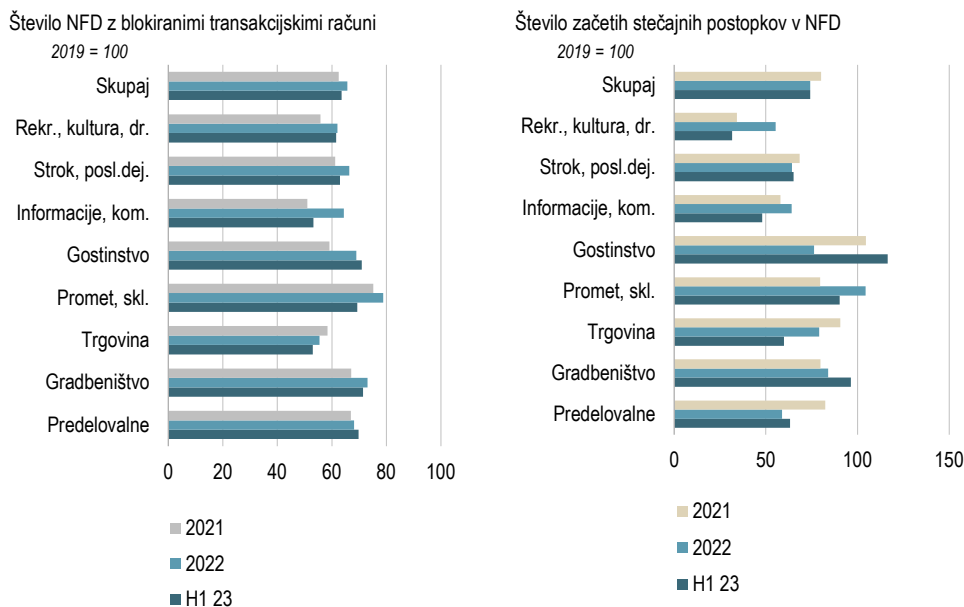
Število začelih stečajnih postopkov in blokiranih transakcijskih računov se je z manjšimi izjemami v posameznih dejavnostih ohranilo pod ravno iz leta 2019. Povprečno mesečno število sproženih stečajnih postopkov v prvem polletju 2023 (slika 5.11, desno) se na ravni celotnega sektorja NFD v primerjavi z letom 2022 ni povečalo. Na ravni posameznih dejavnosti izstopajo podjetja iz gostinstva s 16,4-odstotnim porastom števila stečajnih postopkov v primerjavi z letom prej. To je tudi edina dejavnost,

⁷¹ Ta sredstva znotraj sektorja se v enakem obsegu pojavljajo tudi v obveznostih NFD.

ki je po številu stečajnih postopkov že presegla leto 2019. Porast števila stečajnih postopkov od leta 2022 in približevanje ravni pred pandemijo sta prisotna še v gradbeništvu. V gostinstvu in tudi v predelovalnih dejavnostih se od leta 2022 povečuje število blokiranih transakcijskih računov družb (slika 5.11, levo), v vseh dejavnostih NFD pa je to število še vedno močno pod povprečjem leta 2019.

Slika 5.11: **Stečaji in blokade računov NFD**

Opomba: Prikazan indeksi so izračunani iz povprečnih mesečnih števil blokad oziroma sproženih stečajnih postopkov.
Vir: Vrhovno sodišče, AJPES, Banka Slovenije.

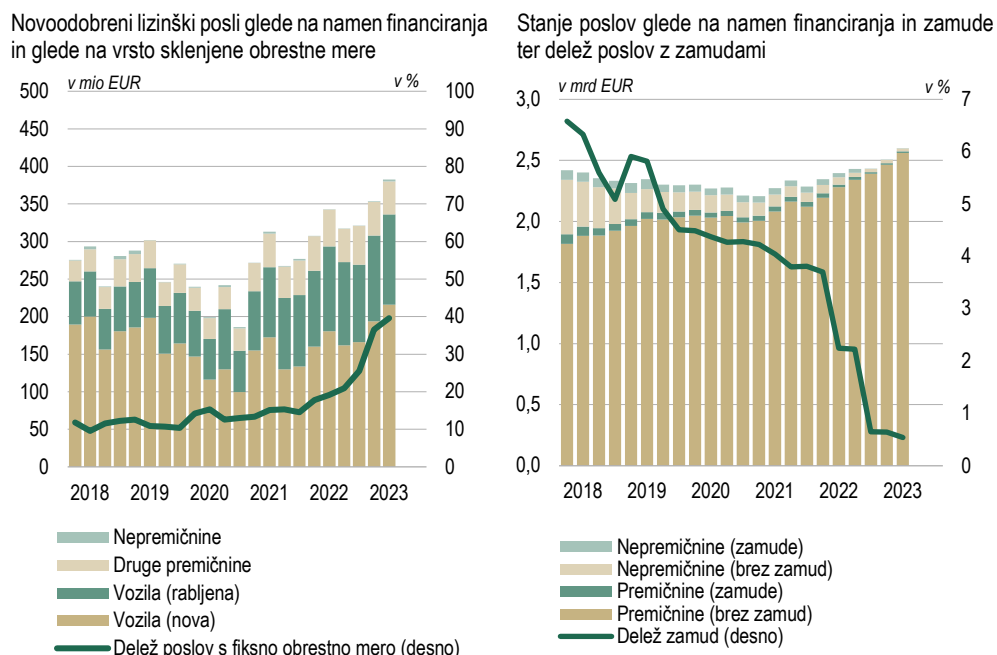
6 Nebančne finančne institucije

6.1 Lizinške družbe

Oceno tveganja, povezanega s poslovanjem lizinških družb, smo znižali na nizko raven. V prvi polovici leta 2023 so lizinške družbe še naprej krepile svojo dejavnost, kar se je odrazilo v povečanju obsega novih poslov in posledično tudi v rasti celotne bilančne vsote. Tveganje lizinških družb pa izhaja iz nižje dobičkonosnosti, saj so v prvem polletju leta 2023 poročale o upadu letnega dobička. Upad dobička je predvsem posledica višjih stroškov zadolževanja. V zadnjem obdobju opažamo porast novih poslov, sklenjenih z fiksno obrestno mero. Banke na področju finančnega najema še naprej krepijo svojo dejavnost, kar se je odrazilo v visoki medletni rasti novoodobrenih finančnih najemov.

Lizinške družbe so v prvi polovici leta 2023 močno okrepile svojo dejavnost, s čimer se nadaljuje trend hitre medletne rasti. Po vrsti posla še naprej prevladuje finančni najem.⁷² V prvi polovici leta 2023 so lizinške družbe odobrile za 736 mio novih poslov, kar pomeni 13,1-odstotno povečanje v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta (slika 6.1, levo). V strukturi števila novoodobrenih poslov so prevladovali posli z osebnimi vozili (50,1 %), sledili so posli s komercialnimi in tovornimi vozili (34,8 %). Največ novih poslov je bilo sklenjenih z NFD (58,7 %), sledijo gospodinjstva (40,3 %).

Slika 6.1: Novoodobreni posli in stanje lizinških poslov

Vir: Banka Slovenije.

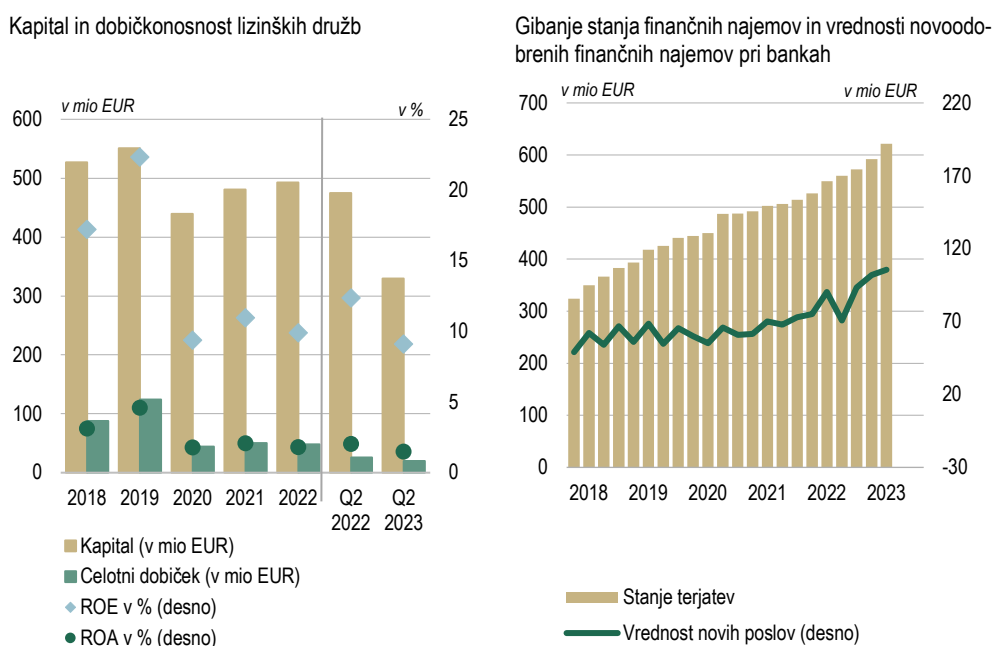
V prvi polovici leta 2023 je bilo mogoče opaziti nadaljnjo rast števila novoodobrenih poslov po nespremenljivi obrestni meri. Medtem ko se je število novih poslov s spremenljivo obrestno mero v prvi polovici 2023 v primerjavi z enakim obdobjem leta 2022 zmanjšalo za 18 %, je število novoodobrenih poslov z nespremenljivo obrestno mero poskočilo za 122 % (slika 6.1, levo). Struktura ročnosti novih poslov se ni bistveno

⁷² Med posle lizinških družb spadajo finančni najem, poslovni najem in posojila.

spremenila. Večina poslov (41,6 %) je bila v prvi polovici 2023 sklenjenih z ročnostjo med 1 do 5 let, sledili so posli od 5 do 10 let (40,5 %).

Povečanje števila novoodobrenih poslov se je izrazilo v rasti bilančne vsote lizinskih družb, ki je medletno zrasla za 9,1 % in je do konca junija 2023 dosegla 3,0 mrd EUR. Stanje lizinskih poslov je konec junija 2023 znašalo 2,6 mrd EUR, kar pomeni 7,9-odstotno medletno rast. Kakovost lizinskih poslov se je dodatno izboljšala, saj so terjatve v zamudi nad 90 dni v prvi polovici leta 2023 znašale le še 0,54 % (slika 6.1, desno). Kljub višjim čistim prihodkom od prodaje se je dobiček lizinskih družb v prvi polovici leta 2023 v primerjavi z enakim obdobjem leta 2022 zmanjšal za 22,5 % na 20 mio EUR (slika 6.2; levo). Na dobičkonosnost lizinskih družb so najbolj vplivali finančni odhodki iz posojil, ki so se povečali zaradi višjih obrestnih mer. Kapital je v drugem četrtletju 2023 znašal 330 mio EUR, kar je 30,5 % manj kot pred letom dni. Razlog za visok padec kapitala je zmanjšanje števila družb v vzorcu poročanja.⁷³

Slika 6.2: **Dobičkonosnost lizinskih družb in finančni najemi pri bankah**

Vir: Banka Slovenije.

Banke tudi letos povečujejo financiranje NFD in gospodinjstev s finančnim najemom. V prvi polovici leta 2023 je obseg novih najemov znašal 208 mio EUR, kar pomeni 25,4-odstotno rast v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta. Z gospodinjstvi je bilo sklenjenih več kot 52,3 % novih poslov, z NFD pa 46,3 %. Nadaljevala se je tudi rast stanja poslov. Stanje finančnih najemov v bankah je konec junija znašalo 621 mio EUR (slika 6.2; desno). Prevladujejo posli z gospodinjstvi.

Avgustovske poplave v Sloveniji so povzročile škodo in uničenje na premoženju, vključno z vozili, opremo, stroji in podobno. Zaradi uničenja in neuporabnosti nekaterih premoženjskih sredstev je v naslednjih mesecih mogoče pričakovati rast novoodobrenih poslov lizinskih družb. Hkrati se ob slabšem gospodarskem stanju povečuje kreditno tveganje, ki lahko pripelje do težav pri plačevanju obrokov s strani lizingojemalcev in poslabša delež poslov z zamudami.

⁷³ Banka Slovenije določi statistični vzorec obveznikov poročanja na podlagi pomembnosti poslovanja in ne pokriva celotnega sektorja lizinskih dejavnosti. Vzorec obveznikov poročanja se med kvartali lahko spreminja. Če za obdobje prve polovice leta 2022 ne zajamemo lizinskih družb, ki so bile v letu 2023 izključene iz poročanja, je medletni padec kapitala 9,0 %.

6.2 Zavarovalnice

Zbrane bruto premije zavarovalnic so se v prvi polovici 2023 ponovno zvišale, najbolj pri premoženjskih zavarovanjih. Škodni količniki zavarovalnic so ostali na podobni ravni kot pred letom dni. V začetku leta 2023 so se začele spremembe v segmentu prostovoljnega dopolnilnega zavarovanja. Vlada je omejila višino premije, z začetkom leta 2024 pa naj bi bilo prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje v Sloveniji dokončno ukinjeno oziroma preneseno v obvezno zdravstveno zavarovanje. Dobiček zavarovalnic se je v prvem polletju leta 2023 v primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta zmanjšal, predvsem zaradi omejitve višine premije dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Kapitalska ustreznost zavarovalnic v Sloveniji ostaja visoka.

V začetku leta 2023 je slovenski zavarovalniški sektor doživel regulatorne spremembe, ki zadevajo tri zavarovalnice, ki izvajajo prostovoljno dopolnilno zdravstveno zavarovanje. V letu 2022 so te zavarovalnice zbrale dobrih 665 mio EUR bruto premij iz dopolnilnega zavarovanja, kar pomeni 22,1 % zbranih bruto premij zavarovalnic v letu 2022. Zaradi višanja stroškov zdravstvenih storitev so zavarovalnice napovedale dvig premije, a je kmalu po napovedi začela veljati vladna uredba,⁷⁴ ki omejuje dvig premije dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Uredba naj bi veljala vsaj do konca leta 2023. Z začetkom leta 2024 je predvideno, da se dopolnilno zdravstveno zavarovanje prenese v obvezno zdravstveno zavarovanje.

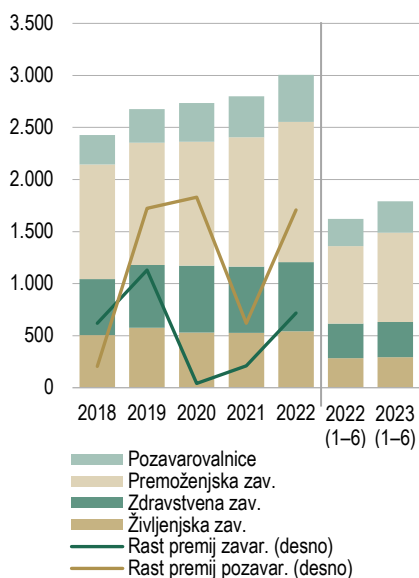
Zavarovalnice so v prvi polovici leta 2023 zbrale skupno za 1,5 mrd EUR bruto premij, kar pomeni 9,3-odstotno medletno rast. K rasti zbranih bruto premij zavarovalnic so največ prispevala premoženjska zavarovanja (14,8 %), zvišale so se tudi zbrane bruto premije življenjskih zavarovanj (3,1 %) in zdravstvenih zavarovanj (2,4 %) (slika 6.3, levo). K visoki rasti zbranih bruto premij so največ prispevale podražitve premij, ki so bile najvišje pri premoženjskih zavarovanjih, zlasti pri avtomobilskih zavarovanjih in zavarovanjih doma. Zbrane bruto premije pozavarovalnic so se v prvi polovici 2023 glede na enako obdobje lani zvišale za 16,0 % na 303 mio EUR.

Zaradi podobne rasti prejetih bruto premij in izplačanih škod se je škodni količnik zavarovalnic ob polletju 2023 medletno rahlo poslabšal. Rast izplačanih bruto škod je bila medletno 9,4 % višja. Izplačila so se medletno najbolj zvišala pri premoženjskih zavarovanjih ter so izhajala predvsem iz rasti cen in višjih stroškov popravil. Škodni količnik zavarovalnic se je poslabšal za 0,1 odstotne točke na 63,6 %, zaradi precejšnega poslabšanja količnika pri prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju zaradi prej omenjene uredbe, medtem ko sta se izboljšala škodna količnika pri premoženjskem in življenjskem zavarovanju. V pozavarovalnicah se je v prvi polovici leta 2023 bruto škodni količnik v primerjavi z enakim obdobjem lani poslabšal in znašal 51,6 % (slika 6.3, desno).

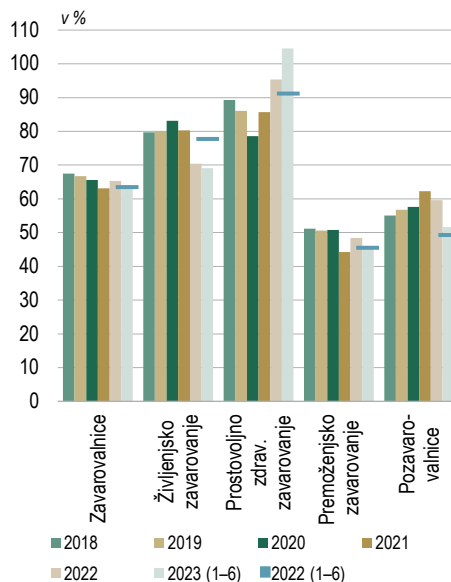
⁷⁴ Uredba o določitvi najvišje cene premije dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. [44/23](#)).

Slika 6.3: Zbrane bruto premije in škodni količnik

Zbrane bruto premije in letne stopnje rasti zavarovanj (po)zavarovalnic

Škodni količnik pomembnejših zavarovalnih vrst

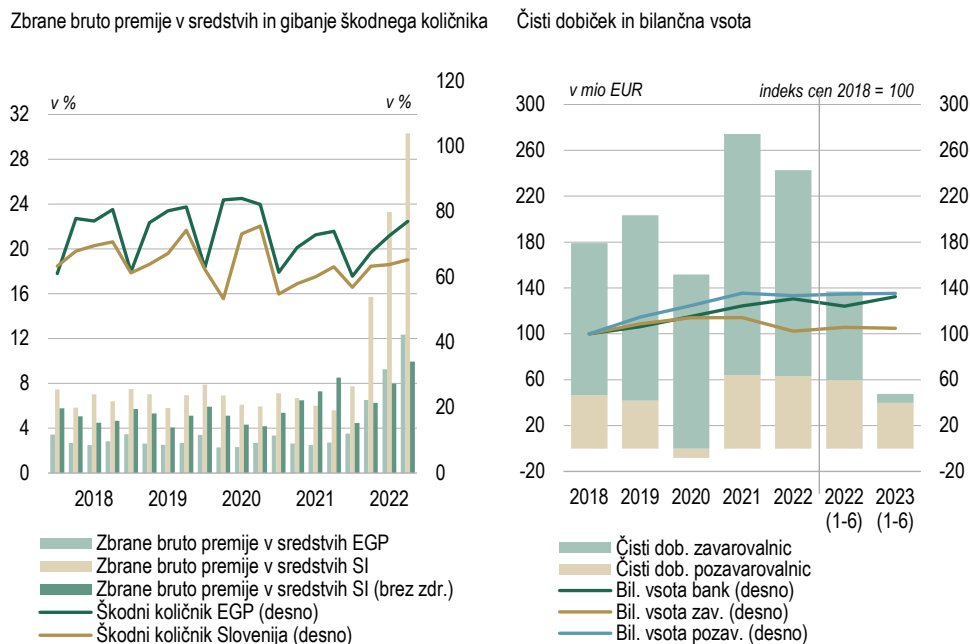
Opomba: Zavarovalniški podatki temeljijo na poročilu Solventnost II.
Vir: AZN, EIOPA, Banka Slovenije, lastni izračuni.

Delež zbranih bruto premij v sredstvih zavarovalnic se je do konca leta 2022 povečal pri zavarovalnicah v Sloveniji in tudi v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP). Delež zbranih bruto premij v sredstvih slovenskih zavarovalnic je ob koncu leta 2022 znašal kar 30,3 %. Brez prostovoljnega oziroma dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja je znašal 9,9 %, medtem ko je v zavarovalnicah v EGP znašal 12,4 % (slika 6.4, levo).

Dobiček zavarovalnic in pozavarovalnic se je v prvi polovici leta 2023 krepko zmanjšal.⁷⁵ Dobiček zavarovalnic se je zmanjšal za 89,8 % na 8 mio EUR (slika 6.4, desno). Manjši je predvsem dobiček iz premoženjskega zavarovanja, kar je večinoma posledica Uredbe o določitvi maksimalne cene dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, saj se dopolnilno zdravstveno zavarovanje obravnava kot del premoženjskega zavarovanja. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja iz premoženjskega zavarovanja je v prvem polletju 2023 dosegel izgubo 31,2 mio EUR, življenjska zavarovanja pa so dosegla 39,7 mio EUR dobička. Izgubo na segmentu premoženjskega zavarovanja je mogoče pričakovati tudi za drugo polovico leta zaradi posledic poletnih ujm. Dobiček pozavarovalnic je konec junija 2023 medletno upadel za 22,8 % in znašal 40 mio EUR. Bilančna vsota zavarovalnic in pozavarovalnic je ob koncu junija 2023 medletno ostala na podobni ravni. S 7,3 mrd EUR je bila bilančna vsota zavarovalnic medletno nižja za 0,8 %, medtem ko se je bilančna vsota pozavarovalnic zvišala za 0,4 % na 1,3 mrd EUR.

⁷⁵ Zneska čistega dobička za Q2 2022 in za Q2 2023 nista popolnoma primerljiva, saj je prvi podatek poročan po računovodskem standardu IFRS4, drugi pa po računovodskem standardu IFRS17. Poročanje kvartalnih računovodskih izkazov po IFRS17 je začelo veljati s poročanjem za Q1 2023.

Slika 6.4: Škodni količnik ter čisti dobiček in bilančna vsota

Opomba: Po letu 2017 temeljijo podatki zbranih bruto premij in škodnega rezultata na agregatnih statističnih poročilih skladnih s Solventnostjo II. Pri izračunu škodnega količnika smo upoštevali kumulativne podatke izplačanih bruto škod in zbranih bruto premij ob zaključku vsakega četrtletja. Učinki sprememb cen dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja pomembno vplivajo na zbrane bruto premije zdravstvenega dela v Sloveniji, zato smo prikazali tudi gibanje brez tega učinka. Podatki za EGP so bili na razpolago do vključno Q4 2022. Zavarovalniški podatki temeljijo na poročilu Solventnost II. Izjema so podatki o dobičku, ki temeljijo na agregiranih podatkih.

Vir: AZN, Banka Slovenije.

Kapitalska ustreznost zavarovalnic v Sloveniji ostaja visoka. Zavarovalnice morajo v skladu s standardi Solventnosti II zagotoviti dovolj sredstev iz lastnih virov. Višja, kot so tveganja, ki jih zavarovalnica prevzema, višji mora biti zahtevan solventnosti kapital (SCR) oziroma minimalni zahtevani kapital (MCR), ki ga mora zavarovalnica pokriti z lastnimi sredstvi. Mediana kapitalske ustreznosti glede na solventnosti kapital (količnik SCR) se je pri zavarovalnicah, ki poslujejo v Sloveniji, v drugem četrtletju 2023 medletno znižala za 6,2 odstotne točke na 220,5 %. Pri tem je ob koncu leta 2022 mediana količnika SCR v Sloveniji ostala nižja kot v državah EGP (202,7 % v Sloveniji in 219,3 % v EU). Mediana kapitalske ustreznosti glede na minimalni konsolidirani zahtevani kapital (količnik MCR) se je v Sloveniji v zadnjem četrtletju 2022 medletno znižala za 9,1 odstotne točke na 642,3 % (slika 8.25 v prilogi).

6.3 Vzajemni skladi

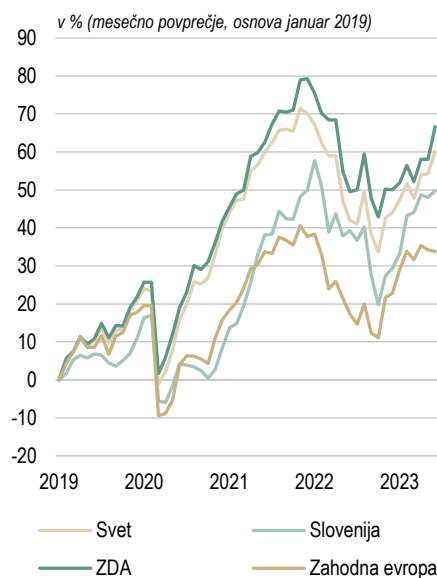
Delniški trgi so v začetku leta 2023, v pričakovanju zaključka zaostrovanja monetarne politike ter ob napovedih napredka na področju umetne inteligence, rasli. Domači vzajemni skladi imajo največ naložb v delnicah in enotah investicijskih skladov in so v prvi polovici leta 2023 zabeležili rast sredstev, zlasti zaradi visoke izpostavljenosti do delniških naložb, ki so na trgih dosegle rast. Med delniškimi naložbami domačih vzajemnih skladov prevladujejo delniške družbe iz ZDA.

Na delniških trgih je po izrazitem padcu v letu 2022 v začetku 2023 sledila rast. Delniški trgi so v pričakovanju konca zaostrovanja monetarne politike in napovedih napredka umetne inteligence rastle (slika 6.5; levo). Ob vztrajanju, zlasti osnovne inflacije, so se okrepila pričakovanja, da v letošnjem letu Evropska centralna banka še ni zaključila z dvigi ključnih obrestnih mer.

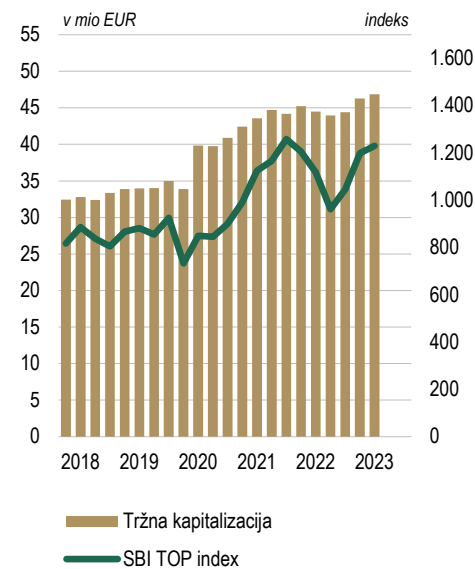
Domača borza se še naprej sooča z izzivom nizke likvidnosti trga. Promet se je v prvih dveh četrtletjih leta 2023 medletno zmanjšal za 39,3 %, pri čemer je dosegel skupno vrednost 153 mio EUR. Konec junija 2023 je bilo prisotnih 16 delniških družb, tržna kapitalizacija pa se je medletno zvišala za 5,5 % in dosegla obseg 46,8 mrd EUR, kar odraža splošno večjo naklonjenost vlagateljev do tovrstnih naložb. Borzni indeks SBI TOP je v prvih šestih mesecih leta 2023 pridobil 17,6 % (slika 6.5; desno).

Slika 6.5: Gibanje borznih indeksov in tržna kapitalizacija Ljubljanske borze

Gibanje izbranih borznih indeksov

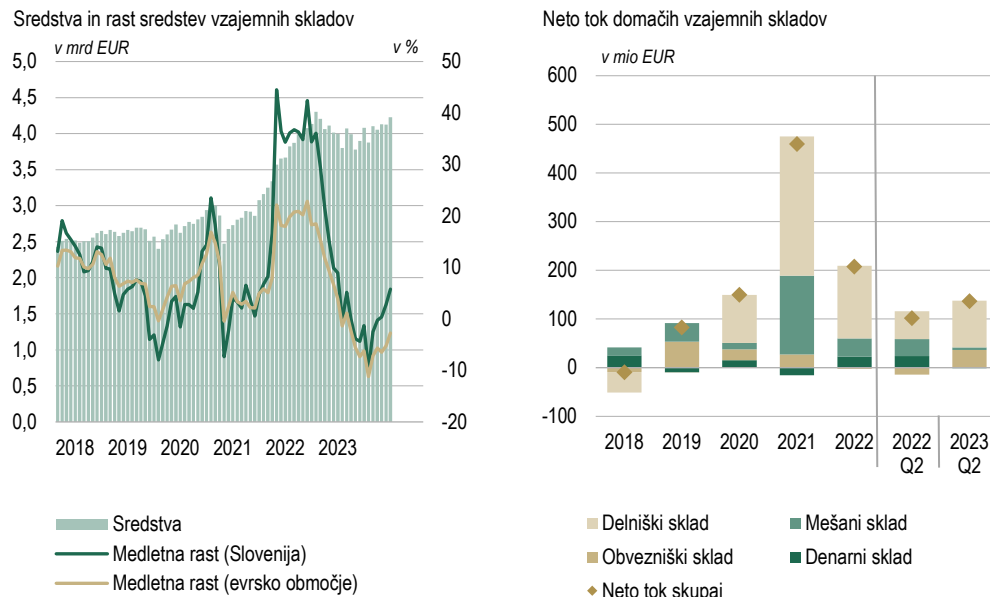
Tržna kapitalizacija Ljubljanske borze in gibanje indeksa SBI TOP

Opomba: Na sliki levo je za ZDA izbran indeks S&P 500, za Zahodno Evropo Euro Stoxx 600, za Slovenijo SBITTOP, za svet MSCI World Net Total Return Index. Podatki na levi sliki do vključno maja 2023, na desni do vključno aprila 2023.
Vir: Bloomberg, Eurostat, Banka Slovenije.

Sredstva vzajemnih skladov so se v prvi polovici leta 2023 povečala zlasti zaradi visoke rasti vrednosti delniških borznih indeksov in povečanega neto toka v vzajemne sklade. Medletno se je vrednost sredstev domačih vzajemnih skladov povečala za 14,1 % in je konec junija 2023 znašala 4,4 mrd EUR. Domači vzajemni skladi imajo največ naložb v delnicah in enotah investicijskih skladov. V primerjavi s skladi evrskega območja, ki imajo naložen precej večji delež sredstev v dolžniških vrednostnih papirjih, so domači vzajemni skladi bolj izpostavljeni tržnemu tveganju. Visoka izpostavljenost domačih vzajemnih skladov do delniških naložb je skupaj s prevrednotenji prispevala tudi k hitrejši rasti sredstev v primerjavi z evrskim povprečjem (slika 6.5; levo). Na evrskem območju je opaziti medletni padec sredstev investicijskih skladov, medtem ko so domači vzajemni skladi zaznali rast. Med delniškimi naložbami domačih vzajemnih skladov prevladujejo delniške družbe iz ZDA (48,3 %) in držav članic evrskega območja (22,7 %), naložbe v dolžniške vrednostne papirje pa so večinoma usmerjene v države evrskega območja (73,2 %).

Slika 6.6: Sredstva in neto tok domačih vzajemnih skladov

Opomba: Na sliki levo so prikazani podatki do vključno maja 2023. V podatke niso vključeni denarni skladi.
Vir: Banka Slovenije, ECB SDW.

Varčevalci ostajajo naklonjeni varčevanju v vzajemnih skladih, kar je podprto z rastjo vrednosti enot premoženja (VEP) domačih vzajemnih skladov. Neto vplačila v vzajemne sklade so se v prvi polovici leta 2023 medletno zvišala za 34,3 % na 137 mio EUR. Izrazita medletna rast je posledica nizkih neto vplačil pred enim letom zaradi negotovosti, povezanih z vojno v Ukrajini in začetkom izrazitejšega zviševanja obrestnih mer centralnih bank v boju zoper visoke inflacijske pritiske. Lastniška struktura enot domačih investicijskih skladov ostaja stabilna. Največji lastniki enot domačih investicijskih skladov ostajajo gospodinjstva, ki so v prvih šestih mesecih leta 2023 vplačala za 93,3 mio EUR sredstev. Precej so svoj delež povečale NFD (14,9 mio EUR), ki so še v drugi polovici 2022 črpale sredstva iz skladov. NFD so glavnino sredstev naložile v obvezniške (44,0 %) in denarne sklade (42,2 %), za razliko od lanskega leta, ko so vplačevale večinoma v delniške sklade.

Do nekaterih sprememb je prišlo v strukturi neto vplačil v vrste skladov, pri čemer je bilo največ neto vplačil v prvi polovici leta 2023 zabeleženih pri delniških skladih. Delniški skladi so še povečali svoj delež neto vplačil v strukturi vseh vrst vzajemnih skladov (70,5 %), čemur pa so sledili obvezniški skladi (26,5 %), ki so lani zabeležili neto izplačila (slika 6.6, desno). Medtem so denarni skladi zabeležili neto izplačila. Glede na obsežno škodo, ki so jo utrpeli posamezni deli Slovenije, je mogoče pričakovati zmanjšanje vplačil v sklade oziroma tudi povečanje izplačil sredstev zaradi potreb obnove.

7 Makrobonitetna politika za bančni sistem in lizinške družbe

Makrobonitetni ukrepi služijo omejevanju oziroma zmanjševanju tveganj, ki jim je izpostavljen bančni sistem, in povečanju odpornosti slovenskega bančnega sistema. V luči trenutnega makrofinančnega okolja ocenjujemo, da je makrobonitetna politika naravnana zlasti k ohranjanju odpornosti finančnega sistema. Konec leta 2022 smo uvedli proticiklični kapitalski blažilnik v višini 0,5 %, ki ga bodo banke morale izpolnjevati od 31. decembra 2023. Julija letos smo sprejeli tudi Sklep o določitvi blažilnika za DSPB, ki implementira revidirano metodologijo za določanje minimalne stopnje kapitalskega blažilnika za DSPB, ki jo bo ECB uporabljala od 1. januarja 2024. S 1. julijem je začel veljati nov sklep, ki prilagaja že prej uveljavljene makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov.

Makrobonitetna politika Banke Slovenije

Z makrobonitetno politiko identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost, glavni namen pa je zaščita in ohranjanje stabilnosti celotnega finančnega sistema. Končni cilj makrobonitetne politike je zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje Odbor za finančno stabilnost.

V Banki Slovenije smo pristojni za razvoj in implementacijo makrobonitetnih ukrepov za bančni sektor in lizinške družbe. Pravno podlago za izvajanje makrobonitetne politike predstavljajo Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije in o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012, Zakon o bančništvu (ZBan-3) in Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS).

Proces oblikovanja in implementacije makrobonitetne politike se lahko razdeli v štiri med seboj povezane faze:

1. identifikacijo in oceno ravni sistemskih tveganj,
2. izbiro in oblikovanje (kalibracijo) makrobonitetnega instrumenta,
3. implementacijo makrobonitetnega ukrepa,
4. ocenjevanje makrobonitetne politike in instrumenta.

Na podlagi orodij za spremljanje finančne stabilnosti ocenimo raven sistemskih tveganj. Sistemsko tveganje je tveganje motenj v finančnem sistemu, ki imajo lahko resne negativne posledice za delovanje finančnega sistema in realnega gospodarstva. Oceno sistemskih tveganj predstavljamo v 2. in 3. delu tega gradiva, odpornost na predstavljena tveganja pa je analizirana v 4. poglavju. Z izoblikovanim naborom kazalnikov spremljamo razvoj sistemskih tveganj in odpornosti nanje ter ocenjujemo doseganje posameznih vmesnih ciljev makrobonitetne politike. Ti so:

- blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda;
- blažitev in preprečitev čezmernega neskladja v strukturi ročnosti in nelikvidnosti;
- omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti;
- omejitev sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje;
- krepitev odpornosti finančnih infrastruktur.

Če ocenimo, da se raven sistemskih tveganj viša ali da obstaja tveganje, da vmesni cilji makrobonitetne politike ne bodo doseženi, se lahko odločimo za uvedbo makrobonitetnih ukrepov. Njihov izbor in kalibracija sta odvisna od ravni in izvora tveganja ter sledita načelom, opisanim v Strateškem okvirju makrobonitetne politike. Izboru in kalibraciji instrumenta sledita implementacija in ocena učinkovitosti. Makrobonitetni ukrep je uspešen, če prispeva k doseganju zastavljenih vmesnih ciljev makrobonitetne politike in posredno k zmanjšanju sistemskih tveganj.

V bližnji prihodnosti bodo za makrobonitetno politiko izredno pomembne posledice prehoda iz obdobja nizkih obrestnih mer in nizke variabilnosti različnih ekonomskih kategorij v obdobje povečane inflacije, višjih nominalnih obrestnih mer ter posledično večje variabilnosti nominalnih ekonomskih kategorij. Inflacija bi lahko povzročila večjo negotovost pri investicijskih odločitvah in posledično več napačnih investicijskih odločitev zaradi neoptimalnih ocen pričakovanih realnih gibanj. Večja variabilnost v finančnih in ekonomskih kategorijah bo v prihodnje delovanje makrobonitetne politike prinesla večji poudarek spremljanju in naslavljanju izrazitejših cikličnih gibanj. Makrobonitetna politika se bo posledično osredotočala na povečevanje odpornosti bančnega sistema v makrofinančnih razmerah, ki to še omogočajo.

Makrobonitetni instrumenti Banke Slovenije

Trenutno imamo v veljavi štiri makrobonitetne instrumente. Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB), proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB) in sektorska blažilnika sistemskih tveganj (SyRB) zahtevajo višjo raven kapitala v bankah in s tem krepijo (kapitalsko) odpornost bančnega sistema. Makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva vzpostavljajo minimalne kreditne standarde, hkrati pa so usmerjene v blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda ter tako zmanjšujejo kreditno tveganje.

Tabela 7.1: Makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije

Makrobonitetni ukrep	Leto uvedbe / spremembe	Tip ukrepa	Vmesni cilj	Ocena doseganja cilja
Makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva (LTV, DSTI in omejitev ročnosti)	2016*/2018**/2019*** /2020****/2022*****/2023*****	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Izboljšani kreditni standardi pri odobranju potrošniških in stanovanjskih posojil.
Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB)	2016/2023*****	ZAVEZUJOČ	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje	Višja odpornost zaradi višje zahteve po CET1, ki za banke ni bila omejujoča.
Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	2016/2022*****	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod	Banke bodo blažilnik v višini 0,5 % morale izpolnjevati od 31. 12. 2023.
Sektorska blažilnika sistemskih tveganj (SyRB)	2022*****	ZAVEZUJOČ	(a) blažitev in preprečitev rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda (b) omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti	Ocena dosega cilja še ni na voljo; banke morajo blažilnik izpolnjevati od 1. 1. 2023.

Vir: Banka Slovenije.

* V letu 2016 smo uvedli priporočilo glede razmerja LTV in DSTI za stanovanjska posojila.

** Leta 2018 je bilo makrobonitetno priporočilo razširjeno na potrošniška posojila, za katera so poleg omejitev razmerja DSTI veljale tudi omejitve najvišje ročnosti.

*** Leta 2019 sta DSTI in omejitev ročnosti postala zavezujoča makrobonitetna instrumenta.

**** Leta 2020 so bile zaradi epidemije covid-19 uvedene prilagoditve ukrepa DSTI, ki so bankam dovolile, da pod določenimi pogoji iz izračuna DSTI izključijo začasno znižanje dohodka v času epidemije.

***** S 1. 7. 2022 so začele veljati dodatne spremembe obstoječih omejitev kreditiranja prebivalstva.

***** Zadnja sprememba obstoječih omejitev kreditiranja prebivalstva je začela veljati 1. 7. 2023.

***** Julija 2023 je bila s Sklepom sprejeta sprememba metodologije za določanje višine blažilnika za DSPB, ki sledi enotni metodologiji ECB.

***** Svet BS je konec leta 2022 sprejel dvig proticikličnega kapitalskega blažilnika z 0 % na 0,5 %, in sicer bodo banke morale izpolnjevati zahteve od 31. 12. 2023.

***** Sektorska blažilnika sistemskih tveganj sta bila uvedena v letu 2022, veljati pa sta začela s 1. 1. 2023.

Junija smo prilagodili makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva.⁷⁶ Spremembe so začele veljati 1. 7. 2023. Z dvigom bruto minimalno plače na 1203,36 EUR,⁷⁷ (12-odstotni dvig).⁷⁸ 1. januarja 2023 se je kreditna sposobnost prebivalstva precej poslabšala. Na podlagi takrat veljavnega Sklepa o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov je izračun kreditne sposobnosti namreč temeljil na znesku, določenem v 102. členu Zakonu o izvršbi in zavarovanju (ZIZ).⁷⁹ Ta določa, da mora dolžniku v izvršbi ostati znesek v višini 76 % bruto minimalne plače (ob morebitnih vzdrževanih družinskih članih pa še dodatni znesek, ki ga določa število vzdrževanih družinskih članov). Od uvedbe makrobonitetnih omejitev kreditiranja prebivalstva leta 2016 se je razlika med uporabljeno mejo kreditne sposobnosti in minimalnimi življenjskimi stroški vztrajno krepila (slika 7.1, desno). Sprememba ZMbNFS,⁸⁰ v skladu s katero nadzorni organi pri izvajanju makrobonitetnega nadzora nismo vezani na določbe glede omejitve izvršbe, kot jih določajo predpisi, ki urejajo izvršbo in zavarovanje, je omogočila prilagoditev makrobonitetnih omejitev. Spodnjo mejo kreditne sposobnosti smo ob prenovi ukrepa vezali na minimalne življenjske stroške (povečane za znesek za morebitne vzdrževane družinske člane), ki se po potrebi prilagodijo splošni rasti cen oziroma drugim dejavnikom.

⁷⁶ Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov (Uradni list RS, št. 63/23) in Sklep o določitvi zneska minimalne kreditne sposobnosti potrošnika (Uradni list RS, št. 63/23).

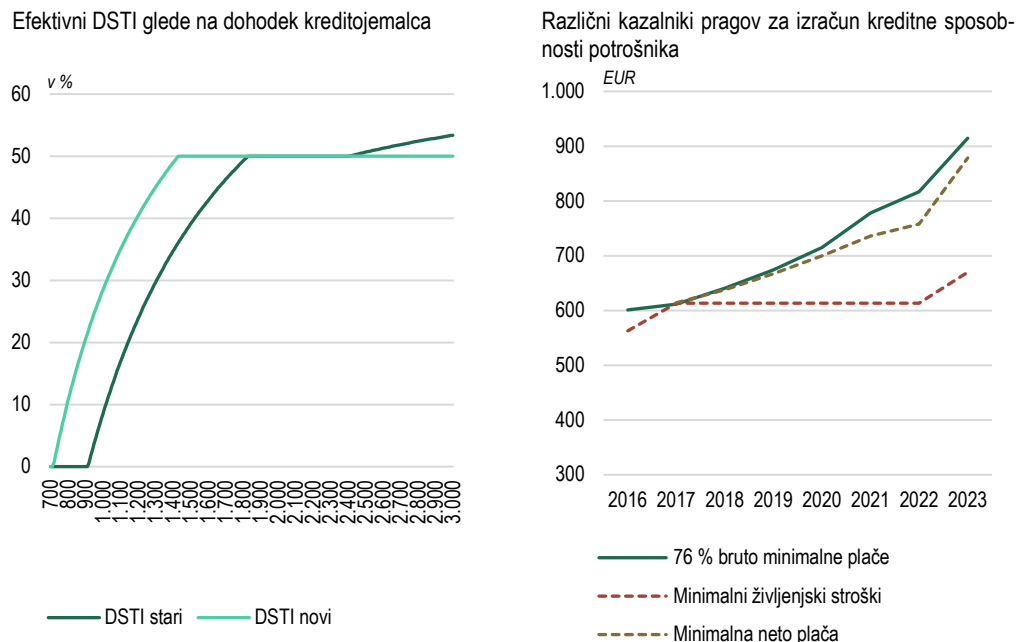
⁷⁷ Uradni list RS, št. RS 4/23.

⁷⁸ [Dvig minimalne plače za 100 evrov | GOV.SI.](#)

⁷⁹ [Zakon o izvršbi in zavarovanju \(ZIZ\) \(pilsr.si\).](#)

⁸⁰ [Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema \(ZMbNFS\).](#)

Slika 7.1: Razlika v efektivnem DSTI med starim in novim Sklepom in različni kazalniki pragov za izračun kreditne sposobnosti potrošnika lične

Vir: Banka Slovenije

Znesek minimalne kreditne sposobnosti potrošnika bomo preverili najmanj enkrat letno. Objavljen bo na spletni strani, ob njegovi morebitni spremembi pa tudi v Uradnem listu RS. Od 1. julija 2023 znaša znesek minimalne kreditne sposobnosti 745 EUR. Pri določitvi tega zneska je bil upoštevan izračun minimalnih življenjskih stroškov Inštituta za ekonomska raziskovanja iz novembra 2022 v višini 669,8 EUR, zvišan za napovedano inflacijo za leti 2023 in 2024. Uvedeno je bilo tudi enotno najvišje razmerje med stroškom servisiranja celotnega dolga in dohodkom potrošnika (DSTI), ki ne glede na višino dohodka ne sme preseči 50 %. Hkrati se je zmanjšal obseg dovoljenih odstopanj od najvišjega dovoljenega razmerja DSTI. To razmerje sme presegati največ 3 % novih kreditnih pogodb za stanovanjsko nepremičnino in največ 3 % pogodb za potrošni namen. Kreditne pogodbe za potrošni namen, ki presegajo najvišje razmerje DSTI, morajo biti skladne z omejitvijo ročnosti. Spremenjen je tudi izračun letnega dohodka potrošnika, saj lahko banke upoštevajo tudi otroške dodatke in nekatere druge socialnovarstvene prejemke, ki so bili do zdaj izključeni. Če kreditna pogodba za potrošni namen ne presega zneska 5.000 EUR, se lahko dohodek potrošnika poenostavljeno izračuna tako, da se trije zadnji mesečni dohodki iz delovnega razmerja ali zadnji mesečni dohodek iz pokojnine preračunajo na letno raven.

Makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov so v zadnjih letih prispevale k stabilnim kreditnim standardom (tabela 7.2). Razmerje LTV se je znižalo pod 60 % in je glede na zadnje razpoložljive podatke v povprečju znašalo 58,1 %. Na upad razmerja LTV v tretjem četrtletju 2022 je vplivala lanska sprememba priporočila LTV, ki je znižala najvišje priporočeno razmerje LTV z 80 % na 70 % (razen za posojila za primarno nepremičnino).⁸¹ Povprečna vrednost LTV je v prvem letu po uvedbi spremembe priporočenega razmerja LTV za posojila za primarno nepremičnino znašala 60,3 %, za sekundarno nepremičnino pa 53 %. Delež odstopanj od priporočene vrednosti LTV je stabilen in znaša okoli 10 %. Razmerje DSTI pri stanovanjskih posojilih ostaja v prvem polletju 2023 stabilno pri okoli 33 %. Povprečna ročnost stanovanjskih posojil ostaja stabilna pri okoli 18,5 leta. Razmerje DSTI pri potrošniških posojilih prav tako ostaja stabilno pri okoli 26 %. Tako kot pri stanovanjskih posojilih se je tudi pri potrošniških

⁸¹ Posojila za primarno nepremičnino so posojila, zavarovana s stanovanjsko nepremičnino, kjer je nepremičnina dana v zavarovanje tudi predmet gradnje, nakupa ali obnove in kjer je nepremičnina namenjena bivanju lastnika.

posojilih delež odstopanj od maksimalnega razmerja DSTI v prvem polletju 2023 povečal. Na povečanje deleža odstopanj od maksimalnega razmerja DSTI so vplivale višje tržne obrestne mere in povečanje bruto minimalne plače. Povprečna ročnost potrošniških posojil ostaja stabilna pri 6,2 leta.

Tudi sprostitve makrobonitetnih instrumentov, ki so začele veljati v drugi polovici leta 2022,⁸² so prispevale k večjemu deležu dovoljenih izjem DSTI. Posojila, odobrena kreditojemalcem, katerih neto dohodek ni presegal spodnje meje kreditne sposobnosti, so v drugi polovici leta 2022 predstavljala le 0,4 % vseh novih potrošniških posojil in manj kot 0,1 % vseh novih stanovanjskih posojil. V prvi polovici leta 2023 so ta posojila predstavljala 1,0 % vseh novih potrošniških posojil in 0,3 % vseh novih stanovanjskih posojil. V drugi polovici leta 2022 so ta posojila predstavljala 11,6 % vseh novih dovoljenih izjem od opredeljenega razmerja DSTI pri potrošniških posojil in le 2,1 % vseh novih stanovanjskih posojilih. V prvi polovici leta 2023 so potrošniška posojila z odstopanjem od zahteve DSTI predstavljala 17,6 % vseh novih izjem DSTI, stanovanjska posojila z odstopanjem pa 4,8 % vseh novih izjem DSTI. Banke niso izkoristile vseh dopustnih izjem, iz česar je mogoče sklepati, da posameznikov (z nižjimi dohodki) niso v večji meri kreditirale bodisi zaradi lastnih strožjih kreditnih standardov⁸³ bodisi zaradi pomanjkanja povpraševanja.

Tabela 7.2: Povprečne vrednosti izbranih parametrov za stanovanjska in potrošniška posojila ter delež odstopanj od makrobonitetnih instrumentov

Tehtano povprečje	2019*	2020	Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022	Q1 2023	Q2 2023
Stanovanjska posojila												
LTV	67,7%	67,6%	65,1%	63,5%	62,8%	63,4%	61,8%	60,0%	57,8%	58,5%	58,3%	58,1%
Delež odstopanj LTV	20,0%	15,7%	10,8%	10,3%	10,1%	10,8%	10,3%	9,9%	13,4%	9,1%	11,5%	10,0%
DSTI	32,1%	29,9%	30,7%	30,8%	31,4%	31,3%	31,3%	31,5%	32,8%	33,2%	33,3%	32,8%
Delež odstopanj DSTI	15,7%	4,9%	9,7%	3,1%	3,7%	4,0%	6,9%	2,8%	2,4%	3,2%	7,2%	5,7%
Povprečna ročnost	19,1	19,3	19,2	18,6	18,7	18,6	18,6	18,3	18,6	18,6	18,7	18,3
Potrošniška posojila												
DSTI	26,4%	24,6%	25,8%	25,4%	26,0%	26,1%	25,8%	25,8%	26,2%	26,2%	26,0%	26,2%
Delež odstopanj DSTI	21,8%	4,3%	11,7%	4,7%	4,0%	4,2%	6,0%	1,3%	3,1%	4,7%	7,0%	7,5%
Povprečna ročnost v letih	6,5	5,8	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,1	6,2	6,1	6,2
Delež odstopanj ročnost	2,3%	5,8%	10,2%	10,0%	10,3%	10,1%	10,3%	9,6%	9,5%	9,8%	11,7%	11,3%

* Instrumenta omejevanja DSTI in ročnosti (pri potrošniških posojilih) sta zavezujoča postala šele s 1. novembrom 2019. Takrat se je najvišja dovoljena ročnost skrajšala z 10 na 7 let.

Vir: Banka Slovenije.

Z 31. 12. 2023 morajo banke izpolnjevati proticiklični kapitalski blažilnik za izpostavljenosti v Republiki Sloveniji v višini 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem. Blažilnik smo v letu 2022 dvignili zaradi naraščanja cikličnih sistemskih tveganj, ki so bila posledica visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin, okrepljene rasti kreditov privatnemu nefinančnemu sektorju in visoke negotovosti v makroekonomskem okolju.⁸⁴

⁸² Več v Poročilu o finančni stabilnosti, oktober 2022.

⁸³ Ti predstavljajo tudi najpomembnejši razlog zavrnitve povpraševanja po posojilu (Slika 5.4).

⁸⁴ Več informacij o razlogih za dvig proticikličnega blažilnika je na voljo na [spletni strani Banke Slovenije](#).

V veljavi sta tudi sektorska blažilnika sistemskih tveganj. Z njima poleg tveganj, ki izhajajo iz nepremičninskega trga in povečane izpostavljenosti do prebivalstva, naslavljamo zlasti tveganja, povezana s sprostivama kreditne sposobnosti, ki sta začeli veljati v juliju 2022 oziroma juliju 2023. Sektorski blažilnik sistemskih tveganj morajo banke izpolnjevati za: (i) vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, in sicer v višini 1,0 %, in (ii) vse druge izpostavljenosti do fizičnih oseb v višini 0,5 %.

Najmanj enkrat na leto preverjamo izpolnjevanje meril za druge sistemsko pomembne banke (DSPB) in z njimi povezano ustreznost določenih stopenj blažilnika za DSPB.⁸⁵ Pri določanju višine blažilnika za DSPB in uvrščanju bank v razrede, ki jim je dodeljen enak blažilnik, je primarni kriterij ocena sistemske pomembnosti banke. Banka Slovenije je v letu 2015 prvič identificirala DSPB in zanje določila blažilnik. Ta je namenjen omejevanju sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud z namenom zmanjšanja moralnega hazarda, kar je eden od vmesnih ciljev makrobonitetne politike, ki ga opredeljuje Strateški okvir makrobonitetne politike Banke Slovenije⁸⁶ in Priporočilo ESRB/2013/1.⁸⁷ Banke, določene kot DSPB, so blažilnik morale začeti izpolnjevati s 1. 1. 2019. Pri identifikaciji DSPB sledimo metodologiji EBA. Julija letos smo sprejeli nov Sklep o določitvi blažilnika za druge sistemsko pomembne banke (Uradni list, RS, št. 79/23). Sprememba metodologije za določanje višine blažilnika za DSPB sledi implementaciji revidirane metodologije za določanje minimalne stopnje kapitalskega blažilnika za DSPB, ki jo bo ECB za presojo višine blažilnikov za DSPB, predlaganih s strani nacionalnih organov, uporabljala od 1. januarja 2024.⁸⁸ Revidirana metodologija spodnjega praga ima za cilj ohraniti in okrepiti sposobnost bank, da absorbirajo izgube ter predstavlja korak naprej k večji harmonizaciji uporabe makrobonitetnih instrumentov v Evropski bančni uniji. Novo metodologijo določanja stopenj blažilnika za DSPB bomo prvič uporabili pri naslednjem rednem letnem preverjanju izpolnjevanja meril za DSPB in ustreznosti določenih stopenj blažilnika za DSPB.

Tabela 7.3: Primerjava stare in nove metodologije – razredi za uvrščanje DSPB na podlagi dosežene ocene sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika

Razred	2017	2023	Stopnja blažilnika
1	500–1199	500–749	0,25 %
2	1200–1899	750–1299	0,50 %
3	1900–2599	1300–1949	0,75 %
4	2600–3299	1950–2699	1,00 %
5	3300–3999	2700–4449	1,25 %
6	4000–4699	4450–...	1,50 %
7	4700–5399		1,75 %
8	5400–		2,00 %

Vir: Banka Slovenije

Pregled makrobonitetnih politik v Evropi

⁸⁵ Več o blažilnikih DSPB na: [Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke \(bsi.si\)](https://bsi.si).

⁸⁶ Več o strateškem okviru makrobonitetne politike Banke Slovenije je na voljo na povezavi [strateski_okvir_makrobonitetne_politike_2020.pdf](#).

⁸⁷ [Priporočilo ESRB o vmesnih ciljih in instrumentih makrobonitetne politike \(ESRB/2013/1\)](#).

⁸⁸ Glej [izjavo Sveta ECB](#) o makrobonitetnih politikah iz 2. novembra 2022.

Evropski bančni sistem nadaljuje grajenje odpornosti bančnega sistema na finančne in druge šoke. V letu 2023 se je kljub obratu finančnega cikla⁸⁹ in visoki makroekonomski negotovosti nekaj držav odločilo za zvišanje proticikličnega kapitalskega blažilnika (Hrvaška, Francija, Madžarska, Češka, Irska, Nizozemska).⁹⁰ S tem se nakazuje trend makrobonitetnih politik v Evropi, v skladu s katerim zgolj negotovost v makrofinančnem okolju ni edini dejavnik, ki vpliva na (ne)ukrepanje nadzornih institucij oziroma pristojnih organov. Vedno več evropskih držav daje prednost ekspertni presoji pred zgolj mehanističnim pristopom določanja stopenj CCyB. Posledično vse več držav razmišlja o pozitivni stopnji CCyB v z vidika tveganj nevtralnem okolju. Na ta način pristojni organi gradijo odpornost bančnega sistema tudi, ko v njihovi jurisdikciji ne prihaja do pretiranega povečevanja cikličnega systemskega tveganja oziroma naslavljajo ciklična systemska tveganja že v zgodnji fazi njihovega naraščanja. Tako pridobijo manevrski prostor za sproščanje blažilnika v primeru šoka v bančnem sistemu, ki ne izvira iz finančnih neravnovesij (npr. ob izbruhu epidemije). Pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega blažilnika trenutno uporabljajo Ciper, Estonija, Irska, Latvija, Nizozemska, Češka in Švedska, od nečlanic EU pa Velika Britanija.⁹¹

V članicah EU so precej razširjeni tudi makrobonitetni ukrepi v zvezi s posojiljemalci (angl. Borrower Based Measures). Ti podpirajo bolj vzdržno zadolževanje in sposobnost odplačevanja dolga gospodinjstev, s tem pa krepijo odpornost posojiljemalcev in bank. Najpogosteje uporabljena ukrepa sta omejitev razmerja DSTI (angl. Debt Service-to-Income) in omejitev razmerja LTV (angl. Loan-to-Income). Ukrepi omejitve razmerja DSTI je opredeljen kot razmerje med zneskom servisiranja dolga in dohodkom posojiljemalca in omejuje maksimalen znesek odplačila celotnega dolga glede na dohodek posojiljemalca. Drugi manj pogosti ukrepi, ki temeljijo na posojiljemalcih, so omejitve ročnosti posojil, omejitve razmerja DTI (angl. Debt-to-Income), ki omejuje višino celotne zadolženosti posameznika glede na njegov dohodek, razmerje LSTI (angl. Loan-Service-to-Income), ki za razliko od razmerja DSTI v števcu upošteva znesek odplačila posojila in ne celotnega dolga posameznika in razmerje LTI (angl. Loan-to-Income), ki omejuje višino posojila posameznika glede na njegov dohodek (tabela 7.4).

Z namenom povečanja odpornosti bančnega sistema na tveganja, ki izhajajo iz trga stanovanjskih nepremičnin, pa tudi nekatera druga tveganja, imajo nekatere države implementiran sektorski blažilnik sistemskih tveganj. Sektorski blažilnik sistemskih tveganj v Sloveniji, Belgiji, Litvi, Malti in Nemčiji naslavlja izpostavljenosti bank do posojil, zavarovanih s stanovanjskimi nepremičninami. Avstrija, Bolgarija, Hrvaška, Romunija, Švedska in Finska imajo implementiran blažilnik sistemskih tveganj, ki se ne nanaša na posamezne sektorske izpostavljenosti, temveč na celotno izpostavljenost.

⁸⁹ ECB: Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2023, str. 88.

⁹⁰ Proticiklični kapitalski blažilnik držav evropskega gospodarskega prostora je na voljo na spletni strani ESRB: https://www.esrb.europa.eu/national_policy/ccb/html/index.en.html

⁹¹ Vir: Letno poročilo ESRB, 2022. Na voljo na spletni strani: <https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/ar/2023/esrb.ar2022-2c04d37be4.en.pdf?2c298dff0ba9d6d2e177e6dd8ed6f77>

Tabela 7.4: Stopnje proticikličnega blažilnika, blažilnika sistemskih tveganj in drugih makrobonitetnih instrumentov po državah

Država	Sektorski blažilnik sistemskih tveganj povezan z nepremičninskim tveganjem					Drugi kapitalni ukrepi		Omejitev kreditiranja
	Proticiklični blažilnik	Višina		Datum uvedbe		Uporaba 124./164. člena CRR za izpostavljenosti z stan. nepr.	Uporaba 458. člena CRR zaradi tveganj na nepr. trgu	
	Višina	Datum uvedbe	Višina	Datum uvedbe			Vrste ukrepov***	
Avstrija	0%	01.01.2016					Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
Belgija	0%	01.04.2020	9,0% *	01.05.2022			DSTI/LSTI, DTI/LTI, LTV	
Bolgarija	0,5%	01.04.2020						
	1,0%	01.10.2022						
	1,5%	01.01.2023						
	2,0%	01.10.2023						
Ciper	0%	01.01.2016					DSTI, LTV	
	0,5%	30.11.2023						
Češka	0,5%	01.07.2020					Omejitev ročnosti, DTI, DSTI, LTV, amortizacija posojila	
	1,0%	01.07.2022						
	1,5%	01.10.2022						
	2,0%	01.01.2023						
	2,5%	01.04.2023						
	2,25%	01.07.2023						
Danska	1,0%	30.09.2022					LTV, LTI	
	2,0%	31.12.2022						
	2,5%	31.03.2023						
Estonija	1,0%	07.12.2022	2,0%	01.07.2022		X	Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
	1,5%	01.12.2023						
Finska	0%	16.03.2015					LTV	
Francija	0,5%	07.04.2023					Omejitev ročnosti, DSTI	
	1%	02.01.2024						
Grčija	0%	01.01.2016						
Hrvaška	0,5%	31.03.2022				X**		
	1,0%	31.12.2023						
	1,5%	30.06.2024						
Irska	0,5%	15.06.2023					LTV, LTI	
	1,0%	24.11.2023						
	1,5%	07.06.2024						
Islandija	2,0%	29.09.2022					DSTI, LTV	
	2,5%	15.03.2024						
Italija	0%	01.01.2016						
Latvija	0%	01.02.2016					Omejitev ročnosti, DSTI, LTV, LTI	
Lihtenštajn	0%	01.07.2019	1,0%	01.05.2022		X	LTV, amortizacija posojila	
Litva	0%	01.04.2020	2,0%	01.07.2022			Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
	1,0%	01.10.2023						
Luksemburg	0,5%	01.01.2021					LTV	
Madžarska	0%	01.01.2016					DSTI, LTV	
Malta	0%	01.01.2016				X	Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
Nemčija	0,75%	01.02.2023	2,0%	01.02.2023				
Nizozemska	1,0%	25.05.2023				X	DSTI/LSTI, LTV, Omejitev ročnosti	
	2,0%	31.05.2024						
Norveška	1,0%	13.05.2020				X	LTV, DTI, amortizacija posojila, izjeme pri omejitvah	
	1,5%	30.06.2022				X**		
	2,0%	31.12.2022						
	2,5%	31.03.2023						
Poljska	0%	01.01.2016				X**	Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
Portugalska	0%	01.01.2016					Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
Romunija	0,5%	17.10.2022					Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
	1,0%	23.10.2024						
Slovaška	1,0%	01.08.2020					DSTI, Omejitev ročnosti, DTI, amortizacija posojila	
	1,5%	01.08.2023						
Slovenija	0,0%	01.01.2016	0,5% (potr. posojila)	01.01.2023		X	Omejitev ročnosti, DSTI, LTV	
	0,5%	31.12.2023	1,0% (nepotr. posojila)					
Španija	0%	01.01.2016						
Švedska	1,0%	29.09.2022				X	LTV, amortizacija posojila	
	2,0%	22.06.2023						

* Blažilnik nadomešča ukrep po 458. členu CRR, ki omogoča dvig uteži tveganja v primeru poljava nepremičninskega balona.

** Višje uteži tveganja se uporabljajo tudi za izpostavljenosti do poslovnih nepremičnin.

*** Vključuje zavezujoče ukrepe in priporočila. Našteti so ukrepi tako za potrošniška kot za stanovanjska posojila.

Vir: ESRB, ECB.

Slika 1.1:	Kazalniki zaupanja za Slovenijo in inflacija s prispevki	6
Slika 1.2:	Tvegana rast za Slovenijo in verjetnost finančne krize	7
Slika 2.1:	Rast cen stanovanjskih nepremičnin	10
Slika 2.2:	Kazalniki preценjenosti in rast cen stanovanjskih nepremičnin v izbranih državah EU	10
Slika 2.3:	Število prodaj stanovanjskih nepremičnin in poslovne tendence v gradbeništvu	11
Slika 2.4:	Nova stanovanjska posojila in povpraševanje po stanovanjskih posojilih	12
Slika 2.5:	Primerjava rasti stanovanjskih posojil in kreditnih standardov v Sloveniji in evrskem območju	13
Slika 2.6:	Cene poslovnih nepremičnin in posojila NFD za poslovne nepremičnine	14
Slika 2.7:	Struktura in rast virov financiranja	16
Slika 2.8:	Rast vlog v Sloveniji in evrskem območju	17
Slika 2.9:	Vloge fizičnih oseb in samostojnih podjetnikov po vrednostnih razredih	18
Slika 2.10:	Vloge po državah evrskega območja in vrzel v ročnosti	19
Slika 2.11:	Obrestne mere za vezane vloge gospodinjstev	20
Slika 2.12:	Struktura posojil po vrsti obrestovanja v stanjih	21
Slika 2.13:	Vrzel v ponovni določitvi obrestnih mer in struktura vlog po ročnosti	22
Slika 2.14:	Obrestne mere za posojila	23
Slika 2.15:	Obrestne mere za vloge	24
Slika 2.16:	Obseg dolžniških vrednostnih papirjev po izbranih kategorijah merjenja in akumulirane spremembe poštene vrednosti, izkazane v drugem vseobsegajočem donosu	25
Slika 2.17:	Delež NPE	27
Slika 2.18:	Delež S2	28
Slika 2.19:	Posojila NFD s spremenljivo obrestno mero	30
Slika 2.20:	Ocene bank o poslabšanju kakovosti portfelja	30
Slika 2.21:	Pokritost z oslabitvami in rezervacijami	31
Slika 2.22:	Neto obrestna marža in prispevek količinskih ter cenovnih učinkov k spremembi neto obrestnih prihodkov	33
Slika 2.23:	Neto opravninska marža na bilančno vsoto in vrste neobrestnih prihodkov	34
Slika 2.24:	Operativni stroški in razmerje med operativnimi stroški in bruto dohodkom	34
Slika 2.25:	Neto obrestna marža in rast neto obrestnih prihodkov po državah EU	36
Slika 3.1:	Kibernetska ranljivost bank	38
Slika 3.2:	Sodelovanje bank s podjetji finteh in uporaba finančnih tehnologij	40
Slika 3.3:	Dodana vrednost in sprememba bančnega sistema zaradi razvoja finančnih tehnologij	41
Slika 3.4:	Gibanje izpostavljenosti portfelja NFD do dejavnosti, ki najbolj onesnažujejo, in dekompozicija spremembe nagiba k onesnaževalnim dejavnostim v času	43
Slika 3.5:	Trajnostni vidiki in produkti pri slovenskih bankah	44
Slika 4.1:	Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti v primerjavi z evrskim območjem na konsolidirani podlagi in dekompozicija spremembe količnika CET1	47
Slika 4.2:	Sestavine CET1, količnik CET1 in finančni vzvod	48
Slika 4.3:	Spremembe v nastanku in porabi dohodka in dobiček ter izbrani kazalniki poslovanja bank	49
Slika 4.4:	Neto oslabitve na bilančno vsoto in dobičkonosnost v državah EU	50
Slika 4.5:	Kazalniki likvidnosti za Slovenijo in evrsko območje	52
Slika 4.6:	Primarna in sekundarna likvidnost	53
Slika 4.7:	Kazalnika LCR in NSFR po bankah ter stanje terjatev in obveznosti do Evrosistema	54
Slika 5.1:	Razpoložljivi dohodek, stopnja varčevanja in investicije gospodinjstev	57
Slika 5.2:	Zaupanje potrošnikov in finančno premoženje gospodinjstev	58
Slika 5.3:	Zadolženost gospodinjstev	59
Slika 5.4:	Povpraševanje gospodinjstev po posojilih	60
Slika 5.5:	Financiranje NFD	61
Slika 5.6:	Dolžniško in lastniško financiranje NFD	62
Slika 5.7:	Neto dobiček in obrestna pokritost NFD	63
Slika 5.8:	Posojila NFD	64
Slika 5.9:	Povpraševanje NFD po posojilih	64
Slika 5.10:	Finančna sredstva NFD	65
Slika 5.11:	Stečajni in blokade računov NFD	66
Slika 6.1:	Novoodobreni posli in stanje lizinskih poslov	67
Slika 6.2:	Dobičkonosnost lizinskih družb in finančni najemi pri bankah	68
Slika 6.3:	Zbrane bruto premije in škodni količnik	70
Slika 6.4:	Škodni količnik ter čisti dobiček in bilančna vsota	71
Slika 6.5:	Gibanje borznih indeksov in tržna kapitalizacija Ljubljanske borze	72
Slika 6.6:	Sredstva in neto tok domačih vzajemnih skladov	73
Slika 7.1:	Razlika v efektivnem DSTI med starim in novim sklepom in različni kazalniki pragov za izračun kreditne sposobnosti potrošnika lične	77
Slika 8.1:	Kazalnik nabavnih menedžerjev in zaupanja v evrskem območju	86
Slika 8.2:	Rast slovenskega BDP s prispevki k rasti in inflacija	86
Slika 8.3:	Delniški trgi in stroški financiranja	87
Slika 8.4:	Verjetnost finančne krize	87
Slika 8.5:	Obrestne mere za vezane vloge gospodinjstev	88
Slika 8.6:	Gradbena dovoljenja in gradbeni stroški	88
Slika 8.7:	Nominalna in realna vrednost vlog gospodinjstev in NFD	89
Slika 8.8:	Delež NPE v EU, kreditni standardi bank	89
Slika 8.9:	Delež S2 v sektorju NFD	90
Slika 8.10:	Obrestne mere za posojila NFD	90
Slika 8.11:	Sestava bruto dohodka bank in neobrestnih prihodkov	91
Slika 8.12:	Prispevki sprememb neto obrestne marže in efektivne obrestne mere	91
Slika 8.13:	Neto oslabitve in rezervacije, ustvarjen dohodek bank, ter druge kategorije izkaza uspeha bank	92
Slika 8.14:	Neto obrestna in neto neobrestna marža	92
Slika 8.15:	Neto opravninska marža in operativni stroški v bilančni vsoti	93

Slika 8.16:	Operativni stroški v bruto dohodku in neto oslabitve in rezervacije v bilančni vsoti	93
Slika 8.17:	Donosnost na aktivo (ROA) in donosnost na kapital (ROE)	94
Slika 8.18:	Povpraševanje gospodinjstev po posojilih	94
Slika 8.19:	Kazalniki vzdržnosti dolga NFD	95
Slika 8.20:	Zadolženost NFD po državah	95
Slika 8.21:	Posojila bank	96
Slika 8.22:	Povpraševanje NFD po posojilih	96
Slika 8.23:	Sposobnost odplačevanja dolga ter razmerje med dolžniškimi obveznostmi in kapitalom NFD	97
Slika 8.24:	Gibanje kapitalskega presežka	97
Slika 8.25:	Kapitalska ustreznost zavarovalnic	98

Kazalo tabel

Tabela 1.1:	Prikaz tveganj in odpornosti Banke Slovenije za slovenski finančni sistem	1
Tabela 7.1:	Makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije	76
Tabela 7.2:	Povprečne vrednosti izbranih parametrov za stanovanjska in potrošniška posojila ter delež odstopanj od makrobonitetnih instrumentov	78
Tabela 7.3:	Primerjava stare in nove metodologije – razredi za uvrščanje DSPB na podlagi dosežene ocene sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika	79
Tabela 7.4:	Stopnje proticikličnega blažilnika, blažilnika sistemskih tveganj in ostalih makrobonitetnih instrumentov po državah	81
Tabela 8.1:	Prikaz tveganj in odpornosti (opis tveganj in odpornosti ter kazalnikov)	84
Tabela 8.2:	Bilanca stanja na izbrane časovne preseke (2004–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem	85
Tabela 8.3:	Izkaz poslovnega izida bank (2018–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem	85
Tabela 8.4:	Izbrani kazalniki poslovanja bank (2011–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem	85
Tabela 8.5:	Stopnje prehodov (DR) za mikro, majhna in srednje velika podjetja ter velika podjetja	99
Tabela 8.6:	Deleži števila prehodov mikro, majhnih in srednje velikih podjetij ter velikih podjetij med bonitetnimi razredi (Prehodne matrike)	99

8 Priloge

Tabela 8.1: Prikaz tveganj in odpornosti (opis tveganj in odpornosti ter kazalnikov)

Prikaz tveganj in odpornosti	Opis	Kazalniki
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga, je povezano predvsem z visokimi stopnjami rasti cen nepremičnin, saj povečujejo izpostavljenost bančnega sektorja, v času krize pa tudi možnosti večjega negativnega prevrednotenja nepremičnin, danih v zavarovanje.	Rasti cen, prodaj in posojil stanovanjskih in poslovnih nepremičnin, kazalniki precenjenosti nepremičnin, kazalniki sektorja gradbeništva ter razmerja LTV, LTC in DSTI.
Tveganje financiranja	Tveganje financiranja je tveganje morebitne nestabilnosti virov financiranja oziroma nenadnega odliva posameznih virov financiranja iz bančnega sistema in je odvisno tudi od ročnosti teh virov.	Struktura virov financiranja, gibanje vlog nebančnega sektorja, predvsem vlog gospodinjstev in NFD, LTD, spremembe strukture ročnosti vlog nebančnega sektorja, vrzel med ročnostjo preostale zapadlosti naložb in obveznosti.
Obrestno tveganje	Obrestno tveganje je tveganje naložbenih izgub zaradi sprememb obrestnih mer in izvira iz ročnostne neuskladenosti tistih naložb in virov, ki imajo fiksno obrestovanje oziroma iz razlike v obdobju fiksacije obrestnih mer pri naložbah v primerjavi z viri.	Kot glavni kazalnik spremljanja obrestnega tveganja služi vrzel v ponovni določitvi aktivnih in pasivnih obrestnih mer, pri čemer je pri pasivnih obrestnih merah pomembna predpostavka o stabilnosti temeljnega dela vlog na vpogled. Ostali kazalniki so: povprečno obdobje ponovne določitve aktivnih obrestnih mer, povprečno obdobje ponovne določitve pasivnih obrestnih mer, delež posojil, obrestovanih s fiksno obrestno mero za novoodobrena in obstoječa posojila, povprečne ročnosti novoodobrenih posojil in obstoječih posojil.
Kreditno tveganje	Kreditno tveganje je tveganje nastanka izgube zaradi neizpolnitve obveznosti dolžnika do kreditodajalca in izhaja iz nesposobnosti dolžnika, ki je lahko začasna (nelikvidnost) ali trajna (insolventnost), da v dogovorjenem roku izpolni svoje finančne obveznosti.	Glavni kazalniki so deleži nedonosnih izpostavljenosti, struktura izpostavljenosti bank po skupinah kreditnega tveganja, kreditni parametri (stopnje neplačil, verjetnosti neplačil, stopnje prehodov), pokritosti nedonosnih in donosnih oslabeitev z oslabeitvami in rezervacijami ter zavarovanji. V pandemiji covid-19 so bili pomembni kazalniki tudi odlogi plačil in zamude pri poravnavanju zapadlih, prej odloženih obrokov.
Dohodkovno tveganje	Dohodkovno tveganje je tveganje zadostnega ustvarjanja dohodka bank in temelji na gibanjih sestavin ustvarjanja dohodka in obvladovanja stroškov.	Glavni kazalniki sledijo nastajanju in porabi dohodka, do vključno neto dohodka: neto obrestna in neto neobrestna marža, neto opravninska marža, bruto dohodek, gibanje operativnih stroškov, CIR, gibanje neto dohodka.
Tveganje, ki izhaja iz lizinskih družb	Tveganje, ki izhaja iz poslovanja lizinskih družb, je tveganje nastanka poslovnih izgub zaradi upada poslovanja, kopičenja zamud nad 90 dni in morebitnega prelivanja negativnih posledic v druge sektorje.	Novi posli, stanja poslov, zamude nad 90 dni in drugi kazalniki poslovanja lizing družb (ROE, ROA, finančni dolg na kapital).
Solventnost in dobičkonosnost bančnega sistema	Odpornost bank z vidika kapitalnega položaja je sposobnost absorbiranja negativnih učinkov oziroma izgub, ki bi nastale ob stresnem dogodku, z vidika dobičkonosnosti pa je trajen vir ustreznega kapitalnega položaja bank.	Količnik skupne kapitalne ustreznosti in količnik CET1 (oba na posamični in konsolidirani osnovi), količnik finančnega vzvoda, višina kapitalnega presežka nad skupno kapitalsko zahtevo (v % TPA), prispevek posameznih komponent k spremembi količnika CET1 in skupne kapitalne ustreznosti, ROE, ROA, neto oslabeitve in rezervacije v bruto dohodku in na neto dohodek.
Likvidnost bančnega sistema	Odpornost bank z vidika likvidnosti je sposobnost poplačila vseh dospelih obveznosti oziroma sposobnost absorbiranja negativnih učinkov, ki bi sledili v primeru, da bi se realiziralo tveganje financiranja.	Količnik likvidnostnega kritja (LCR), gibanje primarne in sekundarne likvidnosti v bilančni vsoti, delež prostega sklada finančnega premoženja za zavarovanje pri Evrosistemu.
Kibernetsko tveganje	Kibernetsko tveganje lahko opredelimo kot kombinacijo verjetnosti kibernetskih incidentov in njihovega potencialnega vpliva na poslovanje bank (ki se lahko realizira v obliki operativnih prekinitvev, finančne škode ali pa prenosa tveganja na ostale sektorje). Kibernetska odpornost je sposobnost banke ali druge finančne institucije, da uresničuje svoje poslanstvo s predvidevanjem in obvladovanjem kibernetskih tveganj ter hitrim okrevanjem po kibernetskih incidentih.	Število kibernetskih incidentov, neposredna in posredna finančna škoda, povprečni odzivni čas za obvladovanje tveganj (v minutah), tržna koncentracija zunanjih ponudnikov IT storitev (v %), število Phishing in DDoS napadov, delež proračuna za IT varnost (samocena bank), število naprav z zastarelo programsko opremo in število zunanjih ponudnikov IT storitev.
Podnebno tveganje	Podnebna tveganja lahko razdelimo na fizična tveganja, ki izhajajo iz neposrednih in posrednih stroškov škodnih dogodkov, povezanih z vremenom, ter na tranzicijska tveganja, ki izhajajo iz strukturnih sprememb gospodarstev v trajnostnih gospodarstvih, zaradi spremembe preferenc potrošnikov, okoljske politike ali tehnologije.	Utežena emisijska intenziteta, ogliščna kreditna intenziteta, nagib portfelja k onesnaževalnim dejavnostim, delež izpostavljenosti do podnebno občutljivih dejavnosti v portfelju, delež NPE podnebno občutljivih dejavnosti v portfelju, koncentracija NPE v podnebno občutljivih dejavnosti.

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 8.2: Bilanca stanja na izbrane časovne preseke (2004–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem

	Stanje												Prirast v		Medletna rast			
	2004	Struktura	2008	Struktura	2013	2020	2021	2022	Struktura	jun. 2023	Struktura	2020	2021	2022	Jan.–jun. 2023	2021	2022	jun. 22
	v mio EUR												v mio EUR		v %			
Aktivna																		
Denar v blagajni in stanje na rač. pri CB	592	2,5	1.250	2,6	2.452	8.825	11.495	10.445	20,7	11.668,5	22,7	3.042	2.671	-1.051	1.224	30,3	-9,1	24,5
Posojila bankam	2.156	9,1	4.101	8,6	3.986	1.492	1.544	1.665	3,3	1.689,9	3,3	-100	52	121	24	3,5	7,8	12,9
Posojila nebančnemu sektorju	12.947	54,4	33.718	70,3	24.359	23.561	25.045	27.538	54,4	27.073,5	52,7	42	1.484	2.493	-464	6,3	10,0	2,0
od tega nefinančnim družbam	8.147	34,2	20.260	42,3	11.508	8.750	9.300	10.487	20,7	10.549,4	20,5	-127	550	1.187	62	6,3	12,8	4,3
od tega gospodinjstvom	3.262	13,7	7.558	15,8	8.467	10.712	11.263	12.138	24,0	12.199,0	23,8	9	551	875	61	5,1	7,8	4,0
Finančna sredstv a/v redn. pap.	7.013	29,4	7.307	15,2	8.318	8.958	8.355	8.759	17,3	8.985,3	17,5	120	-603	404	226	-6,7	4,8	2,9
Ostalo	1.112	4,7	1.572	3,3	1.229	1.815	1.811	2.168	4,3	1.921,5	3,7	335	-4	357	-247	-0,2	19,7	-2,8
Pasiva																		
Finančne obv. do Evrosistema	0	0,0	1.229	2,6	3.727	1.380	2.344	758	1,5	114,2	0,2	397	964	-1.586	-644	69,9	-67,6	-92,0
Obveznosti do bank	4.719	19,8	18.168	37,9	7.729	2.378	1.716	2.034	4,0	2.183,6	4,3	-443	-663	318	150	-27,9	18,6	25,0
od tega do domačih bank	435	1,8	2.065	4,3	2.381	799	649	600	1,2	629,2	1,2	-57	-150	-49	29	-18,8	-7,6	-1,2
od tega do tujih bank	4.284	17,9	16.098	33,6	5.348	1.579	1.066	1.434	2,8	1.554,4	3,0	-386	-513	368	120	-32,5	34,5	40,1
Obv. do neban. sekt. (vloge)	14.906	62,6	20.883	43,6	22.550	34.281	37.185	39.756	78,6	39.634,6	77,2	3.212	2.904	2.571	-122	8,5	6,9	5,1
od tega do nefinančnih družb	2.667	11,2	3.728	7,8	4.196	8.031	8.998	9.710	19,2	9.374,1	18,3	1.273	967	712	-336	12,0	7,9	10,6
do gospodinjstev	9.904	41,6	13.407	28,0	14.365	22.437	23.953	25.784	51,0	26.379,7	51,4	2.072	1.516	1.832	595	6,8	7,6	5,4
Dolžniški vrednostni papirji	973	4,1	1.276	2,7	1.657	1.058	1.250	2.066	4,1	3.126,9	6,1	458	191	817	1.061	18,1	65,4	102,7
Rezervacije	0	0,0	176	0,4	306	186	151	142	0,3	144,6	0,3	-2	-34	-10	3	-18,4	-6,5	-1,8
Kapital	1.896	8,0	4.010	8,4	3.670	4.805	5.061	5.153	10,2	5.439,3	10,6	-158	256	93	286	5,3	1,8	11,8
Ostalo	1.326	5,6	2.206	4,6	704	564	545	665	1,3	695,5	1,4	-25	-19	120	30	-3,3	22,1	-2,1
Bilanca vsota	23.820		47.947,9	100,0	40.343,6	44.651	48.252	50.575	100,0	51.338,7	100,0	3.438	3.600	2.323	764	8,1	4,8	6,7

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 8.3: Izkaz poslovnega izida bank (2018–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem

	Obseg (v mio EUR)					Stopnje rasti (v % medletno)					Delež v bruto dohodku (v %)							
	2018	2019	2020	2021	2022	Jan.–jun. 2023	2018	2019	2020	2021	2022	Jan.–jun. 2023	2018	2019	2020	2021	2022	Jan.–jun. 2023
	Neto obresti	672	683	639	625	748	661	3,0	1,6	-6,4	-2,2	19,6	110,0	58,2	54,4	47,0	51,9	56,9
Neobrestni prihodki	482	573	721	580	567	317	14,1	19,1	25,7	-19,5	-2,3	137,8	41,8	45,6	53,0	48,1	43,1	32,4
od tega neto opravnine	315	334	330	377	398	195	0,6	5,8	-1,2	14,4	5,5	104,5	27,3	26,6	24,2	31,3	30,3	19,9
od tega čisti dobički/izg. iz FS in obvez. nam. trg.	13	12	16	18	31	8	-56,0	-6,9	31,8	10,8	76,4	7,7	1,1	1,0	1,2	1,5	2,4	0,8
Bruto dohodek	1153	1256	1360	1206	1315	979	7,4	8,9	8,3	-11,4	9,1	58,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Operativni stroški	-669	-709	-718	-717	-758	-425	-0,6	5,9	1,3	-0,2	5,6	11,0	-58,0	-56,5	-52,8	-59,5	-57,6	-43,4
stroški dela	-390	-401	-386	-398	-413	-218	2,2	2,8	-3,6	3,0	3,7	10,2	-33,8	-31,9	-28,4	-33,0	-31,4	-22,3
Neto dohodek	484	547	642	489	558	554	20,8	13,0	17,3	-23,9	14,1	135,3	42,0	43,5	47,2	40,5	42,4	56,6
neto oslabitve in rezervacije	47	46	-170	74	-14	-21	10,1	-2,8	-470,8	-143,4	-119,2	-8,7	4,1	3,6	-12,5	6,1	-1,1	-2,1
od tega osl. in rez. po odpl. vrednosti	68	60	-133	72	-23	4		-12,9	-323,8	-153,8	-131,8	-118,6	5,9	4,7	-9,8	6,0	-1,7	0,4
Dobiček pred obdavčitvijo	531	593	472	562	543	533	19,8	11,6	-20,3	19,1	-3,3	150,9	46,0	47,2	34,7	46,6	41,3	54,5
davki iz dobička	-36	-62	-22	-37	-42	-66	93,4	73,9	-65,0	70,1	13,1	204,0	-3,1	-4,9	-1,6	-3,1	-3,2	-6,8
Poslovni izid po obdavčitvi	495	531	450	525	502	467	16,6	7,1	-15,1	16,6	-4,5	144,8	42,9	42,2	33,1	43,6	38,1	47,7

Vir: Banka Slovenije.

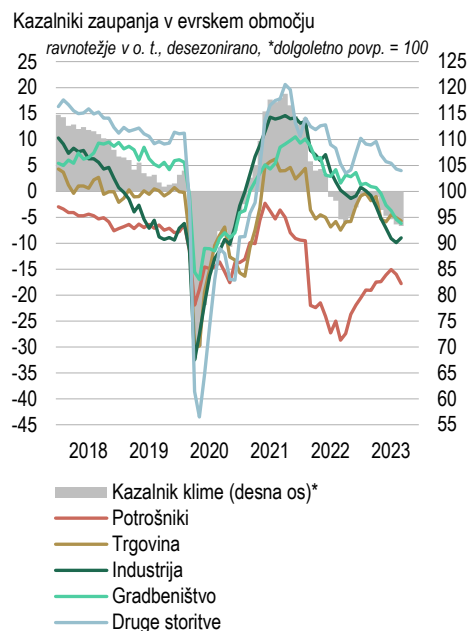
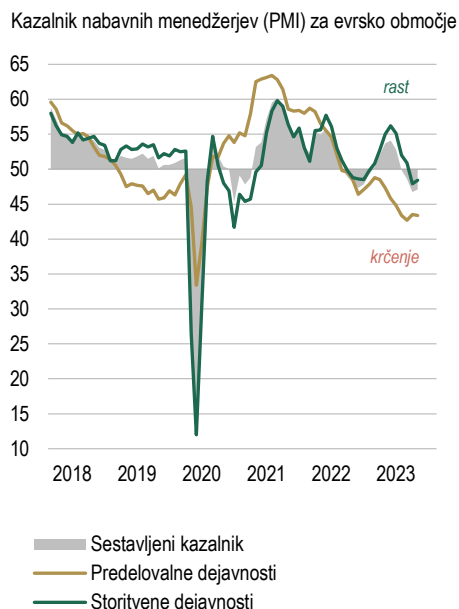
Tabela 8.4: Izbrani kazalniki poslovanja bank (2011–2023 1. polletje), slovenski bančni sistem

(v %)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 (1-6)	2023 (1-6)
Donos na aktivo (ROA)	-1,06	-1,60	-7,70	-0,27	0,42	0,99	1,19	1,38	1,48	1,10	1,20	1,11	0,89	2,14
Donos na kapital (ROE)	-12,54	-19,04	-97,30	-2,69	3,63	7,96	9,60	11,07	12,16	9,57	11,33	10,82	8,77	21,36
Stroški v bruto dohodku (CIR)	53,68	47,43	66,04	55,80	59,26	59,19	62,68	58,05	56,47	52,82	59,48	57,60	61,91	43,39
Obresna marža na obrest. aktivo (NOM)	2,13	1,93	1,68	2,18	2,06	1,91	1,83	1,84	1,79	1,57	1,41	1,61	1,43	2,79
Obresna marža na bilančno vsoto	2,02	1,83	1,59	2,09	1,96	1,82	1,75	1,75	1,70	1,49	1,34	1,53	1,35	2,66
Neobresna marža	0,85	1,40	0,85	1,01	1,09	1,23	1,13	1,26	1,43	1,67	1,24	1,15	1,24	1,29
Brut dohodek na povprečno aktivo (MFP)	2,87	3,23	2,44	3,10	3,05	3,05	2,88	3,01	3,13	3,16	2,58	2,68	2,59	3,95

Opomba: MFP – marža finančnega posredništva.

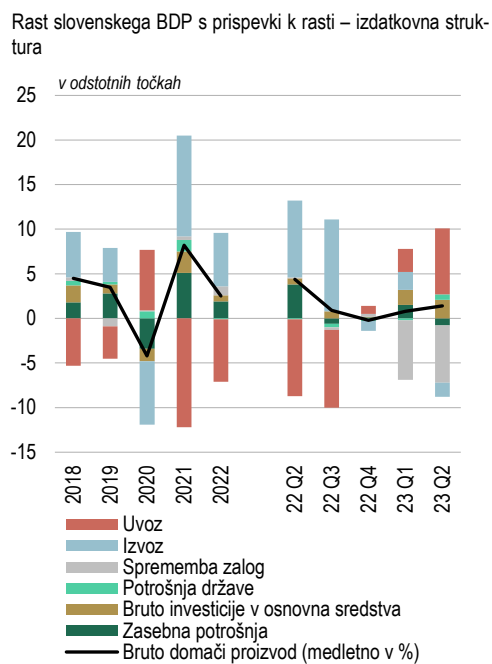
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.1: Kazalnik nabavnih menedžerjev in zaupanja v evrskem območju

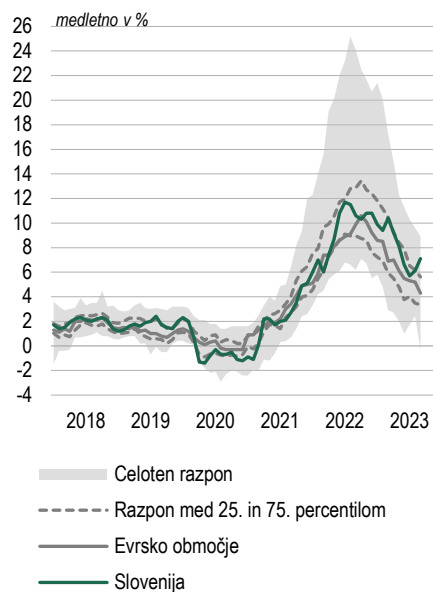

Opomba: Na sliki levo vrednost kazalnika PMI nad 50 predstavlja rast gospodarske aktivnosti glede na prejšnji mesec, medtem ko vrednost kazalnika pod 50 predstavlja krčenje. Na sliki desno so kazalniki zaupanja izraženi v obliki povprečja ravnotežij. Ravnotežje je razlika med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov.
Vir: Bloomberg, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Slika 8.2: Rast slovenskega BDP s prispevki k rasti in inflacija

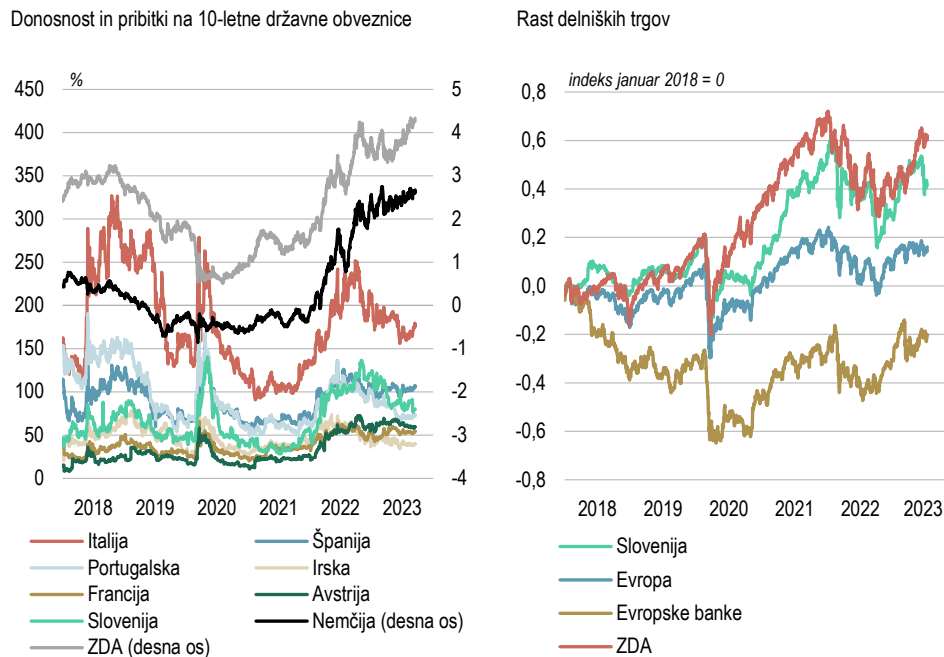

Primerjava rasti cen (HICP) z evrskim območjem

Vir: Eurostat, SURS.

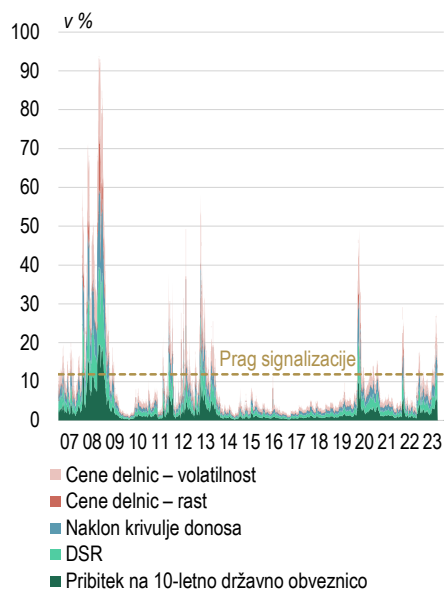
Slika 8.3: Delniški trgi in stroški financiranja

Opomba: Na sliki levo je pribitek izračunan kot razlika med donosom desetletne državne obveznice in donosom referenčne (nemške) obveznice na dnevni ravni in odraža tveganja, ki jih tržni udeleženci pripisujejo državi. Na sliki desno slovenski delniški trg predstavlja indeks SBITOP, evropski delniški trg indeks Stoxx Europe 600, delnice evropskih bank indeks Stoxx Europe 600 Banks in delniški trg ZDA indeks S&P 500. Zadnji podatek: 15. september 2023.
Vir: Bloomberg, preračuni Banke Slovenije.

Slika 8.4: Verjetnost finančne krize

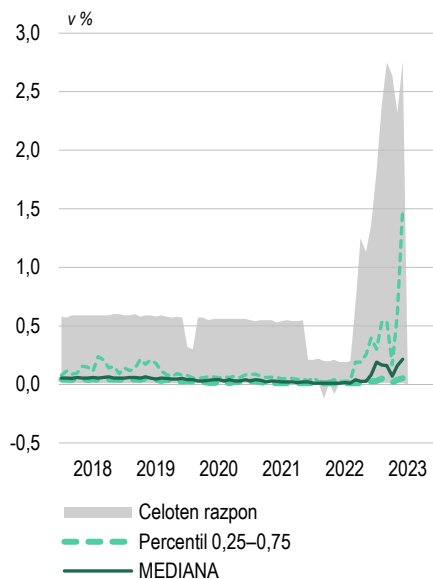
Verjetnost finančne krize v naslednjem enoletnem obdobju v Sloveniji s prispevajočimi dejavniki

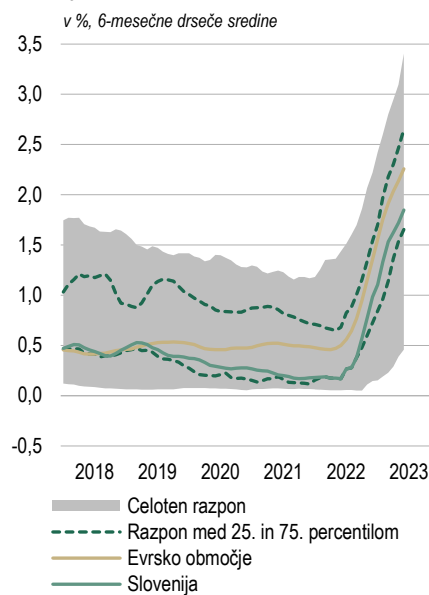
Opomba: Na sliki je prikazana verjetnost krize za Slovenijo znotraj enega leta v celotnem obdobju vzorca z razčlenitvijo prispevajočih dejavnikov. Zadnji podatek: 15. september 2023.
Vir: SURS, Banka Slovenije.

Slika 8.5: **Obrestne mere za vezane vloge za vezane vloge gospodinjstev**

Razpršenost obrestnih mer za nove vezane vloge gospodinjstev do enega leta med bankami v Sloveniji

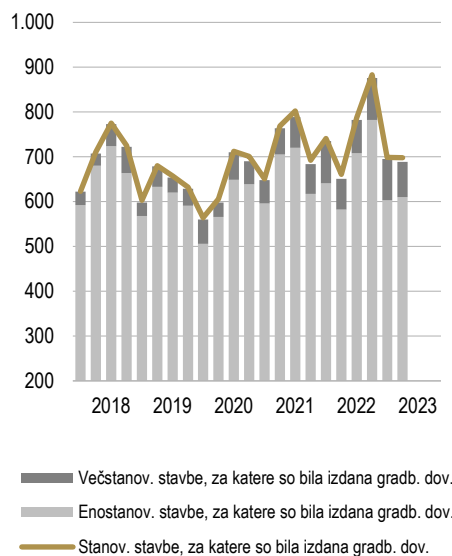
Razpršenost obrestnih mer za nove vezane vloge gospodinjstev nad enim letom med državami evrskega območja

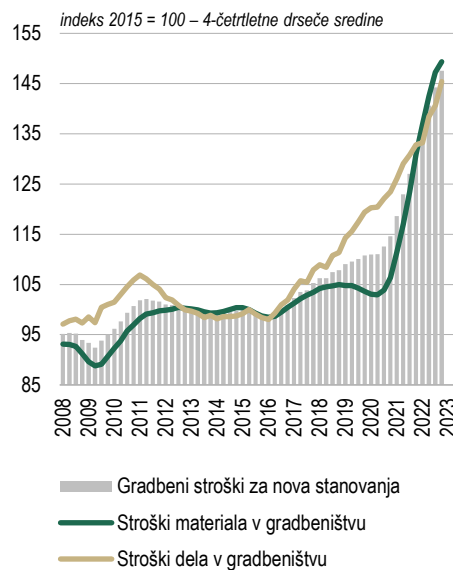
Opomba: Podatki na sliki levo ne vključujejo vlog na vpogled.
Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW), lastni izračuni.

Slika 8.6: **Gradbena dovoljenja in gradbeni stroški**

Število stanovanjskih stavb, za katere so bila izdana gradbena dovoljenja

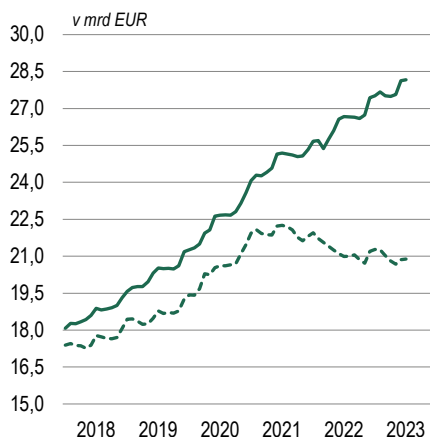
Gradbeni stroški za nova stanovanja

Vir: SURS.

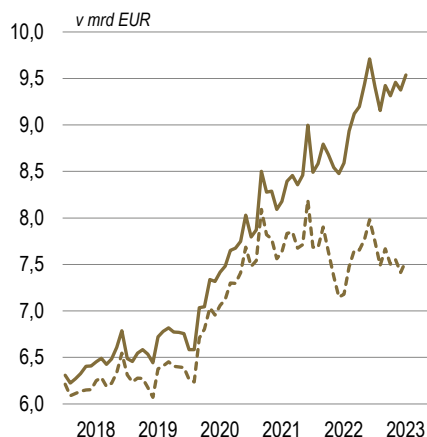
Slika 8.7: **Nominalna in realna vrednost vlog gospodinjstev in NFD**

Primerjava nominalne in realne vrednosti vlog gospodinjstev

— Vloge gospodinjstev
- - - Vloge gospodinjstev defl. s HICP

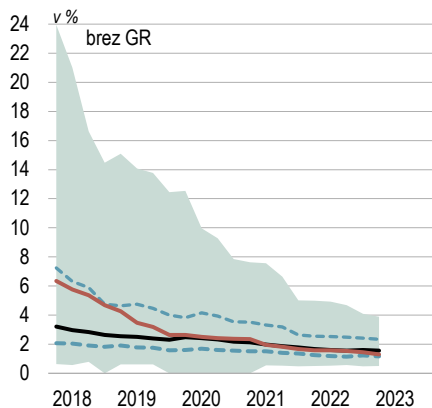
Primerjava nominalne in realne vrednosti vlog NFD

— Vloge NFD
- - - Vloge NFD defl. z HICP

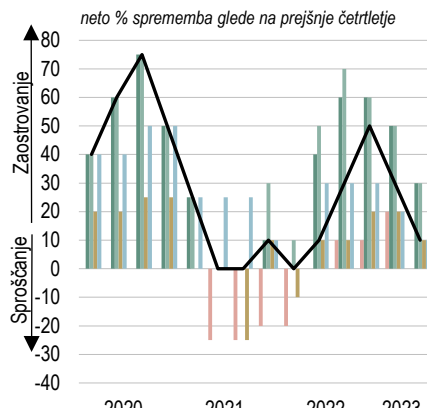
Slika 8.8: **Deleži NPE v EU, kreditni standardi bank**

Distribucija deležev NPE v EU

— Celoten razpon
- - - Percentil 0,25
- - - Percentil 0,75
— Povprečje EU
— Slovenija

Kreditni standardi bank za posojila podjetjem

— Konkurenca drugih bank
— Splošne gospodarske razmere in obeti
— Razmere po panogah in obeti
— Tveganje, povezano z zahtevanim zavarovanjem
— Dovoljeno tveganje v vaši banki
— Skupaj

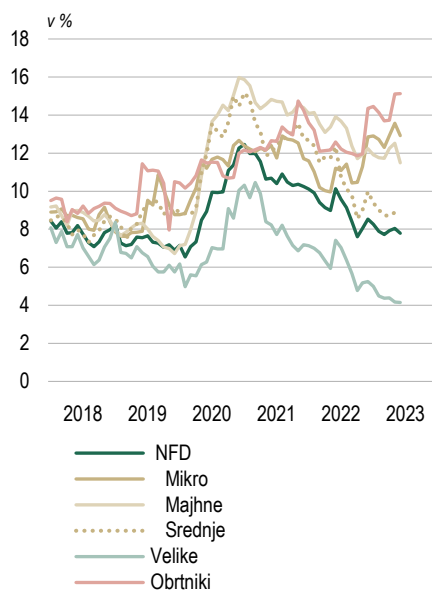
Opomba: Podatki o NPE po državah so na konsolidirani ravni. Zaobjem NPE je v teh primerjavah ožji kot v podatkih za slovenski bančni sistem v tem poglavju: zajete so samo izpostavljenosti iz dolžniških instrumentov, kar predvsem zmanjšuje imenovalec kazalnika in posledično povečuje delež NPE.

Vir: ECB SDW, Anketa BLS, Banka Slovenije.

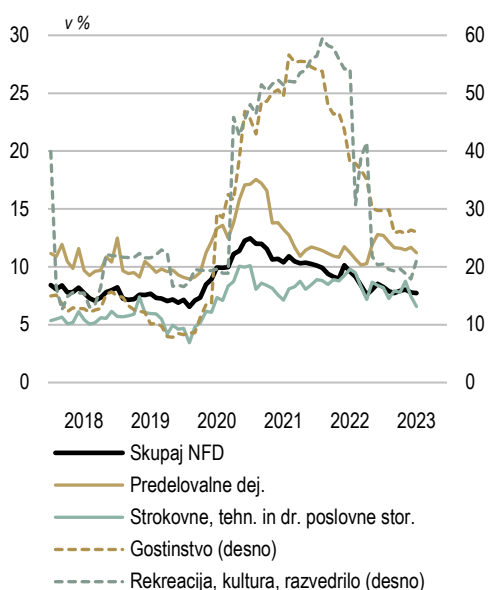

Slika 8.9: Delež S2 v sektorju NFD

Delež S2 po velikosti NFD

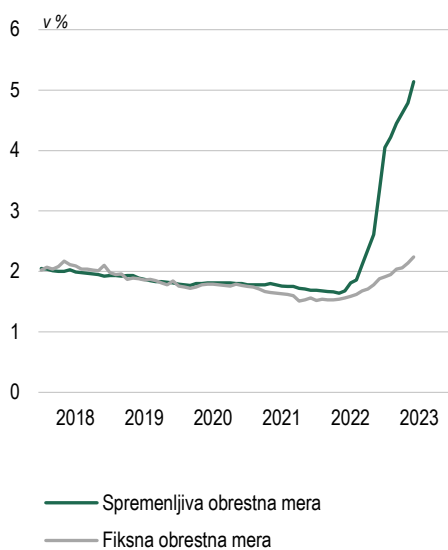
Delež S2 po dejavnostih NFD

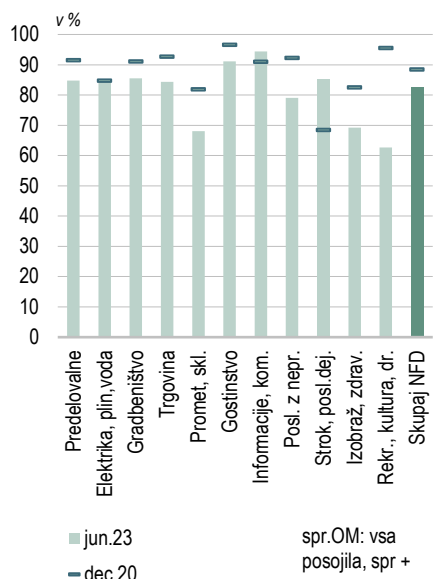
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.10: Obrestne mere za posojila NFD

Obrestne mere za stanja posojil NFD

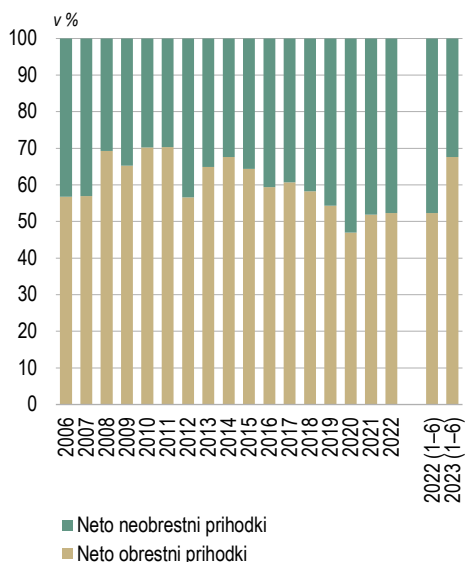
Posojila NFD, pri katerih se bo obrestna mera spremenila v obdobju enega leta, po dejavnostih

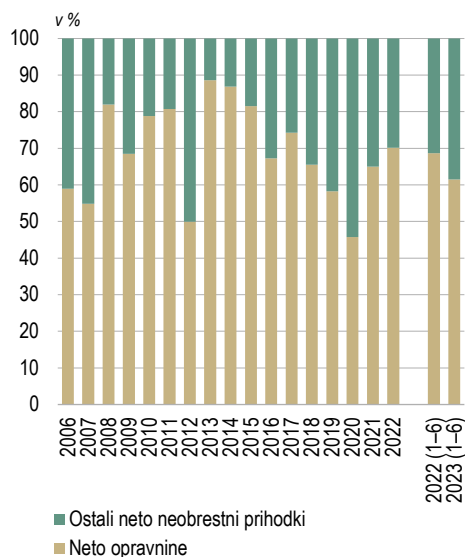
Vir: Banke Slovenije.

Slika 8.11: Sestava bruto dohodka bank in neobrestnih prihodkov

Sestava bruto dohodka bank

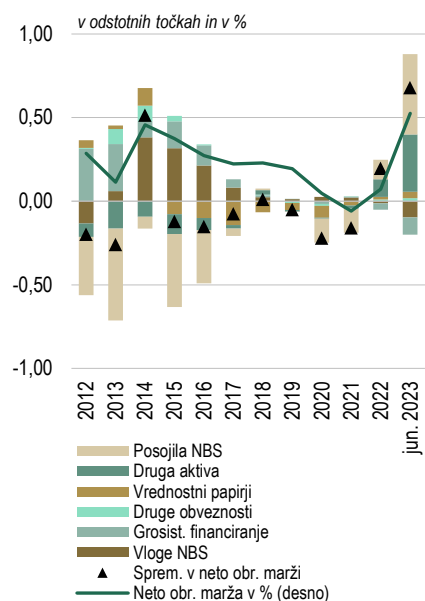
Sestava neobrestnih prihodkov

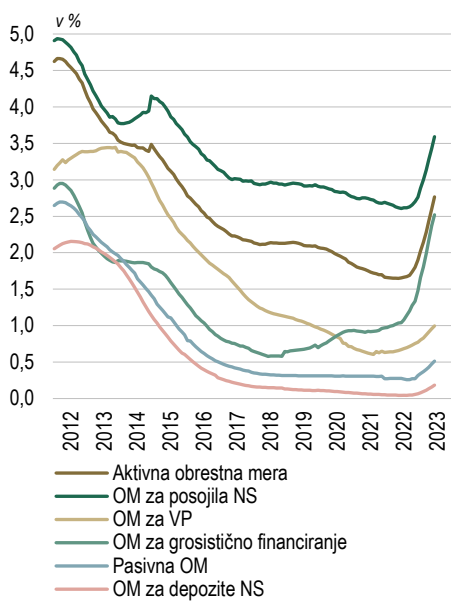
Vir: Banke Slovenije.

Slika 8.12: Prispevki sprememb neto obrestne marže in ефективne obrestne mere

Prispevki prek instrumentov obrestonosne aktive in pasive k spremembam neto obrestne marže

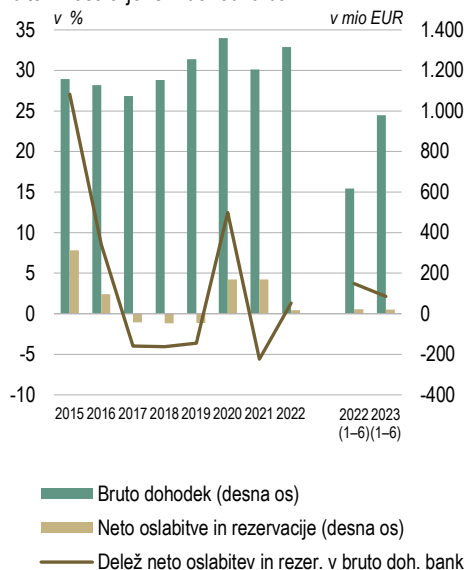
Gibanje ефективnih obrestnih mer po glavnih instrumentih obrestonosne aktive in obrestno-plačiljive pasive

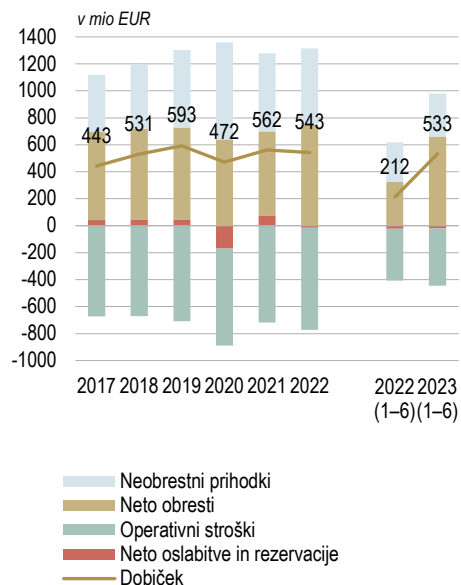
Opomba: Na sliki levo spremembe aktivnih postavk predstavljajo seštevek prispevka posojil, vrednostnih papirjev in druge obrestonosne aktive, spremembe pasivnih postavk pa seštevek prispevka vlog nebančnega sektorja, grosističnega financiranja in druge obrestno plačiljive pasive. Sprememba učinka pasivnih postavk je pomnožena z vrednostjo -1, saj povečanje npr. pasivnih obrestnih mer vpliva na zmanjšanje neto obrestne marže, njihovo zmanjšanje pa na njeno povečanje. Vrednosti ефективnih obrestnih mer na desni sliki so vsakokrat izračunane za zadnje 12-mesečno obdobje.
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.13: **Neto oslabitve in rezervacije, ustvarjen dohodek bank, ter druge kategorije izkaza uspeha bank**

Neto oslabitve in rezervacije oziroma njihovo neto sproščanje in bruto dohodek bank ter delež neto oslabitev v ustvarjenem dohodku bank

Nastanek in poraba dohodka bank ter dobiček pred obdavčitvijo

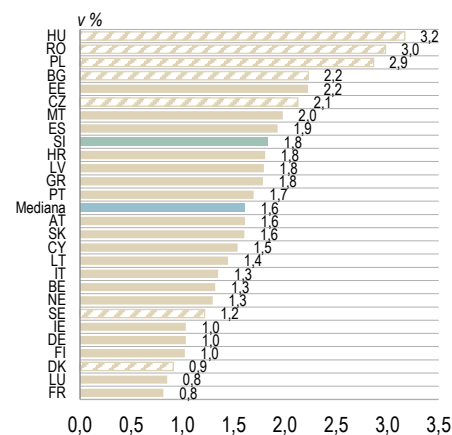

Opomba: Negativne vrednosti za neto oslabitve in rezervacije na sliki levo odražajo neto sproščanje oslabitev in rezervacij, na sliki desno pa njihovo neto oblikovanje. Podatki za slovenski bančni sistem so zajeti na podlagi bilančnih podatkov bank na posamični osnovi.

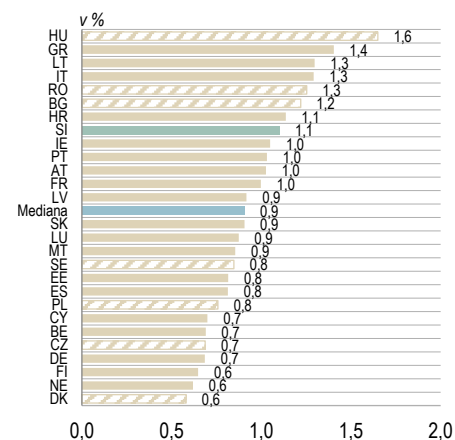
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.14: **Neto obrestna in neto neobrestna marža**

Neto obrestna marža v Sloveniji in državah EU, v %, leto 2022

Neto ne-obrestna marža v Sloveniji in državah EU, v %, leto 2022

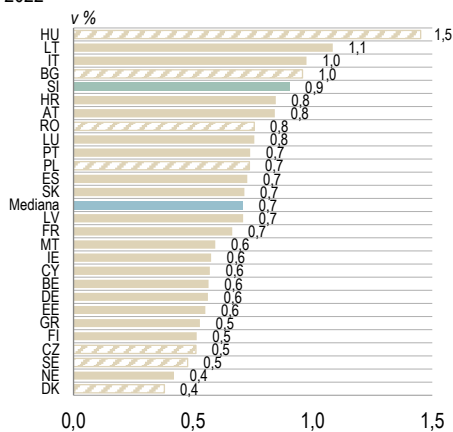
Opomba: Kazalniki so izračunani na podlagi podatkov baze ECB-SDW, Consolidated Banking Data. Ti se nekoliko razlikujejo od tistih, ki temeljijo na bilančnih podatkih bank na posamični osnovi.

Opomba 2: Na slikah 8.14–8.17 stolpci z vzorcem prikazujejo vrednosti za države EU, ki niso v evrskem območju.

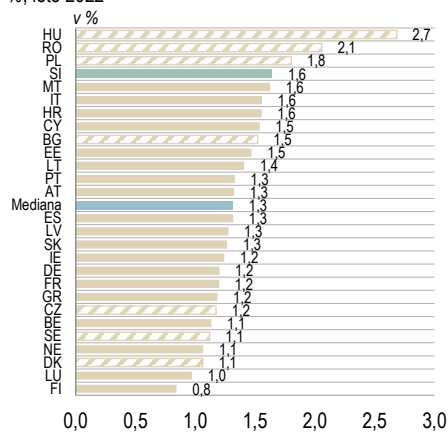
Vir: Banka Slovenije, ECB – SDW.

Slika 8.15: **Neto opravninska marža in operativni stroški v bilančni vsoti**

Neto opravninska marža v Sloveniji in državah EU, v %, leto 2022

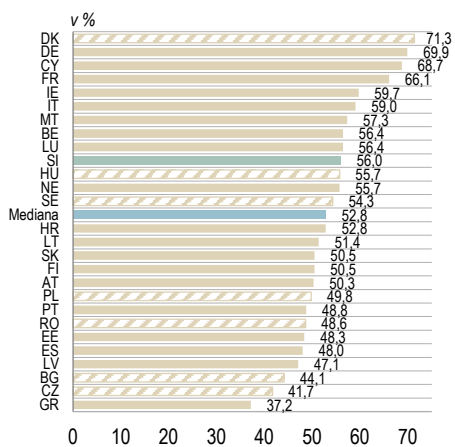
Operativni stroški v bilančni vsoti v Sloveniji in državah EU, v %, leto 2022

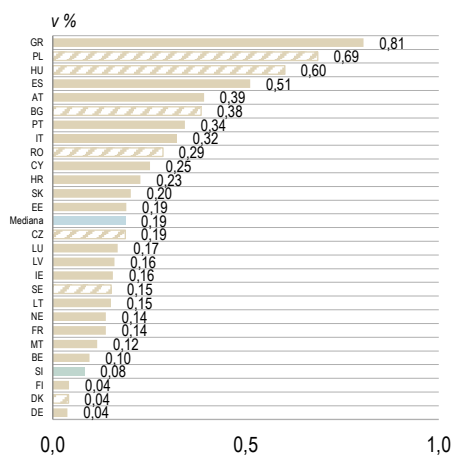
Opomba: Kazalniki so izračunani na podlagi podatkov baze ECB-SDW, Consolidated Banking Data. Ti se nekoliko razlikujejo od tistih, ki temeljijo na bilančnih podatkih bank na posamični osnovi.
Vir: Banka Slovenije, ECB – SDW.

Slika 8.16: **Operativni stroški v bruto dohodku in neto oslabitve in rezervacije v bilančni vsoti**

Operativni stroški v bruto dohodku (Cost to Income Ratio) v Sloveniji in v državah EU v letu 2022

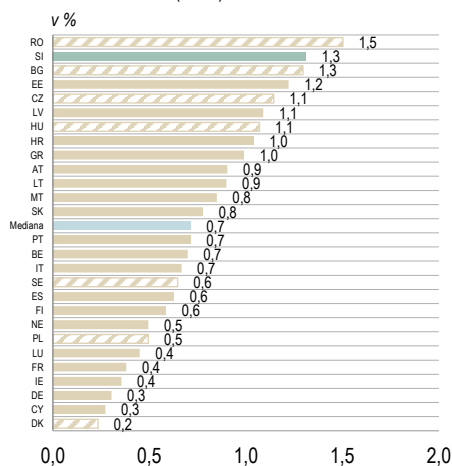
Neto oslabitve in rezervacije v bilančni vsoti v Sloveniji in po državah EU, v %, v letu 2022

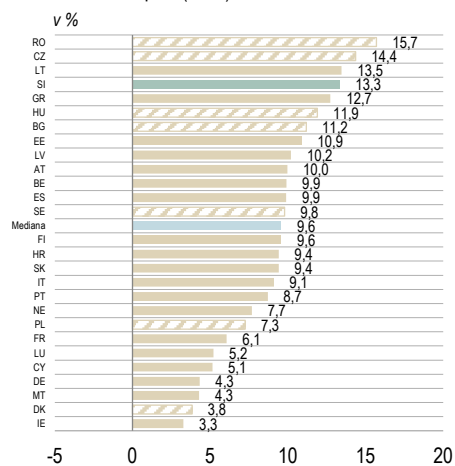
Opomba: Kazalniki so izračunani na podlagi podatkov baze ECB-SDW, Consolidated Banking Data. Ti se nekoliko razlikujejo od tistih, ki temeljijo na bilančnih podatkih bank na posamični osnovi.
Vir: Banka Slovenije, ECB – SDW.

Slika 8.17: Donosnost na aktivno (ROA) in donosnost na kapital (ROE)

Donosnost na aktivno (ROA) v državah EU, v %, leto 2022

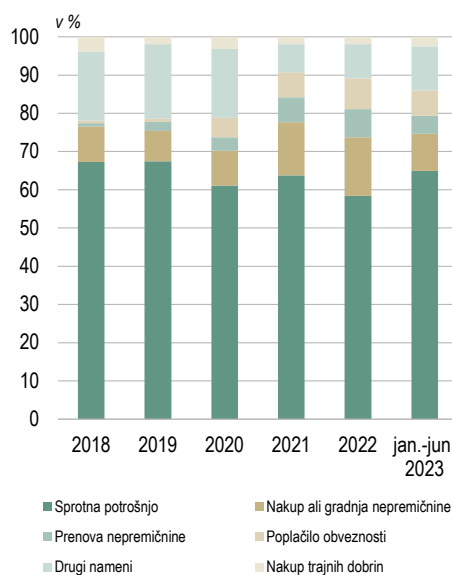
Donosnost na kapital (ROE) v državah EU, v %, leto 2022

Opomba: Kazalniki so izračunani na podlagi podatkov baze ECB-SDW, Consolidated Banking Data. Ti se nekoliko razlikujejo od tistih, ki temeljijo na bilančnih podatkih bank na posamični osnovi.
Vir: Banka Slovenije, ECB – SDW.

Slika 8.18: Povpraševanje gospodinjstev po posojilih

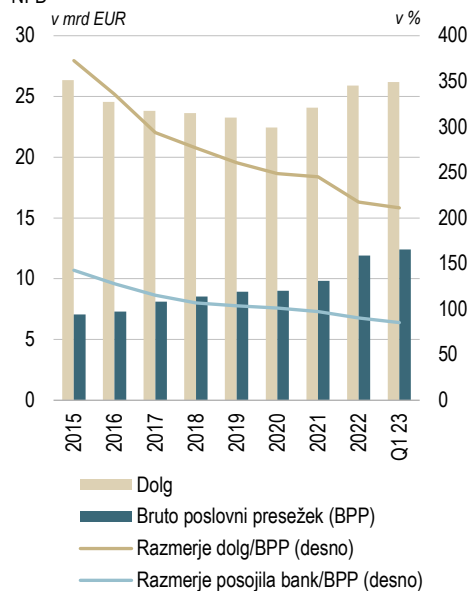
Struktura namena posojil gospodinjstvom po številu

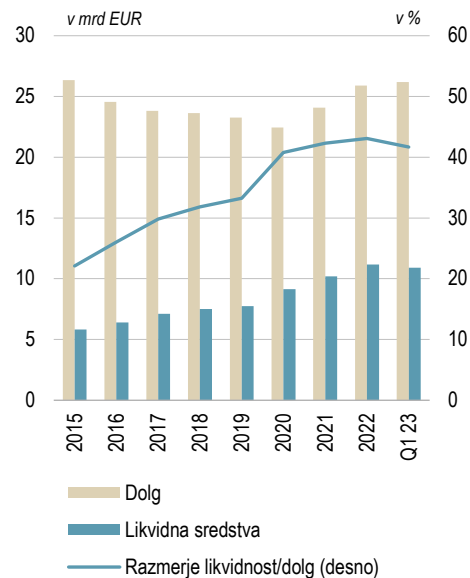
Opomba: Na sliki so med posojila za druge namene v letih 2020 in 2021 vključena posojila z zakonskimi in bilateralnimi odlogi posojil zaradi posledic pandemije covid-19.
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.19: **Kazalniki vzdržnosti dolga NFD**

Razmerje med dolgom in bruto poslovnim presežkom NFD

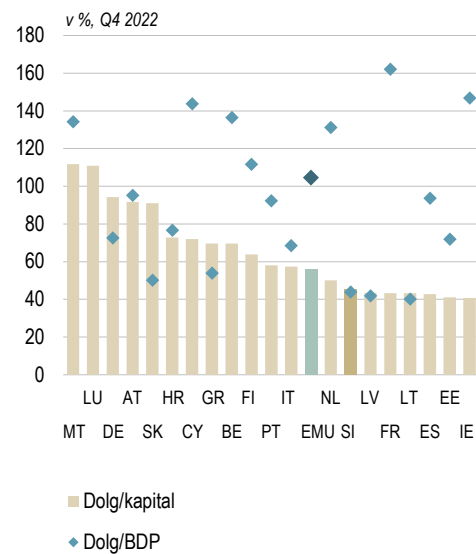
Pokritost dolga NFD z likvidnostnimi sredstvi

Opomba: Med dolg so upoštevana posojila od vseh sektorjev in dolžniški vrednostni papirji.
Vir: Banka Slovenije.

Slika 8.20: **Zadolženost NFD po državah**

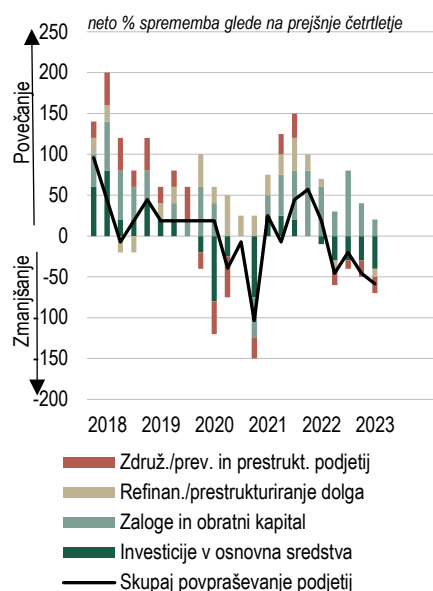
Kazalniki zadolženosti NFD v državah evrskega območja

Vir: ECB – SDW, Banka Slovenije.

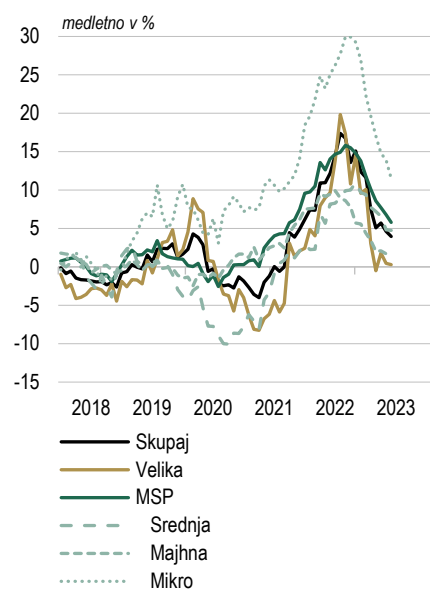
Slika 8.21: **Posojila bank**

Povpraševanje po posojilih bank po namenu

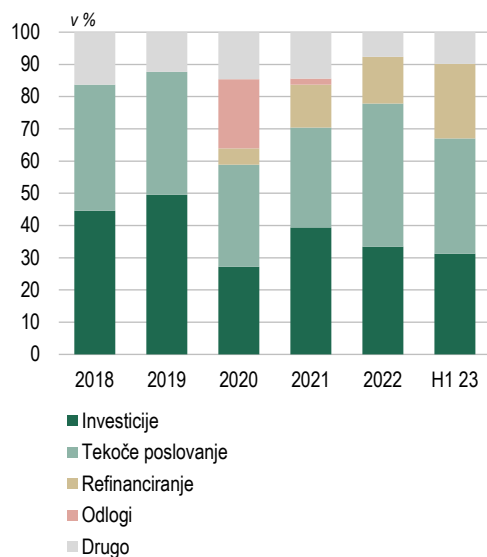
Vir: Anketa BLS, Banka Slovenije.

Rast posojil bank po velikosti NFD

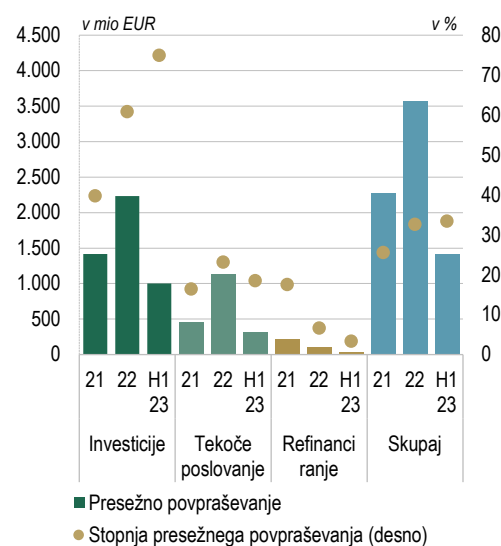

Slika 8.22: **Povpraševanje NFD po posojilih**

Struktura povpraševanja NFD po vrstah posojil

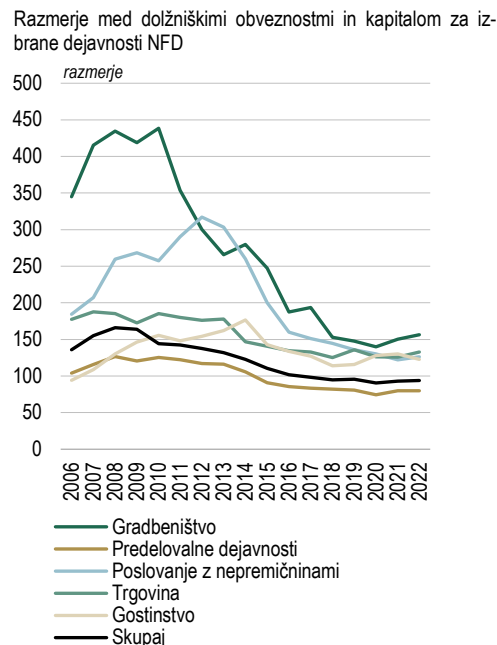
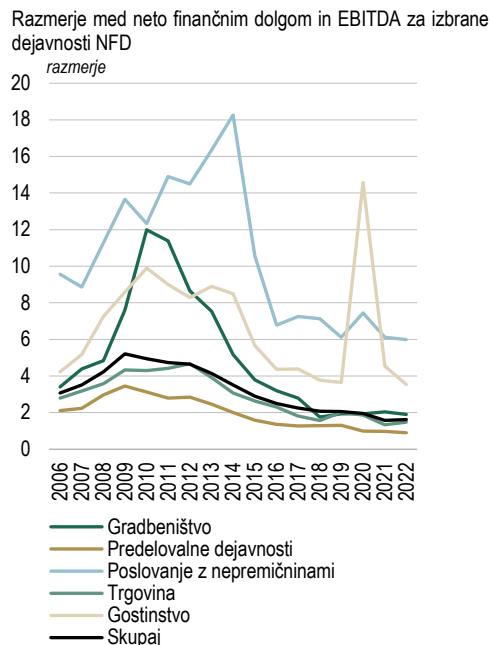
Presežno povpraševanje NFD po vrstah posojil

Opomba: Na sliki desno vsi stolpci prikazujejo presežno povpraševanje v mio EUR, čeprav barva v legendi označuje le posojila za investicije, medtem ko pike prikazujejo stopnje presežnega povpraševanja.

Vir: Banka Slovenije, Anketa o povpraševanju po posojilih.

Slika 8.23: Sposobnost odplačevanja dolga ter razmerje med dolžniškimi obveznostmi in kapitalom za izbrane dejavnosti NFD

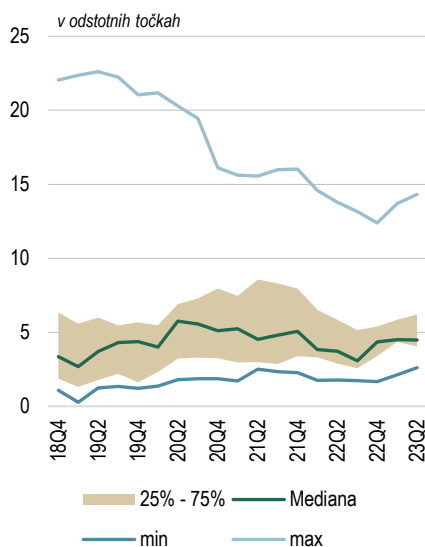

Opomba: Na sliki levo je razmerje med neto finančnim dolgom in EBITDA merjeno kot razmerje med finančnimi obveznostmi, zmanjšanimi za denarna sredstva in denarnim tokom iz poslovanja, ter kaže sposobnost NFD za redno odplačevanje dolga (obresti in glavnice) in pove, koliko let bo NFD z ustvarjenim denarnim tokom moralo odplačevati dolg in obresti (ob predpostavki nespremenjenega neto dolga in EBITDA). NFD z nižjo vrednostjo kazalnika svoje obveznosti odplačujejo z manjšim tveganjem. Na sliki desno je finančni vzvod merjen kot razmerje med dolžniškimi obveznostmi in lastniškim kapitalom.

Vir: Banka Slovenije, Anketa o povpraševanju po posojilih, AJPES.

Slika 8.24: Gibanje kapitalskega presežka

Gibanje kapitalskega presežka po bankah skozi čas

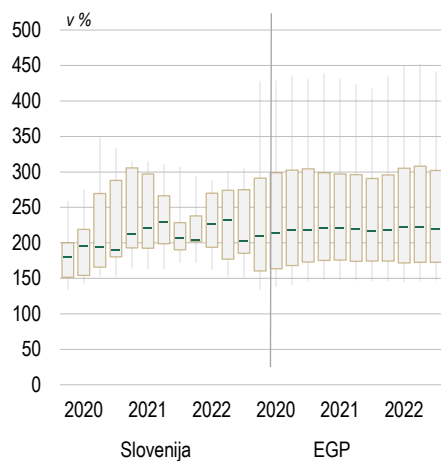

Vir: Banka Slovenije.

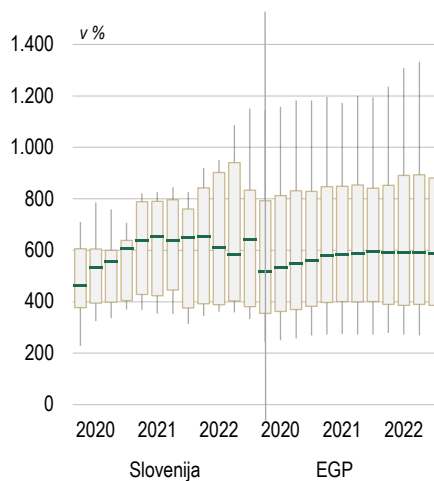

Slika 8.25: **Kapitalska ustreznost zavarovalnic**

Kapitalska ustreznost zavarovalnic glede na zahtevani solven-
tostni kapital namenu

Kapitalska ustreznost zavarovalnic glede na minimalni konsoli-
dirani zahtevani kapital

Opomba: Kot spodnja in zgornja meja sta uporabljena 10. in 90. percentil. Podatki za EGP so bili na razpolago do vključno tretjega četrletja 2022. Vir: EIOPA, AZN, Banka Slovenije.
Vir: Anketa BLS, Banka Slovenije.

Tabela 8.5: Stopnje prehodov (DR) za mikro, majhna in srednje velika podjetja ter velika podjetja

	Mikro, majhna in srednje velika podjetja	
	Mikro, majhna in srednje velika podjetja	Velika podjetja
DR 2016-2017	4,1	1,9
DR 2017-2018	6,3	3,1
DR 2018-2019	5,1	2,3
DR 2019-2020	5,1	4,5
DR 2020-2021	4,1	3,3
DR 2021-2022	3,4	1,1

Opomba: Izračuni enoletnih stopenj prehoda plačnikov med neplačnike temeljijo na naslednjih predpostavkah:

1. Enota opazovanja: pri izračunu stopenj prehodov plačnikov med neplačnike (DR) je enota opazovanja komitent-datum. Za posameznega komitenta se upošteva le en podatek, tudi če ima izpostavljenost pri različnih bankah. V izračunu so upoštewane banke in hranilnice. V izračun so upoštevani vsi komitenti, ki imajo na začetni datum pozitivno vrednost razvrščenih terjatev po odplačni vrednosti.

2. Neplačnik je opredeljen z Ebino definicijo nedonosne izpostavljenosti na ravni komitenta.

3. Izračun stopnje prehoda:

Števec stopnje neplačila je opredeljen kot število komitentov, ki so bili na začetni datum (to je konec leta T) plačniki in so kadar koli v naslednjem letu (letu T+1) postali neplačniki, pri tem ni nujno, da so še vedno v stanju konec leta T+1.

Imenovalec stopnje neplačila je opredeljen kot število komitentov, ki so bili na začetni datum (to je konec leta T) plačniki.

Vsak komitent je v izračunu upoštevan samo enkrat, tudi če ima izpostavljenost pri različnih bankah. Uporabljen je konservativen pristop pri čemer se upošteva, da je komitent neplačnik, če je neplačnik pri kateri koli banki vsaj enkrat v opazovanem obdobju.

Tabela 8.6: Deleži števila prehodov mikro, majhnih in srednje velikih podjetij ter velikih podjetij med bonitetnimi razredi (prehodne matrike)⁹²

	Mikro, majhna in srednje velika podjetja					Velika podjetja						
	dec. 22					dec. 22						
	A	B	C	D	E		A	B	C	D	E	
dec. 21	A	84,8	11,4	2,2	1,2	0,4	A	92,5	6,7	0,7	0,0	0,0
	B	12,6	77,2	7,9	1,2	1,1	B	13,2	85,2	1,7	0,0	0,0
	C	4,9	23,8	63,7	5,5	2,1	C	8,8	32,4	54,4	4,4	0,0
	D	1,1	4,7	6,0	74,3	14,0	D	2,4	0,0	9,5	81,0	7,1
	E	0,2	0,3	1,0	3,0	95,5	E	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0

Opomba: Izračuni enoletnih stopenj prehoda komitentov med različnimi bonitetnimi skupinami temeljijo na naslednjih predpostavkah:

1. Enota opazovanja: pri izračunu stopenj prehodov komitentov med posameznimi bonitetnimi skupinami je enota opazovanja poslovna banka-komitent-datum. V izračunu je vsak komitent upoštevan glede na število izpostavljenosti pri različnih bankah v bančnem sistemu. V izračunu so upoštewane banke in hranilnice. Upošteva se komitenti, ki so bili v stanju podatkov kreditnega registra na začetku posameznega leta. Za podatek na konec obdobja se upošteva zadnji razpoložljiv podatek za tega komitenta znotraj leta. V analizo so vključeni vsi komitenti, ki imajo pozitivno vrednost razvrščenih terjatev po odplačni vrednosti in zavedeno bonitetno oceno na začetku opazovanega obdobja ter so bili na vsakokratni datum izračuna v poslovnem registru razvrščeni v sektor S.11.

2. Izračun:

Števec stopnje prehoda med bonitetnimi skupinama i in j je opredeljen kot število komitentov, ki so imeli na začetni datum (to je konec leta T) bonitetno oceno i, njihova zadnja razpoložljiva bonitetna ocena v letu T+1 pa je bila j, pri tem ni nujno, da so bili še vedno v stanju konec leta T+1.

Imenovalec stopnje prehoda med bonitetnimi skupinama i in j je opredeljen kot število komitentov, ki so imeli na začetni datum (to je konec leta T) bonitetno oceno komitenta i.

⁹² Prehodne matrike za pretekla obdobja so objavljene v prilogah Poročila o finančni stabilnosti, oktober 2020: v tabeli 6.2 na str. 85, v prilogah Poročila o finančni stabilnosti, oktober 2021: v tabeli 7.3 na str. 96 in v prilogah Poročila o finančni stabilnosti, oktober 2022: v tabeli 6.6 na str. 60.

8.1 Opis kratic

Kratice

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
APP	Asset Purchase Programme (program nakupa vrednostnih papirjev)
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BDP	Bruto domači proizvod
BLS	Bank Lending Survey (anketa o bančnih posojilih za evroobmočje)
BS	Banka Slovenije
CCyB	Counter-cyclical capital buffer (proticiklični kapitalski blažilnik)
CET1	Navadni lastniški temeljni kapital
CRD	Capital requirements directive (Direktiva o kapitalskih zahtevah)
CRR	Capital requirements regulation (Uredba o kapitalskih zahtevah)
DORA	Digital Operational Resilience Act (Zakon o digitalni operativni odpornosti)
DSPI	Druge sistemsko pomembne institucije
DSTI	Razmerje med stroškom servisiranja celotnega dolga in dohodkom kreditojemalca (angl. debt service to income)
DUTB	Družba za upravljanje terjatev bank
EBA	European Banking Authority (Evropski bančni organ)
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization (dobiček iz poslovanja pred amortizacijo)
ECB	Evropska centralna banka
EGP	Evropski gospodarski prostor
EMU	Evropska monetarna unija, evrsko območje
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropski odbor za sistemska tveganja)
EU	Evropska unija
EURIBOR	Medbančna obrestna mera, po kateri si reprezentativne banke iz evroobmočja medsebojno ponujajo depozite
Eurostat	Statistical Office of the European Communities
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices
ICŽP	Indeks cen življenjskih potrebščin
IRS	Interest rate swap (obrestna zamenjava)
IS	Investicijski sklad
LCR	Liquidity coverage ratio (količnik likvidnostnega kritja)
LTRO	Long-Term Refinancing Operation (dolgoročne operacije refinanciranja)
LTV	Razmerje med zneskom posojila in vrednostjo stanovanjske nepremičnine, dane v zavarovanje (angl. loan-to-value ratio)
MCR	Minimalna kapitalna rezerva
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
MREL	Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities (minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti)
NFD	Nefinančne družbe
NIS 2	Vseevropska horizontalna zakonodaja o kibernetiki varnosti
NPE	Non-performing exposures (nedonosne izpostavljenosti)
NSFR	Net stable funding ratio (Količnik neto stabilnega financiranja)
ROE	Return on Equity (donos na kapital)
RWA	Risk weighted assets (tveganju prilagojena aktiva)
S&P	Standard and Poor's
SCR	Solventnostna kapitalna rezerva
SDW	Statistical Data Warehouse
SKZ	Skupna kapitalna zahteva
SyRB	Systemic Risk Buffer (blažilnik sistemskega tveganja)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
Tier1	Temeljni kapital
Tier2	Dodatni kapital
TLTRO	Targeted Longer-Term Refinancing Operations (usmerjene dolgoročne operacije refinanciranja)
TPA	Tveganju prilagojena aktiva (angl. Risk Weighted Assets: RWA)
VEP	Vrednost enote premoženja
ZBan-3	Zakon o bančništvu
ZOPVTKK	Zakona o omejitvi in porazdelitvi valutnega tveganja med kreditodajalci in kreditojemalci kreditov v švicarskih frankih
ZIUOPZP	Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023
ZRSZ	Zavod republike Slovenije za zaposlovanje